Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ (Velicikovski), România (1722-1794)

(15 noiembrie)

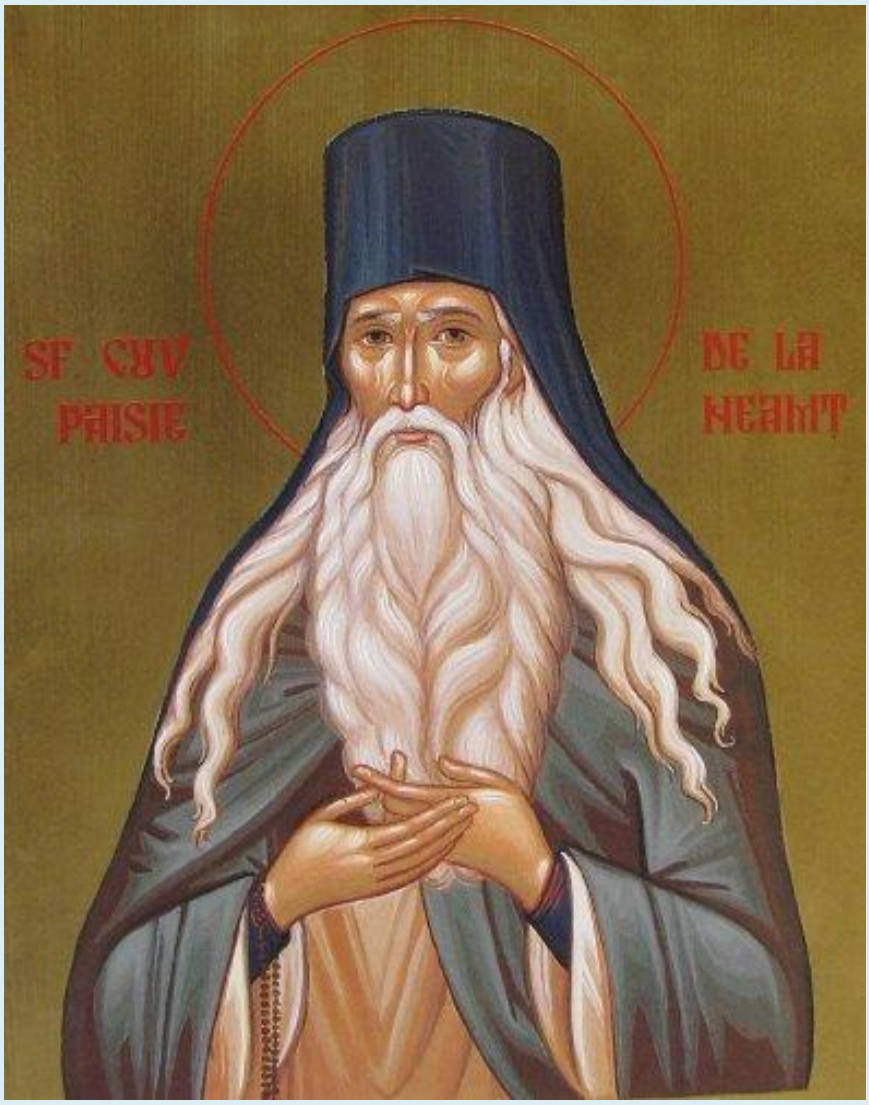

Sfântul cuvios Paisie Velicicovschi sau de la Neamţ s-a născut în oraşul Poltava din Ucraina (21 decembrie 1722). După ce a studiat la Academia Teologică din Kiev, s-a dus la Mănăstirea Medvedovski. Ulterior, s-a retras în Ţările Române între anii 1743 şi 1746, trecând pe la schiturile Dălhăuţi, Trăisteni şi Cârnu, aflate sub îndrumarea stareţului Vasile de la Poiana Mărului, unde a învăţat limba română şi a deprins rugăciunea inimii. Schima mică a primit-o în Muntele Athos, de la stareţul Vasile (1750), sub numele Paisie. Aici, la Schitul „Sfântul proroc Ilie“, a format în jurul său o obşte de 64 de călugări de diferite naţionalităţi, cu care a venit în anul 1763 la Mănăstirea Dragomirna. Numărul ucenicilor a crescut,

ajungând la 350, traducând împreună cu ei o parte din scrierile filocalice ale Sfinţilor Părinţi. Venind ocupaţia austriacă, obştea s-a mutat la Mănăstirea Secu în 1775. După patru ani, la 14 august 1779, au venit în marea lavră de la Neamţ. De aici a şi plecat la Domnul, la vârsta de 72 de ani, pe 15 noiembrie 1794.

Index

Evanghelia şi Apostolul zilei 5
În această lună (noiembrie), ziua a cincisprezecea - Pomenirea Sfântului prea cuviosului părintelui nostru Paisie Velicikovski, de la Mânăstirea Neamț (Minei) 8
Slujba cuviosului Paisie de la Neamţ (15/28 noiembrie) 33
Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ 61
Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ (Velicikovski) 74
Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ 84
Imnografie 93
Vieţile Sfinţilor - Viaţa şi nevoinţele Sfântului prea cuviosului părintelui nostru Paisie de la Neamţ 96
Sfântul Paisie de la Neamț - drumul spre sfințenie 123
Sinaxar - Pomenirea cuviosului părintelui nostru Paisie de la Mănăstirea Neamţ 124
Arhid. Ștefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ 129
Iulian Dumitraşcu - Calendar orthodox - Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ 131
Pr. dr. Paul Mihail – Viaţa şi nevoinţele Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ ... 135
Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ – Sfinte moaşte 146
Irina Nastasiu - Au fost descoperite moaştele Sfântului Paisie de Neamţ şi scoase la închinare 153
Arhid. Ştefan Sfarghie - Sfințirea unei noi racle la Patriarhie pentru Mănăstirea Neamț 162
Pr. Ciprian Bâra - Zi de hram la Parohia Şerban Vodă din Bucureşti 171
Paisie de la Neamţ – Scrieri, cuvinte duhovniceşti 174
Sfântul Paisie de la Neamţ despre importanţa citirii cărţilor duhovniceşti, a scrierilor Sfinţilor părinţi 175
Sfântul Paisie de la Neamţ ne arată ce este uniaţia: lup răpitor de suflete în blană de oaie 182
Sfântul Paisie de la Neamţ - Cuvinte trezitoare, de mare folos pentru începutul Postului. Gândul la moarte. “Astăzi este timpul pocăinţei” 185
Rugăciunea lui Iisus cuprinde inima, iar inima cuprinde rugăciunea 195
În fiecare seară și dimineață, să stăm de vorbă cu sufletul nostru 196

Să-ți pui nădejdea în Dumnezeu și să calci peste frică 198
Intrând eu într-o oarecare mănăstire... 199
Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ – Predici şi editoriale 201
Părintele Ilie Cleopa – Predică la cuviosul Paisie de la Neamţ..... 202
Copilăria şi adolescenţa Sfântului Paisie de la Neamţ..... 206
Din harismele şi minunile cuviosului Paisie de la Neamţ 213
Dicţionarul Teologilor români - Sfântul Paisie (Velicicovschi), stareţ, îndrumător al vieţii monahale în Moldova 224
Sfântul Paisie de la Neamţ despre necesitatea citirii Sfinţilor Părinţi şi a sfătuirii frăteşti, în vremurile lipsei de stareţi duhovniceşti..... 227
Sfântul Paisie de la Neamţ – “unimea credinţei şi împărtăşirea Sfântului Duh” versus “modele” jalnicelor noastre generaţii “duhovniceşti” 234
Sfântul Ioan Iacob Românul (Hozevitul), Din Ierihon către Sion - Învăţătura cuviosului părintelui nostru Paisie Velicicovschi - Despre rugăciunea minţii. 242
Sfântul Ioan Iacob Românul (Hozevitul), Din Ierihon către Sion - Vedenia unuia dintre ucenicii cuviosului Paisie Velicicovschi (de la mănăstirea Neamţ) 247
Constantin Ciofu - Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ, „chipul stareţului desăvârşit“..... 252
Elena Rusu - Om al neîncetatei rugăciuni, cărturar şi ctitor 254
De trăitori ai dumnezeiescului har duce lipsă lumea astăzi! Soluția Sfântului Paisie Velicikovski, de monahia Fotini..... 259
Cuviosul Paisie Velicikovski - Stareţul desăvârşit de la Neamţ 263
Istorisirea cuviosului Paisie Velicikoski despre descoperirea scrierilor patristice în Sfântul Munte 278
Cuviosul Paisie Velicikovski: Despre descoperirea scrierilor patristice în Sfântul Munte - 2 283
Vasile-Robert Nechifor - Cuviosul Paisie de la Neamţ, promotor al înnoirii vieţii monahale..... 288
Pr. Ciprian Florin Apetrei - Cuviosul Paisie de la Neamţ, reînnoitorul isihasmului..... 292
Daniela Șontică - Filocalia de la Dragomirna, file de aur ale istoriei monahismului românesc..... 297
Nicolae Pintilie - Sfântul Paisie de la Neamţ şi prima Filocalie a Ortodoxiei.. 302
Nicolae Pintilie - Cum a adormit întru Domnul Sfântul Paisie Velicicovschi?. 306
Wikipedia - Paisie Velicicovschi..... 308
Sfântul cuvios Paisie de la Neamț - Portret aghiografic 313
Cărţi ale şi despre Sfântul cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ..... 314

Mănăstirea Neamţ, casa sfinţilor 318
Schitul Sfântul Ilie de la Munte Athos 350
Pr. Silviu Cluci - Mănăstirea Dragomirna 362
(Foto) Mănăstirea Dragomirna - ctitoria domnitorului martir Miron Barnovschi 367
Icoane 389

Evanghelia şi Apostolul zilei

Evanghelia

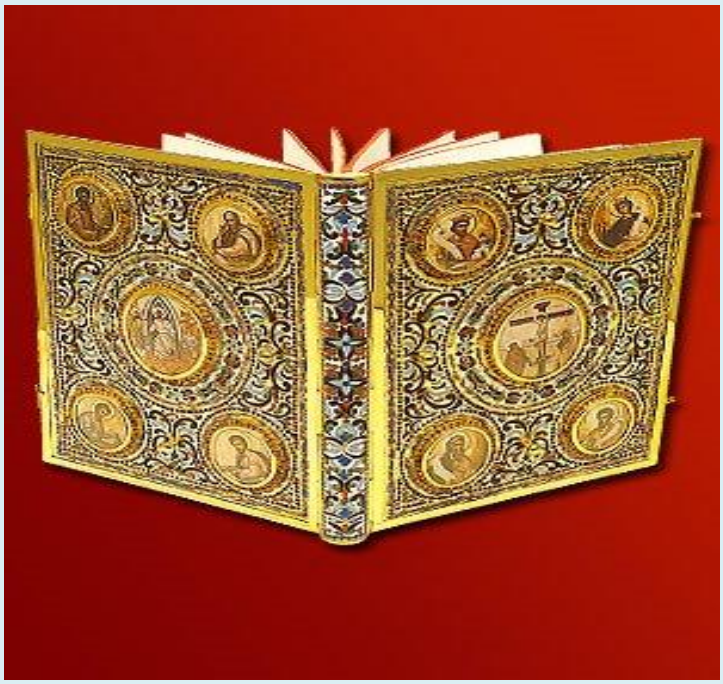

Ev. Matei 4, 25; 5, 1-12

25.Şi mulţimi multe mergeau după El, din Galileea, din Decapole, din Ierusalim, din Iudeea şi de dincolo de Iordan.

1. Văzând mulţimile, Iisus S-a suit în munte şi aşezându-se, ucenicii Lui au venit la El.
2. Şi deschizându-şi gura, îi învăţa zicând:
3. Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia Cerurilor.
4. Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.
5. Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul.
6. Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.
7. Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.
8. Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
9. Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
10. Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este Împărăţia Cerurilor.
11. Fericiţi veţi fi voi când vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind din pricina Mea.
12. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri, că aşa au prigonit pe proorocii cei dinainte de voi.

Apostol

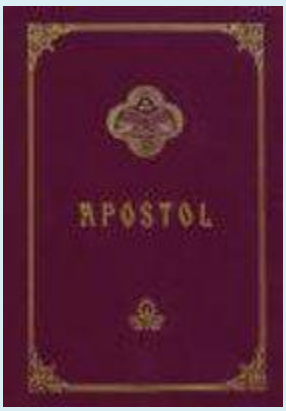

Epistola către Efeseni a Sfântului apostol Pavel

Efeseni 6, 10-17

10. În sfârşit, fraţilor, întăriţi-vă în Domnul şi întru puterea tăriei Lui.
11. Îmbrăcaţi-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotriva uneltirilor diavolului.
12. Căci lupta noastră nu este împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva începătoriilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânitorilor întunericului acestui veac, împotriva duhurilor răutăţii, care sunt în văzduh.

13. Pentru aceea, luaţi toate armele lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotrivă în ziua cea rea şi toate biruindu-le, să rămâneţi în picioare.
14. Staţi deci tari, având mijlocul vostru încins cu adevărul şi îmbrăcându-vă cu platoşa dreptăţii,
15. Şi încălţaţi picioarele voastre, gata fiind pentru Evanghelia păcii.
16. În toate luaţi pavăza credinţei, cu care veţi putea să stingeţi toate săgeţile cele arzătoare ale vicleanului.
17.Luaţi şi coiful mântuirii şi sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu.

În această lună (noiembrie), ziua a cincisprezecea - Pomenirea Sfântului prea cuviosului părintelui nostru Paisie Velicikovski, de la Mânăstirea Neamț (Minei)

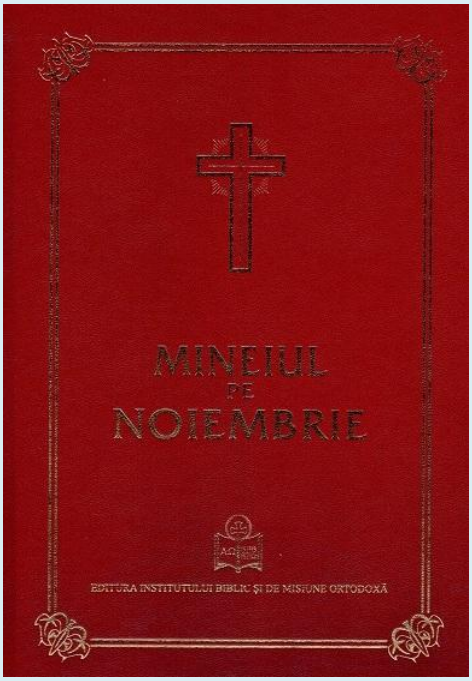

La Vecernia mică

La Doamne, strigat-am…, **Stihirile** pe 4, glas 8:

Podobie: O, prea slăvită minune! Izvorul vieţii în mormânt se pune, şi scară către Cer mormântul se face; veseleşte-te Ghetsimanì, a Născătoarei de Dumnezeu sfântă casă. Să strigăm credincioşii, pe Gavriil având începător cetelor: cea plină de dar bucură-te, cu tine este Domnul, cel ce dă lumii prin tine mare milă.

Sfinte părinte Paisie, lauda sihaştrilor şi podoaba cuvioşilor, tu, din pântecele maicii tale, ai ales să urmezi lui Hristos, căruia te-ai făcut ucenic credincios şi neadormit rugător.

N-ai dat somn ochilor tăi, nici odihnă inimii tale, până nu ai părăsit cele pământeşti; şi, lăsând fraţii, rudele şi prietenii, te-ai sălăşluit în pământ străin, pentru a sluji toată viaţa lui Hristos.

Mare este taina vieţii tale, purtătorule de Dumnezeu, Paisie, că lepădând cele trecătoare, ai ales pe cele veşnice, şi, ca un înţelept, te-ai îmbrăcat cu cele nemuritoare, pentru dragostea lui Hristos, Mântuitorul lumii.

Cine va spune ostenelile tale, fericite, purtătorule de Dumnezeu, Paisie, că lepădând cele trecătoare, ai ales pe cele veşnice, şi, ca un înţelept, te-ai îmbrăcat cu cele nemuritoare, pentru dragostea lui Hristos, Mântuitorul lumii.

Cine va spune ostenelile tale, fericite, pe care le-ai răbdat pentru Hristos în copilărie? Că părăsind patria ta, te-ai dus în Muntele Atonului, şi, deprinzând nevoinţa cuvioşilor părinţi, pe mulţi ai întrecut cu osteneala ta.

Slavă…, glas 8

Veniţi astăzi toate cetele călugărilor la pomenirea cea de peste an a cuviosului Paisie de la Neamţ, lauda Moldovei şi podoaba Ortodoxiei, că a luat ostenelile sale de la Hristos, Mântuitorul lumii, şi pe noi, pe toţi, ne cheamă ca împreună într-un glas să-L lăudăm pe Dumnezeu, cerând iertare sufletelor noastre.

Şi acum…

Acoperă-ne pe noi cu cinstitul tău omofor, Preasfântă Fecioară de Dumnezeu Născătoare, şi du rugăciunile noastre la tronul Fiului tău ca, prin mijlocirea ta, să mântuiască sufletele noastre.

La Stihoavnă

Stihirile, glas 2:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Cuvioase părinte, vas ales la Duhului Sfânt, mijloceşte pentru noi înaintea Tatălui ceresc, ca să dobândim milă şi iertare de păcate sufletelor noastre.

Stih: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Adu-ţi aminte de noi, fiii tăi, fericite părinte, şi cere pentru toţi de la Hristos vreme de pocăinţă şi mare milă.

Stih: Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui va voi foarte.

Sfinte părinte Paisie, iscusit povăţuitor al călugărilor şi dascăl al rugăciunii, ocroteşte cu rugăciunile tale cele fierbinţi Lavra Neamţului, ţările ortodoxe şi pe noi cei care te lăudăm.

Slavă…, Şi acum…, asemenea

Acoperă-ne pe noi cu rugăciunile tale, de Dumnezeu Născătoare, şi cere de la Hristos Dumnezeu, pace lumii şi mântuire sufletelor noastre.

Tropar, glas 4: Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, lauda Potlavei şi apărătorul dreptei credinţe, din pruncie iubind pe Hristos, ca un al Avraam ai părăsit patria ta, în Muntele Atonului nevoindu-te; şi adunând ceată de ucenici, te-ai aşezat în ţara Moldovei cea binecuvântată şi Lavra Neamţului rai pământesc o ai făcut. Pentru aceasta, împreună cu îngerii, nu înceta a te ruga lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Slavă… Şi acum…, A Născătoarei

Taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută, prin tine, Născătoare de Dumnezeu, celor de pe pământ s-a arătat: Dumnezeu întrupându-Se, întru unire neamestecată, şi Crucea, de bunăvoie, pentru noi luând; prin care, înviind pe cel întâi zidit, a mântuit din moarte sufletele noastre.

Ectenia întreită scurtă şi Apolisul

La Vecernia mare

După obişnuitul Psalm, cântăm : Fericit bărbatul…, starea 1-a ; La Doamne strigat-am…, **Stihirile** pe 8, glas 5:

Podobie: Prea cuvioase părinte…

Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, ca o mlădiţă de măslin ai odrăslit în casa părinţilor tăi cea cu mulţi fii, şi, ascultând glasul Evangheliei, ai părăsit cele pământeşti pentru cele cereşti; şi, luând crucea, ai urmat cu bucurie lui Hristos, pe care roagă-L, fericite, să miluiască lumea şi să mântuiască sufletele noastre. (de două ori)

Alergat-ai ca un cerb din loc în loc, neaflând odihnă sufletului tău, Sfinte părinte Paisie. Apoi, rugându-te Preasfintei Treimi şi sărutând mormântul fericitului Petru Movilă din Kiev, al cărui nume de botez l-ai primit, ai aflat odihnă bună şi pace în pământul românesc. De aceea, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să dăruiască pace lumii şi milă sufletelor noastre. (de două ori)

Dorind viaţă pustnicească te-ai nevoit mulţi ani în Muntele cel Sfânt al Atonului, răbdând grele ispite, şi, urmând sfatul cuviosului Vasile, duhovnicul tău, ai adunat mulţi fii şi te-ai întors în Moldova cea binecuvântată, slăvind neîncetat pe Dumnezeu, pe care roagă-L, fericite, să dăruiască pace lumii şi mântuire sufletelor noastre. (de două ori)

Cum vom lăuda după cuviinţă faptele tale, Sfinte părinte Paisie, că ai făcut din Moldova rai duhovnicesc, adunând peste o mie de călugări; pustnicii din munţi i-ai îndrumat, duhovnici ai crescut, rugăciunea inimii pe toţi i-ai învăţat, şi, cărţi sfinte scriind, cu Hristos neîncetat ai vorbit. Pentru aceasta, roagă-L, cuvioase, să dăruiască Bisericii pace şi mare milă. (de două ori)

Slavă…, glas 5

Cuvioase păinte Paisie, lumea cu totul părăsind, în Lavra Neamţului ucenici cu viaţă sfântă ai adunat, şi ca un înger în trup bine te-ai nevoit; cu Hristos neîncetat vorbind, pe toţi prin cuvânt i-ai mângâiat, pe săraci i-ai miluit, şi tuturor toate te-ai făcut, ca pe toţi să-i dobândeşti. De aceea, fericite, pe Hristos Dumnezeu roagă-L să dăruiască pace lumii şi mântuire sufletelor noastre.

Şi acum…, Dogmatica, glas 5: În Marea Roşie, chipul miresei…

Vohod: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, cel ce dai viaţă, pentru aceasta lumea Te slăveşte.

Prochimenul zilei, apoi Paremiile:

Din Înţelepciunea lui Solomon citire

(V, 15 - VI, 3)

Însă cei drepţi vor fi vii în veacul veacului şi răsplata lor este la Domnul şi Cel Atotputernic are grijă de ei. Drept aceea, vor primi din mâna Domnului împărăţia frumuseţii şi cununa cea strălucitoare, căci El îi va ocroti cu dreapta Sa şi cu braţul Său; asemenea unui scut, îi va acoperi. El va face arme din mânia Sa şi cu ele va întări făptura mâinilor Sale ca să răsplătească vrăjmaşilor. Din dreptate El Îşi va face platoşă şi din judecata cea nefăţarnică Îşi va face coif. Din sfinţenia Sa va face pavăză nebiruită; Iar din cumplita Sa mânie va face sabie ascuţită şi lumea va porni război împreună cu El împotriva celor fără de minte. Săgeţile fulgerului Său vor porni bine îndreptate şi vor lovi în ţintă, zburând din arcul puternic încordat al norilor. Mânia Lui, ca o praştie, va azvârli noian de grindină; apele mării se vor întărâta asupra lor şi râurile îi vor îneca vijelios. Duhul puterii dumnezeieşti se va ridica împotriva lor şi râurile îi vor îneca vijelios. Astfel fărădelegea va aduce pustiire pe pământ şi răutatea va răsturna scaunele celor puternici.

Ascultaţi deci, regilor, şi înţelegeţi, luaţi învăţătură, voi, care judecaţi marginile pământului. Băgaţi în urechi, voi cei ce stăpâniţi peste mulţimi şi care vă mândriţi cu mulţimea popoarelor voastre. Pricepeţi că stăpânirea vi s-a dat de la Domnul şi puterea de la Cel Prea Înalt, Care va cerceta faptele voastre şi va pune la încercare gândurile voastre.

Din Înţelepciunea lui Solomon citire

(III, 19)

Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi chinul nu se va atinge de ele. În ochii celor fără de minte, drepţii sunt morţi cu desăvârşire şi ieşirea lor din lume li se pare mare nenorocire. Şi plecarea lor dintre noi, un prăpăd. Dar ei sunt în pace. Chiar dacă, în faţa oamenilor, ei au îndurat suferinţe, nădejdea lor e plină de nemurire. Şi fiind pedepsiţi cu puţin, mare răsplată vor primi, căci Dumnezeu i-a pus la încercare şi i-a găsit vrednici de El. Ca pe aur în topitoare, aşa i-a lămurit, şi ca pe o jertfă de ardere întreagă i-a primit. Străluci-vor în ziua răsplătirii şi ca nişte scântei care se lasă pe mirişte, aşa vor fi. Judeca-vor neamurilor şi stăpâni vor fi peste popoare şi Domnul va împărăţi întru ei, în veci. Ei vor înţelege adevărul, ca unii care şi-au pus încrederea în Domnul; cei credincioşi vor petrecere cu El în iubire, căci harul şi îndurarea sunt partea aleşilor Lui.

Din Înţelepciunea lui Solomon citire

(IV, 7-15)

Cel drept, chiar când apucă să moară mai devreme, dă de odihnă. Bătrâneţile cinstite nu sunt cele aduse de o viaţă lungă, nici nu le măsori după numărul anilor.

Înţelepciunea este la om adevărata căruntеţe şi vârsta bătrâneţilor înseamnă o viaţă neîntinată. Plăcut fiind lui Dumnezeu, Domnul l-a iubit şi, fiindcă trăia între păcătoşi, l-a mutat de pe pământ. A fost răpit, ca răutatea să nu-i schimbe mintea sa, înşelăciunea să nu-i amăgească sufletul. Căci vraja viciului întunecă cele bune şi ameţeala poftei schimbă gândul cel fără de răutate. Ajungând curând la desăvârşire, dreptul a apucat ani îndelungaţi. Sufletul lui era plăcut lui Dumnezeu, pentru aceasta Domnul S-a grăbit să-l scoată din mijlocul răutăţii. Neamurile văd, dar nu pricep nimic şi nu-şi bat capul cu aşa ceva, că adică harul lui Dumnezeu şi mila Lui sunt cu aleşii Săi şi că poartă grijă de sfinţii Săi.

La Litie

Stihira de la slava hramului şi ale cuviosului, glas 1:

Bucură-te Lavra Neamţului, că bărbatul doririlor duhovniceşti, Sfântul Paisie, părintele nostru, ţi-a înmulţit fiii tăi. Şi, adunând pe toţi cuvioşii ce s-au nevoit în sânul tău, împreună cu ei să-i cântăm: Fericit eşti, părinte Paisie, că ai umplut munţii şi lavrele Moldovei cu sihaştri şi călugări cuvioşi. De aceea, nu înceta a te ruga să se mântuiască sufletele noastre.

Slavă…, glas 5

Veniţi astăzi ca împreună cu mulţimea călugărilor să prăznuim cu cântări de laudă mutarea la cele cereşti a Sfântului Paisie, făclia cea luminoasă a Moldovei, povăţuitorul cel prea iscusit al monahilor, dascălul dumnezeieştii Liturghii şi Părinte duhovnicesc cu mulţi fii, cântându-i această cântare: Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, vas ales al Duhului Sfânt şi mărgăritar de mult preţ al Ortodoxiei.

Şi acum…

Biserică şi uşă, cămară şi scaun al Împăratului eşti, Fecioară întru totul cinstită, prin care Mântuitorul meu, Hristos Domnul, S-a arătat celor ce dormeau în întuneric, Soarele Dreptăţii fiind, Care voia să lumineze pe cei pe care i-a zidit după chipul Său, cu mâna Sa. Pentru aceasta, cu totul lăudată, ceea ce ca o Maică ai câştigat îndrăzneală către Dânsul, roagă-L neîncetat să mântuiască sufletele noastre.

La Stihoavnă

Stihirile, glas 1:

Bucură-te astăzi, Sfinte cuvioase Paisie, şi adună de peste tot pe fiii tăi, ca să te lăudăm după cuviinţă, împreună cu fericitul Vasile, stareţul tău, şi cu toţi cuvioşii scriitori, imnografi şi ucenici, ca împreună cu ei să prăznuim mutarea ta la cele cereşti, slăvind în veci pe Hristos Dumnezeu.

Stih: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Bucură-te, binecuvântată ţară a Moldovei, că Sfântul Paisie de la Neamţ a împodobit frumoasele tale mănăstiri cu cete alese de călugări, cu sfinţi cuvioşi făcători de minuni şi cu părinţi purtători de Dumnezeu, cu care împreună prea mărim neîncetat pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă şi nedespărţită.

Stih: Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui va voi foarte.

Cu ce cântări de laude vom cinsti astăzi pe cuviosul părintele nostru Paisie de la Neamţ, că taberele iadului le-a biruit, îngerilor s-a asemănat şi din Moldova rai duhovnicesc a făcut, cu care dimpreună slăvim neîncetat pe Dumnezeu cel în Treime prea mărit.

Slavă…, glas 8

Mulţimile călugărilor te cinstesc pe tine, cuvioase părinte Paisie, că prin tine am cunoscut cu adevărat a umbla pe cărarea cea dreaptă. Fericit eşti căci lui Hristos ai slujit şi ai biruit puterea vrăjmaşului, cel ce eşti împreună vorbitor cu îngerii şi împreună locuitor în Rai cu ucenicii tăi. Roagă-te lui Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre.

Şi acum…, de la Stihoavna glasului 8: Fecioară nenuntită…

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul…, se cântă troparul cuviosului (de două ori); Slavă…, Şi acum…, a Născătoarei: Taina cea din veac ascunsă…

După catisma întâi, **Sedelna**, glas 1:

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Cu diavolul te-ai luptat şi desăvârşit l-ai biruit, iar pe Atanasie cel răzvrătit la pocăinţă l-ai adus, fericite. Roagă-te, purtătorule de Dumnezeu Paisie, să dobândim şi noi iertare de păcate şi mare milă.

Slavă…, glas 5

Pe Cuvântul Cel împreună fără de început cu Tatăl și cu Duhul, carele S-a născut din Fecioară spre mântuirea noastră, să-L lăudăm, credincioșii, și să I ne închinăm; că bine a voit a Se sui cu trupul pe Cruce și moarte a răbda și a scula pe cei morți, întru slăvită Învierea Sa.

Dascăl al rugăciunii te-ai făcut, Sfinte Paisie, arzând cu duhul pentru Hristos, şi izvor de lacrimi ai dobândit. Învaţă-ne şi pe noi să ne căim de mulţimea păcatelor noastre.

Şi acum…, a Născătoarei, a Învierii, glas 5: Bucură-te, munte sfânt…

După a doua Catismă, **Sedelna**, glas 8:

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Întru tine, cuvioase Paisie, s-a odihnit Hristos Dumnezeu, făcându-te Biserică vie a Preasfintei Treimi. Căci, darul cuvântului şi al scrierii având, pe tineri i-ai învăţat, pe bătrâni mai înţelepţi i-ai făcut, pe leneşi i-ai deşteptat şi pe cei căzuţi, la pocăinţă i-ai adus. Pentru aceea, fericite, roagă-te să se mântuiască sufletele noastre.

Slavă..., glas 4

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

S-a înfricoşat maica ta, cuvioase Paisie, de negrăită vedenie, că rugându-se cu lacrimi, a fost înştiinţată de înger că eşti ales de Dumnezeu să păstoreşti cetele călugărilor. De aceea, bucurându-se, neîncetat mulţumea cerescului Împărat.

Şi acum…,

Însăşi **Podobia:** Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Polieleul

Mărimurile, glas 1:

Fericimu-te pe tine, prea cuvioase părinte Paisie, şi cinstim sfântă pomenirea ta, povăţuitorule al călugărilor şi împreună vorbitorule cu îngerii.

Veniţi toate cetele călugărilor să lăudăm pe Sfântul Paisie de la Neamţ, zicând: Pe lauda mănăstirilor Moldovei !

Stihuri (de la Sfântul Antonie cel mare, 17 ianuarie)

După Polieleu, **Sedelna**, glas 4:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Spăimânta-tu-s-a cuviosul Vasile, stareţul tău, văzându-ţi nevoinţa în Muntele Atonului; s-a spăimântat şi patriarhul Grigorie care te-a hirotonit, simţind darul

Sfântului Duh venind peste tine; ne mirăm şi noi de viaţa ta îngerească. Ajută-ne, Sfinte Paisie, să dobândim cereştile locaşuri, cerând de la Hristos să ne dăruiască pace şi mare milă.

Slavă…, glas 8

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Nu ai dat somn ochilor tăi, fericite, nici genelor tale dormitare, că, neîncetat rugându-te cu lacrimi şi suspine din adânc, ai dobândit darul rugăciunii şi bucuria Duhului Sfânt. Pentru aceasta, părinte Paisie, roagă-te să se mântuiască sufletele noastre.

Şi acum…, asemenea

Cum vom putea să te lăudăm îndeajuns, Preasfântă Fecioară de Dumnezeu Născătoare, că, prin naşterea ta, ai unit cele cereşti cu cele pământeşti, şi pe îngeri slujitori sfinţilor i-ai arătat. Nu înceta a cere milă de la Hristos pentru sufletele noastre.

Antifonul întâi, glas 4

Prochimen glasul al 4-lea: Cinstită este înaitea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Stih: Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie.

Toată suflarea…

Evanghelia: În vremea aceea a stat Iisus la loc şes… (Luca VI, 17-23; caută în 6 decembrie, la Liturghie)

Ev. Luca 6, 17-23

17. Şi coborând împreună cu ei, a stat în loc şes, El şi mulţime multă de ucenici ai Săi şi mulţime mare de popor din toată Iudeea, din Ierusalim şi de pe ţărmul

Tirului şi al Sidonului, care veniseră ca să-L asculte şi să se vindece de bolile lor.
18. Şi cei chinuiţi de duhuri necurate se vindecau.
19. Şi toată mulţimea căuta să se atingă de El că putere ieşea din El şi-i vindeca pe toţi.
20. Şi El, ridicându-Şi ochii spre ucenicii Săi, zicea: Fericiţi voi cei săraci, că a voastră este împărăţia lui Dumnezeu.
21. Fericiţi voi care flămânziţi acum, că vă veţi sătura. Fericiţi cei ce plângeţi acum, că veţi râde.
22. Fericiţi veţi fi când oamenii vă vor urî pe voi şi vă vor izgoni dintre ei, şi vă vor batjocori şi vor lepăda numele voastre ca rău din pricina Fiului Omului.
23. Bucuraţi-vă în ziua aceea şi vă veseliţi, că, iată plata voastră multă este în cer;

Slavă…, glas 2

Pentru rugăciunile cuviosului Tău Paisie, Milostive, curăţeşte mulţimea gre-şelilor noastre.

Şi acum…, acelaşi glas:

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea gre-şelilor noastre.

Stih: ***Miluieşte-mă Dumnezeule după marea mila Ta, şi după mulţimea în-durărilor Tale, curăţeşte fărădelegea mea.*** glas 6

Cuvioase părinte Paisie, mare păstor sufletesc te-ai arătat, că mii de călugări ai povăţuit şi pământul Moldovei rai duhovnicesc l-ai făcut. Nu înceta, sfinte, a te ruga pentru sufletele noastre.

Canoanele al Născătoarei de Dumnezeu cu Irmosul pe 6 (de la Paraclisul al doilea), şi două canoane ale cuviosului Paisie, pe 8

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea 1-a

Fiind născut în familie de preot, din botez numele marelui mitropolit Petru Movilă l-ai primit, Sfinte Paisie, şi, din pruncie, cu Dumnezeieştile Scripturi te-ai hrănit. Roagă-te lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Din braţele maicii tale te-ai arătat vas ales al Duhului Sfânt; de aceea, primeşte rugăciunile noastre şi le du înaintea lui Hristos.

Copil fiind, nu iubeai cele copilăreşti, ca ceilalţi fraţi, căci neîncetat te rugai lui Dumnezeu; ajută-ne şi pe noi, fericite părinte, să dobândim darul neadormitei rugăciuni.

A Născătoarei

Unde este mai bine decât în casa lui Dumnezeu ? Şi cine se roagă mai mult pentru lume decât tine, Născătoare de Dumnezeu Fecioară? Roagă-te, Stăpână, şi pentru noi, fiii tăi cei păcătoşi, ca să dobândim pe Hristos şi dăruieşte-ne lacrimi de pocăinţă.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea 1-a

Te retrăgeai singur în casa părinţilor tăi, ca să vorbeşti cu Dumnezeu, care a zidit cerul şi pământul. Învaţă-ne şi pe noi, Sfinte Paisie, taina neprihănitei rugăciuni.

Cum vom începe a te lăuda, cuvioase părinte Paisie, că te-ai ascuns de mic în cămara cea de taină a inimii tale ? Ajută-ne, fericite, să descuiem, prin rugăciune, cămara cea ascunsă a inimii noastre, ca să-L vedem pe Hristos.

Slavă…

Chemat ai fost de Hristos din casa părinţilor tăi, cuvioase Paisie, şi singur te-ai înstrăinat de lume, alergând ca un cerb la izvorul liniştii, care este maica rugăciunii. Adu-ţi aminte, fericite, şi de sufletele noastre.

Şi acum…, A Născătoarei

La cine să alergăm, Preasfântă Fecioară, şi unde să aflăm odihnă, dacă nu sub acoperământul milei tale ? Nu înceta a mijloci pentru sufletele noastre.

Catavasie: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul, şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maici şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei bucurându-mă.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea 3-a

Părăsind cele pământeşti, ai ales pe cele cereşti, fericite, şi, urmând lui Hristos, ai primit numele Sfântului Platon, în Mănăstirea Pecerska. Apoi ai fost trimis de Dumnezeu în Ţara Românească pentru a te deprinde cu singurătatea şi înstrăinarea, făcându-te vas ales al Sfântului Duh.

Mult te-ai nevoit, fericite, în mănăstirile Trăisteni şi Dălhăuţi, sub povăţuirea cuviosului Vasile, având împreună ostenitori pe sihaştrii Mihail, Proterie şi Ioan pustnicul, cu care, dimpreună, slăveai neîncetat pe Treimea cea de o Fiinţă.

Arzând de dor pentru Hristos, ţi-ai căutat liniştea în Muntele Atonului, nevoindu-te patru ani în colibă pustnicească. Cere de la Domnul, cuvioase, iertare şi pentru sufletele noastre.

A Născătoarei

Ne rugăm ţie, Preasfântă Stăpână, să duci rugăciunile noastre înaintea tronului Fiului tău şi Mântuitorului nostru, cerând iertare pentru mulţimea greşalelor noastre.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea 3-a

N-ai dat odihnă sufletului tău, cuvioase părinte, căci alergai la izvoarele apelor duhovniceşti, hrănindu-te cu învăţăturile Sfinţilor părinţi, după care neîncetat suspinai. Dă-ne şi nouă râvnă să urmăm dumnezeieştilor părinţi.

Mult te-ai bucurat, fericite, de venirea în Athos a cuviosului Vasile de la Poiana Mărului, care te-a tuns în marele şi îngerescul chip, primind numele Sfântului Paisie egipteanul, cu care dimpreună roagă-te, cuvioase părinte, să se mântuiască sufletele noastre.

Slavă…

Cine va spune nevoinţele tale din Muntele Athos, părinte Paisie, şi lacrimile tale, şi luptele tale cu diavolii, şi râvna neîncetatei rugăciuni? Sau cine va spune bucuria şi dulceaţa dumnezeieştilor cărţi părinteşti, cu care te hrăneai în pustie ? Hrăneşte-ne şi pe noi, Sfinte Părinte, din învăţăturile nemuritoare ale Sfinţilor părinţi.

Şi acum…, a Născătoarei

Ai milă de lume, Maica lui Dumnezeu, şi nu ne părăsi pentru mulţimea păcatelor noastre, că numai tu singură poţi să ne împaci cu Tatăl, cu Fiul şi cu Duhul Sfânt.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea 4-a

Aşezându-te în Schitul proorocului Ilie, ai adunat mulţi ucenici în jurul tău, şi, învrednicindu-te de harul preoţiei, îi hrăneai pe toţi din dulceaţa sfintelor slujbe şi a dumnezeieştilor Taine, prin care neîncetat slăveai pe Hristos.

Bine nevoindu-te în Sfântul Munte, ai fost chemat de Hristos să te întorci cu fiii tăi în pământul binecuvântat al Moldovei; şi aşezându-te în Lavra Dragomirnei, ai mulţumit pentru toate, dând laudă lui Dumnezeu.

Mult ai ostenit, prea cuvioase, în Mănăstirea Sfintei Treimi, ca un purtător de har, în toate bine nevoindu-te, obştea ai înmulţit-o, chiliile înnoindu-le şi rânduială duhovnicească tuturor dându-le, prin care neîncetat slăveai pe Dumnezeu.

A Născătoarei

Maică Preacurată, caută cu milă spre noi, robii tăi, şi ne acoperă de tot răul sub dumnezeiescul tău acoperământ, ca să te lăudăm în veci.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea 4-a

Cine va spune frumuseţea slujbelor şi iubirea frăţească din obştea ta, cuvioase părinte? Că toţi, una cugetau şi slăveau pe Dumnezeu împreună cu îngerii şi sfinţii.

Mare era râvna traducerii Sfinţilor părinţi şi copierea scrierilor filocalice în mănăstirea Dragomirna, Sfinte Paisie. Că unii traduceau, alţii scriau, alţii alcătuiau cântări de laudă lui Dumnezeu, făcând din Lavra Dragomirnei o adevărată şcoală duhovnicească de rugăciune şi trăire în Hristos.

Slavă…

Nici milostenia către cei săraci nu o uitai, cuvioase părinte, că zilnic împărţeai cele de trebuinţă săracilor şi îi mângâiai cu cele duhovniceşti, împlinind întru toate cuvântul Sfintei Evanghelii.

Şi acum…, a Născătoarei

Nu ne părăsi, prea curată Fecioară, că nu avem alt ajutor şi scăpare decât sub acoperământul tău, ceea ce mijloceşti pentru sufletele noastre.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea 5-a

Norii ispitelor venind peste Ţara de sus a Moldovei, silit ai fost, cuvioase părinte, să părăseşti Lavra Dragomirnei şi să te aşezi cu ucenicii tăi în Mănăstirea Secu. Pentru aceasta ai dat laudă lui Dumnezeu şi Sfântului Ioan Botezătorul, ocrotitorul acestui sfânt locaş.

Întărit ai fost de Dumnezeu, bunule bărbat al doririlor dumnezeieşti, să rezişti tuturor ispitelor de la văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşi, căci ţi-ai găsit liniştea ta şi a fiilor tăi sufleteşti, dând slavă Preasfintei Treimi.

Nu ne lăsa pe noi, Sfinte Paisie, să cădem în robia diavolilor şi grijilor pământeşti. Ci ne ridică din păcat cu rugăciunile tale şi ale Sfântului Ioan înainte Mergătorul, pentru a-L slăvi neîncetat pe Dumnezeu.

A Născătoarei

Pe tine, Stăpână de Dumnezeu Născătoare, te ştim scăpare şi mijlocitoare înaintea scaunului Preasfintei Treimi. Ajută-ne, Maică şi Fecioară, să fim primiţi în lumina slavei lui Hristos.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea 5-a

Ajută-ne, părinte, împreună cu Sfântul Ioan Botezătorul, ocrotitorul acestei mănăstiri, şi nu ne lăsa biruiţi de mulţimea ispitelor. Ci mijloceşte, cuvioase Paisie, să dobândim pace şi mântuire sufletelor noastre.

Roagă-te, fericite, pentru noi, împreună cu ucenicii tăi, să dobândim lacrimi de pocăinţă şi adânc de smerenie, ca să putem dobândi cereasca împărăţie făgăduită de Mântuitorul Hristos.

Slavă…

N-ai găsit deplină odihnă nici la Mănăstirea Secu, cuvioase părinte, căci, cu voia lui Dumnezeu, te-ai strămutat şi de aici la Mănăstirea Neamţ, maica mănăstirilor Moldovei, unde te-ai nevoit încă cincisprezece ani, până când ţi-ai dat duhul în mâinile lui Hristos.

Şi acum…, a Născătoarei

Îngerii te laudă, Preasfântă Stăpână, sfinţii toţi te prea măresc şi noi cu alese cântări te cinstim, că tu mijloceşti pentru noi şi ne împaci cu Dumnezeu.

Cântarea 6-a lipseşte

Condacul cuviosului, glas 8: Pe cuviosul Paisie de Neamţ, vasul cel ales al Duhului Sfânt, pe părintele Filocaliei româneşti şi dascălul cel cu mulţi ucenici, care a hrănit pe toţi cu cuvântul Sfintei Evanghelii, înnoind multe mănăstiri, să-l lăudăm astăzi după cuviinţă, cântându-i împreună cu cetele cereşti: Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, lauda Moldovei şi cununa cuvioşilor !

Icosul: Cântarea noastră nu e de ajuns a te lăuda pe tine, Sfinte părinte Paisie, povăţuitorul cel mare al călugărilor, cununa cuvioşilor, lauda nevoitorilor, mângâierea ucenicilor, odihna celor suferinzi şi tăria celor căzuţi. Nu înceta, fericite, a te ruga lui Dumnezeu pentru pacea lumii şi mântuirea sufletelor noastre.

Sinaxar

Tot în această zi se face pomenirea Sfântului prea cuviosului părintelui nostru Paisie de la Neamţ.

Sfântul prea cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Paisie de la Neamţ s-a născut în oraşul Poltava din Ucraina în anul 1722, la 1 decembrie, într-o familie binecuvântată de preoţi, fiind al unsprezecelea copil din cei doisprezece fraţi. Tatăl său se numea Ioan şi era protoiereu al Poltavei, iar mama sa se chema Irina. Din botez s-a numit Petru.

Tatăl său murind de tânăr, în anul 1735, copilul a fost dat de mama sa să înveţe carte la Academia teologică din Kiev, întemeiată de mitropolitul moldovean Petru Movilă.

După patru ani, părăsind şcoala, intră în viaţa monahală la mănăstirea Medvedeski, având vârsta de şaisprezece ani. Aici este făcut rasofor, primind numele de Platon.

După puţină şedere în mănăstirea Pecerska vine în Moldova, în anul 1745, şi se stabileşte la schitul Trăisteni - Râmnicu Sărat şi apoi la Mănăstirea Dălhăuţi.

În vara anului 1746 se duce la Muntele Athos, unde se nevoieşte ca sihastru patru ani de zile.

În anul 1750 este tuns în monahism de cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, duhovnicul său, primind numele de Paisie. Apoi este hirotonit ieromonah şi întemeiază o obşte monahală în Schitul Sfântul prooroc Ilie, unde se nevoieşte până în vara anului 1763, adunând în jurul său 64 de călugări români, ucraineni şi ruşi.

Din motive binecuvântate, în vara aceluiaşi an, se reîntoarce în Moldova împreună cu toţi ucenicii săi şi se stabileşte în Mănăstirea Dragomirna, unde se nevoieşte doisprezece ani.

Aici, cuviosul Paisie formează o obşte mare de 350 de călugări, şi traduce împreună cu ucenicii săi români, care erau buni cunoscători ai limbii eline vechi, o bună parte din scrierile filocalice ale Sfinţilor părinţi, devenind astfel ctitorul Filocaliei în limbile română şi slavonă.

Filocalia de la Dragomirna din 1769 este prima colecţie majoră de traduceri româneşti filocalice (626 p.), adunate de monahul Rafail.

În anul 1775, Moldova de nord căzând sub ocupaţie austriacă, cuviosul Paisie a fost nevoit să se stabilească la Mănăstirea Secu, împreună cu 200 de monahi, lăsând la Dragomirna o obşte de numai 150 de monahi. Aici se nevoieşte numai patru ani, continunând aceeaşi rânduială de viaţă duhovnicească atonită, ca şi la Dragomirna.

Cu binecuvântarea mitropolitului Moldovei, Gavriil Calimachi şi încuviinţarea domnitorului Alexandru Moruzi, cuviosul Paisie s-a mutat la Mănăstirea Neamţ, cu o mare parte din obşte de la Secu, în ziua de 14 august 1779, unificând astfel cele două mănăstiri sub povăţuirea unui singur stareţ.

Timp de cincisprezece ani, cât a fost stareţ al celor două mănăstiri unificate, Neamţ - Secu, prea cuviosul Paisie păstrează cu sfinţenie acelaşi regulament de viaţă monahală din Sfântul Munte Athos, atât în ceea ce priveşte rânduiala sfintelor slujbe, cât şi nevoinţa monahilor la chilie.

La biserică erau datori să ia parte toţi părinţii şi fraţii, afară de cei bolnavi sau trimişi la ascultări. Marele stareţ venea cel dintâi la sfintele slujbe şi neîncetat se ruga cu rugăciunea inimii, vărsând în taină multe lacrimi.

În obştea prea cuviosului Paisie de la Neamţ se aflau mai mulţi călugări, sporiţi duhovniceşte, care aveau darul lacrimilor şi al neîncetatei rugăciuni, căutând să-i urmeze întru toate părintelui lor sufletesc.

Spovedania obştii se făcea săptămânal, iar pentru cei începători în fiecare seară. Pentru aceasta, cuviosul Paisie a rânduit 24 de duhovnici, care spovedeau şi îndrumau duhovniceşte întreaga obşte, iar marele stareţ supraveghea bunul mers la celor două mănăstiri, atât în cele duhovniceşti, cât şi în ascultările de obşte, primind la chilia sa pe cei care veneau pentru sfat şi binecuvântare. Cei neascultători primeau canon şi mustrare părintească.

O ocupaţie deosebită a cuviosului Paisie de la Neamţ era şi traducerea din limba greacă a scrierilor patristice filocalice, continuând şirul traducerilor de la Dragomirna şi Secu.

Unii călugări moldoveni, munteni şi ardeleni, fiind buni elenişti, traduceau din Sfinţii părinţi din limba greacă veche în limba română, iar călugării slavi traduceau din limba slavonă, făcând din Mănăstirea Neamţ o adevărată academie patristică şi duhovnicească, nemaiîntâlnită în alte ţări ortodoxe din acea vreme.

Cuviosul Paisie era şi un bun organizator şi înnoitor al vieţii monahale, întemeind în jurul Muntelui Ceahlăului câteva sihăstrii de călugăriţe pe care le îndruma duhovniceşte, rânduindu-le duhovnic pe cuviosul Iosif pustnicul, († 1828), unul din ucenicii săi de la Neamţ.

Alt ucenic al său cu viaţă sfântă era cuviosul Irinarh Rosetti († 1859), mare lucrător al rugăciunii inimii, fondatorul mănăstirii Horaiţa şi al altor aşezăminte monahale din Moldova, din Athos, precum şi al bisericii de pe Muntele Tabor, din Ţara Sfântă.

Pentru sfinţenia vieţii sale, numele cuviosului Paisie de la Neamţ era cunoscut în toate ţările ortodoxe, începând din Muntele Athos până la Lavra Peşterilor din Kiev şi de la mănăstirea Optina până la sihăstriile din nordul Rusiei. De aceea, în 1790 mitropolitul Ambrozie, trecând prin Moldova, l-a făcut arhimandrit.

În vremea aceea mulţi dregători, boieri şi chiar ierarhi şi domnitori, poposeau la Mănăstirea Neamţ, dorind să vadă pe acest mare stareţ cu viaţă sfântă.

Influenţa lui a fost mare asupra multor mănăstiri şi schituri din Moldova: Dragomirna, Secu, Neamţ, Agapia, Văratec, Bisericani, Râşca, Vovidenia, Pocrov, Tarcău precum şi Cernica, Robaia, Căldăruşani etc, din Ţara Românească.

În toamna anului 1794, îmbolnăvindu-se, şi-a dat sufletul său curat în mâinile Domnului nostru Iisus Hristos în seara zilei de joi, cincisprezece noiembrie, la vârsta de 72 de ani, fiind plâns de toată obştea celor două mănăstiri, cu schiturile lor, care numărau peste 1000 de călugări români, ruşi, ucraineni, greci, bulgari.

Sâmbătă, 17 noiembrie, a fost înmormântat în gropniţa bisericii mari, zidită de bine credinciosul voievod Ştefan cel mare şi sfânt.

Fiind cinstit ca sfânt, încă din viaţă, ucenicii săi i-au săvârşit slujba de pomenire, rânduindu-i ca zi anuală de prăznuire 15 noiembrie.

În ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea, precum şi în secolul al XIX-lea, ucenicii lui români au răspândit isihasmul în Ţările Române, iar cei slavi în peste 100 de mănăstiri din Rusia şi Ucraina.

În 1988, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse a canonizat pe cuviosul Paisie de la Neamţ.

În 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a rânduit pomenirea ca sfânt a cuviosului Paisie de la Neamţ, fiind trecut în calendar la data de 15 noiembrie.

La mormântul lui de la Mănăstirea Neamţ vin să se închine şi să-i ceară ajutor nu numai credincioşi din România, ci şi din alte ţări.

Cu ale lui rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 7-a

Ai părăsit neamul tău, prea cuvioase părinte, şi ai slăvit pe Dumnezeu în pământ străin, ca un alt Avraam. Te-ai făcut frate cu toţi şi părinte al tuturor. Pe cei slabi i-ai întărit, pe cei leneşi i-ai deşteptat, pe cei mândri i-ai smerit şi toţi călugării i-ai învăţat să se roage şi să aştepte în tot ceasul venirea Dreptului Judecător.

Se bucură astăzi Lavra Neamţului, maica tuturor mănăstirilor, şi se îmbracă în haină de sărbătoare, că Sfântul Paisie este numărat în ceata drepţilor şi a cuvioşilor părinţi.

Se bucură astăzi cetele călugărilor nevoitori că fericitul Paisie, părintele nostru, se roagă înaintea tronului Preasfintei Treimi să se mântuiască lumea şi mulţimea ucenicilor lui.

A Născătoarei :

Maica Luminii, prea curată Stăpână, priveşte cu milă spre poporul român cel bine credincios şi spre sfintele lui mănăstiri, că astăzi cuviosul Paisie, luceafărul Ortodoxiei, în cetele sfinţilor se desfătează şi se roagă neîncetat pentru noi toţi.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea a 7-a

Se bucură acum pustnicii şi sihaştrii Carpaţilor că Sfântul Paisie, dascălul nostru, se odihneşte cu pace în ceata sfinţilor, în lumina cuvioşilor, în bucuria drepţilor şi în strălucirea Raiului.

Se bucură cu noi toate cetele călugărilor, că Sfântul Paisie a biruit cetele diavolilor, a ajuns pe îngeri şi se roagă neîncetat pentru fericiţii nevoitori care slăvesc pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Slavă…

Se bucură acum ucenicii Sfântului Paisie: Iosif şi Irinarh, Sofronie şi Onorie, Visarion moldoveanul şi Gheorghe cernicanul, mitropoliţii Veniamin Costachi şi Grigorie Dascălul, şi ceilalţi toţi, că părintele lor se veseleşte în ceata cuvioşilor şi se roagă neîncetat pentru noi.

Şi acum…, a Născătoarei

Nu ne părăsi, prea curată Fecioară, pentru mulţimea păcatelor noastre, ci ne împacă prin pocăinţă cu Hristos, Fiul tău şi Mântuitorul lumii.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 8-a

Bucură-te astăzi, Ţara Moldovei, că Sfântul Paisie ţi-a înmulţit pe fiii tăi duhovniceşti şi pe toţi îi cheamă la ospăţul credinţei, ca într-un glas să-L slăvim pe Hristos, Dumnezeul nostru.

Bucură-te popor blând şi binecuvântat al pământului românesc, că prin răbdarea, evlavia şi smerenia ta, pe păgâni i-ai izgonit, pe dreptcredincioşi i-ai întărit şi cetele călugărilor ţi s-au înmulţit cu rugăciunile Sfântului Paisie de la Neamţ.

Roagă-te lui Dumnezeu, cuvioase părinte Paisie, pentru toate ţările ortodoxe, să se întărească dreapta credinţă în lume, să fie pace pe pământ, iubire între fraţi, şi să dăruiască mântuire tuturor celor ce urmează lui Hristos.

A Născătoarei

Te lăudăm, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, şi te cinstim după cuviinţă, că tu mijloceşti pentru mântuirea tuturor. Roagă-te, Stăpână, cu Sfântul Paisie de la Neamţ şi cu toţi sfinţii, să dobândim pace şi mântuire sufletelor noastre.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea a 8-a

Învaţă-ne, Sfinte Paisie, prin pilda vieţii tale, să trăim după voia lui Hristos, şi să urmăm întru toate poruncilor Lui, ca să vieţuim în veci cu El.

Ajută-ne, cuvioase părinte, să urcăm pe treptele pocăinţei, ca să dobândim sfârşit creştinesc şi răspuns bun la dreapta judecată a lui Hristos.

Binecuvântăm pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Vino la noi, sfinte părinte, şi cu rugăciunile tale dă-ne bărbăţie împotriva nevăzuţilor vrăjmaşi, ca să nu cădem în robia patimilor şi a morţii.

Şi acum…, a Născătoarei

Tu eşti Maica Vieţii, tu eşti rugătoarea lumii, tu eşti acoperitoarea sufletelor noastre. Nu ne lăsa, Stăpână, în mâinile cumplitului vrăjmaş, ci ne scapă de tot răul sub acoperământul milei tale.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 9-a

Veniţi toţi iubitorii de Hristos, să prăznuim astăzi mutarea la cele cereşti a Sfântului Paisie de la Neamţ, care ne cheamă pe toţi la pocăinţă, ca într-un glas să lăudăm pe povăţuitorul călugărilor.

Veniţi toate cetele cuvioşilor părinţi, care bine v-aţi nevoit în Lavra Neamţului şi pe cuviosul Paisie luminător duhovnicesc l-aţi avut, să-i sărutăm împreună icoana, moaştele şi mormântul, şi să-i cerem iertare şi binecuvântare, că el străluceşte în ceata cuvioşilor părinţi.

Roagă-te, bunule păstor, fericite Paisie, pentru Lavra cea mare de la Neamţ, pentru tineri şi bătrâni, pentru sănătoşi şi bolnavi, pentru ierarhi, preoţi şi popor, şi pentru toţi cei care cu dreaptă credinţă slăvesc pe Unul Dumnezeu, în Treime lăudat şi prea mărit.

A Născătoarei

Ceea ce eşti mai cinstită decât sfinţii şi îngerii, izbăveşte-ne şi pe noi de necazuri şi primejdii, ca, prin darul tău, să-l slăvim în veci pe Dumnezeu.

Al doilea canon, al cuviosului

Cântarea a 9-a

Roagă-te, fericite părinte Paisie, împreună cu toţi sfinţii, pentru lume, pentru ţară şi pentru cei ce cu dreaptă credinţă slăvim pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu.

Roagă-te, fericite părinte Paisie, împreună cu toţi sfinţii, pentru mănăstiri şi biserici, pentru oraşe şi sate, pentru mame şi copii şi pentru cei ce iubesc pe Dumnezeu cu smerenie şi dreaptă credinţă.

Slavă…

Nu părăsi, Sfinte Paisie, pe fiii tăi pe care ţi i-a dat Dumnezeu, ci, împreună cu ei şi cu toţi dreptmăritorii creştini, roagă-te înaintea Domnului să dăruiască pace lumii şi mântuire sufletelor noastre.

Şi acum…

Apropie-te de noi, păcătoşii, Maica lui Dumnezeu, şi ne învaţă cum să-L slăvim pe Hristos prin credinţă şi fapte bune, ca să ne învrednicim cereştilor locaşuri întru lumina Preasfintei Treimi.

Luminânda, glas 2:

Podobie: Cel ce eşti lumină…

Lumina cea neapropiată a Sfintei Treimi, care se odihneşte peste sfinţi, să se sălăşluiască şi întru noi, Sfinte Paisie, cel ce ai luminat mulţime de cuvioşi monahi, făcându-i purtători de Dumnezeu şi neadormiţi rugători pentru toată lumea. (de două ori)

Slavă…, Şi acum…, a Născătoarei

Nu ne părăsi, Preasfântă Născătoare de Dumnezeu Marie, ci ne acoperă de tot răul şi îndepărtează de la noi pe cumplitul vrăjmaş care ne trage spre întuneric, făcându-ne, prin rugăciunile tale, fii ai dumnezeieştii lumini.

La Laude

Stihirile pe 4, glas 8:

Mulţimile călugărilor cinstesc astăzi pe Sfântul Paisie cel minunat, care pe mulţi i-a adus la Hristos, făcându-i fii ai cereştii împărăţii. Împreună cu aceştia şi noi aşa să-i cântăm: Bucură-te, cuvioase Paisie, lauda Moldovei şi părinte al părinţilor! (de două ori)

Să ne adunăm toţi iubitorii de Hristos în Lavra cea mare a Moldovei şi cu cântări duhovniceşti să lăudăm pe Sfântul Paisie de la Neamţ, podoaba Bisericii, cântându-i: Bucură-te, prea cuvioase părinte Paisie, cununa Ortodoxiei!

Să mergem, cuvioşilor părinţi, la mormântul fericitului Paisie, purtătorul de Hristos şi să-i cerem ajutor în ispitele acestei vieţi, ca, prin rugăciunea lui, să biruim pe cumplitul vrăjmaş şi să-i cântăm: Bucură-te, Sfinte Paisie, rugător neadormit pentru sufletele noastre !

Slavă…, glas 8

Cuvioase părinte Paisie, vas ales al rugăciunii şi mijlocitor tare al tuturor, nu te depărta de la noi, fiii tăi, ci dă-ne râvnă şi putere să purtăm cu bărbăţie Crucea lui Hristos, întăreşte dreapta credinţă în lume şi te roagă neîncetat pentru sufletele noastre.

Şi acum…, a Născătoarei

Stăpână, primeşte rugăciunile robilor tăi şi ne izbăveşte pe noi din toată nevoia şi necazul.

Doxologia mare. Ecteniile şi otpusul. Ceasul întâi

La Liturghie

Fericirile pe 8, 4 de la Cântarea a 3-a, canonul întâi şi 4 de la cântarea a 6-a, canonul al doilea.

Prochimen, glasul al 7-lea: Drepţii să se bucure de izbânda lor…

Stih: Cântaţi Domnului cântare nouă. Cântaţi laudele în adunarea credincioşilor.

Apostolul din Epistola către Galateni (V, 22 - VI, 2): Fraţilor, roada Duhului… (caută sâmbătă din săptămâna a 27-a dupa Rusalii) Aliluia, glas 1: Fericit bărbatul cel ce se teme de Domnul.

Stih: De la răsăritul soarelui până la apus lăudat este numele Domnului.

Evanghelia de la Matei (XI, 27-30): Zis-a Domnul ucenicilor Săi: Toate-Mi sunt date de către Tatăl Meu… (caută joi în săptămâna a 4-a dupa Rusalii).

Chinonicul: Întru pomenire veşnică va fi dreptul, de auzul rău nu se va teme.

Sursa: http://www.sfintiromani.ro/ro/pagina/454/noiembrie_paisie_de_la_neamt_slujba.html

Slujba cuviosului Paisie de la Neamţ (15/28 noiembrie)

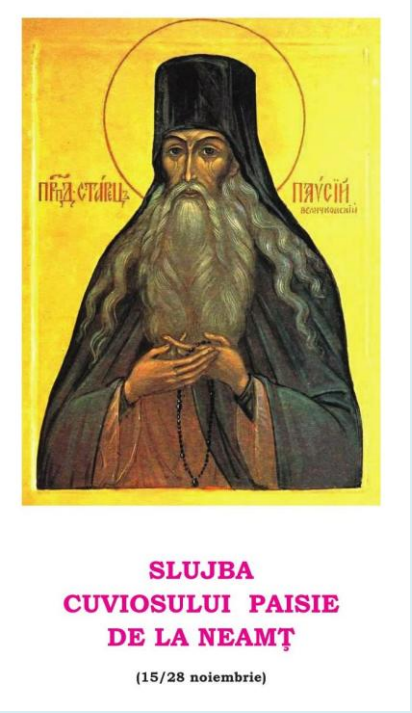

Tipărită cu binecuvântarea Prea Sfinţitului Nicodim, episcop de Edineţ şi Briceni
© Seminarul Teologic Liceal de fete „Sfânta cuvioasă muceniţă Elisabeta” Edineţ

La Vecernie

După obişnuitul psalm, se cântă: Fericit bărbatul..., starea întâi. La Doamne, strigat-am..., se pun **stihirile** pe 8, glasul al 5-lea:

Podobie: Prea cuvioase părinte,...

Prea cuvioase părinte, de Dumnezeu purtătorule Paisie, tu, din părinţi bine cinstitori născându-te şi dumnezeieştile Scripturi lesne învăţându-ne, şi din deasa cugetare la acelea cu înţelegere aprinzându-ţi-se înăuntrul inimii dorinţa fierbinte spre viaţa călugărească, ai lăsat dragostea maicii tale şi bogăţia, lumea şi toată slava deşartă şi, alergând cu stăruinţă în străinătate, ai îmbrăţişat cu smerenie jugul lui Hristos, celui ce, ca un Prunc curat, în ieslea sărăcăcioasă a fost culcat; pe Acela roagă-L, pe Acela milostiveşte-L, prea cuvioase, să dăruiască bisericii un cuget, pace şi mare milă. (de 2 ori)

Prea cuvioase părinte, de Dumnezeu înţelepţite Paisie, ca o stea nerătăcită şi prea luminoasă, alergând la Sfântul Munte Athos, acolo ai răsărit frumos, strălucind prin fapte bune şi, adunând ceată de monahi, şi chip făcându-te lor cu nevoinţele, i-ai povăţuit spre aflarea lui Hristos, celui ce S-a smerit şi a avut trup din Fecioară; pe Care roagă-L, prea cuvioase, să dăruiască Bisericii un cuget, pace şi mare milă. (de 2 ori)

Înţelepte Paisie, după ce ai urmat cu adevărat lui Hristos după Evanghelie, te-ai învrednicit şi vieţuirii îngereşti prin curăţie, prin priveghere şi prin înfrânare şi, luminând pe toţi prin învăţăturile tale cele pline de darul dumnezeiesc, i-ai făcut părtaşi strălucirii lui Hristos, celui ce S-a smerit şi a luat chip de rob pentru milostivire. Pe Acela roagă-L, pe Acela îmblânzeşte-L, prea cuvioase, să dăruiască bisericii un cuget, pace şi mare milă. (de 2 ori)

Prea cuvioase părinte, de Dumnezeu cugetătorule Paisie, umplându-te de darul Sfântului Duh, de putere şi de înţelepciune, şi urmând sfinţilor povăţuitori celor de demult, care au povăţuit noroade, lui Moise şi lui David, şi celor după aceştia, te-ai arătat povăţuitor celor ce voiau să se mântuiască prin viaţa călugărească, arătându-le lor calea pe care să călătorească fără poticnire către Hristos, Împăratul tuturor, pe Care roagă-L, prea cuvioase, să dăruiască bisericii un cuget, pace şi mare milă. (de 2 ori)

Slavă..., glasul al 5-lea

Prea cuvioase părinte, de Dumnezeu alesule Paisie, după ce ai lăsat tu lumea şi te-ai înstrăinat pentru Hristos, atunci fericită maica ta, nedumerindu-se unde te-ai dus, a început a te căuta, şi cu postiri, şi cu lacrimi a ruga pe Hristos Dumnezeu ca să i te descopere. Şi, iată, a văzut cerurile deschise şi pe îngerul lui Dumnezeu pogorându-se către dânsa şi ca fulgerul strălucind şi zicându-i: „O, femeie, să ştii că fiul tău, cu darul lui Dumnezeu sporind, va fi monah iscusit şi multe suflete au să se mântuiască printr-însul şi pe mulţi va lumina, şi va povăţui către calea mântuirii, şi lui Dumnezeu îi va aduce.” Pentru aceasta, strigăm ţie: „Nu ne uita pe noi, fiii tăi, părinte! Ci, după proorocia îngerului, izbăvind sufletele noastre de vrăjmaşii cei văzuţi şi de cei nevăzuţi, luminează inimile noastre spre lucrarea faptelor bune. Ca umblând pe calea mântuirii, să ne învrednicim cereştilor locaşuri!” Şi aşa, la arătarea lui Hristos înconjurat fiind de noi, cu bucurie să strigi către Dânsul: „Iată eu şi pruncii care mi i-ai dat, Dumnezeule!” Şi noi iarăşi să strigăm: „Acesta este, Doamne, povăţuitorul mântuirii noastre şi doritul părinte pe care l-ai dat nouă doctor sufletelor noastre! Cu care, împreună, învredniceşte-ne şi pe noi, Stăpâne Hristoase Dumnezeule, să locuim în locaşurile Tale cereşti pururea luminătoare şi

veşnice, ca să Te mărim pe Tine, împreună cu Părintele Tău Cel fără de început şi cu Preasfântul Tău Duh, în veci."

Şi acum..., a Născătoarei

În Marea Roşie, chipul miresei celei neispitite de nuntă s-a scris oarecând, acolo Moise - despărţitor al apei, iar aici, slujitor al minunii; atunci adâncul l-a trecut pedestru neudat, Israil, iar acum pe Hristos L-a născut fără sămânţă Fecioară. Marea, după trecerea lui Israil, a rămas neumblată, iar cea fără prihană, după naşterea lui Emanuel, a rămas nestricată. Cela ce eşti şi mai înainte ai fost şi Te-ai arătat ca un om, Dumnezeule, miluieşte-ne pe noi.

Vohod: Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, celui fără de moarte, a Sfântului, Fericitului, Iisuse Hristoase, venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, lăudăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu; vrednic eşti în toată vremea a fi lăudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, cel ce dai viaţă, pentru aceasta lumea Te slăveşte.

Prochimenul zilei, Paremiile

De la Înţelepciunea lui Solomon, citire:

(V, 16-24; VI, 1-3)

Drepţii în veci vor fi vii şi de la Domnul plata lor, şi purtarea de grijă pentru dânşii de la Cel Preaînalt. Pentru aceasta, vor lua Împărăţia podoabei şi stema frumuseţii din mâna Domnului, căci cu dreapta Sa îi va acoperi pe ei şi cu braţul Său îi va apăra. Lua-va toată arma dragostea Lui şi va într-arma făptura spre izbânda vrăjmaşilor, imbrăca-se-va în ziua dreptăţii şi-Şi va pune Lui coif judecata cea nefăţarnică. Lua-va pavăză nebiruita sfinţenie şi va ascuţi cumplită mânie întru sabie, şi va da război împreună cu dânsul lumea asupra celor fără de minte. Merge-vor drept nimeritoare săgeţile fulgerilor şi, ca dintr-un arc bine încordat al norilor, la ţintă vor lovi, şi, din mâna cea aruncătoare de pietre pline, se vor arunca grindine. Întări-se-va asupra lor apa mării şi râurile îi vor îneca de năprasnă. Sta-va împotriva lor duhul puterii şi ca un vifor va vântura pe ei, şi va pustii tot pământul fărădelegii, şi răutatea va răsturna scaunele puternicilor. Auziţi dar, împăraţi şi înţelegeţi, învăţaţi-vă, judecătorilor marginilor pământului. Ascultaţi, cei ce stăpâniţi mulţimi şi cei ce vă trufiţi intru popoarele neamurilor. Că de la Domnul s-a dat vouă stăpânirea şi puterea de la cel Preaînalt.

De la Înţelepciunea lui Solomon, citire:

(III, 1-9)

Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi nu se va atinge de ele munca. Părutu-s-a intru ochii celor nepricepuţi a muri şi s-a socotit pedepsire ieşirea lor, şi mergerea de la noi sfărâmare, iar ei sunt în pace. Că înaintea feţei oamenilor, de vor lua şi muncă, nădejdea lor este plină de nemurire. Şi puţin fiind pedepsiţi, cu mari faceri de bine se vor dărui, că Dumnezeu i-a ispitit pe dânşii şi i-a aflat Lui-şi vrednici. Ca aurul în ulcea i-a lămurit pe ei şi ca o jertfă de ardere întreagă i-a primit. Şi în vremea cercetării sale, vor străluci şi ca scânteile prin paie vor fugi, judeca-vor limbi şi vor stăpâni popoare, şi va împărăţi intru dânşii Domnul în veci. Cei ce nădăjduiesc spre Dânsul vor înţelege adevărul şi credincioşii în dragoste vor petrece cu Dânsul, că dar şi milă este întru cuvioşii Lui şi cercetare întru aleşii Lui.

De la Înţelepciunea lui Solomon, citire:

(IV, 3-15)

Dreptul, de va ajunge să se sfârşească, întru odihnă va fi, că bătrâneţile sunt cinstite, nu cele de mulţi ani, nici cele ce se numără cu numărul anilor. Şi cărunteţile sunt înţelepciunea oamenilor şi vârsta bătrâneţilor viaţă nespurcată. Plăcut lui Dumnezeu făcându-se, L-a iubit; şi, vieţuind între păcătoşi, s-a mutat. Răpitu-s-a ca să nu schimbe răutatea mintea lui sau înţelepciunea să înşele sufletul lui. Că râvna răutăţii întunecă cele bune şi neînfrânarea poftei schimbă gândul cel fără de răutate. Sfârşindu-se peste puţin, au plinit ani îndelungaţi. Că plăcut era Domnului sufletul lui, pentru aceea, S-a grăbit a-l scoate pe dânsul din mijlocul răutăţii. Şi popoarele văzând şi necunoscând, nici punând în gând una ca aceasta, că dar şi milă este întru cuvioşii Lui şi cercetare întru aleşii Lui.

La Litie

Stihira hramului şi **stihirile** cuviosului, glasul al 2-lea:

Părinte Paisie, întărindu-ţi mintea cu dumnezeiasca cunoştinţă, lucrurile dintru această viaţă le-ai defăimat, nimic grijindu-te de cele pământeşti şi dragostea maicii tale, şi a rudeniilor o ai trecut cu vederea, petrecerea cu cei de sus dorind şi, cu apele dumnezeiescului Duh adăpat fiind, ne hrăneşti pe noi, fiii tăi, prin scrierile tale; iar acum noianul cel nestătător al acestei vieţi de acum arătat trecându-l, la limanul cel cu bună linişte ai ajuns şi, ca un fenix, suindu-te la cerească înălţime,

pururea te rogi lui Hristos Dumnezeu pentru cei ce cu dragoste săvârşesc sfântă pomenirea ta.

Părinte Paisie, învăţându-ne, ai zis: „Râvnă dumnezeiască şi credinţă neîndoită să avem către cărţile părinteşti şi către învăţăturile cele ce întru ele se află întru toată unirea fără de toată îndoirea, pentru că Unul şi acelaşi Duh Sfânt a lucrat, precum întru învăţătorii a toată lumea, aşa şi întru sfinţii părinţi, învăţătorii şi povăţuitorii vieţii călugăreşti.” Drept aceea, cu darul cel dat ţie de la Dumnezeu, risipeşte toate măiestriile şi sfaturile celor vicleni, care se silesc să încurce pe călugări cu învăţături străine de chipul lor, răstălmăcind rău Sfintele Scripturi spre veşnica lor osândă.

Părinte Paisie, pe prea cinstitul Agathon, egumenul sfântului locaş Vorona şi pe fraţii cei întru Hristos adunaţi acolo, nu i-ai lăsat neajutoraţi, fericite, când cu credinţă au alergat către tine, ci, degrab întâmpinând cu dovezi din Sfintele Scripturi, ai mângâiat întristarea lor. Pentru aceasta şi pe noi, nu ne părăsi în nevoile noastre, părinte, ci ne tinde mână de ajutor.

Părinte Paisie, plin fiind de darul Sfântului Duh, pe Theotemp, hulitorul sfintei rugăciuni şi al Sfintelor Scripturi, al cuvioşilor părinţi celor de mai dinainte, l-ai vădit ca pe un mincinos şi eretic, şi următor lui Varlaam calabrezul, cela ce în tot anul întru toată biserica lui Hristos în Duminica Ortodoxiei se anatematizează. Drept aceea şi acum, fericite, izbăveşte pe fiii tăi de toţi cei ce le voiesc răul şi de cei ce îi numesc înşelaţi şi ipocriţi, şi care cu aceasta dovedesc arătat cum că nu cred Sfintelor Scripturi şi învăţăturilor părinţilor celor de demult.

Slavă..., glasul al 5-lea

Prea cuvioase părinte, petrecând în sfânta Lavră a peşterilor Kievului, ai cules, ca marele Antonie, rodurile faptelor bune de la bărbaţii cei îmbunătăţiţi şi, ca un negustor iscusit încărcându-ţi corabia sufletului cu acest fel de pietre scumpe şi de neguţătorie de mult preţ pricinuitoare de Împărăţia cerurilor, prin osebite căi mergând şi ca o albină cuvântătoare şi înţeleaptă adunând şi de la alţi cuvioşi părinţi mierea cea duhovnicească, în muntele Athosului te-ai sălăşluit, unde, prin faptele tale cele bune, mulţi bărbaţi ai tras spre râvna vieţii tale şi schitul marelui prooroc Ilie acolo ai întemeiat, în care şi astăzi este aşezământul ce ai pus spre mântuire, Paisie.

Şi acum..., a Născătoarei

Fericimu-te, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, şi te slăvim credincioşii după datorie pe tine, cetatea cea nemişcată şi zidul cel nesurpat, folositoarea cea tare şi scăparea sufletelor noastre.

La Stihoavnă, glasul al 5-lea

Podobie: Bucură-te, cămara...

Bucură-te, pământul Moldovei şi dănţuieşte, că iată s-a trimis ţie din Muntele Athosului, ca un apostol, pe minunatul Paisie, care, cu scrierile şi cu învăţăturile sale, şi cu obiceiurile cele frumoase, Biserica lui Hristos a împodobit şi cu tălmăcirile Sfintelor Scripturi, şi cu mângâierile, întru întristări, norodul tău l-a veselit şi mănăstirile tale cu monahi-ostaşi le-a umplut, iar acum se roagă lui Hristos să dea tuturor drept-credincioşilor mare milă.

Stih: Cinstită este înaintea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Bucură-te, pământul nostru, că tu, precum mulţi vieţuitori cereşti, întotdeauna odrăsleşti de când ai primit bunavestire a Evangheliei lui Hristos, aşa şi acum din tine ai răsărit pe prea fericitul Paisie, care, ca un apostol, în pământul Moldovei, a descoperit tuturor lumina Scripturilor celor de Dumnezeu insuflate şi, străbătând inimile tuturor drept-credincioşilor cu învăţăturile ce au lăsat spre folos pomenirea numelui său, îndulceşte pe toţi cei ce strigă: „Roagă, părinte, pe Hristos, să dea sufletelor noastre mare milă!”

Stih: Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile lui va voi foarte.

Bucură-te astăzi, ceata monahilor şi duhovniceşte prăznuieşte, că şi-au dobândit alt nou începător vieţii de obşte, pe prea înţeleptul Paisie, care, cu apele dumnezeiescului Duh hrănit fiind şi din râul dumnezeieştii desfătări, şi din izvorul Raiului adăpat, izvoare de mântuire în toate părţile a revărsat, adăpând şi hrănind inimile drept-credincioşilor. Şi acum, stând înaintea lui Hristos, se roagă să dea tuturor mare milă.

Slavă..., glasul al 6-lea

Astăzi, fericitul părintele nostru Paisie ne cheamă la ospăţ plăcut lui Dumnezeu. Să ne adunăm dar, fraţilor, la el cu gând de veselie şi să prăznuim împreună cu dânsul isprăvile lui, rugându-ne Mântuitorului nostru Hristos să ne învrednicească fericirii lui împreună cu toţi aleşii lui Dumnezeu întru Împărăţia cerească.

Şi acum..., a Născătoarei

Născătoare de Dumnezeu, tu eşti viţa cea adevărată care ai odrăslit rodul vieţii, pe tine te rugăm: „Roagă-te, Stăpână, împreună cu prea cuviosul Paisie, să se mântuiască sufletele noastre.”

La binecuvântarea pâinilor

Troparul sfântului, glasul al 4-lea: Pe cel ce din Rusia ca o stea prea luminoasă a răsărit şi în Muntele Athosului strălucit nevoitor s-a arătat, iar în pământul Moldovei, începător nou vieţii călugăreşti s-a făcut şi pe toţi cu învăţăturile şi cu scrisorile sale i-a minunat, pe Paisie cel prea fericit să-l lăudăm, ca să se roage Domnului să mântuiască sufletele noastre. (de 2 ori)

Apoi aceasta: Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te! Ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău, că ai născut pre Mântuitorul sufletelor noastre. (o dată)

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul... se cântă troparul cuviosului, de două ori.

Slavă..., Şi acum..., a Născătoarei: Taina cea din veac..., o dată

După catisma întâi, se cântă **sedealna**, glasul al 8-lea:

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Nesuferind slava ta, vicleanul diavol a îndemnat, fericite, pe Atanasie, ca înaintea tuturor, din zavistie, să hulească bunătăţile tale. Dar tu, părinte, îndelung râvnind, ai sfărâmat capul vicleanului vrăjmaş şi pe Atanasie, cu înţelepciunea cea dată ţie de la Dumnezeu aducându-l spre pocăinţă, l-ai făcut să-şi cunoască rătăcirea. Pentru aceasta, i-ai şi descoperit voia lui Dumnezeu pentru a ta vieţuire împreună cu fraţii şi cu aceasta pe toţi locuitorii Sfântului Munte şi spre mirare i-ai ridicat, de

Dumnezeu înţelepţite Paisie, roagă-te lui Hristos Dumnezeu ca şi noi să scăpăm de tot sfatul viclean al celor zavistnici.

Slavă..., glasul al 4-lea

Podobie: Pe Cuvântul Cel împreună fără de început cu Tatăl şi cu Duhul, carele S-a născut din Fecioară spre mântuirea noastră, să-L lăudăm, credincioşii, şi să I ne închinăm; că bine a voit a Se sui cu trupul pe Cruce şi moarte a răbda şi a scula pe cei morţi, întru slăvită Învierea Sa.

De gâlcevile şi grijile lumeşti fugind şi viaţa cea îngerească primind, cu înfrânarea şi cu privegherea sufletul ţi-ai împodobit şi multe daruri de la Dumnezeu ai luat, Paisie, de Dumnezeu înţelepţite, roagă-te pentru noi, cei ce te lăudăm cu bună credinţă.

Şi acum..., a Născătoarei

Preasfântă Fecioară, miluieşte-ne pe noi, cei ce scăpăm cu credinţă la tine, cea milostivă şi cerem acum a ta caldă folosinţă, că poţi cu adevărat a mântui pe toţi, ca una ce eşti Maica Dumnezeului celui Preaînalt, cu rugăciunile tale cele de Maică pururea îmblânzându-L, ceea ce eşti de Dumnezeu dăruită.

După catisma a doua, se cântă **sedealna**, glas al 8-lea:

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Cu înfrânarea, cu durerile şi cu rugăciunile, sufletul tău împodobindu-ţi cu dumnezeiasca cuviinţă, te-ai făcut părtaş cuvioşilor, pururea slăvit, şi darul mai înaintevederii cu adevărat de la Dumnezeu ai luat, ca să vesteşti celor ce veneau la tine cu credinţă cele ce urma să li se întâmple. Şi gustând din dulceaţa cea cerească, te-ai arătat călugărilor dumnezeiesc învăţător. Pentru aceasta, şi pentru râvna vieţii îngereşti, ai ridicat pe toţi şi spre cunoştinţa dumnezeieştilor Scripturi, purtătorule de Dumnezeu Paisie, roagă-te lui Hristos Dumnezeu iertare de greşeli să dăruiască celor ce prăznuiesc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Slavă..., glasul al 4-lea

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, cele mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, întru zămislirea ta cea fără de sămânţă, Născătoare de Dumnezeu, rugul cel nears de foc, toiagul lui Aaron, cel ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicului tău şi păzitorul preoţilor a strigat: „Fecioara naşte şi, după naştere, iarăşi rămâne Fecioară!”

Spăimântatu-s-a maica ta, Paisie, înfricoşată vedenie văzând şi cu mare glas citind ades Acatistul către Născătoarea de Dumnezeu, şi rugându-se să ştie cele pentru tine, fericite, după ce s-a înştiinţat de la sfântul înger, bucurându-se, s-a suit la cer şi privind în Rai striga: „Dacă aşa este voia lui Dumnezeu, apoi eu nu mă voi mai mâhni pentru fiul meu!”

Şi acum..., asemenea

Spăimântatu-s-a Iosif, cele mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, întru zămislirea ta cea fără de sămânţă, Născătoare de Dumnezeu, rugul cel nears de foc, toiagul lui Aaron, cel ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicului tău şi păzitorul preoţilor a strigat: „Fecioara naşte şi, după naştere, iarăşi rămâne Fecioară!”

Se cântă polieleul: „Robii Domnului”. După polieleu, **sedealna**, glasul al 4-lea.

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, cele mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, întru zămislirea ta cea fără de sămânţă, Născătoare de Dumnezeu, rugul cel nears de foc, toiagul lui Aaron, cel ce a odrăslit. Şi mărturisind logodnicului tău şi păzitorul preoţilor a strigat: „Fecioara naşte şi, după naştere, iarăşi rămâne Fecioară!”

Spăimântatu-s-a, părinte Paisie, în vremea hirotoniei tale, ierarhul Grigorie şi cu mintea a socotit harul lui Dumnezeu cel vărsat peste ţine şi, mirându-se, a zis: „Ferice de omul acesta, ferice şi de părinţii care l-au născut, ferice vor fi şi cei ce-l vor atinge pe dânsul, pentru că eu, când l-am hirotonit, am simţit o mireasmă nespusă şi încă şi mâinile mele cu chip negrăit s-au înştiinţat de punerea lor pe capul lui.”

Slavă..., glasul al 8-lea

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Vieţuind pe pământ în chip plăcut lui Dumnezeu şi prin postiri, şi rugăciuni, şi privegheri de toată noaptea căutând pe Dumnezeu, te-ai făcut curată sălăşluire a Sfântului Duh şi ai strălucit ca soarele luminos prin fapte bune. Pentru aceasta, ca nişte pâraie, bună mireasma Duhului cu cea de Dumnezeu cugetare ai odrăslit în inimile tuturor care se îndulcesc pomenind numele tău, Paisie. Roagă-te lui Hristos Dumnezeu iertare de greşeli să dăruiască celor ce prăznuiesc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Şi acum..., asemenea

Laudă de mulţumită, după datorie, aduc ţie, Stăpână, ca văduva, acei doi bani pentru toate darurile tale, că tu te- ai arătat acoperământ împreună şi ajutor, ferindu-mă pururea de supărări şi de nevoi. Pentru aceasta, izbăvindu-mă de cei ce mă necăjesc, ca din mijlocul unui cuptor cu văpaie, din inimă strig ţie: „Născătoare de Dumnezeu, ajută-mi, rugând pe Fiul tău şi Dumnezeu, să-mi dea iertare de greşeli, că pe tine te am nădejde eu, nevrednicul robul tău!”

Antifonul întâi, glasul al 4-lea. Din tinereţile mele...

Prochimen, glasul al 4-lea: Scumpă este înaintea Domnului, moartea cuvioşilor Lui.

Stih: Ce voi răspunde Domnului pentru toate care mi-a dat mie.

Toată suflarea...

Evanghelia de la Luca

Luca VI, 17-23

17. Şi coborând împreună cu ei, a stat în loc şes, El şi mulţime multă de ucenici ai Săi şi mulţime mare de popor din toată Iudeea, din Ierusalim şi de pe ţărmul Tirului şi al Sidonului, care veniseră ca să-L asculte şi să se vindece de bolile lor.

18. Şi cei chinuiţi de duhuri necurate se vindecau.
19. Şi toată mulţimea căuta să se atingă de El că putere ieşea din El şi-i vindeca pe toţi.
20. Şi El, ridicându-Şi ochii spre ucenicii Săi, zicea: Fericiţi voi cei săraci, că a voastră este împărăţia lui Dumnezeu.
21. Fericiţi voi care flămânziţi acum, că vă veţi sătura. Fericiţi cei ce plângeţi acum, că veţi râde.
22. Fericiţi veţi fi când oamenii vă vor urî pe voi şi vă vor izgoni dintre ei, şi vă vor batjocori şi vor lepăda numele voastre ca rău din pricina Fiului Omului.
23. Bucuraţi-vă în ziua aceea şi vă veseliţi, că, iată, plata voastră multă este în cer; pentru că tot aşa făceau proorocilor părinţii lor.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.

20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă..., glasul al 2-lea

Pentru rugăciunile prea cuviosului Paisie, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Şi acum...,

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Stih: ***Miluieşte-ne, Dumnezeule, după mare mila Ta şi, după mulţimea îndurărilor Tale, curăţeşte fărădelegile noastre.***

Şi **stihira**, glasul al 6-lea: Prea cuvioase părinte Paisie, laudă-se Rusia, căci te-a odrăslit; fericească-se şi Sfântul Munte al Athosului, căci te-a adus să vieţuieşti întru el; iar pământul Moldovei, împreună cu noi toţi, să se bucure, căci te-a avut şi te are mângâietor întru nevoi. Pentru aceasta, având îndrăznire către Hristos Dumnezeu, cere pace sufletelor noastre.

Canoanele - Canonul Născătoarei de Dumnezeu (caută-l la Octoihul mare, glasul al 8-lea, Duminică dimineaţa) şi două canoane ale cuviosului pe 8, glasul al 8-lea:

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea 1

Irmos: Pe Faraon cel ce se purta în căruţă l-a afundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, în chipul Crucii lovind şi despărţind marea şi pe Israel cel ce fugea, mergătorul cel pedestru, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Fericite părinte, deschide- mi gura şi mintea îmi luminează ca să pot lăuda viaţa ta şi cu dragoste să arăt tuturor faptele tale cele minunate, de Dumnezeu înţelepţite Paisie.

Iertare de păcate dăruieşte- mi mie, fericite, căci, nădăjduind în ajutorul tău, încep a povesti tuturor faptele tale cele bune şi vitejiile cele minunate pe care le-ai săvârşit iubind pe Dumnezeu.

Rîvnit-ai întru bunătate cuvioşilor părinţi cei mai dinainte şi, duhovniceşte călcând pe urmele lor, te-ai arătat nouă, turmei tale, povăţuitor spre toată fapta bună, cuvioase Paisie.

Al Născătoarei

Izbăveşte-mă, Stăpână, de împresurarea patimilor şi, pe vrăjmaşii mei ce se luptă cu mine acum, biruieşte-i, şi mă întăreşte pe piatra voirii lui Dumnezeu, şi-mi luminează sufletul meu, ceea ce eşti uşă a dumnezeieştii Lumini.

Alt canon

Cântarea 1

Irmos: Pe Faraon cel ce se purta în căruţă l-a afundat toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni de demult, în chipul Crucii lovind şi despărţind marea şi pe Israel cel ce fugea, mergătorul cel pedestru, l-a mântuit, pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Auzi-mă, părinte Paisie, pe mine, robul tău şi îmi împodobeşte cugetul cu străluciri dătătoare de lumină şi îl într-aripează cu fapte bune, spre a dori totdeauna cele cereşti, fugind de cele pământeşti.

Numele tău, Paisie, pomenindu-se, veseleşte pe ucenicii tăi cei adevăraţi, care se silesc a urma învăţăturilor tale, iar celor ce voiesc a plăcea trupului şi lumii acesteia înşelătoare, le este săgeată.

Slavă...,

Dă-ne ajutor de sus, cu rugăciunile tale, părinte, ca să putem şi noi lesne a călători întru această vale a plângerii; şi strică sfaturile celor vicleni, care, în taină şi la arătare, se sfătuiesc a pune piedică mântuirii noastre.

Şi acum..., a Născătoarei

Rogu-mă, Stăpână, de Dum-nezeu Născătoare, pururea Fecioară, cu o picătură a rugăciunii tale, prin milostivire, să-mi stingi văpaia sufletului meu şi să mă adapi cu izvorul milostivirii.

Catavasie: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul, şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maici şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei bucurându-mă.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce ai întărit Cerurile cu pricepere şi ai întemeiat pământul peste ape, întăreşte-mă pe piatra Bisericii, Hristoase, că nu este sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Cere, părinte, de la Milostivul Dumnezeu ca şi noi, fiii tăi, care osebită dragoste avem către tine, să nu fim depărtaţi din fericirea cea cerească, ci să fim număraţi împreună cu oile Stăpânului, cele alese de-a dreapta.

Izbăveşte-mă, părinte, de răpirea şi de jaful, şi de robia păcatului şi ne îndreptează către pocăinţă, răpindu-ne totdeauna către dragostea lui Dumnezeu şi a ta după vrednicie.

Turma ta, părinte, care cu dragostea cea către tine este legată întru acest sfânt şi dumnezeiesc locaş, strigă ţie: „Izbăveşte-ne pe noi, fiii tăi, de oameni vicleni şi de toate patimile, cu rugăciunile tale, fericite!”

Al Născătoarei

Robul tău, Fecioară, sunt şi strig către tine: „Izbăveşte-mă din mâna vrăjmaşilor ca una ce, cu cuviinţă de maică, ai purtat în braţele tale pe Cel ce ţine în palme toată lumea, ca, mântuindu-mă, să laud în veci mila ta spre mine!”

Alt canon

Cântarea a 3-a

Irmos: Cel ce ai întărit Cerurile cu pricepere şi ai întemeiat pământul peste ape, întăreşte-mă pe piatra Bisericii, Hristoase, că nu este sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Ochii inimii mele îi deschid către tine, părinte, şi strig: „Nu lăsa ochii mei ca să vadă deşertăciuni şi îi învaţă a privi numai către căile mântuirii!”

Nu ai dat somn ochilor tăi, prea fericite, nici dormire genelor tale, până ce te-ai făcut pe sine locaş încăpător strălucirii Duhului celei dătătoare de raze, căreia şi pe mine fă-mă părtaş, rogu-mă.

Slavă...,

Ispitele cele cumplite ale vrăjmaşilor celor nevăzuţi şi ale celor văzuţi departe le izgoneşte de la turma ta, ferici-te, şi ne păzeşte nebântuiţi de toată întâmplarea cea rea.

Şi acum..., a Născătoarei.

Cuvântului celui înţelept al gurii tale urmând noi, Fecioară curată, te fericim, bucurându-ne, pe tine, cea cu totul fără prihană, căci tu te-ai făcut nouă pricină unei fericiri negrăite.

Sedealna, glasul al 5-lea:

Podobie: Pe Cuvântul Cel împreună fără de început cu Tatăl şi cu Duhul, carele S-a născut din Fecioară spre mântuirea noastră, să-L lăudăm, credincioşii, şi să I ne închinăm; că bine a voit a Se sui cu trupul pe Cruce şi moarte a răbda şi a scula pe cei morţi, întru slăvită Învierea Sa.

Petrecând, fericite, în linişte, în Sfântul Munte al Athosului, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, ai fost cercetat de Sfântul stareţ Vasile, de la care ai fost învăţat despre toate cele trei rânduieli monahiceşti şi despre altele mai înalte taine creştineşti. Pentru aceasta, împreună cu dânsul te cinstim, părinte Paisie.

Slavă..., glasul al 8-lea

Podobie: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în braţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea.

Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Din pruncie fiind ales de Dumnezeu cu adevărat, prea fericite Paisie, cu bărbăţie ai grăit către stareţul tău cuvinte pline de darul dumnezeiesc, spunându-i arătat cum că dascălii vremii de acum, în loc de a pune în mintea tinerilor învăţături bisericeşti, insuflate de Duhul Sfânt, ei predau învăţături de la Aristotel şi de la alţi înţelepţi păgâneşti, cu care hrănindu-şi mintea, se rătăcesc de la calea cea dreaptă. Pentru aceasta, şi spre mirare ai adus pe învăţătorii tăi, cunoscând cum că, întru mari sporiri, o să străluceşti, înţelepte, roagă-te lui Hristos Dumnezeu ca şi noi, fiii tăi, să scăpăm de asemenea dascăli şi de învăţături pierzătoare de suflete.

Şi acum..., a Născătoarei

Gândesc la judecată şi mă tem, şi de întrebarea cea înfricoşată mă cutremur! Spăimântându-mă de răspunsul Judecătorului, mă îngrozesc de pedeapsă! Şi de durerea focului, de întunericul tartarului, de scrâşnirea dinţilor, de viermele cel neadormit! Vai mie! Ce voi face când se vor pune scaunele şi cărţile se vor deschide, şi faptele se vor vădi. Atunci, Stăpână, fii mie ajutătoare şi folositoare prea fierbinte, că pe tine te am nădejde eu, netrebnicul robul tău.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti Tăria mea, Doamne, Tu şi Puterea mea, Tu Dumnezeul meu, Tu Bucuria mea, Cel ce n-ai lăsat Sânurile Părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat; pentru aceasta cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Păzeşte cu rugăciunile tale, părinte, pe toţi câţi cu dragoste primesc învăţăturile tale şi îi scoate din mâna vrăjmaşilor celor văzuţi şi nevăzuţi.

Arătându-ţi ţie luminat, fericite, minunatul acela pustnic Onufrie, cu de-amănuntul, despre războiul cel gândit cu mintea pe care îl poartă, fără încetare, diavolii cu monahii cei nevoitori şi despre ispitele cele neajunse cu mintea, ai scăpat din toate acestea nerănit, nevoindu-te cu sfinţenie.

Cu darul cel dat ţie la Dumnezeu, izbăveşte-ne, părinte, pe noi, fiii tăi, de toate păcatele, precum am mântuit atunci pe cel ce era chinuit de cumplitul duh al hulii.

Al Născătoarei

Sălăşluindu-se Dumnezeu în pântecele tău, toată fiinţa omenească o a îndumnezeit şi mulţime de cuvioşi cu sfinţenie la tine ai tras, Preacurată.

Alt canon

Cântarea a 4-a

Irmos: Tu eşti Tăria mea, Doamne, Tu şi Puterea mea, Tu Dumnezeul meu, Tu Bucuria mea, Cel ce n-ai lăsat Sânurile Părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat; pentru aceasta cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Cel ce prin mari nevoinţe ai biruit pe vrăjmaşul, pe mine, cel ce sunt prins în mrejele lui şi întinat cu fărădelege, mă izbăveşte din toate acestea şi mă numără cu oile păstoriei tale cele alese, părinte.

Nu uita, în rugăciunile tale către Dumnezeu, pe cei ce te cheamă pe tine întru ajutor, ci îi izbăveşte de toată îngrozirea şi cumplita robie a potrivnicilor şi de nevoile cele multe, strig către tine, părinte, eu, spurcatul.

Slavă...,

Legilor Stăpânului plecându-te, cuvioase, ai luat pe umerii tăi crucea ta, călcând pe umerii Lui şi, smerindu-te, ai surpat trufia vrăjmaşului. Pentru aceea, şi pe mine mă izbăveşte din toate călcările de lege.

Şi acum..., a Născătoarei

Stinge-mi cărbunii patimilor cu picăturile milostivirii tale, Fecioară Marie, neispitită de nuntă şi sfeşnicul cel nestins al inimii mele îl aprinde, ceea ce eşti sfeşnic de aur, cu totul fără de prihană.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neapusă şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine ticălosul? Ci, mă întoarce şi la Lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele, rogu-mă.

Icoană prea frumoasă, împodobită cu fapte bune şi pom cu roduri dulci, te avem pe tine, părinte, mângâindu-ne pururea cu scrisorile tale cele minunate, prin care îndulceşti sufletele noastre.

Eu, cel plin de adaosuri ale patimilor, alerg către a ta folosire, părinte, şi cu lacrimi, mă rog: izbăveşte-mă de mârşăvia lucrurilor mele, cu ajutorul tău cel puternic.

Umple inima mea de har, părinte, cel ce din pruncie te-ai fericit de dragostea lui Hristos şi ai supus poftele trupului puterilor sufletului cele sfinţite şi de toate poftele cele vătămătoare mă slobo-zeşte cu rugăciunile tale.

Al Născătoarei

Maică a lui Dumnezeu, Fecioară, rogu-te, alungă întunericul cel greu al lenevirii mele şi norii patimilor cu lumina darului care este întru tine.

Alt canon

Cântarea a 5-a

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neapusă şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine ticălosul? Ci, mă întoarce şi la Lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele, rogu-mă.

Cuvine-se a se lăuda de noi minunatul Proterie pe care l-ai văzut, cuvioase, cum îl petreceau cu dragoste păsările când mergea la biserică şi, când venea la chilie, unele i se aşezau pe cap, altele pe umăr şi altele împrejurul lui zburau, şi cântau cu felurite glasuri; pentru aceasta, împreună cu dânsul, te cinstim, părinte Paisie.

Urmând vieţuirii sfinţilor celor de demult, fericite, cu totul te-ai sfinţit prin faptele cele dumnezeieşti, pentru aceea, tainic sfinţeşti pe cei ce săvârşesc cu dragoste şi cu credinţă sfântă prăznuirea ta.

Slavă...,

Râu având inima ta, înţelepte, te-ai făcut bisericii lui Dumnezeu, ca o gârlă, plin fiind de învăţături şi, adăpând faţa ei, părinte, veseleşti pe toţi fiii tăi.

Şi acum..., a Născătoarei

Ca Unul ce eşti fără de păcat, dă-ne nouă curăţire de cele făcute întru necunoştinţă şi împacă lumea Ta, Dumnezeule, pentru rugăciunile celei ce Te-a născut.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 6-a

Irmos: Iartă-mi mie, Mântuitorule...,

Pe Paisie, stareţul cel prea înţelept, descoperitorul tainelor celor dumnezeieşti, împreună şi pe minunatul Mihail, cel ales, luminează-i, fericite, cu care roagă-te Stăpânului pentru noi, fiii tăi.

Laudă după vrednicie se cuvine, părinte, a aduce fericitului Visarion, celui mai întâi tovarăş al nevoinţelor tale, şi lui Gheorghe, economul cel prea blând şi cuvios, cu care stând înaintea lui Hristos, te rogi pentru noi, sfinte.

Pe toţi fraţii care te iubesc pe tine îi chem eu, robul tău, fericite, să săvârşească praznicul tău cel luminat, punându-le, după cuviinţă, înainte, drept ospăţ, nevoinţele tale. Pentru aceea, şi tu nu mă uita pe mine.

Al Născătoarei

Inima mea cea întinată, curăţeşte-o, Stăpână Fecioară, şi o umple de har, ca totdeauna la toţi să cântăm măririle tale noi, păcătoşii robii tăi.

Alt canon

Cântarea a 6-a

Irmos: Iartă-mi mie, Mântuitorule...,

Adunându-ne astăzi în sobornicească biserică a păstoriei tale, fericite, cu credinţă te rugăm: Scoate pe fiii tăi din toată asupreala vrăjmaşilor şi-i du neîntârziaţi la limanul nepătimirii.

Tărie dăruieşte, părinte, şi ajutor în înţelepciune povăţuitorului nostru, pentru ca, cu blândeţe şi cu dragoste povăţuindu-ne pe noi, să ne aducă, bucurându-se, pe toţi lui Hristos, Mai marele păstorilor.

Slavă...,

A te ruga să nu încetezi, părinte, pentru turma ta, pe care, cu multe sudori şi osteneli, o ai câştigat. Ci o păzeşte de războaiele diavoleşti şi de oamenii vicleni care se silesc a răsturna ostenelile tale.

Şi acum..., a Născătoarei

Dăruieşte-mi, Fecioară, schimbare vieţii, mântuindu-mă din năravurile mele cele cu patimi şi ducându-mă spre dragostea dumnezeieştii nepătimiri, şi dă sufletului meu ca să izvorască plângere de bucurie neîncetată.

Condac, glasul al 3-lea:

Podobie: Fecioara astăzi, pe Cel mai presus de fiinţă naşte şi pământul peştera Celui Neapropiat aduce. Îngerii cu păstorii slavoslovesc şi magii cu Steaua călătoresc. Că pentru noi s-a născut Prunc Tânăr, Dumnezeu, cel mai înainte de veci.

Astăzi părintele Paisie cheamă la a sa pomenire pe toţi fiii săi şi tot pământul Moldovei împreună lui Dumnezeu laudă aduce; îngerii cu toate cetele sfinţilor se veselesc şi monaii duhovniceşte dănţuiesc, şi roagă totdeauna pe Dumnezeul cel mai-nainte de veci.

Icos: Cântarea mea spre lauda nevoinţelor tale întinată este, părinte, căci n-am inima mea curată, fiindcă neruşinat o am întinat cu gândurile şi cu faptele; dar mă rog bunătăţii tale, nu mă înfricoşa, ci, privind cu blândeţe ca spre o pelticire de prunc, primeşte-mi credinţa şi dragostea ce o am pentru tine şi dăruieşte darul ceresc tuturor bine credincioşilor, acoperind sfânt locaşul acesta şi pe noi pe toţi, de vrăjmaşii cei văzuţi, şi de cei nevăzuţi, cu rugăciunile tale către prea veşnicul Dumnezeu.

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat în Babilon oarecând; pentru aceasta tinerii în cuptor cu bucuros picior, ca într-o grădină verde săltând, au cântat: Binecuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Nebiruit cuget câştigând, părinte Paisie, prin întărirea cea nemişcată a sufletului, ai stricat toate măiestriile vrăjmaşului, care erau întinse spre a-ţi opri calea mântuirii. Pentru aceasta, acum cânţi: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.”

Izbăveşte-ne, prea cuvioase, cu ale tale rugi, de toate cursele şi smintelile balaurului şi tămăduieşte neputinţele noastre cu rugăciunile tale cele către Stăpânul, Căruia să-I cântăm în veci: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.”

Maica ta, fericite, bucurându-se de cuvintele îngerului, de proorocia cuvintelor tale, a primit şi ea asupra-şi, veselindu-se, îngerescul chip şi, cu mari nevoinţe săvârşindu-se, aleargă acum strigând: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

Al Născătoarei

Aflându-te Cel curat pe tine mai curată decât toată zidirea, Preacurată, S-a sălăşluit întru tine, ca un Iubitor de oameni căruia cuvântăm: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.”

Alt canon

Cântarea a 7-a

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat în Babilon oarecând; pentru aceasta tinerii în cuptor cu bucuros picior, ca într-o grădină verde săltând, au cântat: Binecuvântat eşti Dumnezeul părinţilor noştri.

Umplut de luminarea Dumnezeiescului Duh, părinte Paisie, ca un păzitor al poruncilor lui Hristos şi, curăţit fiind de patimi, te-ai făcut cu adevărat lăcaş Treimii celei prea îndumnezeite, cântând: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.”

Cine poate să povestească nevoinţele tale, fericite, posturile, lacrimile şi privegherile cu care ai întâmpinat pe Stăpânul cântând: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.”

Slavă...,

Cel ce pururea ca un cuptor încins mă ard de focul ispitelor, alerg către a ta folosinţă, părinte, şi, izbăvit fiind prin tine, cânt Stăpânului: „Bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.”

Şi acum..., a Născătoarei.

Ţie, Fecioară, Preasfântă Stăpână, mă rog: „Fii curăţitoare păcatelor mele şi dă-mi mână de ajutor mie, celui ce mă primejduiesc, ceea ce eşti folositoarea cea tare a creştinilor.”

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, muncitorul haldeilor l-a ars nebuneşte cinstitorilor de Dumnezeu; iar văzându-i pe aceştia cu o Putere mai bună mântuiţi, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: tineri bine-L cuvântaţi, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Mânecând întru rugăciuni, ai zămislit întru inima ta frica lui Dumnezeu şi ai născut turmei tale hotar de dogme prin duhul, părinte şi pe toţi i-ai învăţat să cânte: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.”

Înghesuit fiind de multe ispite, cu credinţă alerg la ajutorul rugăciunilor tale eu, robul tău, fericite, ca, mântuindu-mă din toate ispitele vieţii acesteia, să cânt: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.”

Datoria după putere împlinindu-mi pentru tine, fericite, am împletit lauda aceasta; deci tu, ca un bun părinte, cu blândeţe primind darul dumnezeiesc, dă tuturor a cânta: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.”

Al Născătoarei

Cred, Preasfântă Fecioară, că Hristos Dumnezeul nostru, cel ce pentru noi din tine S-a îmbrăcat cu omenire, prin covârşirea bunătăţilor acestea, a prea slăvit numele cuvioşilor celor ce L-au iubit pe Dânsul şi care cântă neîncetat: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul.”

Alt canon

Cântarea a 8-a

Irmos: De şapte ori cuptorul, muncitorul haldeilor l-a ars nebuneşte cinstitorilor de Dumnezeu; iar văzându-i pe aceştia cu o Putere mai bună mântuiţi, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: tineri bine-L cuvântaţi, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Izbăveşte, părinte, cu rugăciunile tale, sfânt locaşul acesta şi turma ta neîncetat asuprită de cei potrivnici din toate nevoile ca, cu mulţumită, să cântăm: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul."

Iertare de păcate cere fiilor tăi, părinte, pe care ne-ai unit într-o turmă şi ne învredniceşte a străluci noi iarăşi fapte bune, ca, bucurându-ne în veci, să cântăm: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul."

Binecuvântăm pe Tatăl, şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Nu înceta a te ruga, părinte, ca păstor vrednic să ni se dăruiască spre a ne ocârmui, izbăvindu-ne de cel potrivnic, şi rânduiala călugărească a o ţine, ca toţi să cântăm: „Binecuvântaţi, toate lucrurile Domnului, pe Domnul."

Şi acum..., a Născătoarei

Ceea ce ai născut pe Domnul cel Milostiv, una de Dumnezeu dăruită, roagă-te, curată, ca, cu dreapta lui, să miluiască mintea mea care pururea cumplit se preface cu întristările lumii, pentru ca, bucurându-mă, să cânt: „Bine eşti cuvântată, Preasfântă Stăpână, întru toţi vecii!"

Canonul întâi al cuviosului

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai Desfătat decât Cerurile; pentru aceasta, pe tine, de Dumnezeu Născătoare, începătoriile Cetelor îngereşti şi omeneşti te mărim.

Darul tău, părinte Paisie, nu-l depărta de la fiii tăi, ci pe toţi câţi se închină şi sărută sfântul tău mormânt cu dragoste, ii păzeşte şi îi acoperă de toate relele întâmplări şi de văzuţii, şi nevăzuţii vrăjmaşi.

Adu-s-a dar Atotţiitorului mulţimea celor mântuiţi prin tine, părinte Paisie: pentru aceasta, roagă-te să ne mântuim şi noi, cei mai de pe urmă fii ai tăi, învrednicindu-ne împreună cu tine sfintelor cereşti locaşuri.

Rogu-te, părinte, împreună cu prea sfinţitul Grigorie, dascălul Moldovei, care a fost povăţuitor acestui sfânt locaş, şi cu toţi părinţii egumeni şi stareţi ai turmei tale, ca, trecând şi noi cu lesnire din această vale a plângerii, să ne facem părtaşi fericirii celei veşnice.

Al Născătoarei

Usucă şi dezrădăcinează cugetele cele spinoase ale inimii mele, Fecioară prea curată, fără de prihană şi, cu mijlocirea ta, o arată pe ea roditoare, şi o umple de dar, Maică a lui Dumnezeu.

Alt canon

Cântarea a 9-a

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat, că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte şi pântecele tău s-a făcut mai Desfătat decât Cerurile; pentru aceasta, pe tine, de Dumnezeu Născătoare, începătoriile Cetelor îngereşti şi omeneşti te mărim.

A lăuda se cuvine pe minunatul Onorie, cel plin de darul dumnezeiesc, pe care, după a ta cinstită mutare, degrab l-ai luat la tine, părinte, şi pe Ioan pustnicul, cel prea plin de dragoste, care spăla picioarele fraţilor şi cu dragoste le săruta.

Sabie asupra hulitorului sfintei rugăciuni te-ai arătat, fericite, tăind cu cuvintele tale cele insuflate de Sfântul Duh toate bârfele lui şi izbăvind de smintelile lui pe cei ce au alergat către tine cu credinţă.

Slavă...,

Cu rugăciuni priveghetoare şi cu mari nevoinţe adormind dezmierdările trupului, cu adevărat, în pace culcându-te, cuvioase, ai adormit; pentru aceea, te avem pe tine păzitor neadormit noi, cei ce cu dragoste te cinstim pe tine.

Şi acum..., a Născătoarei.

Apărării şi păzirii acoperământului şi ocârmuirii tale, afierosindu-se pe sine slujitorul tău, Paisie şi pe noi, toţi fiii tăi, Preasfântă Stăpână, a adormit cu pace. Deci nu ne lăsa pe noi sărmani, ci împreună cu cei pe care i-ai ales prin rugăciunile lui, mă numără şi pe mine, întinatul, care, cu darul tău, am împletit această cântare.

Luminânda

Podobie: Cu ucenicii să ne suim în muntele Galileei, prin credinţă să vedem pe Hristos zicând: Că a luat putere a celor de sus şi a celor de jos; să ne învăţăm cum învaţă, a boteza toate neamurile în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh şi a petrece cu tăinuitorii, precum S-a făgăduit până în sfârşitul vea-cului.

Părinte Paisie, fiind îndemnat de multă înţelepciune şi de dragoste duhovnicească, ai primit, fericite, pe toţi cei ce au venit la tine, punându-te legiuitor dumnezeiesc şi îndemnînd pe toţi să părăsească cele deşarte şi lumeşti, şi să meargă pe calea mântuirii.

Slavă...,

Lăcaş luminos al Sfântului Duh făcându-ţi sufletul, părinte cuvioase, ai avut înăuntru negrăit pe Împăratul Hristos şi Domnul şi, ostenindu-te ziua şi noaptea la scrierea şi tălmăcirea Sfintelor Scripturi, ai luminat pe fiii tăi, nicidecum lepă-dându-te de osteneală pentru slăbiciunea trupului celui îmbătrânit, mai înainte păzind scaunul Celui vechi de zile, precum a zis Daniil.

Şi acum..., a Născătoarei

Uitându-te, Preasfântă Stăpână, spre moştenirea cea prea lăudată, păzeşte-o pe ea cu puterea ta cea nebiruită, îndreptează sceptrurile împărăţiei creştineşti şi întăreşte pe cei credincioşi, iar pe vrăjmaşi îmblânzeşte-i şi sfânt lăcaşul acesta îl păzeşte, şi revarsă pacea până la marginile pământului, Născătoare de Dumnezeu, Maica Atotţiitorului.

La Laude

Stihirile pe 4, glasul al 4-lea:

Podobie: Ceea ce eşti bucuria cetelor cereşti şi pe pământ oamenilor tare folositoare, prea curată Fecioară miluieşte-ne pe noi cei ce scăpăm la tine. Că nădejdile noastre, după Dumnezeu, întru tine le-am pus, Născătoare de Dumnezeu.

Cu bucurie cerească să ne adunăm împreună, fraţilor, să prăznuim îngereşte pomenirea cea de peste an a părintelui nostru, podoaba cea mare a monahilor şi, ungându-ne fruntea din sfânt untdelemn, să ne curăţim, prin credinţă, sufletele cu rugăciunile lui.

Cu prea luminată prăznuire a fericitului părinte să ne ospătăm, fraţilor, şi cu credinţă să ne veselim, iubitorilor de prăznuire, cinstind luminată prăznuirea sălăşluirii lui la cer, cu cântări lăudând pe Hristos Dumnezeu, cel ce a slăvit pomenirea lui.

Cu focul dragostei celei duhovniceşti aprinzându-ne, fraţilor, toţi, cu bucurie, să dănţuim şi cu cântări să lăudăm pe cinstitul locaş al Sfântului Duh, pe râul înţelepciunii şi marele îndreptător, şi învăţător al nostru, Paisie, care se roagă totdeauna pentru noi, cei ce cinstim pomenirea lui.

Cu laude şi cu cântări duhovniceşti să ne veselim astăzi, fraţilor, lăudând pe Dumnezeu cel minunat întru sfinţii săi, care, cu darul Său şi puterea Sa, a întărit pe prea minunatul Paisie de a surpat toate măiestriile vrăjmaşului şi acum se roagă neîncetat pentru cei ce cu dragoste cinstesc pomenirea lui.

Slavă..., glasul al 2-lea

Prea cuvioase părinte Paisie, tu, din vârsta pruncească, cu osârdie spre fapte bune nevoindu-te, ai lăsat lumea şi toată slava ei şi, luând cu bucurie asupră-ţi îngerescul chip, prin mari nevoinţe te-ai făcut organ Sfântului Duh; din a cărui luminare ai îndemnat pe oameni să urască cele îndulcitoare şi, adunând cete de monahi, le-ai rânduit lor aşezământ cum, în trup petrecând, să vieţuiască îngereşte. Şi acum stai înaintea Sfintei Treimi, bucurându-te neîncetat cu cei ce s-au nevoit împreună cu tine, fericite, şi te rogi pentru pacea lumii şi mântuirea sufletelor noastre.

Şi acum..., a Născătoarei

Adăpostire şi sprijin, şi scăpare tare creştinilor eşti, Maica Dumnezeului nostru. Pentru aceasta, prin rugăciunea ta, cu priveghere, nu înceta pururea a te ruga ca să fie păzit sfânt locaşul acesta, iar noi, robii tăi, să ne mântuim de toate primejdiile, căci, după Dumnezeu, toţi drept-credincioşii pe tine te avem sprijinitoare şi scăpare.

Doxologia mare, ecteniile şi otpustul

La Liturghie

Fericirile din canonul cel dintâi al cuviosului, cântarea a 3-a, pe 4 şi din canonul cel de al doilea, cântarea a 6-a, pe 4.

Prochimenul glasul al 7-lea: Scumpă este înaintea Domnului, moartea cuviosului Lui.

Stih: Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie?

Epistola către Galateni

Apostolul, din epistola către Galateni V, 22 - VI, 2; Aliluia, glasul al 6-lea: Fericit bărbatul care se teme de Domnul...,

Galateni V, 22 - VI, 2

22. Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credinţa,
23. Blândeţea, înfrânarea, curăţia; împotriva unora ca acestea nu este lege.
24. Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi cu poftele.
25. Dacă trăim în Duhul, în Duhul să şi umblăm.
26. Să nu fim iubitori de mărire deşartă, supărându-ne unii pe alţii şi pizmuindu-ne unii pe alţii.
1. Fraţilor, chiar de va cădea un om în vreo greşeală, voi cei duhovniceşti îndreptaţi-l, pe unul ca acesta cu duhul blândeţii, luând seama la tine însuţi, ca să nu cazi şi tu în ispită.
2. Purtaţi-vă sarcinile unii altora şi aşa veţi împlini legea lui Hristos.

Stih: Puternică pe pământ va fi sămânţa lui.

Evanghelia de la Matei

Matei, V, 14 - 20

14. Voi sunteţi lumina lumii; nu poate o cetate aflată pe vârf de munte să se ascundă.
15. Nici nu aprind făclie şi o pun sub obroc, ci în sfeşnic, şi luminează tuturor celor din casă.
16. Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, aşa încât să vadă faptele voastre cele bune şi să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.

17. Să nu socotiţi că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc.
18. Căci adevărat zic vouă: Înainte de a trece cerul şi pământul, o iotă sau o cirtă din Lege nu va trece, până ce se vor face toate.
19. Deci, cel ce va strica una din aceste porunci, foarte mici, şi va învăţa aşa pe oameni, foarte mic se va chema în Împărăţia Cerurilor; iar cel ce va face şi va învăţa, acesta mare se va chema în Împărăţia Cerurilor.
20. Căci zic vouă: Că de nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în Împărăţia Cerurilor.

Chinonicul: Întru pomenire veşnică va fi dreptul de vorbire de rău nu se va teme.

Sursa: **http://www.eparhia-edinet.md/wp-content/uploads/Slujba-Sf-Paisie.pdf**

Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;

Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu

adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ - Biserica Şerban Vodă - Bucureşti:

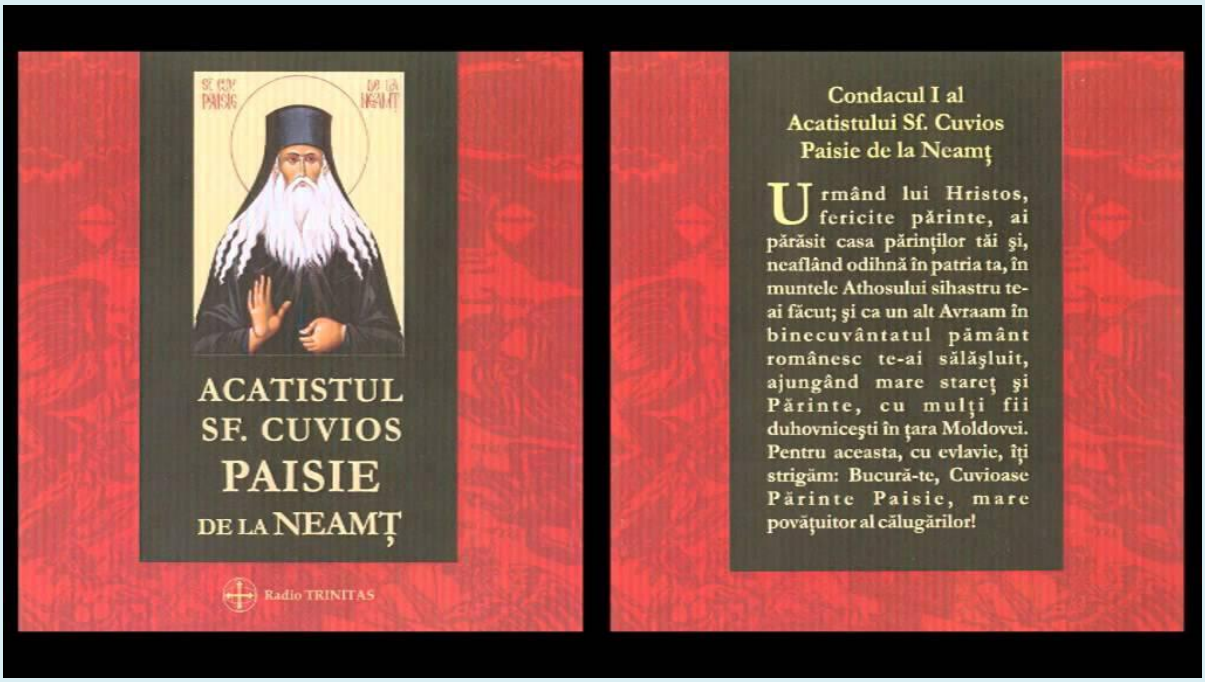

https://www.youtube.com/watch?v=2rQegyTOdP8

***

Condac 1

Urmând lui Hristos, fericite părinte, ai părăsit casa părinţilor tăi şi neaflând odihnă în patria ta, în muntele Athosului sihastru te-ai făcut şi ca un alt Avraam în bine-

cuvântatul pământ românesc te-ai sălăşluit, ajungând mare stareţ şi părinte, cu mulţi fii duhovniceşti în ţara Moldovei. Pentru aceasta, cu evlavie, îţi strigăm: ***Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!***

Icos 1

Născut în familie preoţească, de mic ai iubit pe Hristos şi ai dorit liniştea şi neîncetata rugăciune, pentru care te rugăm să primeşti de la noi, fiii tăi, această cântare de laudă:

Bucură-te, vas ales al Duhului Sfânt;
Bucură-te, floare de mult preţ a Poltavei;
Bucură-te, crin duhovnicesc al Ortodoxiei;
Bucură-te, că de mic ai fost chemat de Hristos;
Bucură-te, că din pruncie ai iubit Biserica;
Bucură-te, făclie care arzi pentru Domnul;
Bucură-te, lumânare nestinsă a Răsăritului;
Bucură-te, candelă aprinsă a rugăciunii;
Bucură-te, sfeşnic neprihănit al fecioriei;
Bucură-te, locaş al cereştilor bunătăţi;
Bucură-te, tânărule cu minte de bătrân;
Bucură-te, bătrân înţelept cu inimă de părinte;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 2

Nici lacrimile mamei, nici dorul fraţilor tăi, nici pământul natal nu te-au putut opri să urmezi lui Hristos, ci toate lăsându-le, pe diavoli i-ai biruit şi ispitele tinereţii le-ai potolit şi pe prietenii tăi i-ai părăsit, alergând spre cele cereşti, fericite, pentru care împreună cu tine cântăm lui Hristos: ***Aliluia!***

Icos 2

Ne minunăm de râvna ta, sfinte, cum ai lăsat cele trecătoare pentru cele veşnice; cum ai biruit slăbiciunile firii şi ţi-ai găsit adăpost în pământ străin, ajungând fiu sufletesc al cuviosului Vasile de la Poiana Mărului şi sihastru iscusit în Sfântul Munte Athos, pentru care îţi cântăm:

Bucură-te, piatră aleasă a credinţei;
Bucură-te, măslin roditor al Bisericii;
Bucură-te, cedru înalt din grădina Raiului;
Bucură-te, măr udat de roua Duhului Sfânt;
Bucură-te, viţă de vie mult roditoare;
Bucură-te, pământ cu multe feluri de roade;
Bucură-te, bob de grâu purtător de har;

Bucură-te, trandafir bine mirositor al Bisericii;
Bucură-te, rod neatins de patimi;
Bucură-te, suflet curat de copil ceresc;
Bucură-te, tată duhovnicesc cu mulţi fii;
Bucură-te, dascăl iscusit al neadormitei rugăciuni;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 3

S-au minunat părinţii din mănăstirile Dălhăuţi şi Poiana Mărului, văzând râvna ta pentru rugăciune şi ascultare, smerenia cea adâncă a inimii tale şi lacrimile care curgeau din ochii tăi. Însă tu, părinte, ascunzând toate în cămara sufletului tău, cântai neîncetat lui Hristos: ***Aliluia!***

Icos 3

Din copilărie ai urmat lui Hristos, având Tată pe Dumnezeu, maică Biserica, acoperământ pe Preasfânta Fecioară, fraţi pe sfinţi şi pe îngeri, şi povăţuitori pe cuvioşii Athosului şi pe duhovnicii din mănăstirile Moldovei. Pentru aceasta, cu credinţă îţi strigăm:
Bucură-te, cetăţean al Raiului;
Bucură-te, împreună vorbitor cu îngerii;
Bucură-te, fiu sufletesc al Muntelui Athos;
Bucură-te, egumen mult căutat al atoniţilor;
Bucură-te, că ai fost chemat de Hristos în ţara Moldovei;
Bucură-te, că nu te-ai împotrivit voinţei dumnezeieşti;
Bucură-te, că nu ai iubit nimic din cele pământeşti;
Bucură-te, că ai găsit odihnă şi sălaş fiilor tăi în Mănăstirea Dragomirna;
Bucură-te, că ai adunat în ea mulţime de fii sufleteşti;
Bucură-te, slujitor vrednic al Împăratului Hristos;
Bucură-te, că ai hrănit pe călugări cu învăţături dumnezeieşti;
Bucură-te, sfinte purtător de lumină;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 4

Cum vom lăuda nevoinţele tale, cuvioase părinte? Că ne minunăm de râvna ta în lucrarea faptelor bune; de tăria ta în osteneli; de răbdarea ta în privegheri de toată noaptea; de lacrimile tale cele de taină şi de darul neîncetatei rugăciuni care se odihnea în inima ta. De aceea, te rugăm, ajută-ne şi pe noi cu darul tău, să păşim pe calea pocăinţei, ca să cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 4:

Părinte între părinţi şi dascăl între dascăli te ştim, cuvioase părinte Paisie; duhovnic iscusit cu dreaptă măsură, stareţ înţelept şi părinte a mii de călugări şi mare rugător înaintea Preasfintei Treimi. De aceea, cu multă evlavie, îţi cântăm:
Bucură-te, stâlp neclintit al dreptei credinţe;
Bucură-te, hotar statornic al adevărului;
Bucură-te, piatră tare a dogmelor ortodoxe;
Bucură-te, cugetător smerit al celor cereşti;
Bucură-te, învăţător iscusit al faptelor bune;
Bucură-te, candelă nestinsă a sfintei rugăciuni;
Bucură-te, stea călăuzitoare a călugărilor;
Bucură-te, înnoitorule al Mănăstirii Dragomirna;
Bucură-te, părintele săracilor şi doctorul bolnavilor;
Bucură-te, tâlcuitor al Filocaliei;
Bucură-te, prieten iubitor al Sfinţilor părinţi;
Bucură-te, slujitor al Preasfintei Treimi;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 5

Urmând întru toate lui Hristos şi sfinţilor Lui, ai iubit cel mai mult rugăciunea şi învăţăturile dumnezeieştilor părinţi. De aceea, fericite, ai întemeiat în Moldova trei cetăţi duhovniceşti ale neîncetatei rugăciuni: Dragomirna, Secu şi Mănăstirea Neamţului, făcând din această ţară al doilea Athos ortodox. Pentru aceasta, împreună cu îngerii, cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 5

Ne minunăm, Sfinte părinte Paisie, de darurile ce le-ai primit de la Hristos, de smerenia şi blândeţea inimii tale şi de grija pe care o aveai pentru poporul ortodox prigonit de cei de altă lege, pentru care îţi cântăm:
Bucură-te, dascăl sfânt al rugăciunii;
Bucură-te, ucenic ales al Sfinţilor părinţi;
Bucură-te, cămară de taină a Duhului Sfânt;
Bucură-te, părinte al cetelor călugăreşti;
Bucură-te, apărător al celor săraci şi prigoniţi;
Bucură-te, împreună locuitor în Rai cu sfinţii;
Bucură-te, neobosit slujitor al Sfintei Liturghii;
Bucură-te, ochi neadormit şi minte pururea trează;
Bucură-te, izgonitorule al diavolilor;
Bucură-te, aspru mustrător al celor leneşi;
Bucură-te, grabnic ajutător al celor necăjiţi;
Bucură-te, înţelept duhovnic al Moldovei;

Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 6

Căzând Bucovina în mâinile străinilor, ai plecat, cuvioase părinte, la Mănăstirea Secu, înjumătăţind obştea fiilor tăi şi cu lacrimi fierbinţi despărţindu-te de ei, te-ai aşezat aici, părinte, adunând şi alţi ucenici în jurul tău şi împreună cu ei slăveai neîncetat pe Dumnezeu, cântând: ***Aliluia!***

Icos 6

La Mănăstirea Secu nevoindu-te, ai umplut munţii şi văile de pustnici şi cuvioşi, înnoind schiturile Sihla şi Sihăstria spre lauda lui Dumnezeu, pentru care primeşte, fericite, această cântare:
Bucură-te, locaş al rugăciunii;
Bucură-te, casă a binecuvântării;
Bucură-te, rugător al Preasfintei Treimi;
Bucură-te, lauda Maicii Domnului;
Bucură-te, candelă a Bisericii;
Bucură-te, dascăl al pocăinţei;
Bucură-te, părinte al sihaştrilor;
Bucură-te, biserică vie a dumnezeieştii iubiri;
Bucură-te, cu îngerii împreună vorbitorule;
Bucură-te, cu părinţii împreună rugătorule;
Bucură-te, cu sfinţii împreună locuitorule;
Bucură-te, slugă credincioasă a lui Hristos;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 7

N-ai dat somn ochilor tăi, cuvioase părinte, nici genelor tale dormitare, căci ziua şi noaptea te rugai pentru tine şi pentru fiii tăi, ca să fiţi izbăviţi de cursele vrăjmaşului, cântând lui Dumnezeu, împreună cu ei: ***Aliluia!***

Icos 7

Vas al rugăciunii şi pom al Raiului fiind, de sus primeai har şi mângâiere prin mijlocirea Maicii Domnului şi a tuturor sfinţilor, cărora cu credinţă le-ai urmat, pentru care îţi strigăm:
Bucură-te, stâlp al rugăciunii;
Bucură-te, tămâie bine mirositoare;
Bucură-te, mir dumnezeiesc;
Bucură-te, chip îngeresc;
Bucură-te, părinte duhovnicesc;

Bucură-te, făclie care luminezi calea vieţii;
Bucură-te, văpaie care arzi pe diavoli;
Bucură-te, cămară în care vorbeşti cu Hristos;
Bucură-te, vindecător de boli sufleteşti şi trupeşti;
Bucură-te, dascăl iscusit al tinerilor;
Bucură-te, povăţuitor smerit al bătrânilor;
Bucură-te, că eşti umbrit de Duhul Sfânt;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 8

Purtarea de grijă a lui Dumnezeu te-a chemat la Neamţ, Sfinte părinte Paisie, unde, cu multe lacrimi, ai venit cu fiii tăi de la Mănăstirea Secu, pentru a spori viaţa cea duhovnicească în Hristos, căruia se cuvine să-I cântăm: ***Aliluia!***

Icos 8

Primit ai fost cu mare bucurie în Mănăstirea Neamţ unde, cu rugăciuni şi privegheri de toată noaptea, slăvind pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Dumnezeu, te osteneai, pentru care cu bucurie îţi strigăm:
Bucură-te, înţelept păstor al Mănăstirii Neamţului;
Bucură-te, întâiule între stareţii Moldovei;
Bucură-te, ochi neadormit şi înainte văzător;
Bucură-te, sfătuitor al ierarhilor şi al domnitorilor;
Bucură-te, iscusit înnoitor al vieţii monahiceşti;
Bucură-te, apărătorule al trăirii duhovniceşti;
Bucură-te, părinte al cuvioşilor părinţi;
Bucură-te, cumpănă a dreptei judecăţi;
Bucură-te, fântână cu izvor de apă vie;
Bucură-te, foc care arzi toate ispitele;
Bucură-te, ctitor al multor sihăstrii;
Bucură-te, povăţuitor al pustnicilor din Muntele Ceahlău;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 9

Cum vom tăcea, Sfinte părinte Paisie şi să nu vestim faptele tale şi a lăuda nevoinţele cele de taină? Căci, adăugând osteneli peste osteneli, stropindu-le cu multe lacrimi şi adunând în jurul tău mulţime de călugări, ai făcut din Mănăstirile Neamţ şi Secu cer pământesc şi rai duhovnicesc; pentru acestea, laudă aducem Preasfintei Treimi, cântând: ***Aliluia!***

Icos 9

Lăudăm, cuvioase părinte, viaţa ta şi cinstim mulţimile călugărilor adunaţi în jurul tău, care neîncetat slăveau pe Dumnezeu cu cântări duhovniceşti şi cu glasuri îngereşti; căci toţi te iubeau, toţi îţi urmau şi cu bucurie râvneau după Hristos, pentru care, împreună cu ei, îţi strigăm:
Bucură-te, părinte al rugăciunii inimii;
Bucură-te, făclie luminoasă a ortodocşilor;
Bucură-te, înnoitorule al multor mănăstiri;
Bucură-te, povăţuitor al Mănăstirii Optina;
Bucură-te, ctitor duhovnicesc al Mănăstirii Văratic;
Bucură-te, podoabă de mult preţ a Moldovei şi a Ţării Româneşti;
Bucură-te, duhovnic sfânt al călugărilor şi al sihaştrilor;
Bucură-te, prietenul sfinţilor şi al cuvioşilor;
Bucură-te, călăuză bună a domnitorilor şi a dregătorilor creştini;
Bucură-te, stâlp de nădejde al celor slabi şi neputincioşi;
Bucură-te, luptător neobosit împotriva patimilor;
Bucură-te, sabie care tai gândurile cele rele;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 10

Păstorii cei duhovniceşti te căutau, cuvioase, călugării şi sihaştrii urmau sfaturile tale, bolnavii cu trupul şi cu sufletul primeau de la tine sănătate şi binecuvântare; pe săraci îi îndestulai şi nimeni nu ieşea de la tine lipsit şi nemângâiat; pentru aceasta, cu bucurie, împreună cu tine şi cu fiii tăi, cântăm lui Hristos Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 10

Cunoscut s-a făcut numele tău în toate ţările ortodoxe şi mulţi alergau în obştea Mănăstirii Neamţ, dorind să urmeze vieţii tale sau măcar să te vadă şi să te asculte. Căci duhovnicii îţi cereau sfat, domnitorii cereau binecuvântare, călugării urmau îndemnurile tale, săracii se întorceau miluiţi; pentru care şi noi, împreună cu ei, aducem această cântare de laudă:
Bucură-te, cetate întărită a Ortodoxiei;
Bucură-te, bucuria călugărilor;
Bucură-te, luceafăr al sihaştrilor;
Bucură-te, sfătuitor al domnitorilor;
Bucură-te, sfetnic al ierarhilor;
Bucură-te, mângâiere a credincioşilor;
Bucură-te, cununa Mănăstirilor Neamţ şi Secu;
Bucură-te, învăţătorule şi înainte văzătorule;
Bucură-te, părinte bun şi iertător;

Bucură-te, învăţător al sfinţeniei;
Bucură-te, fierbinte rugător pentru noi toţi;
Bucură-te, făclie de mult preţ a Moldovei;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 11

Iubind pe Hristos şi învăţăturile sfinţilor Lui, ai făcut din Mănăstirea Neamţ locaş de închinare, zid întărit împotriva patimilor şi şcoală de duhovnicie, îndestulând Moldova cu învăţăturile Sfinţilor părinţi şi călăuzind pe toţi pe calea mântuirii; pentru aceea, într-un glas cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 11

Apropiindu-te de obştescul sfârşit, întristare a cuprins pe toţi, Sfinte părinte Paisie şi mutându-te la cele cereşti însoţit de îngeri, numărat ai fost în ceata Sfinţilor părinţi, lăsând cu multe lacrimi pe fiii tăi, cu care împreună îţi strigăm:
Bucură-te, prietenul sfinţilor;
Bucură-te, bucuria îngerilor;
Bucură-te, împreună numărat cu sfinţii;
Bucură-te, locuitorule al Raiului;
Bucură-te, cetăţean al Cerului;
Bucură-te, cel ce cânţi măririle lui Dumnezeu;
Bucură-te, candelă a Ortodoxiei;
Bucură-te, că numele tău este cunoscut tuturor;
Bucură-te, că te rogi lui Hristos pentru noi toţi;
Bucură-te, că eşti încununat de Duhul Sfânt;
Bucură-te, părinte sfânt şi al nostru povăţuitor;
Bucură-te, că locuieşti în lumina lui Hristos;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 12

Cinstitul tău mormânt, din biserica Mănăstirii Neamţ şi sfintele tale moaşte ne mângâie şi ne ajută pe toţi cu puterea rugăciunilor tale către Dumnezeu. De aceea, Sfinte părinte Paisie, roagă-te pentru noi, ca să dobândim iertare de păcate şi împreună să cântăm lui Hristos Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icos 12

Ca un duhovnic iscusit ai venit la noi şi ca un înger în trup ai plecat la Dumnezeu, cuvioase părinte Paisie, lăsându-i întristaţi pe fiii tăi sufleteşti. Pentru aceasta, roagă-te înaintea Preasfintei Treimi să ne acopere de tot răul pe pământ şi să ne

facă moştenitori ai cereştii împărăţii, ca împreună, într-un glas, să-ţi înălţăm această cântare:
Bucură-te, înger pământesc şi om ceresc;
Bucură-te, fiu al Ucrainei şi părinte al Moldovei;
Bucură-te, lauda Poltavei şi bucuria Ortodoxiei;
Bucură-te, făclie a Muntelui Athos şi părinte al monahilor;
Bucură-te, că împreună cu toţi sfinţii petreci în Rai;
Bucură-te, ucenicul cuviosului Vasile de la Poiana Mărului;
Bucură-te, împreună nevoitor cu pustnicul Onufrie de la Sihăstria Voronei;
Bucură-te, cuvioase, trăitor şi tâlcuitor al Filocaliei;
Bucură-te, că ne-ai lăsat ca testament credinţa şi faptele tale;
Bucură-te, că împreună cu îngerii cânţi Preasfintei Treimi;
Bucură-te, odor de mare preţ al monahismului ortodox;
Bucură-te, fierbinte rugător pentru noi către Dumnezeu;
Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 13 (de trei ori)
O, cuvioase părinte Paisie, cunună a monahismului ortodox, stareţ sfânt şi părinte duhovnicesc, podoabă a Bisericii şi moştenitor al Împărăţiei cereşti, primeşte aceste smerite rugăciuni de la noi, nevrednicii fiii tăi, care împreună cu îngerii, cântăm: ***Aliluia!***

Apoi se zice:

Icos 1
Născut în familie preoţească, de mic ai iubit pe Hristos şi ai dorit liniştea şi neîncetata rugăciune, pentru care te rugăm să primeşti de la noi, fiii tăi, această cântare de laudă:
Bucură-te, vas ales al Duhului Sfânt;
Bucură-te, floare de mult preţ a Poltavei;
Bucură-te, crin duhovnicesc al Ortodoxiei;
Bucură-te, că de mic ai fost chemat de Hristos;
Bucură-te, că din pruncie ai iubit Biserica;
Bucură-te, făclie care arzi pentru Domnul;
Bucură-te, lumânare nestinsă a Răsăritului;
Bucură-te, candelă aprinsă a rugăciunii;
Bucură-te, sfeşnic neprihănit al fecioriei;
Bucură-te, locaş al cereştilor bunătăţi;
Bucură-te, tânărule cu minte de bătrân;
Bucură-te, bătrân înţelept cu inimă de părinte;

Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!

Condac 1

Urmând lui Hristos, fericite părinte, ai părăsit casa părinţilor tăi şi neaflând odihnă în patria ta, în muntele Athosului sihastru te-ai făcut şi ca un alt Avraam în binecuvântatul pământ românesc te-ai sălăşluit, ajungând mare stareţ şi părinte, cu mulţi fii duhovniceşti în ţara Moldovei. Pentru aceasta, cu evlavie, îţi strigăm: ***Bucură-te, cuvioase părinte Paisie, mare povăţuitor al călugărilor!***

Rugăciune către cuviosul părintele nostru Paisie de la Neamţ

Cuvioase părinte Paisie, fiu al Ucrainei şi părinte duhovnicesc al Moldovei, lauda monahismului ortodox, stareţ sfânt al Mănăstirii Neamţ, părinte şi dascăl al neîncetatei rugăciuni şi povăţuitor blând şi smerit al cuvioşilor călugări, cu evlavie îngenunchiem înaintea sfintei tale icoane şi cu credinţă cerem să te rogi înaintea Preasfintei Treimi pentru noi păcătoşii, fiii tăi.

Ascultă rugăciunile noastre şi le du la Hristos Dumnezeu şi la Preasfânta Fecioară Maria. Îndepărtează ispitele cele grele de la noi şi cu rugăciunile tale, ajută-ne să biruim patimile şi gândurile noastre cele rele.

Învaţă-ne, Sfinte părinte Paisie, să ne rugăm cu lacrimi; învaţă-ne să ne iubim şi să slăvim neîncetat pe Dumnezeu. Alungă dintre noi furtuna ispitelor trupeşti şi su-

fleteşti, neascultarea, mândria şi tot cugetul viclean. Întăreşte iarăşi viaţă duhovnicească în mănăstirile noastre şi mai ales, smerenia, ascultarea şi sfânta rugăciune.

Izbăveşte-ne de împuţinarea credinţei şi împietrirea inimii şi roagă-te Domnului să ne dăruiască părinţi duhovniceşti buni şi darul sfintelor lacrimi, ca astfel, trăind în smerenie şi viaţă curată, să dobândim cerească împărăţie pe care ne-a făgăduit-o Hristos.

Roagă-te, cuvioase părinte Paisie, împreună cu toţi sfinţii, să întărească Hristos dreapta credinţă în lume şi viaţă sfântă în mănăstirile, în satele şi oraşele de pretutindeni.

Ajută-ne, cuvioase părinte Paisie să împlinim poruncile lui Hristos şi împreună cu cetele cereşti, roagă-te pentru părinţii noştri ierarhi, preoţi şi călugări, pentru mame şi copii, pentru cei care sunt în suferinţe şi în nevoi, pentru toţi dreptcredincioşii creştini şi pentru pacea Bisericii lui Hristos, ca să ne acopere de tot răul cu harul Preasfintei Treimi, căreia I se cuvine laudă şi mulţumire în vecii vecilor. Amin.

Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ (Velicikovski)

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşlueşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condacul 1

Între Sfinţii părinţi ai fost biruitor, cel ce în această lume decăzută spre părinteasca îmbrăţişare a cuvioşilor celor din vechime ne călăuzeşti, ca o punte peste adâncul necredinţei. O, fraţilor, nu plângeţi, ci vă veseliţi, căci avem un neclătit îndrumător:
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Icosul 1

Ca înger în trup ai crescut din fragedă pruncie, pururea pe buze psalmi având şi a inimii bătaie dumnezeiască slujbă. Pentru tinerească ta neîntinare, mărire adu-cându-I lui Dumnezeu, aceste laude îţi cântăm:
Bucură-te, a îngerilor şi a sfinţilor uimire;
Bucură-te, căci mulţi au fost chemaţi, tu însă ai fost ales;
Bucură-te, cel ce ai semănat cu lacrimi, pentru a secera cu bucurie;
Bucură-te, cel ce din pruncie ai iubit curăţia şi tăcerea;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 2

Căutând să cunoşti ceea ce întrece cunoştinţa, încă din tinereţile tale ai dorit să primeşti tunderea cea călugărească. Atât de fierbinte ţi-era dorul după Dumnezeu,

încât toţi cei ce te priveau ori auzeau de tine erau uimiţi de râvna şi de iubirea ta de linişte, şi toţi Îl măreau pe Dumnezeu cântând: ***Aliluia!***

Icosul 2

În tinereţe ai primit pregătire în cetatea Kievului şi ai fost învăţat despre lucrurile acestei lumi, despre dumnezeii cei păgâni şi filozofi, însă dorind cunoaşterea celei-lalte lumi, ai lepădat toate învăţăturile, cu năzuinţa de a intra la îngerească şcoală a călugăriei. Din pricina aceasta îţi cântăm ţie:
Bucură-te, că din neamul tău ca un ales te-ai înălţat;
Bucură-te, că numai ştiinţa lui Dumnezeu ai voit să o înveţi;
Bucură-te, cel ce ai dorit să devii monah, dându-ţi seama de neştiinţa ceasului morţii;
Bucură-te, care nu ai dorit doar înţelepciunea limbii;
Bucură-te, cel ce de dragul Adevărului ai pătimit;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 3

Cu râvnă arzătoare te-ai aplecat asupra sfintelor cărţi ale părinţilor, udând şi răsădind cu grijă fiecare cuvânt în caldul pământ al inimii tale. Părăsindu-i pe toţi cei dragi şi lumea, îndelungată viată de peregrinări ai început, căutând un învăţător duhovnicesc. Cu lacrimi stropindu-ţi calea, pururea Îi cântai lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul 3

Vărsând lacrimi ca mirul cel de mult preţ şi rugându-te cu inimă înfrântă, neştiind încotro să purcezi, ţi s-a aprins în suflet dorul de peregrinare şi astfel ai plecat din cetatea Kievului, călătorind cu duhul întristat ca un biet străin şi căutându-ţi patria cea cerească. De la Domnul ai primit smerita cugetare şi dreapta socoteală, aşa că-ţi strigăm ţie acestea:
Bucură-te, pelerin al râvnei şi răbdării;
Bucură-te, cel care cu lacrimi amare ai adăpat sămânţa dragostei lui Dumnezeu;
Bucură-te, dârz şi neclintit iubitor al adevărului;
Bucură-te, că numai în ceruri ţi-ai sfârşit amarnica ta călătorie;
Bucură-te, pelerin de filocalică înţelepciune;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 4

În lung şi în lat ai căutat prin mănăstiri un părinte duhovnicesc şi un bătrân care să se necăjească cu tine şi să-ţi deschidă cu drag cealaltă lume, însă nici unul n-ai

aflat. Luptând împotriva furtunii cugetelor de îndoială, călătoria pământească ţi-ai continuat-o, pururea strigând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul 4

Plângând fără de mângâiere, maica ta s-a pogorât întru adâncă supărare la dorinţa ta de a muri monahiceşte acestei lumi, însă tu n-ai pregetat a urma Ppărinţilor de demult pe calea cea strâmtă către ceruri, apoi, precum ai deschide o carte, ochii inimii ei de lumea Sfinţilor părinţi au fost deschisi, călăuzind-o şi pe dânsa către viaţa cea călugărească. Aşadar, acum aceste laude îţi cântăm:

Bucură-te, cel pe care nici un lanţ al lumii acesteia nu te-a încătuşat;
Bucură-te, cel ce maica ţi-ai slobozit-o din grozăvia acestei lumi;
Bucură-te, cel care pământul cel rece al Rusiei cu ale tale fierbinţi rugăciuni l-ai încălzit;
Bucură-te, cel ce în cuptor ai fost încercat şi te-ai arătat a fi lămurit;
Bucură-te, vas de neîncetată rugăciune;
Bucură-te, apărător al căilor părinţilor celor din vechime;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 5

În curăţie iubindu-L pe Dumnezeu din tinereţile tale, o, minunate Paisie, împreună cu prietenii tăi ai făcut un neclintit jurământ: ca niciodată să nu sălăşluieşti în mânăstiri în care-i slavă, tihnă şi trupească înlesnire, ci sărăcia lui Hristos s-o urmezi. Ai scuturat astfel toată apăsarea pământească şi cu dumnezeiască dragoste bătând puternici, pe aripi de post şi rugăciune spre Soarele dreptăţii te-ai înălţat, strigând: ***Aliluia!***

Icosul 5

Al sufletului ochi fiindu-ţi fără ascunzişuri, ca un adevărat ucenic al lui Hristos întreaga făţărnicie ai urât şi răstignindu-te lumii, tot binele cel pământesc ai lepădat, spre a păşi pe urmele Stăpânului. Ajuns-ai astfel cuvios al celor cuvioşi, călăuzindu-ţi ucenicii pe calea ce tu o ai bătătorit. De mână îndreaptă-ne, rugămu-ne şi pe noi, cei orbiţi de patimi şi ologiţi de trândăvie, dar care cu dragoste îţi cântăm:

Bucură-te, suflet curat, neîntinat de aluatul fariseilor şi al saducheilor;
Bucură-te, israelit adevărat în care nu este vicleşug;
Bucură-te, iubitor al chipului călugăresc nemăsluit;
Bucură-te, căci aflat-ai cea ce cu frângere de inimă ai căutat;
Bucură-te, ale cărui comori şi inimă au fost cu Dumnezeu în ceruri;
Bucură-te, cel care cu bogate haine de nuntă fiind înveşmântat, n-ai avut nevoie de zdrenţele murdare ale Mariei în deşert;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 6

Până la Sfântul Munte al Athosului cercetând în singuratică vieţuire de lipsuri şi chinuri, acolo te-ai sălăşluit. Suferit-ai foame, sete, boală şi necaz, însă nicăieri tânjita legătură dintre un fiu şi al său duhovnicesc părinte nu era de aflat. Năvălirile pati-milor, diavoli şi chiar moarte înfruntând, nicicând n-ai încetat a striga: ***Aliluia!***

Icosul 6

Departe lepădând înşelăciunea diavolească şi asupra tuturor ispitelor făcându-te biruitor, ai fost cercetat din a lui Dumnezeu făgăduinţă de către cel ce întru monahism te-a tuns, de stareţul Vasile, care învăţându-te felurite vieţuiri călugăreşti, a plecat, singur lăsându-te iarăşi. Noi, cei care fii sub mantie îţi suntem, ţie astfel îţi strigăm:

Bucură-te, cel care suferit-ai cu trupul pentru ca să încetezi a mai păcătui;
Bucură-te, mare binefăcător al Muntelui Athos;
Bucură-te, mirarea îngerilor şi diavolească rană;
Bucură-te, nevoitor care ai înaintat din putere în putere;
Bucură-te, căci în a ta sărăcie aveai lumea întreagă;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 7

Pe când duceai viaţă de osteneală şi în Sfântul Munte Athos, dorind a descoperi taina cea din veac ascunsă, ţi-a fost trimis de Dumnezeu un împreună-nevoitor. Poruncile lui Dumnezeu truditu-te-ai cu dânsul a le face şi într-un suflet fiind, şi voile în faţa celuilalt tăindu-şi-le fiecare, ai dragostei adevărate pentru Dumnezeu moştenitori amândoi v-aţi făcut, strigând: ***Aliluia!***

Icosul 7

Având deplină pace în nevoinţă, ostenindu-te, arzând cu duhul şi în desăvârşită smerenie şi dragoste de Dumnezeu înaintând, ai fost cercetat de mulţi care doreau să fie ucenicii tăi şi împotriva voinţei tale îngăduitu-i-ai pe toţi aceşti copii ai tăi care nădăjduiau spre ale tale iubitoare îndrumări (povăţuiri), înmulţească-ţi-se fiii, aşa încât împreună să ne socoteşti chiar şi pe noi, cei care-ţi cântăm tie:

Bucură-te, cel ce vrerea proprie o ai tăiat şi ai ajuns voia lui Dumnezeu;
Bucură-te, al tradiţiei apostolilor moştenitor;
Bucură-te, înnoitorul vieţii de obşte;
Bucură-te, cel ce te-ai silit a lua prin străduinţă Împărăţia Cerurilor;
Bucură-te, cel ce inima îndurerată cu dragoste o ai îmbrăţişat;
Bucură-te, cel ce cu smerită cugetare pe toţi i-ai povăţuit;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 8

Dobândind o turmă de ucenici care lumea cea deşartă a o părăsi şi cugetele spre lucrurile cele dumnezeieşti a le îndrepta au dorit, fost-ai ales de către Dumnezeu al fiilor păstor. Căutat-ai o dată un părinte duhovnicesc, acum însă tu eşti duhovnicescul părinte care la ceruri ne înalţi pe noi, cei ce lui Dumnezeu Îi strigăm: ***Aliluia!***

Icosul 8

Întărind viaţa cea de obşte, din copierea vechilor scrieri ale părinţilor ai făcut ţinta de căpătâi a mănăstirii. Pururea căutând un sălaş în care să te adânceşti în lumea marilor Sfinţi cuvioşi locuitori în pustie, dorit-ai din inimă să pregăteşti spre tipărire manuscrise călugăreşti, de dragul viitorilor căutători de Dumnezeu şi al nostru, care cu pocăinţă îţi cântăm:

Bucură-te, iubitor părinte al celor alungaţi şi singuri;
Bucură-te, văzătorule de Dumnezeu;
Bucură-te, mult-pătimitorule;
Bucură-te, cel care te-ai jertfit pentru copiii tăi;
Bucură-te, răsăritul cel nou al vieţii călugăreşti;
Bucură-te, cel ce cu lacrimile tale ai adăpat pomul cel adormit al stăreţiei;
Bucură-te, blând mustrător al sufletelor pe care le-ai îndemnat spre porţile Raiului;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 9

Cetele îngereşti în ceruri neîncetat te măresc, căci în cinul călugăresc atât de mulţi ai adus, încât mănăstirea ta s-a umplut până peste margini. Ai pornit astfel spre pământul Moldovei ca să durezi o cetate monahicească, pururea învăţându-ţi fiii în rugăciunea inimii şi în smerenie. Aşa povăţuieşte-ne pe calea mântuirii şi pe noi, cei ce lui Dumnezeu Îi cântăm: ***Aliluia!***

Icosul 9

Urmând chinurile lui Hristos şi pe urmele cuvioşilor celor din vechime păşind, ai fost căpetenie biruitoare în războiul cel duhovnicesc, având rugăciunea ca sabie şi scrierile Sfinţilor părinţi ca ochi ai sufletului prin care ţi s-a dăruit vedere dincolo de această lume. Pentru aceasta îţi strigăm:

Bucură-te, cel care ai urmat paşii Sfântului Antonie cel mare;
Bucură-te, reziditor al vieţii chinoviale ca pe vremea Sfântului Pahomie cel mare;
Bucură-te, cel ce în nord, Tebaida Egiptului ai reînviat-o;
Bucură-te, cel în care toată nevoinţa creştinească s-a cuprins;
Bucură-te, mângâietor al călugărilor necăjiţi din vremurile de pe urmă;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 10

În anii de osteneli, noapte şi zi, cu pană de copist ai întocmit scrierea cea duhovnicească ce se cheamă Filocalia. Cum inima ta odihnă a aflat în aceste duhovniceşti învăţături de neîncetată rugăciune lăuntrică, tăcere şi nevăzut război, şi noi preţuim osteneala ta de iubire şi lui Dumnezeu Îi strigăm: ***Aliluia!***

Icosul 10

Văzând măreţia ostenelilor tale şi harul dat ţie de către Dumnezeu, inimile ni se fac neputincioase. Cum oare în viaţa cea fără de sfârşit parte cu tine să avem noi, cei ce poruncile tale am dispreţuit? Ai milă de noi, cei năruiţi, care cu jale îţi strigăm şi zicem:

Bucură-te, cel ce pana de copist în cerneala smereniei ai înmuiat-o;
Bucură-te, cel care cuvintele Sfinţilor părinţi pe zapisul inimii le-ai înscris;
Bucură-te, cel ce mintea părinţilor ai dobândit;
Bucură-te, cel care cărţile duhovniceşti ca pe holdele de grâu le-ai secerat;
Bucură-te, căci precum o albină strângând nectar, dulcile ziceri ale părinţilor celor din vechime le-ai adunat;
Bucură-te, culegător al "florilor de câmp" de filocalică înţelepciune;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 11

Duioase cântări eu, deşi nevrednic, ţie îţi dăruiesc, căci a cui inimă poate să nu-ţi cânte lin, cu lacrimi, auzind de a ta sfântă viaţă; căci şi sufletul când s-a despărţit de trup după o întreagă viaţă de paşnică amărăciune, n-a încetat a cânta: ***Aliluia!***

Icosul 11

Cunoscând mai dinainte ziua grabnicei tale plecări către cealaltă lume, ostenelile nevoinţei tale nu le-ai împuţinat, ci sporitu-le-ai din dragoste pentru Dumnezeu. Ai plecat de la noi, unit fiind cu Dumnezeu, o, Sfânt părinte al nostru şi învăţător. Noi, ai tăi fii duhovniceşti, orfani rămaşi acum, nu încetăm a cânta:

Bucură-te, văzător care mai dinainte zărit-ai când vei pleca spre cealaltă lume;
Bucură-te, căci pentru singurul lucru care trebuie ai vieţuit şi ai murit;
Bucură-te, că văzându-ţi pletele albite de patristică înţelepciune, ţie ne închinăm;
Bucură-te, cel care cu Dumnezeu te-ai contopit;
Bucură-te, cel ce trimis-ai ucenici să semene mintea părinţilor;
Bucură-te, sămânţă înfloritoare de străveche înţelepciune;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 12

Deşi de cuvintele tale cele dulci şi de a ta faţă luminoasă am fost lipsiţi a le privi, ca singură mângâiere în necazuri avem a ta cerească mijlocire şi moştenirea ta cea fără de sfârşit ce vine spre a noastră caldă îmbrăţişare. Osteneală de dragoste neclintiţi ţinând, lui Dumnezeu Îi strigăm: ***Aliluia!***

Icosul 12

În patria ta cerească te-ai unit acum de-a pururi cu ai tăi iubiţi învătători, părinţii din vechime. Cum în lumea cea mai presus de ceruri a îngerilor şi a sfinţilor te afli, rugămu-te de scaunul lui Hristos să te apropii pentru a sufletelor noastre mântuire, aceste cântări zicându-ţi:
Bucură-te, căci urmele tale ce duc către Împărăţia Cerurilor vom urma;
Bucură-te, că Dumnezeu a descoperit frumuseţea rugăciunii tale;
Bucură-te, căci nu eşti din această lume;
Bucură-te, al mănăstirilor înnoitor şi insuflarea călugărilor;
Bucură-te, cel ce ai reaprins lumina stăreţiei, lăsând lanţ viu de ucenici;
Bucură-te, căci pe acest pământ fiind, mintea şi inima ţi-erau în ceruri;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 13 (de trei ori)

O, mult lăudate şi prea fericite părinte Paisie, primeşte această smerită rugăciune a noastră, fiind ferit prin smerenie urcată pe învăţăturile Sfinţilor părinţi către înălţimile rugăciunii, ajută-ne pe noi, care nu ştim cum să ne ostenim şi cum să ne rugăm. Îndură-te de noi, ucenicii tăi cei fărâmaţi, învăţându-ne dragostea de cele bune şi slobozindu-ne de chinurile cele viitoare pe toţi cei ce lui Dumnezeu Îi cântăm: ***Aliluia!***

Apoi se zice:

Icosul 1

Ca înger în trup ai crescut din fragedă pruncie, pururea pe buze psalmi având şi a inimii bătaie dumnezeiască slujbă. Pentru tinereasca ta neîntinare, mărire aducându-I lui Dumnezeu, aceste laude îţi cântăm:
Bucură-te, a îngerilor şi a sfinţilor uimire;
Bucură-te, căci mulţi au fost chemaţi, tu însă ai fost ales;
Bucură-te, cel ce ai semănat cu lacrimi, pentru a secera cu bucurie;
Bucură-te, cel ce din pruncie ai iubit curăţia şi tăcerea;
Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!

Condacul 1

Între Sfinţii părinţi ai fost biruitor, cel ce în această lume decăzută spre părinteasca îmbrăţişare a cuvioşilor celor din vechime ne călăuzeşti, ca o punte peste adâncul necredinţei. O, fraţilor, nu plângeţi, ci vă veseliţi, căci avem un neclătit îndrumător: ***Bucură-te, Sfinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!***

(Notă. Acest acatist a fost alcătuit în limba engleză de doi tineri monahi ai Mănăstirii "Monks Lagoon" - Alaska, aşezământ dependent de Mănăstirea "Sfântul Gherman" din Alaska, fondată de Părintele Serafim Rose. Traducerea s-a realizat după varianta publicată în revista "Orthodox Word", nr. 179/1994, pg. 256. Acatistul a fost publicat în revista "Epifania" nr. 3, 4, 5/1998. Traducere: Monahul Vasile - Mănăstirea Vatopedi, Sfântul Munte Athos)

Acatistul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ

prăznuire la 15 noiembrie

Sfântul cuvios Paisie Velicikovschi, cunoscut prin rolul său deosebit în „revigorarea" vieţii mistice monahiceşti în special, prin reînvierea „tradiţiilor isihaste". Originar din Rusia, de neam din mai multe spiţe (şi român şi rus şi evreu), fiu de preot, îşi alege viaţa vălugărească, trece prin Valahia (pe la Sfântul Vasile de la Poiana Mărului), ajunge la Muntele Athos şi apoi spre bătrâneţe se întoarce în Valahia-Moldova, unde la Mânăstirea Neamţ îşi „împlineşte chipul de părinte duhovnicesc" al timpurilor noi.

Este cunoscut prin traducerile Filocalice şi prin mulţimea de ucenici înduhovniciţi, care „re-întemeiază" viaţa duhovnicească atât în Valahia, cât şi în Rusia, şi chiar mai mult. Vestita „Optina" din Rusia şi apoi alte Mânăstiri, prin „curentul paisian",

ajung la o „re-întemeiere” de viaţă duhovnicească atât pentru mânăstiri, cât şi pentru „lumea laică”.

Acest Paisie devine un adevărat „hotar” între „vechi şi nou”, dar care le dă „chipul cel sfânt” la ambele. Este sfântul ce „păstrează chipul Sfinţilor părinţi de demult” şi totodată dă un „impuls nou unei noi duhovnicii, deschise lumii celei în „prefacere”. „Personalitatea” Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ este încă puţin evidenţiată. Cinstirea sa de cei credincioşi, şi mai ales de „mistici şi doritori de duhovnicie”, este frecventă.

După obişnuitul început se zice:

Tropar (glas 2): „Străin fiind pe pământ, ai dobândit Patria cerească, pe cei credincioşi învăţându-i, prea cuvioase părinte Paisie, nevoitor al Filocaliei, să-şi înalţe mintea către Dumnezeu şi din inimă să strige către El: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”.

Troparul Învierii, al Născătoarei de Dumnezeu: „Toate tainele tale sunt mai presus de cuget...” (glasul 2)

Doamne miluieşte (de 3 ori).

Slavă… Şi acum…

Psalmul 50, apoi:

Condacul 1

Celui ce te-ai învrednicit de chipul de taină al Sfinţilor părinţi, ţie, părintelui nostru Paisie de la Neamţ, cinstire ţi-aducem după datorie, ca şi noi să fim printre fiii tăi duhovniceşti ce-ţi stau cu evlavie înainte, cântând: ***Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!***

Icosul 1

Dumnezeu atotvăzătorul, ştiind iubirea ta curată şi dorirea spre cele de sus, a revărsat darul Său din plin, ca să rodeşti cu adevărat pomul ceresc pe pământ.
Bucură-te, încă o iubire de Dumnezeu în lume;
Bucură-te, cele de jos ce se urcă la cele de sus;
Bucură-te, făptură ce se închină Ziditorului;
Bucură-te, moştenirea lumii ce se face dar lui Hristos;
Bucură-te, mlădiţă sfântă printre spinii pământului;

Bucură-te, pom roditor în ţarina uscată a lumii;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 2-lea
Ca un cerb ai alergat prin hăţişurile lumii şi nu te-ai oprit decât la limanurile de taină, unde auzeai cântarea cerească de: ***Aliluia!***

Icosul al 2-lea
Ai ieşit din patria ta ca să te întorci cu lumina aprinsă, din care să se nască darul cel dumnezeiesc.
Bucură-te, tinereţe mai înţeleaptă decât bătrâneţea;
Bucură-te, dar ce a crescut nenumărate daruri;
Bucură-te, şoapta chemării lui Hristos;
Bucură-te, văpaia râvnirii Duhului PreaSfânt;
Bucură-te, lucrarea duhovnicească a credinţei;
Bucură-te, îndrăzneala nădejdii neclintite;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 3-lea
Ai ieşit din vâltoarea lumii şi te-ai aruncat în marea cea duhovnicească, unde te-ai luptat cu dârzenie împotriva duhurilor răutăţii, cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea
Piedici şi amare îndoieli trebuiau trecute la fiecare pas, dar de fiecare dată le-ai biruit cu vederea peste toate a credinţei şi iubirii neîmpuţinate.
Bucură-te, credinţă, puterea cea mare;
Bucură-te, iubire, decât toate mai tare;
Bucură-te, vederea de duh pătrunzătoare;
Bucură-te, glasul Cuvântului dumnezeiesc;
Bucură-te, închinarea la altarul lui Hristos;
Bucură-te, ucenic şi slujitor al celor sfinte;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 4-lea
Mult ai căutat un povăţuitor, luptându-te cu toate îndoielile tinereţii, nădăjduind în călăuzirea cea sfântă, cântând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Însăşi mama ta, la început fără înţelegere, se luminează de râvna ta monahicească, urmându-ţi apoi îngerescului chip.

Bucură-te, că de lanţurile lumii te-ai dezlegat;
Bucură-te, către Cer privitorule;
Bucură-te, că pe însăşi mama ta ai câştigat-o;
Bucură-te, de dorul dumnezeiesc învăpăiat;
Bucură-te, cel ce din cuptorul patimilor ai ieşit;
Bucură-te, de focul duhului aprins;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 5-lea

Iubirea de Dumnezeu creştea odată cu tinereţea ta, nevoindu-te cu multe osteneli a urma dumnezeiescului Mântuitor, veselindu-te în PreaSfântul Duh, cu închinarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Ochii sufletului ţi se luminau tot mai mult peste cei trupeşti şi icoana Domnului Hristos ţi se întipărea tot mai mult în toată fiinţa, încât nimic nu te mai putea împiedica a-i urma Lui.

Bucură-te, suflet al iubirii curate;
Bucură-te, trup al nevoinţelor sfinte;
Bucură-te, duh al chipului Sfinţilor;
Bucură-te, al monahilor de demult următor;
Bucură-te, descoperirea tainei Vieţii duhovniceşti;
Bucură-te, dezgroparea mărgăritarului din ţarina lumii;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 6-lea

Ai călătorit peste hotare şi ai trecut prin multe locaşuri, peşteri, schituri şi mânăstiri, şi ai cules „mierea” duhovnicească, ca tu însuţi apoi să izvorăşti „apa cea limpede a vieţii întru Hristos”, cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Stareţul sfânt Vasile de la Poiana Mărului, din Moldova, odată cu tunderea în chipul monahicesc, ţi-a insuflat şi din duhul de taină al Sfinţilor Părinţi de demult, cărora ai devenit urmaş asemănător.

Bucură-te, că înaripat de chipul Sfinţilor părinţi, până în Muntele Athos ai zburat;

Bucură-te, că ai aprins lumina în multe locuri stinsă;
Bucură-te, făclie ce întunericul a risipit;
Bucură-te, că chipul îngeresc din nou l-ai arătat strălucit;
Bucură-te, că Cerul de Pământ l-ai apropiat;
Bucură-te, că duhurile rele le-ai depărtat;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 7-lea

Nici lipsurile sărăciei, nici neputinţele şi nici boala nu mai puteau opri „învăpăierea de duh" pe care ai câştigat-o, veselindu-te peste toate în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea

Dacă la început căutai „liniştea şi singurătatea", acum ca un „nou chip al Sfinţilor părinţi" ai devenit tu însuţi un stareţ al multor ucenici.
Bucură-te, pom ce a rodit din abundenţă;
Bucură-te, roadă ce hrăneşte pe toţi;
Bucură-te, lumină ce nu mai poate sta ascunsă;
Bucură-te, călăuzire iscusită;
Bucură-te, rugăciune pământească ce ajunge la Cer;
Bucură-te, slujirea altarului dintre Cer şi Pământ;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 8-lea

Tu însuţi ai descoperit că taina chipului călugăresc nu este numai „liniştea şi dezlipirea de cele lumeşti", ci şi „adunarea lumii cu Biserica vie a lui Histos", care să cânte: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Aşa, te-ai făcut păstor al adunării Bisericii lui Hristos, încât tot mai mulţi alergau cu grăbire la „staulul mântuirii".
Bucură-te, păstor cu dulce glas chemător;
Bucură-te, păstor al chipului lui Hristos;
Bucură-te, păstor următor Păstorului dumnezeiesc;
Bucură-te, păstor ce nu pierzi pe nimeni;
Bucură-te, păstor ce ne aperi de toţi lupii ucigători;
Bucură-te, păstor ce porţi pe umeri oile cele pierdute;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 9-lea

Chipul mânăstiresc a devenit totodată „sihăstrie duhovnicească” şi adunarea Bisericii lui Hristos, încât cu uimire Cerul şi Pământul se întâlneau, Îngerii cu cele de jos se vedeau, în cântarea de: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea

Pe urmele Sfinţilor de demult ai călătorit cu multe osteneli şi te-ai învrednicit de darurile lor cele de taină, din care şi noi ne împărtăşim.
Bucură-te, al Sfântului Antonie cel mare ascultător;
Bucură-te, al Sfântului Pahomie râvnitor;
Bucură-te, reînvierea Tebaidei de demult;
Bucură-te, pustnic şi stareţ totodată;
Bucură-te, rugăciune neîncetată şi în mijlocul lumii;
Bucură-te, şi lucrarea duhovnicească laolaltă;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul la 10-lea

Doritor să zugrăveşti chipul Sfinţilor părinţi ca icoane la care să se plece tot capul, ai descoperit taina „Cuvintelor şi învăţăturile” lor ca vopselele din care se pot reînvia darurile cele duhovniceşti, ca şi noi să cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Cartea vieţii a Fiului lui Dumnezeu este icoana dumnezeieştii iubiri şi „Cărţile Sfinţilor” sunt „icoanele iubirii de făptură”, care astfel împodobesc altarul şi Biserica vie a lui Hristos.
Bucură-te, închinătorule de taină;
Bucură-te, cinstitorul icoanelor sfinte;
Bucură-te, zugravul icoanelor uitate;
Bucură-te, redescoperitorul Cărţii vieţii;
Bucură-te, primitorule al darurilor învăţăturii prea sfinte;
Bucură-te, noule cuvântător;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 11-lea

La început a fost Cuvântul-Dumnezeu şi Cuvântul Trup S-a făcut şi Trupul icoană S-a făcut şi icoana s-a făcut lumina Cuvântului şi lumina iarăşi se întoarce în cuvântul de taină: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea

Zi şi noapte ai aprins candela Cuvântului dumnezeiesc, şi în uleiul învăţăturilor Sfinţilor părinţi ne-ai dat şi nouă „Lumina cărţilor” de „viaţă dătătoare”.
Bucură-te, noule scriitor al cărţilor sfinte;
Bucură-te, cel învăpăiat de duhul grăirii cuvântului;
Bucură-te, că ai făcut din chipul cărţii chip de icoană;
Bucură-te, făclia scrisului duhovnicesc;
Bucură-te, candela cărţilor Sfinţilor;
Bucură-te, că ai făcut din chipul călugăresc „chipul învăţăturilor sfinte”;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 12-lea

Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, darul cel primit de la Făcătorul Dumnezeu a rodit din plin în ţarina vieţii tale, din care şi noi ne hrănim, cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea

Chipul iubit monahicesc, chipul îngeresc al omului, iată că l-ai împodobit cu „haina cerească” a lui Hristos, ca un adevărat împlinitor al menirii pământeşti.
Bucură-te, că din Mânăstirea Neamţ ai făcut biserica Scrierilor sfinte;
Bucură-te, chipul „părintelui învăţător”;
Bucură-te, că ai reaprins lumina învăţăturilor Sfinţilor părinţi;
Bucură-te, noule prooroc al cuvântului dumnezeiesc;
Bucură-te, apostolie a Evangheliei lui Hristos;
Bucură-te, vrednicule slujitor al altarului icoanei Cuvântului;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Condacul al 13-lea (de trei ori)

O, prea cuvioase părinte Paisie, alesul chipului duhovnicesc, din candela nestinsă a iubirii tale neîmpuţinate dă-ne şi nouă câte o frântură de lumină cerească, şi din gura ta veşnic rugătoare şi cuvântătoare dă-ne călăuzire şi povăţuire spre limanul mântuirii, ca şi noi să cântăm: ***Aliluia!***

Se citeşte apoi din nou:

Icosul 1

Dumnezeu atotvăzătorul, ştiind iubirea ta curată şi dorirea spre cele de sus, a revărsat darul Său din plin, ca să rodeşti cu adevărat pomul ceresc pe pământ.
Bucură-te, încă o iubire de Dumnezeu în lume;

Bucură-te, cele de jos ce se urcă la cele de sus;
Bucură-te, făptură ce se închină Ziditorului;
Bucură-te, moştenirea lumii ce se face dar lui Hristos;
Bucură-te, mlădiţă sfântă printre spinii pământului;
Bucură-te, pom roditor în ţarina uscată a lumii;
Bucură-te, Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, chipul de taină al Sfinţilor părinţi!

Rugăciune

Sfinte prea cuvioase părinte Paisie, darul lui Dumnezeu şi pentru noi, ai ales „loc de odihnă" al sfintelor tale moaşte în Ţara noastră Românească, unde ai primit taina icoanei Cuvântului, prin Sfinţii părinţi de aici, care aveau tocmai „chipul icoanei Cuvântului de taină".

Aici, în Ţara Românească, ai fost pătruns de duhul icoanei ce se face lumină Cuvântului lui Hristos. Nici în Muntele Athos, nici în Rusia, nici în altă parte nu ai găsit din plin „lumina Cuvântului ce se face icoană".

Ca râvnitor al chipului icoanelor tuturor Sfinţilor, i-ai adunat în icoana cărţii, ca „Liturghia povăţuirii duhovniceşti". O, cu adevărat chip de sfânt părinte asemenea celor de demult, rămâi pentru veşnicie făclia icoanei cuvântului în pământul nostru strămoşesc, ca şi noi să ţinem aprinsă candela prea sfântă a lui Hristos, Domnul duhovniciei noastre de făpturi.

Şi noi îţi cântăm puţina noastră recunoştinţă, ca nişte fii ce trebuie să învăţăm mereu taina „povăţuirii duhovniceşti".

Atât de mult ai iubit pe fiii tăi duhovniceşti, de nu ai putut să te desparţi de locul unde ai sfârşit călătoria pământească. Sfântul tău „mormânt" este „chivotul chipului tău iconic de sfânt părinte", unde alergăm adesea, ca la un „liman" de mângâiere şi nădejde neclintită.

Bucură-te, Sfinte părinte Paisie, şi ne bucurăm şi noi cu tine, ca Pământul cu Cerul unde acum eşti să se unească, aşa cum ai căutat tu în toată călătoria acestei lumi.

Ştiindu-te pe tine, părintele nostru, nu vom deznădăjdui nici noi de milostivirea lui Dumnezeu. Amin!

(Extras din cartea: Imnografie / Ieromonah Ghelasie Gheorghe. - Bucureşti: Platytera, 2016)

Imnografie

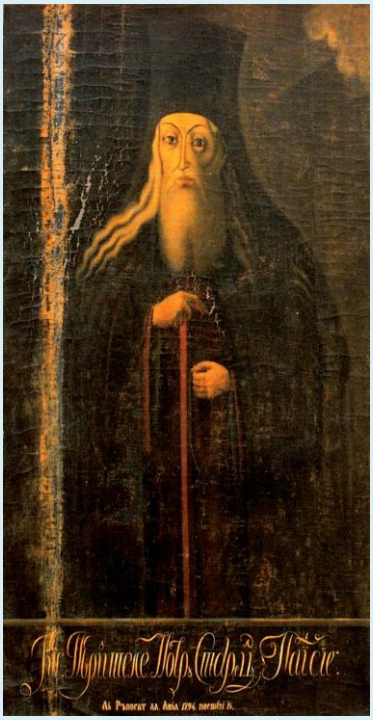

Troparul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ, glasul 4: Apărătorule al dreptei credinţe şi lauda monahilor, cuvioase Părinte Paisie, din pruncie iubind pe Hristos, ca un alt Avraam ai părăsit patria ta, în Muntele Athosului nevoindu-te şi adunând ceată de ucenici, te-ai aşezat în ţara Moldovei cea binecuvântată şi Mănăstirea Neamţului, rai pământesc ai făcut-o. Pentru aceasta, împreună cu îngerii, nu înceta a te ruga lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Condacul Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ, glasul 8: Pe cuviosul Paisie de la Neamţ, vasul cel ales al Duhului Sfânt, pe părintele Filocaliei româneşti şi dascălul cel cu mulţi ucenici, care a hrănit pe toţi cu învăţăturile Sfintelor Evanghelii, înnoind multe mănăstiri, să-l lăudăm astăzi după cuviinţă, cântându-i împreună cu cetele cereşti: Bucură-te, cuvioase Părinte Paisie, lauda Moldovei şi cununa cuvioşilor!

Alt **tropar**, glasul al 2-lea: Străin fiind pe pământ, ai dobândit patria cerească, pe cei credincioşi învăţându-i, prea cuvioase părinte Paisie, nevoitor al Filocaliei, să-şi înalţe mintea către Dumnezeu şi din inimă să strige către El: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul.

Condac, glasul al 8-lea: Ales râvnitor al vieţii călugăreşti, ca o albină truditoare, cu scrierile Sfinţilor Părinţi ai îndestulat sufletele noastre, pe fiecare povăţuindu-l pe calea mântuirii. Pentru aceasta îţi strigăm: Bucură-te, Paisie, prea înţelept înnoitor al stăreţiei duhovniceşti în patria noastră.

Cum vom lăuda după cuviinţă faptele tale, Sfinte Părinte Paisie, că ai făcut din Moldova rai duhovnicesc, adunând peste o mie de călugări; pustnicii din munţi i-ai îndrumat, duhovnici ai crescut, rugăciunea inimii pe toţi i-ai învăţat şi cărţi sfinte scriind, cu Hristos neîncetat ai vorbit. Pentru aceasta, roagă-L, cuvioase, să dăruiască Bisericii pace şi mare milă.

Cântarea noastră nu e de ajuns a te lăuda pe tine, Sfinte Părinte Paisie, povăţuitorul cel mare al călugărilor, cununa cuvioşilor, lauda nevoitorilor, mângâierea ucenicilor, odihna celor suferinzi şi tăria celor căzuţi. Nu înceta, fericite, a te ruga lui Dumnezeu pentru pacea lumii şi mântuirea sufletelor noastre. *(Icos ce se citeşte la Utrenie)*

Bucură-te, popor blând şi binecuvântat al pământului românesc, că prin răbdarea, evlavia şi smerenia ta, pe păgâni i-ai izgonit, pe dreptcredincioşi i-ai întărit şi cetele călugărilor ţi s-au înmulţit cu rugăciunile Sfântului Paisie de la Neamţ. *(din Canonul Sfântului ce se citeşte la Utrenie)*

Roagă-te, bunule păstor, fericite Paisie, pentru Lavra cea mare de la Neamţ, pentru tineri şi bătrâni, pentru sănătoşi şi bolnavi, pentru ierarhi, preoţi şi popor, şi pentru toţi cei care cu dreaptă credinţă slăvesc pe Unul Dumnezeu, în Treime lăudat şi prea mărit. *(din Canonul Sfântului ce se citeşte la Utrenie)*

Cuvioase Părinte Paisie, vas ales al rugăciunii şi mijlocitor al tuturor, nu te depărta de la noi, fiii tăi, ci dă-ne râvnă şi putere să purtăm cu bărbăţie Crucea lui Hristos, întăreşte dreapta credinţă în lume şi te roagă neîncetat pentru sufletele noastre. *(din Canonul Sfântului ce se citeşte la Utrenie)*

Sinaxar - Sfântul cuvios Paisie de la Neamț - 15 noiembrie:

https://www.trinitas.tv/sfantul-cuvios-paisie-de-la-neamt-15-noiembrie/

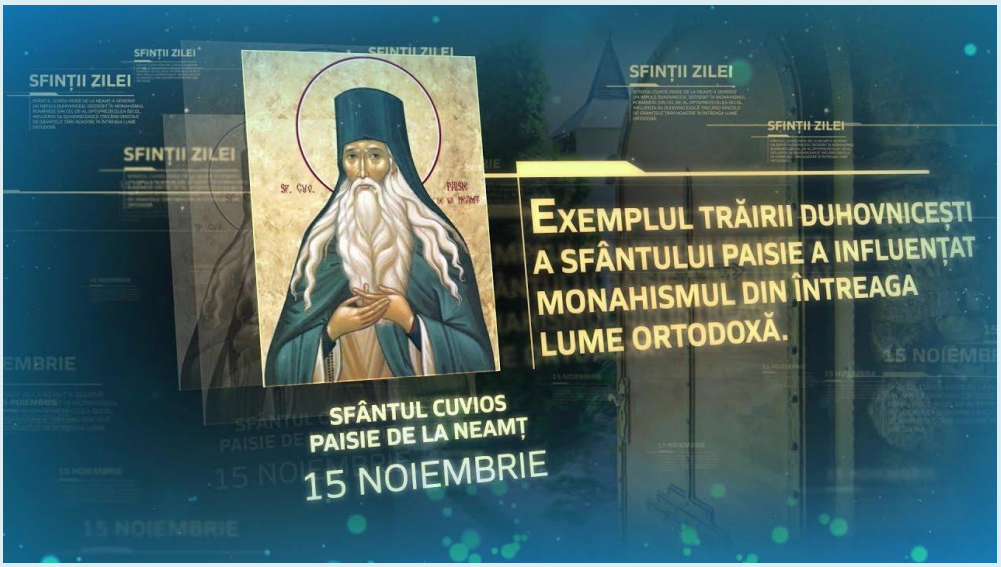

Cuvânt pentru suflet. Sfântul cuvios Paisie de la Neamț. Portret aghiografic:
https://www.youtube.com/watch?v=VP9Hcvi6dow

Vieţile Sfinţilor - Viaţa şi nevoinţele Sfântului prea cuviosului părintelui nostru Paisie de la Neamţ

Sfântul prea cuviosul părintele nostru Paisie de la Neamţ s-a născut la douăzeci şi unu decembrie, 1722, în oraşul Poltava din Ucraina, numită pe atunci Malorusia, într-o veche familie de preoţi dintre care unii au îmbrăţişat viaţa monahală, precum bunica şi sora mamei sale. Din botez a primit numele de Petru, după numele fericitului mitropolit moldovean Petru Movilă al Kievului, care se cinsteşte la 21 decembrie, ziua naşterii cuviosului Paisie. Tatăl său, Ioan, era preot al catedralei din Poltava, iar mama sa Irina se îngrijea de buna creştere a celor doisprezece copii, dintre care fericitul Paisie era al unsprezecelea.

Murind tatăl său, pe când Petru avea numai patru ani, binecuvântata sa mamă l-a dat de mic o educaţie creştinească. La vârsta de doisprezece ani l-a prezentat arhiepiscopului Kievului, Rafael, care l-a primit să înveţe carte duhovnicească la Şcoala Frăţiei din Kiev, cunoscută şi sub numele de "Academia Movileană". Aici învăţau carte şi teologie toţi fiii aleşi ai preoţilor şi demnitarilor ucrainieni şi chiar moldoveni, cu care erau în bune relaţii creştineşti.

După patru ani de şcoală, sufletul fericitului Petru nu-şi găsea odihnă în lume. Glasul tainic al Duhului Sfânt îl chema la marea nevoinţă a vieţii monahale, unde, prin multe osteneli şi neadormită rugăciune, sufletul râvnitor se curăţă de

patimi şi se uneşte cu Hristos. De aceea, părăsind în taină şcoala şi familia, în toamna anului 1739, pe când avea şaptesprezece ani, Petru se duce la un schit din apropiere, împreună cu un prieten iubit al său. Dar negăsind duhovnic după inima sa se duce la Mânăstirea Medvedevschi, unde este făcut rasofor, primind numele de Platon. Dar nici aici nu stă mult.

După ce zăboveşte puţin timp în marea lavră Pecersca, fericitul Platon, negăsind pace şi linişte duhovnicească în mânăstirile ucrainiene, călăuzit de mâna lui Dumnezeu, în anul 1745, părăseşte patria sa şi se duce în Moldova. Aici viaţa monahală isihastă era în mare înflorire, fiind ferită de tulburarea uniaţiei catolice poloneze, care invadase o bună parte din Ucraina de sud-vest.

După ce poposeşte la câteva mânăstiri şi sihăstrii, fericitul Platon se stabileşte la schitul Trestieni, în ţinutul Buzăului. Aici se nevoiau câţiva călugări isihaşti vestiţi, în frunte cu cuviosul Vasile de la Poiana Mărului - părintele său duhovnicesc - şi cuviosul Onufrie, sihastrul. Platon stă la Trestieni puţin. Apoi se mută mai sus, pe valea Buzăului, la schitul Cârnu, aproape de marele pustnic Onufrie, de la care mereu cerea cuvânt de bună sfătuire duhovnicească pe calea mântuirii.

Nevoindu-se Platon în schitul Trestieni, a fost rânduit de egumen la bucătărie. Dar el, fiind neînvăţat a face mâncare şi firav cu trupul, într-o zi n-a fiert bucatele îndeajuns; iar când să dea vasele jos de pe foc, a vărsat din greşeală toată mâncarea pentru care a plâns mult, cerându-şi iertare. În altă zi a fost rânduit să facă pâine la brutărie. Însă şi aici a pătimit aceeaşi ispită. Căci, neştiind cum să prepare aluatul şi neavând putere să-l frământe cât trebuie, aluatul n-a mai dospit. Apoi, venindu-i un frate în ajutor, l-a frământat din nou. Dar în cuptor, neştiind să potrivească focul, toată pâinea a ars pe vatră. Atunci rasoforul Platon, cerându-şi iertare în genunchi de la părinţi, a plâns de mâhnire în toată ziua aceea.

Mai târziu, după ce Platon ajunge călugăr şi stareţ la Mânăstirea Neamţ, spunea ucenicilor săi: ***"Fiilor, cei ce vin în obştea noastră să nu se descurajeze, văzând nepriceperea lor în unele ascultări, că şi eu am fost la fel. Ci să aibă răbdare, căci cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu sârguinţă, vor ajunge să izbutească în orice lucru".***

Un schimonah, anume Dosoftei, a spus rasoforului Platon că peste puţine zile va veni marele stareţ Vasile de la Poiana Mărului în schitul Trestieni şi dacă îl va vedea aşa tânăr şi ager la minte îl va sili să primească preoţia. Atunci Platon, mulţumindu-i, i-a zis: ***"Părinte Dosoftei, eu până la moarte aş dori să rămân***

simplu monah, căci nu sunt vrednic de o treaptă aşa de mare!" "Dumnezeu să-ţi ajute, frate!", a adăugat bătrânul.

***

Într-o toamnă, egumenul schitului l-a rânduit pe Platon să păzească via, poruncindu-i să nu mănânce struguri decât după masă, ca să nu se îmbolnăvească de stomac. Dar ucenicul, biruindu-se de lăcomie, toată ziua mânca struguri, iar la masă nu mai gusta nimic. De aceea, mult slăbind ca după o boală, a fost certat de egumen. Atunci Platon, ruşinându-se, şi-a mărturisit greşeala neascultării, cerându-şi cu lacrimi iertare.

***

Spuneau părinţii din schit despre Platon şi acest lucru vrednic de crezare. Într-o noapte, spre Duminică, Platon a adormit aşa de tare, că nu a mai auzit clopotul de Utrenie. Când s-a deşteptat slujba era pe la jumătate. Atunci de mare mâhnire a început a plânge şi s-a întors la chilie. Iar a doua zi s-a ruşinat să mai meargă la Liturghie şi la trapeză cu fraţii, ci şedea în chilie plângând; atât era de pătruns de frica de Dumnezeu. Din ziua aceea, multă vreme rasoforul Platon, nu mai dormea culcat pe pat, ci şezând pe un scăunel, ca să se poată deştepta la Utrenie.

***

Nevoindu-se smeritul Platon la schitul Cârnu, se ducea adesea în pustie la Cuviosul Onufrie, bărbat ales şi plin de dar, pentru a-i cere cuvânt de folos. Odată, după ce i-a vorbit bătrânul despre patimile trupeşti şi sufleteşti şi despre luptele cele cu vicleşug ale diavolilor, a adăugat şi acestea: "Dacă n-ar apăra Hristos pe poporul Său, nu s-ar fi mântuit nici unul dintre sfinţi. Dar cel ce cade la Hristos cu credinţă şi cu dragoste, cu smerenie şi cu lacrimi, aceluia i se dau mângâieri şi negrăite bucurii, pace şi dragoste fierbinte către Dumnezeu. Mărturii ale acestui lucru sunt lacrimile nefăţarnice izvorâte din marea dragoste, zdrobirea inimii şi smerenie necontenită pentru Hristos. Căci din dragoste către Dumnezeu, omul devine nesimţitor către bunurile lumii acesteia".

După patru ani de nevoinţă duhovnicească în Moldova, fericitul Platon a plecat în Sfântul Munte, ca să scape de hirotonie, după cum singur mărturisea mai târziu: "ca nu cumva părinţii moldoveni să mă silească să primesc preoţia".

Sosind în Muntele Athos, a mers prin toate mânăstirile şi sihăstriile să-şi găsească un povăţuitor iscusit. Dar negăsind un duhovnic după dorinţa lui, s-a retras în pustie, nevoindu-se singur patru ani de zile, în multă lipsă şi osteneală, în rugăciune şi citirea Sfinţilor Părinţi, în lacrimi şi priveghere ziua şi noaptea.

Nevoinţa fericitului Platon în singurătate era destul de grea şi anevoioasă. Neîncetat se îndeletnicea cu citirea Sfintei Scripturi şi cântarea psalmilor; mâncare primea o dată la două zile şi atunci numai pesmeţi şi apă, afară numai de sâmbete, duminici şi praznice; iar sărăcia lui era covârşitoare. Trăia numai din pomană. Avea numai o dulamă şi o rasă, şi acelea foarte vechi. De multe ori, din pricina lipsei, umbla desculţ, chiar şi iarna şi fără cămaşă pe el. Dar smeritul Platon se bucura de sărăcia lui, precum se bucură bogatul de bogăţia lui. Nici uşa chiliei lui nu o încuia vreodată, când pleca undeva, căci nu avea nimic într-însa, fără numai cuvintele Sfinţilor Părinţi pe care le împrumuta de la mânăstiri.

În acea vreme, cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a venit în Sfântul Munte marele stareţ Vasile de la Poiana Mărului şi a zăbovit câteva zile la chilia fericitului Platon. Iar la rugămintea lui, stareţul Vasile l-a călugărit pe Platon, punându-i numele de Paisie.

Apoi, bătrânul l-a sfătuit pe ucenicul său să lase nevoinţa pustnicească şi să-şi aleagă calea împărătească, zicând: "Toată viaţa monahicească se împarte în trei părţi: prima este viaţa de obşte; a doua este petrecerea în doi sau în trei, numită şi cale împărătească sau de mijloc, având toate în comun; a treia este nevoinţa de unul singur în pustie, potrivită numai bărbaţilor sfinţi şi desăvârşiţi. În timpul de faţă, însă, unii călugări şi-au născocit al patrulea fel de rânduiala monahicească. Fiecare îşi face chilie unde îi place, trăieşte singur şi se conduce singur după voia sa. Aceştia nu sunt pustnici adevăraţi, ci nişte samavolnici, pentru că şi-au ales un chip de viaţă care nu este după măsura puterii lor, lepădând ascultarea obştească".

"Unii dintre aceştia zic: "Eu de aceea trăiesc singur, ca să nu supăr pe fratele meu, nici eu să nu fiu supărat de altul. Apoi ca să mă feresc de grăirea deşartă şi de osândirea altuia". Dar ştii tu prietene, că aceste vorbe ale tale mai mult te ruşinează decât te îndreptăţesc? Pentru că şi Părinţii Bisericii au spus că celor tineri le este de folos să se smerească, iar mândria, părerea de sine, viclenia şi altele asemenea îngâmfă şi fac pe om trufaş".

Apoi iarăşi zicea cuviosul Vasile către ucenicul său, Paisie: "Mai bine este să trăieşti împreună cu un frate să-ţi cunoşti slăbiciunea şi măsura ta, să te căieşti, să te rogi înaintea Domnului şi să te curăţi în toată ziua, prin harul lui Hristos, decât să porţi în tine trufia şi părerea de sine, să le ascunzi cu viclenie şi să te hrăneşti cu traiul singuratic. Că traiul singuratic aduce nu puţină vătămare celui pătimaş".

În altă zi, stareţul Vasile i-a zis iarăşi: "Schivnicia înainte de vreme este pricină de mândrie, după cuvântul Sfântului Varsanufie. Deci dacă pe cel slab schivnicia îl duce la mândrie, atunci în ce se bizuie cel ce îndrăzneşte la această luptă singuratică? Nu este mai bine oare a păstra tăcerea în doi sau în trei pe drumul împărătesc? Iar petrecerea în viaţa de obşte, după porunca Domnului - spunea marele stareţ - dă monahului râvnă la tot lucrul, deşi i se împotriveşte satana. Aici nu are loc iubirea de sine şi părtinirea, care de obicei stăpânesc pe cei ce trăiesc în singurătate. Căci celor ce au trăit la început în viaţa de sine, li se pare grea viaţa de obşte. De aceea, unii din ei zic: munca pentru noi înşine ne dă râvnă şi hărnicie; iar când lucrăm pentru fraţi se iveşte numai decât lenea şi cârtirea".

Apoi spune: "Cel ce trăieşte singuratic, lucrează numai pentru sine, din iubire de sine; iar cel ce trăieşte în obşte, lucrează numai pentru Domnul, din iubire de Dumnezeu. De aceea se cuvine ca noi neputincioşii, să ţinem calea împărătească, petrecând mai mulţi la un loc. În felul acesta şi ispitele le vom birui şi de păcatul iubirii de sine ne vom izbăvi!"

Începând fericitul Paisie să primească în jurul său mai mulţi fraţi, după sfatul stareţului Vasile, duceau lipsă de preot. Deci îl rugau fraţii cu lacrimi pe Paisie să primească preoţia, dar el nu voia, socotindu-se nevrednic. Atunci, unii din bătrânii Muntelui Athos au zis Cuviosului: "Cum poţi tu să înveţi pe fraţi să asculte şi să-şi taie voia, când tu nu faci ascultare şi respingi lacrimile atâtor oameni? Vădit lucru este că tu iubeşti voia ta şi crezi minţii tale mai mult decât vorbele celor mai bătrâni cu anii şi cu mintea. Oare tu nu ştii unde duce neascultarea?" Auzind aceste cuvinte Paisie, s-a supus voii părinţilor şi a primit preoţia.

Se spune despre obştea cuviosului Paisie de la schitul Sfântul Ilie că petrecea în mare lipsă materială, dar în desăvârşită armonie şi râvnă duhovnicească. Pe lângă participarea zilnică la slujbele bisericeşti, frăţimea se îndeletnicea şi cu lucrul mâinilor în deplină dragoste, smerenie şi tăcere. Iar fericitul stareţ se ostenea ziua la facerea de linguri, iar noaptea o petrecea în citirea şi transcrierea cărţilor Sfinţilor Părinţi, sacrificând pentru somn până la trei ceasuri. Apoi ***avea darul lacrimilor, căci vărsa multe lacrimi când săvârşea Sfânta Liturghie, fiind pătruns de dumnezeiasca dragoste.***

Patriarhul Serafim, care petrecea în Mânăstirea Pantocrator îl chema pe stareţul Paisie în lavră de câteva ori pe an pentru a sluji Sfânta Liturghie. Şi se foloseau toţi văzând pe cuviosul slujind în limba greacă, fără grabă, cu nespusă evlavie, cu faţa stropită de lacrimi şi absorbit cu totul de Sfânta slujbă.

Stareţul Paisie iubea tare mult citirea cărţilor Sfinţilor Părinţi. Iată ce răspundea el stareţului Atanasie care îl învinuia de oarecare lucruri: ***"Să nu zici, părinte Atanasie, că ajunge una sau două cărţi pentru mântuirea sufletului. Doar nici albina nu adună miere dintr-o floare, ci din multe. Aşa este şi cel ce citeşte cărţile Sfinţilor Părinţi. Una îl învaţă dreapta credinţă; alta îi vorbeşte de tăcere şi rugăciune; alta îi spune de ascultare, de smerenie şi răbdare, iar alta îl îndeamnă către iubirea de Dumnezeu şi de aproapele. Aşadar din multe cărţi patristice învaţă omul să trăiască după Evanghelie".***

Altora le zicea cuviosul Paisie: ***"Cel ce nu vrea să pătimească cu Hristos în viaţa de obşte şi îndrăzneşte în mândria sa să se ridice deodată pe crucea lui Hristos, alegându-şi viaţa de pustie înainte de vreme, el devine un răzvrătit, iar nu pustnic!"***

Apoi zicea: ***"Viaţa de obşte şi sfânta lucrare din ea care este rădăcina vieţii călugăreşti, le-a aşezat pe pământ Însuşi Hristos Mântuitorul, dând pildă oamenilor petrecerea Sa şi a celor doisprezece Apostoli, care s-au supus întru totul dumnezeieştilor Lui porunci. Căci nici o altă vieţuire nu aduce călugărului atâta sporire şi nu-l izbăveşte aşa curând de patimile trupeşti şi sufleteşti, ca viaţa de obşte prin fericita ascultare. Şi aceasta datorită smereniei care se naşte din ascultare".***

Despre dragostea cea duhovnicească iarăşi învăţa pe ucenici, cuviosul Paisie: ***"Petrecerea în viaţa de obşte a fraţilor adunaţi în numele lui Hristos, fără deosebire de neam, îi uneşte aşa de mult prin dragoste, încât toţi devin un singur trup, având un singur cap - pe Hristos - un singur suflet, o singură voie şi un singur scop, păzirea poruncilor lui Dumnezeu, îndemnându-se unul pe altul la lupta cea bună, supunându-se unul altuia, purtând sarcinile unul altuia".***

Apoi zicea: ***"Dumnezeiasca ascultare, fiind rădăcina şi temelia vieţii călugăreşti, este strâns legată de viaţa de obşte, cum este legat sufletul de trup. Că una fără altă nu poate exista. În obştea noastră, spunea cuviosul Paisie, nimeni nu are nimic al său personal, că toţi sunt încredinţaţi că lăcomia este calea lui Iuda vânzătorul. Cel ce vine în mânăstire este dator ca toată averea sa, până la cel mai mic lucru, s-o pună până la moarte, cu trupul şi cu sufletul său".***

Altădată învăţa pe ucenici, zicând: ***"Cu adevărat, nu toţi în obştea noastră au ajuns deopotrivă măsura vârstei duhovniceşti. Cei mai mulţi şi-au lepădat cu totul voia şi cugetul lor, supunându-le în toate fraţilor şi răbdând cu mare bucurie ocările şi ispitele. Ei necontenit sunt stăpâniţi de mustrarea de sine şi se***

socotesc mai nevrednici decât toţi. Alţii, nu puţini, cad şi iarăşi se scoală; greşesc şi din nou se pocăiesc; cu greu rabdă mustrările şi ispitele, dar nu rămân de cei dintâi, ci se roagă cu căldură lui Dumnezeu să le trimită ajutor. Sunt puţini însă şi de aceia care nu pot deloc să rabde ispitele şi mustrările. Aceştia au nevoie să fie hrăniţi cu laptele milei, al iubirii de oameni şi al îngăduinţei, până vor ajunge la cuvenita vârstă duhovnicească".

Iar către unul din apropiaţii săi zicea cuviosul Paisie: ***"Am o necontenită întristare şi durere în inima mea. Oare cu ce obraz mă voi înfăţişa eu înaintea înfricoşatului Judecător ca să dau răspuns de atâtea suflete ale fraţilor mei care s-au predat în ascultarea mea, când eu nu sunt în stare să dau seama de ticălosul meu suflet? Dar deşi sunt nevrednic, am nădejde de mântuire prin rugăciunile fraţilor ce vieţuiesc împreună cu mine".***

După mutarea cuviosului Paisie cu soborul său de la Muntele Athos la Mânăstirea Dragomirna, din vara anului 1763, cu binecuvântarea mitropolitului Moldovei, Gavriil, a rânduit următoarea regulă de viaţă călugărească:

"Nici un frate din obşte nu are voie să aibă vreun fel de avere proprie, mişcătoare sau nemişcătoare. Stareţul mânăstirii va avea grijă să-i dea fiecăruia cele de nevoie, după ascultarea lui;

Fiecare frate să se silească a dobândi desăvârşita ascultare, prin părăsirea cu totul a voii, cugetării şi libertăţii sale;

Stareţul să cunoască bine Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi pentru a şti cum să povăţuiască pe călugări după voia lui Dumnezeu;

Slujbele bisericeşti şi toată pravila obştească să se respecte întocmai după tipicul Sfântului Munte Athos;

Egumenul şi toţi fraţii sunt datori a lua parte zilnic la slujbele bisericeşti în rasă şi camilafcă. Numai cei bolnavi sau cei trimişi în ascultări pot lipsi de la biserică;

La trapeză să se servească masă după tipicul bisericesc şi rânduiala Sfântului Munte. Nimănui nu-i este îngăduit să mănânce pe la chilii, de la egumen până la cel din urmă frate. Numai cei bolnavi şi bătrâni pot primi mâncare la chilie;

Fraţii sunt datori mai mult decât orice altă nevoinţă să practice la chilie rugăciunea lui Iisus. Apoi să cânte psalmi, să citească Sfânta Scriptură şi cărţile Sfinţilor

Părinţi. Nimeni să nu stea fără de ocupaţie în chilie. Iar de ieşirea deasă din chilie şi de starea de vorbă cu alţii să fugă ca de otravă;

Egumenul se cade să rânduiască pe fraţi la toate ascultările din mânăstire, pentru a-i deprinde smerenia şi tăierea voii;

Egumenul trebuie să aibă către toţi fraţii aceeaşi purtare de grijă şi aceeaşi dragoste. La fel şi fraţii să aibă între ei dragoste curată şi nefăţarnică;

Se cuvine egumenului să rabde cu blândeţe toate slăbiciunile fiilor săi duhovniceşti, cu nădejdea îndreptării lor. Iar pe cei ce trăiesc de capul lor şi leapădă jugul ascultării, după destulă sfătuire, să-i îndepărteze din mânăstire;

Pentru buna chivernisire a averilor, a fraţilor şi a treburilor mânăstireşti, egumenul este dator să aibă un călugăr iscusit care să poată cârmui bine toate;

Fraţii care vin la călugărie să fie ţinuţi în haine mireneşti, spre ispitire canonică, de la şase luni până la trei ani. Apoi să-i tundă în monahism, ca rasofori sau călugări în mantie. Iar cel care după trei ani nu a deprins ascultarea şi tăierea voii, să-l trimită din nou în lume;

În mânăstire să fie un mic spital - bolniţă - pentru călugării care se îmbolnăvesc şi un frate iscusit care să îngrijească de ei cu deosebită hrană, băutură şi linişte;

În mânăstire să fie diferite ateliere pentru trebuinţele obşteşti, în care să lucreze călugări pricepuţi, ca să nu fie nevoie să se ducă călugării la mireni;

Să se facă două case de oaspeţi: una înăuntrul mânăstirii pentru mirenii evlavioşi care vin spre închinare şi alta în afară de mânăstire pentru cei care vin cu căruţele;

Egumenul să rânduiască călugări iscusiţi, ca să slujească cu dragoste pe cei ce vin spre închinare. Pe cei săraci şi bolnavi, care n-au unde să-şi plece capul, să-i ducă fie la casa de oaspeţi, fie la bolniţă şi să fie îngrijiţi cu bunăvoinţă;

În mânăstire să fie interzisă intrarea femeilor, afară de cazuri de mare nevoie, cum ar fi în timp de război şi de bejenie;

Egumenul să se aleagă de soborul călugărilor şi numai din sânul mânăstirii. El să ştie bine Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi să fie pildă tuturor de ascultare, dragoste, blândeţe şi înţelepciune;

Mânăstirea Dragomirna să nu fie niciodată şi nicăieri închinată, precum a lăsat cu greu legământ şi prea fericitul ei ctitor, mitropolitul Anastasie Crimca".

Cuviosul Paisie poruncea fraţilor să săvârşească ascultarea rânduită cu mare dragoste, în permanentă tăcere şi cu rugăciunea tainică în inimă. Adeseori ieşea şi stareţul cu fraţii la lucru, dându-le tuturor pildă în toate. Vara, când părinţii plecau să lucreze la câmp, mergea şi un duhovnic cu dânşii pentru pravila bisericească şi pentru spovedania zilnică, de care nimeni nu era scutit.

Când cuviosul Paisie nu putea să-şi cerceteze fraţii la câmp, fiind departe de mânăstire, le trimitea câte o scrisoare, plină de sfaturi duhovniceşti. Iată cum îi învăţa pe fraţi într-una din aceste scrieri:

"Fiilor, păziţi-vă de zavistie! Unde este zavistie acolo nu este Duhul lui Dumnezeu. Stăpâniţi-vă limba ca să nu grăiască cuvinte deşarte. Cine îşi stăpâneşte limba, îşi păzeşte sufletul de întristare. De la limbă vine viaţa şi moartea. Întru toate să aveţi smerenie, bunătate şi dragoste. Întăriţi-vă cu temerea de Dumnezeu, cu amintirea morţii şi a veşnicelor munci. Rugăciunea lui Iisus să o repetaţi necontenit. Aduceţi lui Dumnezeu jertfă curată, neprihănită cu bună mireasmă, după creştineasca voastră făgăduinţă. Aduceţi osteneala şi sudorile voastre de sânge ca o ardere de tot. Zăduful şi arşiţa zilei să fie pentru voi ca răbdarea mucenicilor...".

La chilii, cuviosul Paisie cerea călugărilor să facă trei lucruri: să citească cuvintele Sfinţilor Părinţi, să practice rugăciunea minţii şi după putere, să facă adesea metanii cu lacrimi. Iar mărturisirea gândurilor către duhovnici o considera marele stareţ temelia vieţii duhovniceşti şi nădejdea mântuirii pentru toţi. De aceea poruncea fraţilor, mai ales celor începători, să se mărturisească în fiecare seară la duhovnicii lor şi să primească Trupul şi Sângele Domnului, o dată pe lună; iar bătrânii şi cei bolnavi, mai des, la două - trei săptămâni, iar schimonahii săptămânal.

Dacă vreunul din călugări, din lucrarea vrăjmaşului, nu voia să-l ierte pe fratele său până seara, stareţul îl îndepărta din sobor, îl oprea să zică Tatăl nostru şi nu-l lăsa nici pe pragul bisericii să păşească, până nu se smerea şi-şi cerea iertare. Dacă la săvârşirea vreunui lucru se călca vreo poruncă dumnezeiască, stareţul poruncea să se părăsească lucrul acela, decât să supere cu ceva pe Dumnezeu. Se spunea despre cuviosul Paisie că permanent era ocupat cu frăţimea şi uşile chiliei lui nu se închideau până la ceasul nouă seara. Unii ieşeau şi alţii intrau. Pe unii îi mângâia, iar cu alţii se bucura.

Spunea unul dintre ucenicii săi, zicând: "Treizeci de ani am trăit pe lângă dânsul şi nu l-am văzut niciodată întristându-se pentru nevoile materiale. El numai atunci se întrista tare, când vedea călcându-se vreo poruncă dumnezeiască şi mai ales de bunăvoie. Că sufletul său şi-l punea pentru cea mai mică poruncă a Stăpânului". De multe ori zicea stareţul: ***"Să piară toate ale noastre, să piară şi trupul nostru, dar să păzim poruncile lui Dumnezeu şi cu dânsele sufletele noastre!"***

Timp de doisprezece ani cât a trăit în Mânăstirea Dragomirna, cuviosul Paisie se îndeletnicea, pe lângă grija conducerii soborului şi cu traducerea cărţilor patristice. Această trudă o săvârşea cuviosul mai ales în nopţile de iarnă, iar din roadele ei împărtăşea cu bucurie toată frăţimea din mânăstire. Iarna, când toată frăţimea se aduna în mânăstire de la ascultări, în fiecare seară, în afară de sărbători, citea din cuvintele Sfinţilor Părinţi. Fraţii se adunau la trapeză, se aprindeau lumânări, apoi venea cuviosul Paisie, se aşeza la locul său şi citea cuvânt de învăţătură. La urmă explica cuvântul citit pe înţelesul tuturor.

În Dragomirna se nevoiau călugări de trei neamuri: moldoveni, slavi şi greci. De aceea era nevoit să citească într-o seară în limba română, iar în seara următoare în limba slavă sau greacă. Aceste citiri din tezaurul patristic se făceau de la începutul postului Crăciunului până în sâmbăta Sfântului Lazăr, când încetau. Pe toţi îi sfătuia părinteşte, zicând: ***"Fraţilor, mai întâi de toate se cuvine vouă să vă apropiaţi de Domnul cu credinţă tare şi cu iubire fierbinte să vă lepădaţi hotărât de toate plăcerile veacului acestuia, de voinţa voastră, de cugetul inimii voastre şi să fiţi săraci cu duhul şi cu trupul. Numai atunci, prin harul lui Hristos, se va aprinde în voi sfânta râvna".***

Altădată iarăşi le zicea cuviosul Paisie: ***"După măsura ostenelilor voastre, cu timpul veţi dobândi lacrimi şi plâns cu nădejde, spre mângâierea sufletului. Se va ivi în voi râvna fierbinte de a trăi după poruncile Domnului şi veţi câştiga smerenie şi răbdare, milă şi iubire către toţi, iar mai ales către cei nedreptăţiţi, către bolnavi şi bătrâni."***

Apoi adăuga aceste cuvinte: ***"Fraţilor, pe lângă toate acestea, se cuvine să răbdaţi bărbăteşte tot felul de neputinţe trupeşti - slăbiciuni, boli grele şi suferinţe trecătoare - care sunt pentru mântuirea veşnică a sufletelor voastre. Numai astfel veţi ajunge bărbaţi desăvârşiţi, după măsura vârstei lui Hristos. De veţi rămâne tari în ostenelile călugăreşti, va dura şi obştea voastră cât va binevoi Dumnezeu. Iar dacă vă veţi abate de la luarea aminte de sine şi de la citirea cărţilor Sfinţilor Părinţi, atunci veţi cădea din pacea lui Hristos, din iubirea Lui şi din împlinirea poruncilor Lui. Atunci se va încuiba între voi neorânduiala,***

deşertăciunea, dezordinea, tulburarea sufletească, îndoiala, deznădejdea, cârtirea şi învinuirea unuia asupra altuia. Atunci se va destrăma soborul vostru, mai întâi sufleteşte şi apoi trupeşte...".

Spuneau ucenicii cuviosului Paisie că avea atât de mare dar de a convinge, încât şi pe cel mai trist îl putea mângâia şi linişti cu cuvintele sale, şi pe cel descurajat îl putea îmbărbăta şi întări. Iar unde trebuia, mustra, ruga, îndepărta, răbda îndelung şi când nu izbutea alunga de la sine. Numai pe cei mai înrăiţi şi îndărătnici îi certa, amenințându-i cu mânia lui Dumnezeu. Faţă de unul ca acesta se arăta judecător aspru şi mânios, până când se smerea şi se pocăia. Apoi îl mângâia, dojenindu-l cu dragoste şi cu lacrimi pentru a lui îndreptare.

Odată unul din fraţi i-a spus: "Părinte, cugetul îmi spune că mă urăşti, deoarece adeseori mă certi cu mânie în faţa fraţilor!" Iar cuviosul Paisie i-a răspuns: ***"Iubite frate, dacă Sfânta Evanghelie porunceşte să iubim şi pe vrăjmaşii noştri şi să le facem bine, atunci cum pot eu să urăsc pe fiii mei duhovniceşti? Iar dacă vă mustru cu mânie, să vă dea Domnul şi vouă astfel de mânie! Că eu sunt nevoit a sta împotriva firii fiecăruia. Împotriva unora, adică a mă arăta mâniindu-mă, înaintea altora trebuie să plâng ca şi prin una şi prin alta să vă aduc vouă folos".***

Uneori grăia către ucenicii săi aceste cuvinte: ***"Fraţilor, nu voiesc să vă temeţi de mine ca de un stăpân înfricoşat; ci să mă iubiţi ca pe un părinte, precum şi eu vă iubesc pe voi ca pe nişte fii ai mei duhovniceşti".***

Iar de se întâmpla în sobor tulburare şi scârba vreunui frate şi acela venea la cuviosul să-i spună necazul, îndată marele stareţ îl binecuvânta şi-l lua înainte cu cuvântul, nelăsând fratelui răgaz să vorbească. Astfel, prin cuvintele sale cele dulci şi mângâietoare ducea mintea fratelui departe de întristare.

De asemeni, în vorbirea sa, ţinea seama de firea şi aşezarea sufletească a fiecăruia. Celui mai înţelept îi aducea cuvânt mai adânc din dumnezeiasca Scriptură potrivit cu starea lui. Iar celui mai simplu îi aducea cuvânt, fie din iscusinţa sa, fie din sfânta ascultare, până când fratele uita de tulburare şi ieşea de la stareţ bucurându-se şi mulţumind lui Dumnezeu.

Alteori grăia cuviosul şi acestea: ***"Când văd pe fiii mei duhovniceşti nevoindu-se şi silindu-se a păzi poruncile lui Dumnezeu cu ascultare şi smerenie, am în sufletul meu atât de mare bucurie duhovnicească, încât nici în Împărăţia Cerurilor nu doresc să am bucurie mai mare ca aceasta. Iar când văd pe unii***

negrijind de poruncile lui Dumnezeu, ţinând la voia lor, trecând cu vederea sfânta ascultare, cârtind şi petrecând în lenevire şi iubire de sine, atunci atâta întristare cuprinde sufletul meu, că mai mare decât aceasta nu poate fi, până când nu îi voi vedea pocăindu-se cu adevărat".

Iar alteori îi învăţa pe fraţi şi îi deştepta spre mai mare osârdie, zicând: ***"Fiilor, nu vă lăsaţi făcând neguţătorie, căci acum este vreme bine primită, acum este ziua mântuirii", cum spune Sfântul Pavel.***

Odată a venit la cuviosul Paisie un frate şi i-a spus: "Părinte, sunt tare luptat de gânduri!" Iar stareţul i-a răspuns zâmbind: ***"De ce sunteţi voi aşa de copilăroşi? Faceţi şi voi cum fac eu. Eu toată ziua vorbesc cu voi; cu unii plâng, cu alţii mă bucur. Iar după ce plecaţi toţi din chilie, o dată cu voi alung de la mine toate gândurile. Apoi iau în mâini o carte şi nu mai aud nimic, parcă aş fi în pustiul Iordanului!"***

Despre creşterea vieţii duhovniceşti din obştea cuviosului Paisie, scria mai târziu, ucenicul său Platon aceste cuvinte: "Puteai să vezi atunci în Mânăstirea Dragomirna, înflorind viaţa călugărească ca o minune nouă. Că oameni vii fiind, pentru dragostea lui Dumnezeu erau morţi de bunăvoia lor pentru cele pământeşti. Şi cum voi putea vorbi cu înţelegere, decât numai din parte despre tainica lor lucrare? Adică înfrângerea inimii, smerenia adâncă, frica de Dumnezeu, luarea aminte de sine, tăcerea gândurilor şi rugăciunea inimii, pururea săltând cu nespusă şi aprinsă dragoste către Hristos şi către aproapele. Că multora dintr-înşii neîncetat le curgeau lacrimile; nu numai în chilie, ci şi în biserică şi în vremea ascultării şi în timpul citirii şi al vorbirii duhovniceşti ca o roadă a Duhului Sfânt. Cu cuviinţă dar, aici se împlineau cuvintele Sfântului Isaac Sirul, care grăieşte: Adunarea celor smeriţi este iubită lui Dumnezeu, precum adunarea serafimilor".

Cât pentru apărarea rugăciunii lui Iisus pe care toţi ucenicii marelui stareţ o practicau, cuviosul Paisie a scris o frumoasă epistolă în şase capitole, împotriva acelora care o defăimau.

Iată începutul epistolei sale: ***"A ajuns până la noi vestea că oarecare persoane din sânul călugăresc, bizuindu-se numai pe nisipul înţelepciunii lor, îndrăznesc să hulească dumnezeiasca rugăciune a lui Iisus, care săvârşeşte sfânta slujbă prin minte în inimă. La aceasta îi înarmează vrăjmaşul ca, prin limbile lor, ca şi cu nişte arme, să zădărnicească această lucrare dumnezeiască şi prin orbirea minţii să întunece inima lor. Cunoscut să fie că această dumnezeiască lucrare a fost îndeletnicirea necontenită a purtătorilor de Dumnezeu părinţilor noştri celor***

de demult şi a strălucit în multe locuri pustii şi în mânăstirile cu viaţă de obşte: în Muntele Sinai, în Schiteea Egiptului, în Muntele Nitriei, în Ierusalim, în Sfântul Munte Athos şi în tot Răsăritul. Prin această lucrare a minţii mulţi dintre purtătorii de Dumnezeu părinţii noştri, aprinzându-se cu focul serafimic al dragostei de Dumnezeu şi de aproapele, s-au făcut cei mai zeloşi păzitori ai poruncilor lui Dumnezeu şi s-au învrednicit să devină vase alese ale Duhului Sfânt. Asupra acestei dumnezeieşti lucrări a minţii şi a păstrării raiului inimii, nimeni dintre ortodocşi n-a îndrăznit cândva să rostească hulă, ci toţi s-au îndreptat către ea cu mare respect şi evlavie, ca pentru un lucru plin de mare folos duhovnicesc...".

Iar către împotrivitorii săi, cuviosul Paisie adresează aceste cuvinte: *"Vedeţi, o, prieteni, care îndrăzniţi să huliţi rugăciunea minţii? Nu deveniţi voi oare părtaşi ereticului Varlaam de Calabria şi ucenicilor lui? Nu vă cutremuraţi oare cu sufletul că veţi cădea, asemenea lor, sub anatema Bisericii şi veţi fi depărtaţi de Dumnezeu? Vi se pare oare nefolositor să chemaţi numele lui Iisus? Dar nici de mântuit nu vă puteţi mântui prin nimeni altul decât în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Dacă chemarea numelui lui Iisus este mântuitoare, iar mintea şi inima omului sunt făpturi ale mâinii lui Dumnezeu, atunci care este păcatul omului care din adâncul inimii înalţă cu mintea rugăciunea prea dulcelui Iisus şi cere de la El milă?"*

Către cei ce voiau să deprindă rugăciunea lui Iisus, cuviosul Paisie spunea: *"Dacă cineva ar îndrăzni să facă această rugăciune de capul lui, nu după rânduiala Sfinţilor Părinţi, fără întrebarea şi sfatul celor iscusiţi, fiind încă mândru, pătimaş şi neputincios, trăind fără ascultare şi supunere, ba încă ducând şi viaţă singuratică în pustie, acela cu adevărat şi eu zic, uşor va cădea în toate cursele diavolului. Căci artă numesc Sfinţii Părinţi această dumnezeiască rugăciune, pentru că precum arta nu o pot învăţa oamenii singuri, fără un dascăl, aşa nu este cu putinţă deprinderea rugăciunii lui Iisus, fără un iscusit povăţuitor".*

Pentru cei ce nu găsesc povăţuitori iscusiţi, zicea Sfântul prea cuviosul Părintele nostru Paisie: *"Dacă cineva va trăi sub ascultare, dar n-ar găsi în părintele său duhovnicesc un povăţuitor iscusit cu fapta şi experienţa în această lucrare dumnezeiască, căci în timpul de azi este mare lipsă de povăţuitori iscusiţi în rugăciunea lui Iisus, să nu cadă în deznădejde. Ci, continuând să rămână sub ascultare, în locul părintelui său duhovnicesc, să alerge la învăţătura Sfinţilor Părinţi şi de la ei să înveţe această rugăciune. Numai acela nu va simţi iubirea fierbinte pentru deprinderea rugăciunii minţii, care este cuprins de cugete pătimaşe pentru viaţa aceasta şi legat cu legăturile grijii de trup, care*

îndepărtează pe mulţi de împărăţia lui Dumnezeu. Iar cine voieşte să fie unit prin dragoste cu prea dulcele Iisus, lepădând toate frumuseţile şi desfătările lumii, ca şi odihna trupească, nu va mai dori să aibă în viaţa aceasta nimic altceva decât să se îndeletnicească necontenit cu facerea acestei rugăciuni din paradis...". Aşa îşi învăţa ucenicii acest vas ales al Duhului Sfânt.

Cuviosul Paisie era şi foarte milostiv. În toamna anului 1768, datorită invadării Bucovinei de către armatele străine, mii de familii de ţărani se refugiau în pădurile din jurul Mânăstirii Dragomirna. Iarna, Cuviosul a mutat pe călugări într-o jumătate de mânăstire, iar cealaltă jumătate a pus-o la dispoziţia mirenilor săraci, bătrâni şi a mamelor cu copii. Trapeza cea mare şi caldă o dădu, de asemenea, poporului înfrigurat. Apoi dădu poruncă chelarului, brutarului şi bucătarilor să dea de mâncare la toţi câţi cereau. Se făcea mâncare şi se cocea pâine neîntrerupt. Astfel, cuvoisul Paisie s-a făcut părinte tuturor, salvând mulţi oameni de la moarte.

După şase ani de război între armatele ruseşti şi turceşti şi după încheierea păcii din anul 1774, nordul Moldovei intră sub ocupaţie austriacă până în toamna anului 1918. Atunci şi Mânăstirea Dragomirna cade în stăpânirea imperiului catolic de la Viena. Din această cauză cuviosul Paisie este nevoit să ia cu sine două sute de călugări şi să se strămute la Mânăstirea Secu, unde ajunge în ziua de paisprezece octombrie 1775. La Dragomirna lasă o obşte de numai o sută cincizeci de monahi, sub povăţuirea unui egumen moldovean.

De la Secu marele stareţ scria adesea cuvinte de învăţătură ucenicilor săi rămaşi în Dragomirna. Iată cum îi sfătuia pe fiii săi duhovniceşti: ***"Totdeauna să fiţi treji şi permanent să puneţi început de pocăinţă. Fugiţi de grăirea deşartă care omoară sufletul, nu umblaţi din chilie în chilie, fără învoirea duhovnicilor; mărturisiţi-vă regulat cugetele, prin care se risipeşte toată ispita diavolului. Apoi citiţi scrierile Sfinţilor Părinţi, prin care se luminează mintea omului şi creşte râvna pentru poruncile Domnului. Că numai prin credinţa fără fapte, nu este cu putinţă mântuirea. Fiecare, după putere, să ia parte la lucru în viaţa de obşte. Să nu se facă adunări pe la poarta mânăstirii pentru a grăi deşertăciuni. Unde este sârguinţă, acolo străluceşte lumina, acolo se arată pacea, acolo satana nu-şi găseşte loc, de acolo fug patimile. Iar unde nu este sârguinţă, acolo toate sunt împotrivă. În loc de bine este rău; în loc de lumină este întuneric; în locul lui Hristos intră diavolul...".***

După patru ani de nevoinţă în Mânăstirea Secu, obştea cuviosului Paisie devenise neîncăpătoare, deşi se construiseră peste o sută de chilii noi. Astfel, cu voia lui Dumnezeu, cu binecuvântarea mitropolitului Gavril şi cu ajutorul

domnitorului Moldovei, Constantin Moruzi, s-a hotărât strămutarea cuviosului Paisie cu o parte din obştea de la Secu în marea lavră de la Neamţ. Aceasta s-a săvârşit, după multe ezitări şi lacrimi, la paisprezece august 1779, fiind întâmpinat în curtea mânăstirii de obştea nemţeană în sunetul clopotelor, cu sobor de preoţi. De aici a fost însoţit în marea biserică ctitorită de Ştefan cel Mare şi Sfânt, unde s-a închinat cu lacrimi la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care ocroteşte de multe secole această mânăstire.

Aşa a fost venirea cuviosului Paisie ca stareţ al Mânăstirii Neamţ. Din acea zi cele două mânăstiri s-au unit sub povăţuirea aceluiaşi stareţ, tradiţie care s-a păstrat până în vara anului 1950. Egumenii şi duhovnicii de la Dragomirna şi Secu veneau adesea la cuviosul Paisie pentru sfătuire şi binecuvântare. Dar şi marele stareţ mergea o dată pe an la Secu, între 22 - 31 august şi dădea tuturor cuvânt de folos în biserică şi la trapeză. Apoi, după hramul mânăstirii, "Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul", cuviosul Paisie îi binecuvânta pe toţi şi în sunetul clopotelor, se întorcea din nou la Neamţ, unde îl aştepta întreaga obşte.

Se spunea despre cuviosul Paisie că zilnic primea la chilie pe călugări, la orice oră, să-şi descopere nevoile lor duhovniceşti şi trupeşti. Cu acest prilej stareţul le zicea: ***"Dacă cineva din voi are vreo nevoie sufletească sau trupească şi pentru aceasta cârteşte şi se necăjeşte, dar la mine nu vine să mă vestească, eu pentru nevoia şi scârba lui nu am răspundere înaintea lui Dumnezeu".***

Se spunea iarăşi despre marele stareţ că, în Mânăstirea Neamţ, ocupaţiile sale cărturăreşti ajunseseră la cea mai mare înflorire. Aici întemeiază o întreagă şcoală pentru formarea de traducători, scriitori şi corectori de cărţi. Manuscrisele patristice umplu biblioteca Mânăstirii Neamţ şi se răspândesc prin numeroase mânăstiri din ţară şi de peste hotare. "Astfel, Neamţu devine centrul şi făclia monahismului ortodox şi şcoala vieţii sihăstreşti şi a culturii duhovniceşti pentru tot Orientul ortodox".

O grijă deosebită avea cuviosul Paisie şi pentru cei bolnavi. În Mânăstirea Neamţ a zidit spital pentru bolnavi şi case de oaspeţi. Stareţul rânduia pe cei bătrâni şi bolnavi la spital, încredinţându-i fratelui Onosie, "bolnicerul mânăstirii". El cerea îngrijitorilor să slujească bolnavilor ca lui Dumnezeu, să le dea mâncare cât mai bună, pâine albă şi vin, să-i spele săptămânal şi să menţină curăţenie exemplară în bolniţă.

Cuviosul primea la spital şi bărbaţi mireni care sufereau de diferite boli şi care nu aveau unde să-şi plece capul. Aceştia erau aşezaţi în chilii aparte, "hrăniţi din masa comună şi trăiau acolo cât voiau, unii chiar până la moarte".

Odată stareţul a văzut mergând prin mânăstire un frate, dând din mâini şi privind încoace şi încolo. Atunci Cuviosul chemă la sine pe duhovnicul lui şi îi zise: ***"Aşa povăţuieşti tu pe ucenicii tăi? Că iată umblă fără rânduială şi sminteşte pe fraţi!"*** Apoi le dădu la amândoi canon să facă trei zile metanii în trapeză, ca toţi să se înveţe din greşeala lor. Spuneau ucenicii lui că adeseori vedeau pe cuviosul Paisie stând aproape toată noaptea cu durere de inimă lângă patul celor foarte bolnavi. Împreună suferea şi suspina cu ei, mângâindu-i cu nădejdea vindecării şi a mântuirii, dându-le nu puţină uşurare în amara lor durere.

Iată cum descrie viaţa duhovnicească din Mânăstirea Neamţ un călugăr călător, anume Teofan: "Sărăcia lor de bunăvoie era desăvârşită. Prin chilii, în afară de icoane, cărţi şi unelte pentru lucru manual, nu mai era nimic. Călugării se distingeau mai ales prin smerenie, iar de mândrie cu totul fugeau, de ură şi de zavistie nu ştiau. Dacă se întâmpla ca cineva să jignească pe altul se grăbea numaidecât să se împace. Cel ce nu voia să ierte pe fratele care i-a greşit era alungat din mânăstire. Mersul călugărilor era modest. La întâlnire fiecare se silea să facă el înainte închinăciune. În biserică fiecare stătea la locul ce i se hotărâse, iar vorbăria deşartă era cu desăvârşire oprită atât în biserică şi în chilii, cât şi în afară".

Acelaşi Teofan scrie şi despre ascultările călugărilor din Mânăstirea Neamţ. "În obştea cuviosului Paisie trăiau peste şapte sute de călugări şi când se adunau la ascultare, câte o sută sau câte o sută cincizeci de fraţi, atunci unul din ei citea cuvânt de folos din vreo carte sau vorbea cuvânt ziditor de suflet. Dacă cineva începea să vorbească lucruri deşarte, îndată era oprit...".

Iar despre petrecerea călugărilor în chilii, acelaşi Teofan scrie: "Prin chilii unii scriau cărţi, alţii împleteau, alţii torceau lână, alţii coseau camilafce şi potcape, făceau metanii, ţeseau stofe pentru rase şi mantii, făceau cruci şi linguri sau se ocupau cu alte lucruri manuale. Toţi erau sub supravegherea duhovnicilor, la care îşi mărturiseau păcatele şi gândurile de două ori pe zi: dimineaţa spuneau pe cele făcute noaptea, iar seară pe cele făcute ziua. Fără binecuvântarea duhovnicului nimeni nu îndrăznea să facă ceva, nici măcar să mănânce un fruct.

Era obicei ca la hramul Mânăstirii Neamţ, Înălţarea Domnului, să se adune multă lume din Moldova, Valahia şi din alte ţări. Atunci cuviosul Paisie nu avea odihnă deloc timp de patru zile. De dimineaţa până seara uşile erau deschise tuturor, şi

bogatului şi săracului. Pe toţi câţi veneau se silea a-i odihni cu iubire de străini, ca al doilea Avraam, heretisindu-i cu dragoste şi mulţumindu-le pentru răbdarea ostenelilor drumului. Apoi făgăduindu-le de la Domnul şi Maica Domnului milă sufletească şi trupească, îi binecuvânta şi-i trimitea la casa de oaspeţi".

Cuviosul Paisie se ostenea foarte mult pentru tălmăcirea părinteştilor cărţi din limba veche greacă în limbile slavonă şi română, ca să fie spre folosul şi mântuirea celor ce vor voi a râvni şi a lua aminte la învăţăturile purtătorilor de Dumnezeu părinţilor noştri. Despre aceasta zicea ucenicul său Platon: "Se cuvine a ne minuna cum se putea să scrie atâtea cărţi! Că era cu totul neputincios cu trupul şi pe toată partea dreaptă avea răni. Şi pe pat unde dormea era împresurat de cărţi: câteva lexicoane, Biblia grecească şi cea slavonă, gramatici greceşti şi slavoneşti, cartea din care făcea tălmăcirea şi în mijloc lumânarea. Iar el ca un prunc mic şedea plecat şi toată noaptea scria, uitând de neputinţa trupului, de grelele sale dureri şi osteneli".

O, nepătimaş şi sfânt bărbat! O, suflet curat şi cu Dumnezeu împreunat! Cu totul era lipit de Dumnezeu, cu totul se revărsa către aproapele cu dragoste. Pentru aceasta şi cuvântul lui era puternic, lucrător şi plin de dar, dezrădăcinând patimile şi răsădind bunătăţile în sufletele celor care îl ascultau cu credinţă şi cu dragoste.

Spuneau ucenicii cuviosului Paisie că el a tradus din slavonă în româneşte puţine cărţi precum "Cuvintele Sfântului Nil de la Sorsca", întrucât erau mai mulţi călugări moldoveni care traduceau din limba greacă decât slavoni. Din limba slavă traduceau numai Cuviosul Paisie împreună cu ieromonahul Dorotei, ucenicul său.

În limba română traduceau cei mai renumiţi elenişti moldoveni, precum: Arhimandritul Macarie, mare protopsalt, a tradus Omiliile Sfântului Macarie, Cuvintele Sfântului Isaac Sirul şi altele; Ieromonahul Ilaron a tradus Cuvintele Sfântului Calist Catafigiotul, Exaimeronul Sfântului Vasile cel mare şi altele; Cuviosul monah Gherontie, mare elenist, a tradus cinci cărţi: Prăvălioara cea mică, Chiriacodromionul, Cazania la toate Duminicile, tipărită în Bucureşti; Tâlcuire la Evanghelii a Fericitului Teofilact, tipărită la Iaşi; Teologhiconul (Dogmatica) Sfântului Ioan Damaschin, tipărit la Iaşi, Chegagrarion al Fericitului Augustin, tipărit la Mânăstirea Neamţ şi altele.

Cuviosul ierodiacon Ştefan a tălmăcit Vieţile Sfinţilor pe tot anul, din limba slavonă, tipărite la Mânăstirea Neamţ între anii 1807-1815. Cuviosul schimonah Isaac Dascălul a tradus din limba greacă Scara Sfântului Ioan Scărarul şi

Bogorodicina (Octoihul) Maicii Domnului, care s-au tipărit la Mânăstirea Neamţ. Iar din limba slavonă a tălmăcit Tipiconul (Tipicul Sfântului Sava), care s-a tipărit la Iaşi în anul 1816. Mitropolitul Grigorie Dascălul, alt ucenic al Cuviosului Paisie de la Neamţ, a tălmăcit şi el numeroase cărţi din limba greacă, precum Patericul, Vieţile Sfinţilor şi altele pe care le tipăreşte la Bucureşti, după ce ajunge mitropolit al Ţării Româneşti (1823-1834).

Un pelerin grec, Constantin Caragea, ajungând la Mânăstirea Neamţ, descrie astfel chipul plin de Duhul Sfânt al marelui stareţ Paisie: "Pentru prima dată în viaţă am văzut cu ochii mei sfinţenia întrupată şi neprefăcută. Pe mine mă uimi faţa lui luminoasă şi palidă, fără pic de sânge, o barbă mare şi albă, lucitoare ca argintul şi curăţenia neobişnuită a hainelor sale şi a chiliei. Vorbirea lui era blândă şi cu totul sinceră. Mi se părea că era un om cu totul desprins de trup!"

Ucenicul său, Platon, spune următoarele despre cuviosul Paisie: "Era în el dragoste înfocată, cu care din tinereţile sale a iubit pe Domnul cu tot sufletul său. Că pe toţi îi iubea, îi încălzea cu dragostea şi râvna sa. Pentru fiecare simţea durere. Iar pe fiii săi duhovniceşti îi îmbrăţişa mai mult decât pe sufletul său. Pe tot omul ce venea la dânsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea în deşert. Niciodată nu se întrista asupra cuiva, măcar de l-ar fi supărat cu ceva".

Apoi continuă: "Erau într-însul împreunate îndelunga-răbdare şi blândeţea, iar tulburarea şi mânia nu s-au văzut la el, fără numai pentru călcarea poruncii lui Dumnezeu. Mustra şi certa cu blândeţe, dojenea şi învăţa cu dragoste. Miluia şi îndelung răbda cu nădejde de îndreptare. Asemenea şi în cele fireşti era prea împodobit. Că faţa lui era albă ca a îngerului lui Dumnezeu, privirea lină, cuvântul smerit şi străin de îndrăzneală, fiind cu totul revărsat spre milostivire, căci prin dragostea sa, pe toţi îi atrăgea la sine. Mintea lui era întotdeauna unită cu Dumnezeu prin dragoste, mărturie fiind lacrimile".

Spunea unul dintre ucenicii cuviosului Paisie că dobândise darul rugăciunii adevărate, încât faţa lui se lumina şi ochii vărsau multe lacrimi de focul care ardea în inima sa. "Odată, adaugă ucenicul, pe când eram noi în Dragomirna am venit la părintele stareţ şi văzând uşa deschisă am bătut şi am intrat. Era înainte de Vecernie. Părintele era culcat. Faţa lui era aprinsă ca de foc. Am zis: "Binecuvântează, părinte!", dar nu mi-a răspuns. Am repetat a doua oară. Nici un răspuns. Mă cuprinse frica. Atunci am înţeles că era răpit în rugăciune. Mai zăbovind puţin am ieşit din chilie şi n-am spus nimănui nimic despre cele văzute".

Cuviosul Paisie avea şi darul înainte-vederii.

***

De multe ori vedea în vis o sabie spânzurând, numai de un singur fir de păr, deasupra capului voievodului moldovean Grigore Ghica. Apoi nu după multe zile, turcii i-au tăiat capul din porunca sultanului. Şi mult a plâns marele stareţ pentru aceasta.

***

Era în obşte un frate neascultător şi mult suspina şi plângea stareţul pentru acest frate, sfătuindu-l pentru îndreptare. Dar fratele nu asculta. Apoi după trei zile fratele acela s-a înecat.

***

Pe alt frate l-a rugat mult cuviosul să nu plece din mânăstire. "Frate, îi zicea el, ascultă-mă, fiindcă nu vei vedea locul acela unde vrei tu să te duci". Într-adevăr, fratele nu l-a ascultat şi după patru zile de drum a murit.

Numeroase şi pline de înţelepcine duhovnicească sunt şi scrisorile duhovniceşti ale cuviosului Paisie trimise către diferiţi prieteni şi ucenici ai săi: mireni, preoţi, călugări şi egumeni.

Iată ce scria marele stareţ către călugării din schitul Robaia - Argeş, care îi cereau un preot: ***"La cererea voastră de a vă trimite un preot să vă organizeze viaţa de obşte, nici nu ştim ce să vă răspundem. Şi noi înşine suntem la început şi avem nevoie de poveţe. Numai atât vă pot spune că după regulile Sfinţilor Părinţi aţi putea singuri să vă organizaţi viaţa duhovnicească. Întâi se cere ca egumenul să cunoască Sfintele Scripturi ca să ştie a învăţa pe ucenicii săi. Să aibă către toţi iubire adevărată şi nefăţarnică, să fie blând, smerit, răbdător, liber de mânie, de iubirea de argint, de mândrie, de lăcomie şi de toate celelalte patimi. Iar ucenicii să fie în mâinile egumenului ca lutul în mâinile olarului. Să nu facă nimic fără binecuvântare, să nu aibă ceva al lor, ci toate, şi cărţile, şi patul, şi celelalte să fie date cu voia egumenului. Apoi schitul vostru, oriunde s-ar afla, să nu fie supus altei mânăstiri, ci singur să se conducă, ca fraţii săi să se mântuiască prin egumenul lor, iar egumenul prin Domnul...".***

Asemenea, către călugării din Poiană Mărului scria: ***"Nu vă tulburaţi pentru nerăutatea şi smerenia părintelui Alexie, noul vostru egumen. Că după Sfinţii Părinţii egumenul trebuie să fie către fraţi smerit, blând, fără răutate, paşnic, în stare să sufere orice ispită, ca să poată da fraţilor pildă de răbdare. Nu vă tulburaţi că el este slab cu trupul, câtă vreme este sănătos cu duhul şi întreg la duhovniceasca cugetare. Ci voi, cugetând slăbiciunea firii lui, nu cereţi de la el***

osteneli trupeşti mai presus de puterile lui, ci cruţaţi-l, să nu-şi piardă înainte de vreme puterile, spre paguba fraţilor. Ajunge pentru el să şadă mai mult la chilie, păzindu-şi sănătatea, să citească cărţi folositoare pentru suflet şi să fie gata la vreme de nevoie să dea fraţilor sfaturi folositoare pentru mântuire. Să vă smeriţi unul faţă de altul şi să vă supuneţi unul altuia, ca să aveţi dragostea lui Dumnezeu între voi şi să fie la voi un suflet şi o inimă prin harul lui Hristos...".

***

Un preot oarecare l-a întrebat pe cuviosul Paisie: "Poate oare preotul să dezlege pe cel ce se pocăieşte cu căinţă, dacă este neputincios şi nu poate face canon? Apoi să-i dea Sfintele Taine sau nu?"

Iar Sfântul Paisie a răspuns: ***"Dacă boala lui trupească este în aşa fel, încât el se apropie de moarte şi nu are vreme să facă canon, atunci, chiar de ar avea el păcate mari, dar dacă se căieşte, preotul să-l dezlege a se împărtăşi cu Sfintele Taine. Dacă însă poate face canon, preotul să nu-l dezlege, până nu-şi face canonul, căci canonul este a treia parte a pocăinţei".*** Apoi a adăugat şi aceste cuvinte: ***"Vă spun şi aceasta că eu am căutat cu râvnă în toate sfintele canoane, dacă nu cumva se găsesc oarecare epitimii fără îndepărtarea de la împărtăşirea cu Sfintele Taine, dar n-am putut găsi. Însă este prea înfricoşată şi înspăimântătoare certarea pusă asupra preoţilor, care îndrăznesc să împărtăşească pe cei opriţi de sfintele canoane. Pe amândoi Biserica îi aseamănă cu Iuda vânzătorul".***

Pentru blândeţe învăţa astfel pe fiii săi sufleteşti: "Urmând blândeţii lui Hristos, să vă opuneţi până la sânge patimii mâniei şi să aveţi pace cu toţi. Aceasta este aşa de trebuincioasă, încât Însuşi Hristos zicea ucenicilor Săi: Pace vouă!, Pacea Mea dau vouă! Unde este pacea lui Hristos, acolo petrece şi Hristos. Iar în sufletul în care nu este pacea lui Hristos, nu este nici Hristos".

Apoi iarăşi zicea: ***"Răbdarea este şi ea atât de trebuincioasă pentru mântuire, încât Hristos zice: Întru răbdarea voastră veţi dobândi sufletele voastre. Iar câştigarea sufletului nu este altceva decât mântuirea sufletului. Răbdare, însă, trebuie să aveţi nu numai pentru un timp oarecare, ci până la moarte, căci zice Domnul: Cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui".***

Iar despre smerenie zicea cuviosul Paisie: "Smerenia este temelia tuturor virtuţilor evanghelice. Ea este atât de trebuincioasă pentru mântuire, cum este respiraţia pentru viaţa omului. Toţi sfinţii prin diferite căi s-au mântuit, dar fără smerenie nimeni nu s-a mântuit şi nici nu poate să se mântuiască. De aceea, tot

cel ce vrea să se mântuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni şi pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alţii".

***

Un călugăr pelerin, trecând odată prin Mânăstirea Neamţ, a întrebat pe cuviosul Paisie: "Cum este viaţa duhovnicească aici, faţă de cea din Mânăstirea Dragomirna?"

Iar marele stareţ a răspuns: ***"Pe fiecare an merge tot mai în jos şi a o ţine la aceeaşi înălţime nu-i cu putinţă, deşi mă silesc. Pricină este intrarea necontenită în mânăstire a femeilor şi părăsirea învăţăturii obşteşti".***

***

Odată a venit în pelerinaj la cuviosul Paisie de la Neamţ un monah, Teofan de la Pecersca, pătimind multe greutăţi şi ispite pe cale. Când l-a văzut, fericitul stareţ l-a întâmpinat cu aceste cuvinte: ***"Fiule Teofane, nu în zadar ţi-a fost călătoria ta până la noi. Dumnezeu ţi-a măsurat toţi paşii tăi şi ţi-a pregătit răsplata".***

Monahului Teofan i-a plăcut aşa de mult rânduiala duhovnicească de la Neamţ, încât l-a rugat pe cuviosul Paisie să-i dea voie să rămână în obştea sa pentru totdeauna. Dar fericitul stareţ i-a spus: ***"Mergi la Pecersca şi mai slujeşte puţin bătrânului tău, Dosoftei, care va trece curînd către Domnul. Cu binecuvântarea lui mergi şi te mântuieşte acolo unde îţi va arăta el".***

La plecare, Sfântul Paisie i-a zis: ***"Fiule, Dumnezeu şi Preacurata Sa Maică să te păzească în toată calea ta. Crede că Dumnezeu nu-ţi va da să suferi mai mult decât poţi îndura şi te va învrednici de partea aleşilor Săi, pentru rugăciunile preacuvioşilor părinţilor noştri Antonie şi Teodosie ai Pecerscăi şi a bătrânului tău Dosoftei. Să fie peste tine din partea noastră binecuvântarea lui Dumnezeu. Spune binecuvântatului tău bătrân mulţumiri şi nu uita de sărăcia noastră duhovnicească!"***

***

Unei egumene, Maria, din nordul Rusiei, cuviosul Paisie îi dădea următoarele sfaturi despre ascultare: ***"De vreme ce prin propria ta experienţă ai aflat roadele binecuvântatei ascultări şi urmările blestematei neascultări, se cuvine să-ţi spun câteva cuvinte despre sfânta ascultare. Dumnezeiasca ascultare este atât de necesară pentru a plăcea cu adevărat lui Dumnezeu, că fără de ea nu se poate nicidecum sluji lui Dumnezeu. Iată pentru ce sfânta ascultare a şi fost sădită de***

Dumnezeu în trei locuri: în cer, în Rai şi pe pământ. În cer, la puterile cereşti; în Rai, la oamenii cei dintâi şi pe pământ, la sfinţii ucenici şi apostoli ai Domnului. Tot în aceste trei locuri s-au arătat şi roadele preabinecuvîntatei ascultări şi ale blestematei neascultări. Şi dacă nu venea Fiul lui Dumnezeu, prin ascultarea Sa către Dumnezeu Tatăl, să pună capăt neascultării lui Adam, atunci neamului omenesc nu i-ar fi rămas nici o nădejde de mântuire din moarte şi din pierzarea veşnică. Pe această dumnezeiască ascultare, sădită pe pământ de însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, se întemeiază cinul călugăresc, fie cu viaţă de obşte, fie trăind câte doi-trei împreună sau petrecând în pustie...".

La urmă, cuviosul Paisie îi dă următoarele sfaturi egumenei Maria: ***"Povăţuieşte surorile pe calea mântuirii, dându-le pildă de toată fapta bună, cu ajutorul lui Dumnezeu, prin împlinirea cu sârguinţă a poruncilor evanghelice, prin iubirea către Dumnezeu şi aproapele, prin blândeţe şi smerenie, prin cea mai adâncă pace cu toţi, prin mila de mamă, prin răbdare şi îndelungă răbdare, prin rugăciune cu lacrimi, prin mângâiere şi îndemnare la toată fapta bună... Sileşte-te, de asemenea, să fii pildă pentru surorile tale şi prin păzirea canoanelor Sfinţilor Părinţi, şi prin osteneli trupeşti, după puterile tale şi pe cât poţi, prin ascultarea pravilei bisericeşti şi prin închinăciuni mari şi mici. De asemenea şi pravila de chilie rânduită de Sfinţii Părinţi împlineşte-o cu frică de Dumnezeu, cu citirile, cântările şi metaniile rânduite.***

Citeşte cu sârguinţă, cu mare luare aminte şi cugetare cărţile Sfinţilor Părinţi despre rugăciunea ce se săvârşeşte de minte în inimă, care este nevoinţa monahicească cea mai adevărată şi mai plăcută lui Dumnezeu... Sileşte-te să nu osândeşti niciodată, căci unul este Judecătorul cel drept, Hristos Domnul, Care va răsplăti fiecăruia după faptele sale. Osândeşte-te pe sine şi nu vei fi osândită la a doua şi înfricoşata Sa venire. Tot celui ce greşeşte faţă de tine, iartă-i greşeala din toată inima, pentru ca şi Tatăl cel ceresc să-ţi ierte greşelile tale...".

***

Iar celor care îl întrebau dacă au voie să citească cărţile eretice oprite de Biserică, cuviosul şi marele stareţ Paisie le scria: ***"Dumnezeiasca Biserică Ortodoxă porunceşte să nu se citească de credincioşi cărţile eretice, să nu stea de vorbă şi să nu umble cu ei pe cale, după cuvintele psalmistului: Fericit bărbatul care n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi în calea păcătoşilor n-a stat (psalmul 1,1). Iar în alt loc spune Sfântul Pavel: De omul eretic, după întâia şi a doua mustrare, te fereşte" (Tit 3,10).***

***

Altădată l-a întrebat cineva pe Sfântul Paisie dacă sunt de folos slujbele Bisericii şi Sfânta Liturghie pentru cei ce se află în păcate de moarte. Iar cuviosul le-a răspuns: ***"Dacă cineva din creştinii ortodocşi greşeşte pe faţă şi este stăpânit de păcate de moarte, pentru unul ca acesta, Sfânta Biserică opreşte a se aduce jertfa cea fără de sânge, până ce el nu va părăsi păcatul şi se va pocăi".*** Căci aşa spune Sfântul Simeon al Tesalonicului: "Nu se cuvine nicidecum preotului să aducă jertfă sau să facă pomenire pentru cei ce au păcătuit pe faţă şi nu s-au pocăit, căci această jertfă le este spre osândă. De asemenea şi primirea Sfintelor Taine cu nevrednicie, fără pocăinţă şi spovedanie, aduce osândă, cum spune despre aceasta şi dumnezeiescul Pavel" (Corinteni 9,29).

Aşa se nevoia prea cuviosul Părintele nostru Paisie în obştea sa atât de mare de la Neamţ. Pe unii îi mângâia, pe alţii îi călăuzea pe calea mântuirii, pe alţii îi mustra cu dragoste, pe cei bolnavi şi neputincioşi îi cerceta şi pe toţi îi învăţa rugăciunea inimii, poruncindu-le ca în tăcere şi smerenie să repete neîncetat şi cu mare atenţie cuvintele acestea: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul".

Deşi era slab cu firea şi suferea de insomnie, de la slujbele bisericii nu lipsea niciodată, afară de cazuri rare de boală sau dacă avea oaspeţi mari. Pentru toţi, călugări, fraţi şi mireni, strălucea ca un sfeşnic aprins atât prin viaţa sa sfântă, cât şi prin scrierile şi învăţăturile sale. Pentru aceea, toţi îl iubeau, toţi îl căutau şi îi urmau cu sfinţenie sfatul. Iar cine nu-l asculta, nu sfârşea bine cele făcute fără sfat şi binecuvântare.

În timp de cincisprezece ani cât a povăţuit marea obşte a mânăstirilor Neamţ şi Secu, Sfântul Paisie a săvârşit multe fapte duhovniceşti vrednice de amintit, pe care nimeni altul nu le-a mai putut săvârşi după mutarea lui la cele veşnice.

Astfel, mai întâi a întemeiat o mare obşte de peste şapte sute de călugări de mai multe naţionalităţi, dintre care peste două treimi erau moldoveni. Toţi trăiau în desăvârşita armonie duhovnicească şi practicau rugăciunea lui Iisus. Pentru povăţuirea lor sufletească, cuviosul Paisie a rânduit douăzeci şi patru de duhovnici care îi spovedeau regulat şi îi supravegheau ziua şi noaptea. Iar pentru cei bolnavi a organizat bolniţă cu călugări îngrijitori şi cu mâncare deosebită. Pentru închinători şi oaspeţi a rânduit, de asemenea, părinţi duhovniceşti şi chilii speciale de găzduire la arhondaric, unde puteau sta mirenii până la trei zile, asigurându-li-se gratuit masă şi toate cele necesare. Celor săraci şi lipsiţi de prin sate, care cereau ajutor, li se dădea regulat îmbrăcăminte, hrană şi bani, după nevoie, în numele lui Hristos,

Care spune în Sfânta Evanghelie: Flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc; străin am fost şi M-aţi primit; gol am fost şi M-aţi îmbrăcat... (Matei 25,35).

Iar pentru luminarea şi povăţuirea sufletească a călugărilor, a fraţilor şi credincioşilor din Moldova, cuviosul Paisie a organizat la Mânăstirea Neamţ o adevărată şcoală duhovnicească şi academie patristică de traducere din limba greacă în limbile română şi slavonă a zeci de opere filocalice mistice, începând cu "Cuvintele ascetice" ale Sfântului Isaac Sirul.

Marele stareţ a realizat la Neamţ prima traducere, într-o limbă europeană, a Filocaliei Sfinţilor Părinţi, prin vestiţii călugări moldoveni iscusiţi, în limba greacă.

Pentru buna chivernisire a celor patruzeci de metoace şi terenuri donate de evlavioşii domni moldoveni, cuviosul Paisie a rânduit peste tot călugări iconomi iscusiţi şi mireni credincioşi pentru a se evita orice tulburare şi sminteală. Iar pentru ca obştea de la Neamţ şi numeroşii ei sihaştri ce se nevoiau în schiturile Pocrov şi Vovidenia, ca şi în pădurile seculare din jurul ei, să aibă deplină linişte şi să se evite orice sminteală, cuviosul Paisie a dus la Ceahlău toate călugăriţele ce sihăstreau în pădurile din ţinutul Neamţ, organizând la Durău o vestită sihăstrie de maici sub povăţuirea egumenei Nazaria şi a marelui duhovnic Iosif, pustnicul. De asemenea, a strămutat şi satul Plăieşu, situat aproape de mânăstire, la peste douăzeci km depărtare de lavră, cum se vede până astăzi.

Pentru buna ordine şi disciplină în mânăstire, cuviosul Paisie a rânduit la Neamţ, Secu, Sihăstria, Sihla şi în toate schiturile de sub ascultarea sa acelaşi Regulament sau Aşezământ, scris de el pentru Mânăstirea Dragomirna, după rânduiala Muntelui Athos. Apoi, a pus călugări caligrafi iscusiţi să copieze sute de manuscrise patristice ziditoare de suflet şi cărţi de cult, pe care le difuzau ucenicii săi prin mânăstiri, schituri şi parohii din Moldova, ajungând unele până în Athos şi în mânăstirile din nord-estul Rusiei.

Cuviosul Paisie mai întreţinea şi o vastă corespondenţă duhovnicească cu zeci de mânăstiri, cu ierarhi, dregători şi credincioşi atât din Moldova şi din ţările balcanice, cât şi din întreaga Rusie. Toate acestea şi mai ales viaţa sa cu totul sfântă, fiind vas ales al Duhului Sfânt, l-au făcut pe cuviosul Paisie de la Neamţ drept cel mai renumit stareţ, dascăl şi luminător al Ortodoxiei din secolul al XVIII-lea, cinstit încă din viaţă ca sfânt şi mare organizator de mânăstiri, cum n-a mai fost altul după el până în zilele noastre.

Din obştea sa de la Neamţ a trimis peste tot călugări, dascăli, caligrafi, stareţi şi duhovnici iscusiţi atât în Moldova şi Ţara Românească, cât şi în Ucraina şi în Rusia. Dintre aceştia cei mai vestiţi au fost: duhovnicul Visarion, stareţul Gheorghe de la Cernica, ierodiaconul Grigore Dascălul, iscusit traducător ajuns mitropolit al Ţării Româneşti, arhimandritul Irinarh Roseti, întemeietorul Mânăstirii Horaiţa şi a unei vechi mânăstiri pe Tabor; Cuviosul Iosif, pustnicul de la Văratec şi mulţi alţii. Iar dintre călugării săi, unii se duceau la Athos şi la Mormântul Domnului, alţii se retrăgeau la Poiana Mărului, la Sihăstria Voronei, la Pocrov, Secu, Sihăstria şi Sihla, iar alţii ajungeau până la Pecerska şi sihăstria Optina din centrul Rusiei, care era profund influienţată de obştea nemţeană şi de personalitatea marelui stareţ Paisie.

Prin scrierile şi traducerile sale filocalice, prin numeroşii săi ucenici răspândiţi în toate ţările ortodoxe şi prin frumoasa rânduială monahală de la mânăstirile Dragomirna, Secu şi Neamţ, cuviosul Paisie devine unul din cei mai iscusiţi dascăli ai rugăciunii şi povăţuitori de suflete din ultimele secole.

Prin anul 1790 Moldova a fost invadată de oştile austriece, ruseşti şi turceşti, care se luptau între ele. În vara aceluiaşi an a ajuns la Mânăstirea Neamţ arhiepiscopul Ambrozie de la Poltava, cu dorinţa fierbinte să-l vadă pe compatriotul său de la Neamţ. După ce zăbovi aici câteva zile, a ridicat la rangul de arhimandrit pe cuviosul Paisie.

În ultimii ani de viaţă, marele stareţ se simţea tot mai bolnav şi slăbit. De aceea primea pe fraţi la chilie numai dimineaţa, iar după amiaza vorbea numai cu Dumnezeu, îşi pregătea ultimile traduceri, se ruga mult cu rugăciunea inimii şi era cercetat numai de doi mari duhovnici: Sofronie pentru călugării slavi şi Silvestru pentru călugării moldoveni. Prin ei trimitea în ultimul timp pace şi binecuvântare întregului sobor de la Neamţ.

La 30 octombrie 1794, Cuviosul Paisie s-a îmbolnăvit greu. După câteva zile s-a simţit mai bine, iar Duminică, cinci noiembrie, a ascultat Sfânta Liturghie în biserică şi s-a împărtăşit cu Trupul şi Sângele lui Hristos. Apoi iarăşi a căzut bolnav la pat, fiind îngrijit de ucenicii săi de chilie: Onorie şi Martirie; iar la biserică se făceau ziua şi noaptea rugăciuni către Dumnezeu pentru însănătoşirea lui şi Sfântul Maslu.

Simţindu-şi sfârşitul aproape, s-a împărtăşit pentru ultima dată cu Preacuratele Taine şi chemând la sine pe duhovnicii cei mai bătrâni, Sofronie şi Silvestru, a

trimis prin ei pace şi binecuvântare întregului sobor, care era foarte întristat pentru această grea despărţire.

Miercuri, cincisprezece noiembrie, nu a mai vorbit nimic, ci numai privea liniştit şi se ruga neîncetat cu rugăciunea inimii, pe care o deprinsese din tinereţe. După amiază, în timpul Vecerniei, cuviosul Paisie s-a luminat la faţă, iar duhovnicul Ştefan i-a citit canonul de ieşire a sufletului. Afară la fereastră se aflau toţi duhovnicii mânăstirii şi se rugau cu lacrimi pentru dânsul.

După Vecernie, Sfântul prea cuviosul Părintele nostru Paisie, marele stareţ al mânăstirilor Neamţ şi Secu, şi-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos în al 72-lea an al vieţii sale, fiind plâns cu multe lacrimi trei zile şi trei nopţi de obştea mânăstirii şi de toţi credincioşii din împrejurimi.

Îmbrăcându-se în veşminte, duhovnicii, preoţii şi diaconii au acoperit cinstitul trup al Sfântului Paisie, lăsându-i dezvelită numai mâna dreaptă cu care binecuvânta, pentru închinarea soborului şi i-au dat sărutarea cea mai de pe urmă. Apoi l-au aşezat pe năsălie şi l-au depus în mijlocul bisericii mari în sunetul clopotelor, fiind plâns de toţi cu multe lacrimi. Vineri i-au săpat mormântul în gropniţa din dreapta naosului, iar sâmbăta, optsprezece noiembrie, l-au înmormântat cu mare tânguire, ca pe un adevărat sfânt şi părinte sufletesc cu mulţi fii. La slujba de prohodire au slujit treizeci de preoţi şi treisprezece diaconi, cum spune pe larg unul din ucenicii Sfântului Paisie, al cărui manuscris se află în Biblioteca Academiei Române, sub numărul 1860.

Urmaşul său a fost Ieroschimonahul Sofronie, primul duhovnic al acestei lavre. Sub stăreţia lui s-a pus o lespede de marmură pe mormântul Sfântului Paisie, care poartă următoarea inscripţie: "Aici odihneşte fericitul Părintele nostru, ieroschimonahul şi arhimandritul stareţ Paisie, malorusianul, care, din Sfântul Munte al Athosului, cu şaizeci de ucenici venind în Moldova şi aici mulţime de fraţi adunând şi viaţa de obşte prin sine înaintând, către Domnul s-a mutat în anul 1794, în cincisprezece noiembrie, în zilele binecredinciosului domn Mihail Şuţu voievod şi a Preasfinţitului mitropolit Iacov".

După mutarea sa, cuviosul Paisie era cinstit cu multă evlavie, ca sfânt, în obştea Mânăstirii Neamţ. Câţiva din ucenici i-au scris viaţa pe larg, alţii i-au pictat chipul şi alţii i-au scris slujbă cu priveghere la începutul secolului al XIX-lea, după rânduială, fiind prăznuit în fiecare an la cincisprezece noiembrie.

Pe mormântul său arde neîncetat o candelă, iar călugării, când intră în biserică, fac câte trei închinăciuni la căpătâi, în semn de respect, cerând în taină binecuvântare.

Biserica Ortodoxă din România l-a cinstit pe cuviosul Paisie ca sfânt din-totdeauna, mai ales în Moldova, cu zi de prăznuire la cincisprezece noiembrie. Din anul 1988, când a fost canonizat ca sfânt şi de Biserica Ortodoxă Rusă, cultul cuviosului Paisie de la Neamţ s-a extins în toate ţările ortodoxe.

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, iartă-ne şi ne miluieşte pe toţi. Amin.

Sfântul Paisie de la Neamț - drumul spre sfințenie

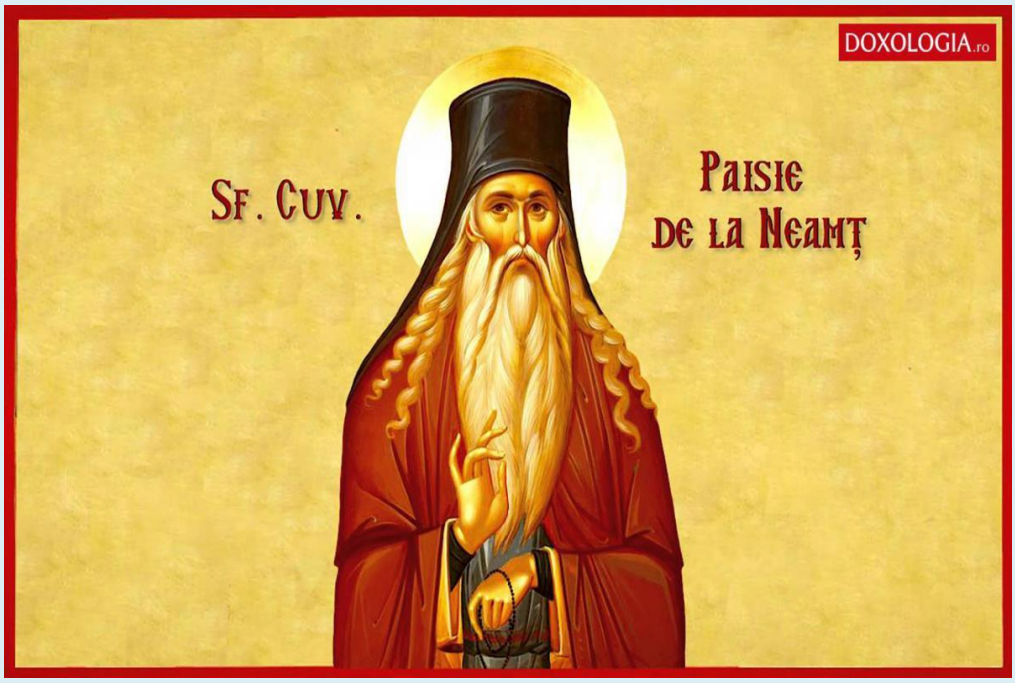

Primind în dar Mănăstirea Neamț, Sfântul Paisie s-a mutat cu obștea acolo, numărul nevoitorilor ajungând la 700 și având naționalități diferite. Este cunoscut ca fiind unul dintre cei mai mari povățuitori.

***

Unul dintre cei mai mari nevoitori, cunoscut și sub numele de Paisie Velcicovski, Sfântul Paisie s-a născut în secolul al XVIII-lea, ca fiu al protopopului Ioan din Poltava. Urmând calea monahismului, merge în mai multe mănăstiri, până ajunge în Țara Românească.

Plecat pentru o vreme în Muntele Athos, revine în Moldova, fiind numit stareț al Mănăstirii Dragomirna, dar din pricina ocupației austriece, se retrage la Mănăstirea Secu.

Primind în dar Mănăstirea Neamț, s-a mutat acolo, numărul nevoitorilor ajungând la 700 și având naționalități diferite.

Trecând la cele veșnice, Sfântul Paisie a fost înmormânat în biserica mare a mănăstirii.

Sinaxar - Pomenirea cuviosului părintelui nostru Paisie de la Mănăstirea Neamţ

Tot în această zi (15 noiembrie), pomenirea cuviosului părintelui nostru Paisie de la Mănăstirea Neamţ.

Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ sau Velicikovski, este unul din stareţii care au avut o influenţă deosebită atât asupra monahismului românesc, cât şi asupra celui slav.

Paisie s-a născut la 21 decembrie 1722 la Poltava, în Ucraina, tatăl său fiind preot la catedrala oraşului. A avut 11 fraţi şi a primit o educaţie religioasă deosebită.

Cercetări mai noi conchid că se trăgea din moldoveni stabiliţi în ţinutul Poltavei, înrudiţi cu strămoşi după mamă ai lui Dimitrie Cantemir.

A studiat la Academia duhovnicească din Kiev - întemeiată de Mitropolitul român Petru Movilă - dar n-a terminat studiile, fiind atras de viaţa monahală. Astfel, în 1740 intră în mănăstirea Liubetki, apoi la mănăstirea Medvedovski, unde devine rasofor, cu numele de Platon. Datorită prigoanei ocupanţilor polonezi, se întoarce la Kiev, la cunoscută, unde va lucra icoane şi unde îl va întâlni pe Mitropolitul Antonie al Moldovei, care slujeşte aici în româneşte (Paul Mihail).

În anul 1742 vine în Moldova, la schitul Dălhăuţi - Vrancea, apoi trece în Muntenia, succesiv la schiturile Trăstieni - Rm. Sărat, Poiana Mărului - unde era stareţ cunoscutul Vasile - şi la Cârnu - Buzău, care se conduceau după regulile monahale athonite. Stareţul Vasile de la Poiana Mărului îl va determina să meargă la Muntele Athos pentru ca, potolindu-şi setea la izvorul milenar al monahismului, să se desăvârşească în viaţa cea întru Hristos.

La numai 24 de ani, în 1746, merge la Athos, mai întâi la mănăstirea Pantocrator. Negăsindu-şi un părinte spiritual cum şi-l dorea, locuieşte singur timp de patru ani într-o peşteră. În 1750 este vizitat la Athos de stareţul Vasile de la Poiana Mărului, care l-a tuns în monahism şi i-a schimbat numele în Paisie.

La 36 de ani este hirotonit ieromonah de către Episcopul Grigorie de la Athos. Primul său ucenic a fost monahul Visarion, venit din Moldova, la care se adaugă şi alţii, tot moldoveni.

Cu binecuvântarea Patriarhului Serafim, Paisie întemeiază schitul, cu 5 chilii, care ajunge repede la 60 de ucenici. Aici învaţă greacă de la monahul Macarie şi începe să traducă din greacă în slavonă, revizuind vechile traduceri slavone după originalele greceşti ale Sfinţilor Părinţi răsăriteni. Stă la Athos 17 ani.

În 1763 hotărăşte să se întoarcă în ţară, datorită rivalităţii dintre călugării greci şi ruşi de la Athos. Împreună cu 64 de ucenici se stabileşte mai întâi la schitul Vărzăreşti - Focşani, apoi se îndreaptă spre Iaşi, după ce mitropolitul de la Bucureşti - grec de neam - l-a refuzat. La Iaşi, Mitropolitul Gavril Calimah - de origine română - care-l cunoscuse la Athos - îi încredinţează mănăstirea Dragomirna, ctitorie din 1609 a lui Anastasie Crimca, unde se mută cu ucenicii, la care se adaugă în curând mulţi alţii, români, ruşi şi ucraineni. Va rămâne aici 12 ani, formând o obşte de 350 monahi, pentru care a alcătuit un regulament monahal, cunoscut sub numele de, în opt puncte, care introducea rânduiala în viaţa călugărilor, prevăzând: Deci, monahii erau obligaţi să ducă viaţă de obşte (comună), să lucreze în diferite ateliere, iar stareţul să fie ales de obştea tuturor vieţuitorilor şi confirmat de mitropolit. Se înfiinţează bolniţa, adică spitalul mănăstirii, pentru bolnavi şi bătrâni.

Paisie continuă şi în Moldova opera de traducere a scrierilor Sfinţilor Părinţi - mai ales a celor ascetice - din greacă în slavonă şi în română; de exemplu, din Sfântul Antonie cel mare, Petru Damaschin, Isaia pustnicul, Marcu ascetul sau Teodor studitul. Cinstind pe întemeietorul isihasmului, Paisie traduce din greacă în slavonă, de Patriarhul Calist. De asemenea, traduce - cea mai de seamă scriere

ascetă - răsăriteană - la cererea Mitropolitului Gavriil al Petersburgului, tipărită aici în 1739 (Gh. Drăgulin).

Dintre operele sale personale se evidenţiază, în 6 capitole. Aici Paisie expune sistematic bazele biblice şi patristice ale rugăciunii lui Iisus, pregătirea celui ce doreşte s-o practice, precum şi efectele ce le produce. Prezentată ca o, cel ce o practică trebuie să fie ghidat de o persoană experimentată, cel având parte de iluminări speciale în înţelegerea Sfinţilor Părinţi. Există mai multe trepte ale acestei rugăciuni: pentru începători, aceasta corespunde vieţii active, fiind însoţită de observarea strictă a poruncilor (post, rugăciune, priveghere); pentru cei desăvârşiţi, rugăciunea minţii corespunde vieţii contemplative. Când sufletul se purifică de patimi, el poate primi harul divin care-l conduce spre viziuni spirituale, descoperindu-i tainele divine la care intelectul nu poate ajunge. Este stadiul rugăciunii vizionare sau al rugăciunii pure - după Sfântul Isac Sirul - din care izvorăşte viziunea. Rugăciunea pură este darul exclusiv al lui Dumnezeu (Romul Joanta).

În privinţa căilor vieţii monahale, Paisie expune învăţătura tradiţională ortodoxă: în singurătate totală ; în tovărăşia a doi-trei monahi sau în comunitate, forma pe care o privilegiază.

În 1775, când Bucovina este ocupată de austrieci, activitatea cărturărească a lui Paisie la Dragomirna ia sfârşit. Însoţit de 200 de ucenici, se aşează la mănăstirea Secu, unde rămâne patru ani, continuând pravila de la Dragomirna.

În anul 1779, la dorinţa domnitorului Constantin Moruzzi (1777-1782), Paisie devine egumen al mănăstirii Neamţ.

Iată cum descrie Nicolae Iorga această nouă însărcinare: Activitatea stareţului Paisie la Neamţ a fost deosebit de bogată. El întăreşte aici rânduielile monahale athonite, cu slujbe zilnice conform tipicului, cu viaţă de obşte, cu predici, cu muncă şi rugăciune - după regula Sfântului Vasile cel mare - cu grijă pentru bătrâni şi bolnavi. La Neamţ s-a construit, sub îndrumarea sa, un spital, o casă de oaspeţi şi noi chilii, numărul monahilor trecând rapid de 800: români, ruşi, bieloruşi, ucrainieni, greci, sârbi şi bulgari.

Ultima şi cea mai importantă etapă din viaţa şi activitatea sa, a concretizat-o într-o imensă activitate literar-bisericească: două echipe de traducători, de copişti şi de critici, cu el în frunte, lucrau fără întrerupere la revizuirea şi traducerea scrierilor filocalice în slavonă şi în română. Numărul total al manuscriselor din timpul său se

ridică la 300 - dintre care 44 alcătuite de el însuşi - Mănăstirea Neamţ devenind un deosebit de important centru de cultură teologică-ascetică.

Printre alte preocupări ale sale menţionăm şi pe aceea pentru muzica liturgică, organizând aici o şcoală bisericească de muzică corală pe mai multe voci, realizând translaţia muzicii bizantine pe notaţie liniară şi introducând, pentru prima oară, cântarea Crezului de către toţi credincioşii în biserică.

A trecut la Domnul la 15 noiembrie 1794, la vârsta de 72 de ani, fiind înmormântat în biserica Mănăstirii Neamţ.

Influenţa paisiană a fost deosebit de puternică în Moldova prin stareţii Ilarion de la Secu şi Sofronie de la Neamţ sau prin ucenicii săi: Visarion, Gherontie şi Dorotei, trimişi la studii în Muntenia; Platon, care i-a scris-o; Ştefan, care a tradus din slavonă.

În Muntenia, paisianismul s-a răspândit datorită stareţului Gheorghe de la Căldăruşani în mănăstirile Cernica şi Căldăruşani.

Numeroase manuscrise slavone s-au răspândit în mănăstirile ortodoxe din Bulgaria, Serbia şi de la Athos. Schitul Sfântul Ilie şi mănăstirile Pantacrator şi Noul Athos - ultima înfiinţată de ucenicii săi - au dus mai departe tradiţia spiritului paisian. Opera Sfântului Efrem Sirul, tradusă de el din greacă în slavonă s-a tipărit la Neamţ în 1812. Cum era de aşteptat, rânduielile sale monahale au influenţat masiv viaţa religioasă a Bisericii ruse. Mulţi dintre ucenicii săi s-au răspândit în 117 mănăstiri şi schituri din 35 de eparhii ale acestei Biserici.

Au fost alcătuite mai multe ale stareţului Paisie, scrise de monahii Spiridon de la Neamţ, Mitrofan, Grigorie, Andronic sau Vitalie, cea din urmă fiind considerată cea mai autentică (Ioan Ivan).

Stareţul Paisie de la Neamţ este considerat unul din cei dintâi scriitori asceţi ai secolului al XVIII-lea. Curentul de reînnoire a vieţii monahale pe care l-a creat a avut un efect benefic şi prin faptul că a contractat curentul de grecizare şi a favorizat impunerea limbii poporului în biserică, cultură şi literatură. (M. Păcurariu).

Pentru viaţa sa ascetică, pentru bogăţia învăţăturilor sale şi pentru contribuţia la înnoirea monahismului, a fost trecut în rândul sfinţilor. Mai întâi de către Biserica Ortodoxă rusă, la 6 iunie 1988, apoi de Biserica Ortodoxă română la 21 iunie 1992.

Să ne rugăm, dar, zicând: "Cuvioase Părinte Paisie, luminătorul credincioşilor şi podoaba călugărilor, roagă pe milostivul Dumnezeu ca să mântuiască sufletele noastre".

Arhid. Ștefan Sfarghie - Sinaxar - Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ

Sfântul Paisie (†1794) s-a născut în oraşul Poltava din Ucraina, în anul 1722, într-o familie preoţească. Din botez a primit numele Petru. A fost dat să înveţe la Academia teologică din Kiev, întemeiată de Petru Movilă, iar după patru ani a intrat în viaţa monahală la Mănăstirea Medvedeski, pe când avea 19 ani. Aici este făcut rasofor, primind numele Platon.

După o scurtă şedere la Mănăstirea Pecerska, vine în Moldova în 1745 şi se stabileşte la mănăstirile Cârnu şi Dălhăuţi, sub povaţa Sfântului Vasile de la Poiana Mărului.

În vara anului 1746 se duce la Muntele Athos, unde se nevoieşte ca sihastru patru ani. În 1750 este tuns în monahism de cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, duhovnicul său, primind numele de Paisie. Apoi, este hirotonit ieromonah şi întemeiază o obşte monahală în Schitul „Sfântul proroc Ilie”, unde se nevoieşte până în vara anului 1763, adunând în jurul său 64 de călugări români, ucraineni şi ruşi.

În 1775 s-a stabilit la Mănăstirea Secu, apoi la Neamţ. Timp de 15 ani cât a fost stareţ al celor două mănăstiri unificate, Secu şi Neamţ, Sfântul Paisie a îndrumat duhovniceşte pe cei peste 1.000 de călugări.

O atenţie deosebită a acordat traducerii din limba greacă a scrierilor patristice filocalice, continuând astfel şirul traducerii de la Dragomirna şi Secu.

Cuviosul Paisie era şi un bun organizator şi înnoitor al vieţii monahale, întemeind în jurul muntelui Ceahlău câteva sihăstrii de călugăriţe, pe care le îndruma duhovniceşte, rânduindu-le duhovnic pe cuviosul Iosif Pustnicul.

În 1794, îmbolnăvindu-se, şi-a dat sufletul curat în mâinile Domnului, la vârsta de 72 de ani.

Mormântul lui se află la Mănăstirea Neamţ.

Iulian Dumitraşcu - Calendar orthodox - Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ

Cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul Părintele nostru Paisie de la Neamţ s-a născut în oraşul Poltava din Ucraina în anul 1722, la 21 decembrie, într-o binecuvântată familie preoţească, fiind al unsprezecelea copil din cei doisprezece fraţi. Tatăl său se numea Ioan şi era protoiereu al Poltavei, iar mama sa se chema Irina. Din botez s-a numit Petru.

Tatăl său murind de tânăr, în anul 1735 copilul a fost dat de mama sa să înveţe carte la Academia teologică din Kiev, întemeiată de mitropolitul moldovean Petru Movilă. După patru ani, părăsind şcoala, intră în viaţa monahală la Mănăstirea Medvedeski, având vârsta de 19 ani. Aici este făcut rasofor, primind numele de Platon.

După o scurtă şedere în Mănăstirea Pecerska, vine în Moldova, în anul 1745, şi se stabileşte la schitul Trăisteni - Vrancea, apoi la Mănăstirile Cârnu şi Dălhăuţi, aflate sub povaţa duhovnicească a Sfântului Vasile de la Poiana Mărului, care-l îndrumă şi pe rasoforul Platon.

În vara anului 1746 se duce la Muntele Athos, unde se nevoieşte ca sihastru timp de patru ani. În 1750 este tuns în monahism de cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, duhovnicul său, primind numele de Paisie. Apoi, este hirotonit ieromonah şi întemeiază o obşte monahală în Schitul Sfântul proroc Ilie, unde se nevoieşte până în vara anului 1763, adunând în jurul său 64 de călugări români, ucraineni şi ruşi.

Din pricina asupririi turceşti părăseşte Athosul şi vine în Ţara Românească, la Mănăstirea Vărzăreşti-Vrancea, dar, după o scurtă şedere acolo, trece în Moldova şi se stabileşte, împreună cu toţi ucenicii săi, la Mănăstirea Dragomirna, unde se nevoieşte doisprezece ani, până în 1775. La Dragomirna obştea urma întru totul rânduiala atonită.

Aici, cuviosul Paisie formează o obşte mare de 350 de călugări şi traduce, împreună cu ucenicii săi români, care erau buni cunoscători ai limbii greceşti vechi, o parte din scrierile filocalice ale Sfinţilor Părinţi, devenind, astfel, ctitorul Filocaliei în limbile română şi slavonă. Filocalia de la Dragomirna din 1769 este prima colecţie majoră de traduceri româneşti filocalice (de 626 pagini), adunate de monahul Rafail.

În anul 1775, Moldova de nord căzând sub ocupaţie austriacă, Sfântul Paisie a fost nevoit să se stabilească la Mănăstirea Secu, împreună cu 200 de ucenici, lăsând la Dragomirna o obşte de 150 de monahi. În anul 1779, cu binecuvântarea mitropolitului Moldovei Gavriil Calimachi şi la îndemnul domnitorului Alexandru Moruzi, cuviosul Paisie s-a mutat la Mănăstirea Neamţ, cu o mare parte din obştea de la Secu.

Timp de cincisprezece ani, cât a fost stareţ al celor două mânăstiri unificate, Neamţ şi Secu, Sfântul Paisie a păstrat cu sfinţenie aceeaşi rânduială. La biserică erau datori să ia parte toţi părinţii şi fraţii, afară de cei bolnavi sau cei trimişi la ascultări. Marele stareţ venea cel dintâi la sfintele slujbe şi neîncetat se ruga cu rugăciunea inimii, vărsând în taină multe lacrimi. Spovedania fraţilor obştii se făcea în fiecare seară, iar pentru cei mai sporiţi, o dată la trei zile.

Pentru aceasta, cuviosul Paisie a rânduit 24 de duhovnici, care spovedeau şi îndrumau duhovniceşte întreaga obşte, iar marele stareţ supraveghea bunul mers al celor două mănăstiri, atât în cele duhovniceşti, cât şi în ascultările de obşte, primind pe cei care veneau pentru sfat şi binecuvântare. Cei neascultători primeau canon şi mustrare părintească.

O atenţie deosebită a acordat cuviosul Paisie traducerii din limba greacă a scrierilor patristice filocalice, continuând, astfel, şirul traducerilor de la Dragomirna şi Secu. Unii călugări moldoveni, munteni şi ardeleni, fiind buni elenişti, traduceau scrierile Sfinţilor Părinţi din limba greacă veche în limba română, iar călugării slavi traduceau în limba slavonă, făcând din Mănăstirea Neamţ o adevărată academie patristică şi duhovnicească, nemaiîntâlnită în alte ţări ortodoxe din acea vreme.

Cuviosul Paisie era şi un bun organizator şi înnoitor al vieţii monahale, întemeind în jurul Muntelui Ceahlău câteva sihăstrii de călugăriţe, pe care le îndruma duhovniceşte, rânduindu-le duhovnic pe cuviosul Iosif Pustnicul (†1828 pomenit la 16 august), unul dintre ucenicii săi de la Neamţ. Alt ucenic al său cu viaţă sfântă era cuviosul Irinarh Rosetti (†1859), mare lucrător al rugăciunii inimii, ctitorul Mănăstirii Horaiţa din Moldova, precum şi al bisericii de pe Muntele Tabor, din Ţara Sfântă.

Pentru sfinţenia vieţii sale, numele cuviosului Paisie de la Neamţ era cunoscut în toate ţările ortodoxe, începând din Muntele Athos până în Lavra Peşterilor din Kiev şi de la Mănăstirea Optina până în sihăstriile din nordul Rusiei.

De aceea, în 1790, mitropolitul Ambrozie, trecând prin Moldova, l-a făcut arhimandrit. În vremea aceea, mulţi dregători, boieri şi chiar ierarhi sau domnitori poposeau la Mănăstirea Neamţ, dorind să vadă pe acest mare stareţ cu viaţă sfântă. Înrâurirea lui a fost mare asupra multor mănăstiri şi schituri din Moldova şi din Ţara Românească.

În toamna anului 1794, îmbolnăvindu-se, şi-a dat sufletul său curat în mâinile Domnului nostru Iisus Hristos în ziua de joi, 15 noiembrie, la vârsta de 72 de ani. A fost plâns de toată obştea celor două mănăstiri, cu schiturile lor, care numărau peste 1000 de călugări români, ruşi, ucraineni, greci, bulgari.

Fiind cinstit ca sfânt, încă din viaţă, ucenicii săi i-au săvârşit slujba de pomenire, rânduindu-i ca zi anuală de prăznuire 15 noiembrie. În ultimele decenii ale secolului al XVIII-lea, precum şi în secolul al XIX-lea, ucenicii lui români au răspândit isihasmul în Ţările Române, iar cei slavi în peste 100 de mănăstiri din Rusia şi Ucraina.

La mormântul lui de la Mănăstirea Neamţ vin să se închine şi să-i ceară ajutor nu numai credincioşi din România, ci şi din alte ţări ortodoxe.

Pentru rugăciunile lui, Hristoase Dumnezeule, miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi. Amin.

Pr. dr. Paul Mihail – Viaţa şi nevoinţele Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ

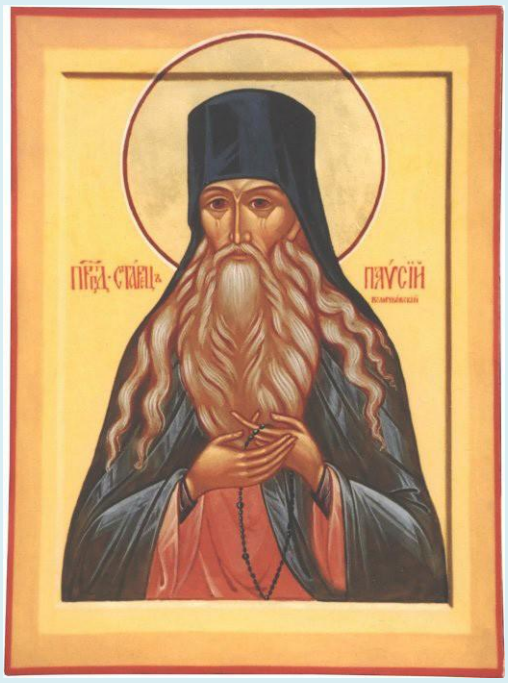

Vestea cea bună de mântuire a lumii prin activitatea Fiului lui Dumnezeu întrupat s-a răspândit şi în ţinuturile balcano-dunărene încă din primele trei secole în urma propovăduirii Sfântului apostol Andrei.

Pe lângă evidenţa unor factori istorici, a textelor literare sau a descoperirilor arheologice, o mărturie a profunzimii, a purităţii şi a tăriei apostolice a creştinismului românesc o constituie însăşi dăinuirea lui bimilenară, tendinţa de unitate cuprinzătoare şi forţa de atracţie duhovnicească pe care o exercită şi astăzi. Sub influenţa misiunii ortodoxe din Sciţia mică, lucrarea evanghelică a ajuns curând în estul Munteniei, în sudul Moldovei şi în alte puncte. Pilde de credinţă şi de vieţuire creştină - asemenea aceleia a Sfântului Mucenic Sava († 12 aprilie 372) - se întâlnesc în atâtea alte locuri şi în epocile următoare.

Încă din veacurile al IV-lea - al VI-lea s-a păstrat în Munţii Buzăului şi în general în ţările române o tradiţie neîntreruptă a mărturisirii şi a evlaviei dreptei-credinţe. Această continuitate isihastă de sine, cu nuanţă sinaită şi palamită (*Ierom. Ioanichie Bălan, Vetre de sihăstrie românească, secolele IV-XX, Bucureşti, 1982, p. 181.*), este desigur anterioară organizării pe care a introdus-o Cuviosul Nicodim de la Tismana († 1406). Intensa viaţă isihastă buzoiană este atestată de nu mai puţin de 40 de sihăstrii, schituri şi mănăstiri aflate în străvechea vatră în veacul al XVII-lea. „...În primele decenii ale secolului al XVIII-lea erau încă sihăstrii la Buzău cu

o intensă trăire isihastă. Mai ales cele de sub munte şi din fostul judeţ Râmnicu Sărat. Între acestea la loc de cinste se aflau sihăstriile: Fundătura, Agaton, Alunişul, Ciolanu, Barbu, Cârnu, Găvanul, Trestieni şi mai ales Dălhăuţi" (*Comp. C. C. Giurescu, Principatele române la începutul secolului XIX. Constatări istorice, geografice, economice şi statistice pe temeiul hărţii ruse din 1835, Bucureşti, 1957, p. 141; Arhim. Nifon Stoica şi Dr. N. Stoicescu, Aşezămintele monahale din eparhia Buzăului, vol. II, Buzău, 1983, p. 268-273.*).

De vestiţii duhovnici de la această ultimă sihăstrie se va minuna şi cunoscutul stareţ Vasile de la Poiana Mărului, care l-au crescut în Domnul. Tot aşa sihaştrii din muntele Ţeta au contribuit la formarea sufletească a ucenicilor săi şi la păstrarea vechilor rânduielii ortodoxe.

Cu astfel de vase alese şi cu o tradiţie duhovnicească milenară, sihăstriile şi schiturile rupestre româneşti nu puteau să nu iradieze influenţa lor şi în afara hotarelor ţării, atrăgând aici pe cei dornici de desăvârşire. Mai ales în urma uniaţiei din Ucraina, rătăcitorii după dreapta-credinţă, nemicşorată, spre acest „Sfânt Munte, de data aceasta românesc şi chiar buzoian" (*Pr. Horia Constantinescu, Schituri sau sihăstrii rupestre buzoiene. Mărturii ale vechimii creştinismului şi continuităţii noastre pe aceste meleaguri, ibidem, vol. I, Buzău, 1983, p. 399.4. I, Hiarin, Activitatea de traducător a Stareţului Paisie Velicicovschi, în „Jurnal Mosk. Patr.", 1956, nr. 12. p. 59*) se îndreptau, căci în Orientul grec îi pândea robia turcească, iar în Rusia ţaristă îi întâmpina indiferenţa raţionalistă a conducătorilor. Bătrânul Onufrie care a sihăstrit la schitul Cârnu, Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului şi Stareţul Paisie de la Mănăstirea Neamţu sunt trei cazuri de pelerini ai transfigurării monahale împlinite în Carpaţi.

Râvna lui Paisie de desăvârşire şi de păstrare a ortodoxiei a avut desigur şi temeiuri mai îndepărtate. Astfel el a primit la naştere numele de Petru, în amintirea marelui Petru Movilă, român care a ajuns mitropolit al Kievului. În fruntea eparhiei căreia îi aparţinea tatăl său era cărturarul grec Evghenie Vulgaris, a fost şi pe la noi. Despre monahismul românesc se mai putea afla acolo şi din opera lui Dimitrie Cantemir. Pe aceşti călugări Paisie i-a căutat şi pe când se afla la Muntele Athos, ca de pildă pe Macarie, de la care a învăţat limba greacă.

Născut la 21 decembrie 1722, ca al unsprezecelea din cei doisprezece copii ai protoiereului Ioan din Poltava şi ai prezbiterei Irina, tânărul Petru rămâne orfan la vârsta de patru ani. Tăcut şi cu blândeţe în purtări ca unul ce zăbovea adesea asupra paginilor din Vieţile Sfinţilor, el începe să se gândească la îmbrăţişarea căii monahale. Deocamdată el urmează câţiva ani ca elev extern al

şcolii mănăstireşti Bratska şi cercetează bisericile oraşului, cu deosebire Lavra Pecerska, ale căror aşezăminte şi sfinte amintiri sunt vestite şi astăzi. De mult folos sufletesc i-a fost aici şi întâlnirea cu mitropolitul Antonie al Moldovei ale cărui slujbe în limba română cucerea inima şi cugetele credincioşilor.

Hotărându-se să îmbrăţişeze nevoinţa monahală, viitorul stareţ este tuns în curând ca rasofor, schimbându-şi numele în Platon. Tânărul frate întru Hristos năzuia însă după desăvârşirea evanghelică pe care o explică atât de simplu şi de frumos operele şi experienţa Sfinţilor Părinţi ai Bisericii.

„Din viaţa lui Paisie este cunoscut că la începutul drumului lui monahal nu se găseau în mănăstiri nici manuscrise duhovniceşti, nici scrieri literare corespunzătoare" . De aceea împreună cu alţi trei călugări, el poposeşte în curând la schitul Dălhăuţi (judeţul Vrancea), unde trăiau mai mulţi nevoitori însemnaţi. Ieromonahul Rafail se îndeletnicea cu transcrierea cărţilor patristice, schimonahul Timotei era iscusit în discuţii duhovniceşti şi în tâlcuirea acestor scrieri, monahul Dosoftei - cu chipul lui cucernic - vorbea de păzirea canoanelor şi a tuturor predaniilor (*Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, Din istoria isihasmului în Ortodoxia română, în Filocalia, vol. VIII, Bucureşti, 1979, p. 579.*). ***Petrecând câtva timp în acest schit, Platon a continuat drumul şi a ajuns la schitul Trăisteni. Aici, pentru întâia dată, Platon a auzit despre pravila şi rugăciunile după rânduiala Sfântului Munte, monahii ducând viaţa de obşte şi a întâlnit câţiva pustnici care trăiau în apropierea schitului.*** În acest loc, Platon a făcut ascultarea la bucătărie, dedicându-se adâncirii studiului limbii române.

În curând a venit la Trăisteni stareţul Vasile, care oblăduia duhovniceşte schitul şi văzându-l pe Platon, îl luă, la Poiana Mărului. Acolo funcţiona un scriptoriu în care se lucrau manuscrise slavone şi româneşti. Platon a copiat într-un manuscris lucrarea Desiderie în limba slavonă de pe un miscelaneu adus de la Moscova, care era tradus din limba română, a cărei copie s-a păstrat până în zilele noastre (*Pr. dr. Paul Mihai şi Dr. Zamfira Mihail, Geneza manuscrisului românesc „Desiderie" în „Mitropolia Olteniei", XXXI (1979), nr. 1-2, p. 126.*).

De la schitul Poiana Mărului, el a făcut ascultare la schitul Cârnu, sub conducerea duhovnicească a schimonahului Onufrie. Acolo, într-o chilie sihăstrească, a înţeles tainele adevăratului monahism şi ascetism, simţind mai profund efectul binefăcător al rugăciunii. Acolo a învăţat şi alte meşteşuguri manuale pe lângă scrierea cu care se îndeletnicea zilnic.

Petrecând schiturile din Valahia aproape patru ani şi culegând ca albina mierea spirituală de la stareţi, duhovnici şi sihaştri, Platon s-a hotărât să meargă la Muntele Athos, pentru ca, potolindu-şi setea la izvorul milenar al cetăţii monahismului, să se desăvârşească în viaţa cea întru Hristos. Avea 24 de ani.

Însoţit de ieromonahul Trifon, el a ajuns la Athos la 4 iulie 1746 şi s-a oprit la mănăstirea Pantocrator, unde pe lângă călugări greci erau şi unii de origine slavă. Prietenul de drum a murit a patra zi, iar Platon a colindat pe la monahi, căutându-şi un părinte duhovnicesc. Neaflând pe nimeni, s-a decis să locuiască singur. Aşa au trecut patru ani, cei mai grei din viaţa monahală. A fost o etapă de creştere sufletească.

În acest timp, el a fost cercetat de stareţul Vasile de la Poiana Mărului, venit la Sfântul Munte, care voia să-l facă preot la Trăisteni, în Valahia. Stareţul i-a arătat pericolul vieţuirii singuratice şi l-a sfătuit să ducă nevoinţa împreună cu doi sau trei fraţi. Apoi l-a tuns în mantie, schimbându-i numele din Platon în Paisie, pe care-l va păstra până la moarte. Cuviosul nostru avea atunci 28 de ani. În curând a sosit din Moldova monahul Visarion în căutarea unui duhovnic şi auzind că Paisie ştie limba română, a venit la el. Văzându-i viaţa aspră, i-a plăcut mult şi l-a rugat să-l primească drept ucenic. Patru ani au trăit ei în pace, dragoste, mărturisindu-şi gândurile şi citind Sfânta Scriptură şi scrierile patristice. Cu timpul, în preajma lor s-au adunat ucenici dornici să fie admişi la mica lor obşte. Cei dintâi au fost români, moldoveni de origine şi se numeau Partenie şi Chesarie. Sporind vieţuitorii comunităţii la 12 români-moldoveni şi 5 slavi şi cumpărându-se chilia Sfântului Constantin, slujba dumnezeieştilor Liturghii a început să se facă în limba română şi în slavonă. Obştea avea nevoie acum de preot şi duhovnic.

Paisie a fost hirotonit ieromonah la vârsta de 36 de ani de către episcopul Grigorie de la Athos. Mărindu-se obştea, ieromonahul Paisie a cerut mănăstirii Pantocrator îngăduinţa ca pe moşia ei să se înfiinţeze schitul Sfântul Ilie. Dobândind aprobarea Patriarhului Serafim, vieţuitor atunci la Athos, obştea a purces la lucru. În curând (1757), fraţii au zidit biserică din piatră, trapeză, bucătărie, arhondaric şi 15 chilii, cu donaţii care veneau din ţările ortodoxe. Schitul acesta a atras şi mai mulţi ucenici şi astfel obştea a ajuns la numărul de 60 de vieţuitori. Paisie a orânduit viaţa comunităţii sale după principiile Sfinţilor Părinţi, începând cu ale marelui Vasile, ajungând în curând renumită în Sfântul Munte.

În noul schit, Stareţul Paisie a învăţat de la monahul Macarie, cunoscător bun al limbii eline, nu numai limba greacă, ci a şi tradus sub îndrumarea acestuia în limba slavonă. În nopţile de priveghere, el lucra la diverse tălmăciri, nedormind mai mult

de trei ore. Stareţul se bucura de bunăvoinţa Patriarhului Serafim, care-l invita adeseori să slujească la mănăstirea Pantocrator în limbile slavonă, elină şi română.

Atitudinea ostilă a turcilor pe de o parte, iar pe de alta, rivalitatea dintre greci şi slavi la Sfântul Munte, în acest veac de adânci frământări, l-au făcut pe Paisie să se gândească la reîntoarcerea în ţările române.

Lăsând la Sfântul Ilie un număr însemnat de fraţi, el a plecat de la Athos cu două corăbii în care erau 64 de suflete. Îl atrăgea aici amintirea tinereţii pe care şi-o petrecuse la schiturile din munţii Buzăului şi hotărârea sa de a reînnoi viaţa obştească din ele. La acestea se adăuga ataşamentul său faţă de limba română şi de pământul noii sale patrii. Au trecut prin Constanstantinopol şi au ajuns la Galaţi. După debarcare, obştea a găsit adăpost în schitul Vărzăreşti, din apropierea oraşului Focşani.

Împreună cu duhovnicii Visarion şi Gheorghe, el a plecat la Bucureşti au cerut o mănăstire de la mitropolitul de atunci, care era de origine grec. Fiind refuzaţi, au mers la Iaşi, unde au fost primiţi cu dragoste de mitropolitul Gavriil Calimah. Acesta, de origine română, fusese arhidiacon la Patriarhia Ecumenică şi apoi, din 1745, timp de 15 ani activase ca mitropolit al Tesalonicului. ***Din 1760 devenise mitropolit al Moldovei şi îl cunoştea personal pe Paisie de la Sfântul Munte. Cu aprobarea Divanului şi a voievodului Grigorie Calimah, obştii venite de la Athos i s-a dat mănăstirea Dragomirna cu toate moşiile, prin hrisovul din 31 august 1763.***

În septembrie din acelaşi an, cei 64 de fraţi au venit în noul aşezământ, ctitoria mitropolitului Anastasie Crimca din 1609, cu biserică mare, neobişnuit de înaltă şi cu forme decorative deosebit de artistice. Această comunitate era hotărâtă „la viaţă obştească”, la rugăciune, la gospodărie, dar mai ales la activitate de cultură, sub îndrumarea lui Paisie. Mai întâi s-a aşezat în biserică aceeaşi rânduială ca la Sfântul Munte. Citirea şi cântarea se făceau în limba slavă bisericească şi în limba română, de pe cărţile tipărite la Iaşi de mitropolitul Iacob, putneanul şi de alţi tipografi. În toate ascultările se păstra tăcerea, iar pe buze, rugăciunea. Însuşi stareţul se aduna cu fraţii şi lucrau, ca nimeni să nu fie fără o preocupare precisă.

Tipicul Sfântului Vasile cel mare, al altor Sfinţi Părinţi, de a trăi cu toţii în obşte, era mereu prezent în mintea noilor veniţi. În cererea pe care o adresase mitropolitului Gavriil, Paisie a arătat că ***„mai înainte de ducerea mea la Sfântul Munte, şezând câţiva ani în ţările acestea m-am deprins foarte mult de limba română... acum nu cerem lucru nou scornit din capul nostru, ci lucrul cela ce***

era hotărât şi întemeiat în toate vieţile cele de obşte... căci în toată lumea n-au rămas alte locuri ca să poată cineva a ţine mai vârtos viaţa de obşte, fără numai într-aceste blagoslovite ţări pe care Dumnezeu le păzeşte ca să preamărească numele Său cel sfânt...” (*Lucrarea fundamentală în problemă rămâne aceea a Prot. Serghie Cetferikov, Paisie, stareţul mănăstirii Neamţului, trad. de episcopul Nicodim, 1933.*).

În urma conflictului ruso-turc (1768-1774), partea de nord a Moldovei a trecut sub stăpânirea Austriei. ***Teama de uniaţie şi atitudinea guvernului austriece, care privea cu ostilitate bisericile şi mănăstirile ortodoxe, au determinat pe Stareţul Paisie să primească invitaţia soborului de la Secu de a se instala în acea mănăstire. Ctitoria vornicului Grigore Ureche a primit pe cei 350 de părinţi şi fraţi, strămutaţi de la Dragomirna, în frunte cu Stareţul Paisie, la 14 octombrie 1775. Instalându-se la Secu, el a organizat şi aici viaţa lăuntrică a obştii, care creştea mereu prin venirea multor fraţi transilvăneni şi a unor monahi de la recent desfiinţata arhiepiscopie de Ohrida.***

După patru ani, voievodul Constantin Moruzi, vrând să ajute obştea Stareţului Paisie în lucrarea ei duhovnicească şi gospodărească, în loc de bani i-a acordat mănăstirea Neamţu pe care a trecut-o în stăpânirea soborului acestuia. Cea mai veche mănăstire din Moldova, care de veacuri a fost centrul vieţii ei religioase şi culturale, care a pregătit episcopi şi mitropoliţi, a avut şcoli de caligrafie şi miniaturistică, a apărat credinţa ca nici o altă instituţie, a ajuns să fie condusă de stareţul cu înaltă viaţă duhovnicească, Paisie. Prin munca şi jertfa sa, el a reuşit ca spiritul de viaţă monahală, verificată şi păstrată la Athos, să-l întărească din nou în mănăstirea care avea propriile ei obiceiuri şi practici. O grijă deosebită a fost arătată faţă de cei săraci, bolnavi şi refugiaţi, ca şi faţă de închinătorii cu suferinţe sufleteşti. Gospodărirea celor 48 de moşii şi întreţinerea sutelor de monahi cereau muncă şi aceasta, unită cu rugăciunea, o organiza în primul rând stareţul.

În timpul războiului ruso-turc la Stareţul Paisie a venit arhiepiscopul Ambrosie Serebrenikov, ca exarh al Moldovei. El l-a hirotesit în rangul de arhimandrit, în anul 1791. Cuvântarea rostită de acest ierarh la mănăstirea Neamţu a fost redactată în limba română şi se păstrează în manuscrise miscelanee.

La 27 iunie 1792 l-a întâlnit şi tânărul episcop Veniamin Costache, dorind să se numească şi el cu metanie la Neamţu. De la vestitul stareţ, el a primit atunci învăţăturile şi sfaturile cuvenite, făcând şi ascultare ca frate.

Dar starea sănătăţii Stareţului Paisie a început să slăbească. În ziua de miercuri, 15 noiembrie 1794, împărtăşindu-se cu Sfintele Taine şi transmiţând pace şi binecuvântare întregului sobor prin cei doi duhovnici - Silvestru, din partea românilor şi Sofronie, din partea slavilor - el a adormit întru Domnul. Înmormântarea s-a făcut de către soborul mănăstirii în biserica Înălţarea Domnului, în partea dreaptă a nartexului (*La înmormântare a participat şi episcopul Veniamin, pe atunci episcop al Huşilor, venit şi ca reprezentant al domnitorului şi a fost întâmpinat cu o cuvântare care s-a păstrat într-un document din aprilie 1795 (Mss. rom... 1962, Biblioteca Academiei R. S. România)*). S-a rostit atunci Cuvânt la îngroparea Preacuviosului părintele nostru Paisie, arhimandritul şi stareţul sfintei mănăstiri Neamţul şi Secu, care a fost copiat în numeroase manuscrise româneşti.

Concepţia stareţului s-a statornicit în aceea că viaţa de obşte şi ascultarea au fost, binecuvântate de Dumnezeu. Ele nu au rămas simple idei, ci au devenit principii călăuzitoare, puse în practică şi împlinite în mănăstirile pe care le-a condus, fiind perpetuate de către ucenici.

Aşezământul în 8 puncte, alcătuit o dată cu stabilirea la Dragomirna, prevedea „sărăcia cea de bună voie după făgăduinţa chipului îngeresc, ascultarea de bună voie mărturisită din Sfânta Scriptură şi de Sfinţii Părinţi, mărturisirea, petrecerea până la moarte cu fraţii soborului adunaţi şi suferind toată strâmtorarea vieţii, citirea Dumnezeieştilor Scripturi şi a învăţăturilor Sfinţilor Părinţi, păzirea sfintelor posturi şi participarea, la slujbele mănăstirii". „În toate zilele sunt datori toţi fraţii a se aduna şi din obştească mâncare toţi să se împărtăşească".

În mănăstire să fie înfiinţate „felurimi de meşteşuguri" la care să lucreze fraţii şi să înveţe şi pe cei neştiutori. În sfârşit, să se înfiinţeze bolniţa care să slujească bolnavilor şi pentru cei bătrâni şi prea slabi şi cu mare osârdie să se facă cele cuviincioase bolnavilor. Noutatea acestui regulament era că reintroducea rânduiala în viaţa călugărilor, ce scăpătase în ultimele secole.

Ca rezultat al normelor stabilite prin acest Aşezământ, la mănăstirile Dragomirna, Secu şi apoi la Neamţu, s-au alcătuit obşti asemănătoare celor de la Sfântul Munte, care înglobau pe lângă români: moldoveni, munteni şi transilvăneni, şi slavi: ruteni, bulgari, sârbi, greci şi arnăuţi.

Aşezământul stipula „să nu se puie trimis din afară egumen gata", aşa după cum se proceda la mănăstirile închinate Locurilor Sfinte, ci „numai să se aleagă din soborul fraţilor şi să se puie prin blagoslovenia Preasfinţiei Tale" (adică a mitropolitului). Deoarece acest deziderat era considerat „ca o temelie pe care stă

întemeiată şi viaţa soborului nostru", Paisie, în scrisoarea către mitropolitul Gavriil, sublinia ca acest punct să fie întărit în mod deosebit prin autoritatea bisericească, „precum Duhul Sfânt ar fi luminat pe Prea Sfinţia Ta", ca şi următorii stareţi să fie aleşi dintre cei mai buni şi povăţuitori.

Spiritul de organizare a vieţii monahale a dăinuit mulţi ani aşa cum l-a statornicit Paisie. Pravila sa a fost aprobată şi întărită prin hrisoave domneşti. Numeroase manuscrise româneşti, începând din 1795 şi până în 1880, au transmis copii, realizate la mănăstirea Neamţu, Cernica, Căldăruşani, Râşca, Poiana Mărului, Secu, Noul Neamţ sau Sfântul Pavel de la Athos, după Aşezământul Stareţului Paisie.

Îndeletnicirile acestuia au fost determinate de însăşi activitatea pe care a desfăşurat-o şi de etapele vieţii sale. Cercetările din ultimii ani au enumerat „manuscrise ale Stareţului Paisie, care au fost transcrise de către ucenicii săi şi apoi răspândite în lumea ortodoxă". Manuscrisele în limba română traduse în perioada sa de la Neamţu, fiind depozitate în turnul clopotniţei, au ars la incendiul cel mare din 1862, după cum relatează actele oficiale şi mărturiile contemporanilor.

Dintre operele sale se evidenţiază: Despre rugăciunea minţii, care cuprinde 6 capitole şi o introducere. Isihasmul se vădeşte astfel a fi o prezenţă la români şi în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. ***Paisie a primit primul impuls spre această trăire încă din tinereţea sa, în ţările române, pe care l-a dezvoltat la Athos, ca apoi să revină în Moldova, unde şi-a însoţit experienţa de la Athos cu cea locală, românească.*** În mănăstirile noastre, a îndemnat şi a urmat el însuşi neîncetat Rugăciunea lui Iisus. Rugăciunea aceasta aduce linişte, iar, pe de altă parte, ea este uşurată de o pace câştigată şi prin alte osteneli. Cel liniştit "după Dumnezeu" are parte de iluminări speciale în înţelegerea Sfintei Scripturi şi ajunge la înţelesuri, chiar despre cele lumeşti, superioare celor învăţaţi. Cinstind pe întemeietorul isihasmului, Paisie a tradus din limba greacă în limba slavă Viaţa Sfântului Grigorie, sinaitul scrisă de Patriarhul Calist. Traducerea sa în manuscris a fost citită de către numeroşi părinţi monahi.

La Athos, aprofundând cunoaşterea limbii greceşti, constată că textele patristice slavone, traduse din greceşte, conţin numeroase greşeli şi echivalenţe neconforme cu originalul şi că unele fraze slavone nu mai erau înţelese în timpul său. Aceste concluzii l-au îndemnat să înceapă traducerea din nou a scrierilor ascetice şi patristice. Având un mare respect faţă de text, Paisie compară atât traducerea în limba noastră cu cea slavă, cât şi pe cea slavă cu prototipul grecesc, pe care îl verifică cu originalele mai vechi, pentru ca textul tradus de el să reflecte cât mai

fidel gândirea Sfinţilor Părinţi. De aceea, neobositul îndrumător autentifica prin binecuvântarea sa manuscrisele care puteau fi multiplicate.

Stareţul Paisie este considerat, pe drept cuvânt, unul dintre cei dintâi scriitori asceţi din veacul al XVII-lea. Lucrările sale au fost folosite de către cărturarii asceţi IgnaTie Briancianinov şi Teofan Zăvorâtul. Ele urmăresc să îndrume pe credincioşi la înţelegerea justă a operelor marilor nevoitori ai Răsăritului, de aceea au fost complet străine de vreo influenţă apuseană. Activitatea literară a lui Paisie s-a inspirat din iubirea lui Dumnezeu, din dragostea faţă de Biserică şi de aproapele.

Ca rezultat al traducerilor sale din limba greacă în limba slavă, monahismul din Biserica rusă a fost înzestrat cu tălmăcirile scrierilor Sfinţilor Părinţii nevoitori. El a tradus Filocalia, care conţine cele mai de seamă scrieri ale asceticii răsăritene (*Pr. Gheorghe I. Drăgulin, Filocalia. De la Sfântul Vasile cel mare până în zilele noastre, în „Studii Teologice", XXXVIII (1980), nr. 1-2, p. 66-8010. Vezi Diac. Ioan Ivan, Paisie Velicicovschi, în „Mitropolia Moldovei şi Sucevei", XXXIV (1958), nr. 1-2, p. 131-133.*). Şi prin activitatea sa de traducător, Stareţul Paisie a înnoit viaţa monahală şi a fost un mare îndrumător şi educator în spiritul operelor care călăuzesc desăvârşirea lăuntrică.

Opera acestuia dezvoltată în ţările române a avut o mare influenţă în Ortodoxia rusă. Sistemul stăreţiei practicate de el s-a răspândit în veacul al XIX-lea la un număr de 117 mănăstiri şi schituri din 35 de eparhii. Biograful cel mai complet, protoiereul Serghie Cetferikov, enumeră peste 200 de călugări, persoane civile, arhimandriţi şi episcopi care au răspândit mişcarea paisiană până în pragul primului război mondial.

De asemenea, numeroase manuscrise slavone ale Stareţului Paisie s-au răspândit în copii şi se păstrează în mănăstirile din Bulgaria, din Serbia, din Athos şi din alte biblioteci publice de peste hotare.

Athosul, cu milenarele sale mănăstiri, schituri şi metocuri, a fost cel dintâi care s-a bucurat de influenţa binefăcătoare a curentului paisian. Schitul Sfântul Prooroc Ilie, în care şi-a organizat el prima obşte, a dus mai departe spiritul şcolii lui monahale, prin ucenici şi superiori. Influenţa paisiană s-a exercitat şi asupra vieţuitorilor mănăstirii Pantocrator pe moşia căreia se afla schitul amintit, precum şi asupra mănăstirii Noul Athos, înfiinţată de ucenici paisieni. Monumentala operă a lui Isaac, sirul tradusă de Paisie din limba greacă în cea

slavă, a fost tipărită după moartea sa, în 1812, la mănăstirea Neamţu şi apoi trimisă la Athos, pentru numeroşii călugări de acolo.

În Moldova, curentul paisian a fost sprijinit de ierarhii Bisericii. Mitropolitul Veniamin Costache este socotit ca reprezentantul cel mai de seamă al acestei orientări de ascetism şi de cărturărie. Prin mitropolitul Iosif Naniescu (1875-1902) paisianismul încheie o epocă a istoriei spirituale a Bisericii Ortodoxe Române. Principiile vieţii obşteşti şi ale Rugăciunii lui Iisus s-au manifestat în două ramuri: una la mănăstirile din Moldova, Neamţu, Secu şi Sihăstria şi alta în Ţara Românească, la mănăstirile Cernica şi Căldăruşani. Organizarea comunitară a acestora din urmă s-a datorat ucenicului lui Paisie, stareţul Gheorghe, care a trezit la viaţă aşezămintele pe care le-a condus. Ambele ramuri au pornit de la principiile de organizare ale lui Paisie, pe care l-au recunoscut ca înaintaş şi părinte spiritual. Monahii contemporani cu râvnitorul dascăl şi generaţiile care i-au urmat s-au referit la el ca la "Părintele nostru Paisie", i-au venerat şi mormântul, şi amintirea.

Numeroşii săi biografi au descris viaţa ca o „înţelepciune ipostatică, ca un preacurat lăcaş în care era înţelegerea cea dumnezeiască prin care cunoştea lămurit dogmele credinţei ortodoxe, iar sfatul său era drept şi adevărat”.

Viaţa Stareţului Paisie, alcătuită după moartea sa de către diferiţi ucenici, unii din însărcinare oficială, relevă că el vorbea către întreg soborul mănăstirii de trei ori pe an, în biserică: de Crăciun, de Paşte şi de Înălţarea Domnului, în limbile română şi slavonă bisericească. Influenţa sa cărturărească se răsfrângea asupra tuturor monahilor adunaţi sub toiagul său păstoresc. Astfel, dintre monahii cu care Paisie a venit de la Athos, ieromonahul Spiridon a scris la mănăstirea Neamţu, Viaţa lui Paisie, urmat de alţi biografi, ca schimonahul Mitrofan, ca ierodiaconul Grigorie, care - cel din urmă - a prezentat-o mitropolitului Veniamin al Moldovei.

În doua jumătate a secolului al XIX-lea, duhovnicul Andronic de la mănăstirea Noul Neamţ a scris şi el o Viaţă a Stareţului Paisie. Dar ***cea mai autentică Viaţă a Stareţului Paisie este aceea scrisă de monahul Vitalie, care aduce mărturii oculare relativ la ultimii săi ani de viaţă ai cuviosului şi la înscăunarea succesorului său, Sofronie, ce se produce după o lună de la moartea marelui înaintaş.***

Părinţii din mănăstirea Neamţu au perpetuat respectul faţă de Cuviosul Paisie, prin metania depusă la mormânt, prin candela care arde acolo neîntrerupt, prin tabloul lui venerat şi în zilele noastre. Ei depun această metanie de fiecare dată când intră şi când ies din biserică, obicei care se păstrează şi acum.

În 1967, stareţul de pe atunci, Arhim. Nestor Vornicescu, a chestionat pe cei mai bătrâni părinţi ai mănăstirii: Mina Prodan, Damaschin Trofin şi Epifanie Berghie care au mărturisit că aşa au continuat, din tradiţia înaintaşilor, să-l considere pe Paisie „sfânt”, numindu-l „Cuviosul Paisie”. Portrete ale sale sunt pictate în holul palatului patriarhal şi în paraclisul Seminarului Teologic de la mănăstirea Neamţu.

Încheiem aceste pagini despre nevoinţele Stareţului Paisie cu caracterizarea făcută într-o istorie a literaturii române, care l-a inclus printre marile sale personalităţi: „Şcoala lui Paisie a avut un efect pozitiv pentru că a contracarat curentul de grecizare şi a favorizat impunerea limbii poporului în Biserică, cultură şi literatură”, iar în perioada când Paisie a fost stareţ, „mănăstirea Neamţu a devenit un important centru al monahismului ortodox”. Opera cuviosului Paisie, cristalizată pe pământul românesc, a reînnoit aşezământul monahal, a dezvoltat arta scrisului, a cultivat dragostea către scrierile patristice, răspândite apoi de la români la greci şi la slavi.

Cinstind pe cuviosul Paisie, cinstim Biserica Ortodoxă Română şi totodată instituţia aşezământului monahal, în care, cu metode duhovniceşti novatoare, el a activat şi a lăsat urme nepieritoare.

Sursa: Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti, E.I.B.M.B.O.R., Bucureşti, 1987, p. 484-495, Cuviosul Stareţ Paisie de la Neamţ.

Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ – Sfinte moaşte

Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ - canonizat în 1988

Toţi cei care au cercetat viaţa şi nevoinţele stareţului Paisie, l-au considerat ca un adevărat "sfânt" sau "cuvios".

Din aceste motive, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe ruse a procedat, în 1988, la canonizarea lui.

Preoţii, călugării şi credincioşii români au de asemenea datoria de a-l cinsti, pentru că el a trăit peste trei decenii pe pământ românesc, unde şi-a desfăşurat bogata sa lucrare de reînnoire a monahismului ortodox de pretutindeni.

De altfel, în şedinţa sa din 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe române a hotărât generalizarea cultului cuviosului Paisie de la Neamţ şi în Biserica noastră.

Părticele din Moaştele Sfântului se află la:

- Biserica Şerban Vodă, Str. Petre Tutea nr. 1, sector 4, Bucureşti, ţel.: 0722 342 291;

Moaştele Sfântului Paisie aflate la Biserica Şerban Vodă din Bucureşti

- Mănăstirea Sihăstria, com. Vânători, jud. Neamţ, (22 km de Tg. Neamţ pe şoseaua care merge spre Vatra Dornei);
- Mănăstirea Sihăstria Putnei, la 4 km depărtare de Mănăstirea Putna;
- Mănăstirea Neamţ
- Mănăstirea Robaia, com. Muşăteşti, jud. Argeş, 25 km NE de Curtea de Argeş;
- Mănăstirea Brâncoveni, com. Brâncoveni, jud. Olt (este situată la 20 km sud-vest de Slatina, la sud de Piatra Olt, în zona şoselei Slatina-Caracal şi la 6 km de haltă Pârşcoveni, de pe linia ferată Piatra Olt-Caracal);
- Sihăstria de la Agapia Veche (Agapia din Deal); se situează la cca. 2 km nord de Mănăstirea Agapia din Vale (12 km SV de Tg. Neamţ, 48 km N de Piatra Neamţ).

Sfântul Paisie de la Neamţ (†1794).

Cuviosul Paisie de la Neamţ a fost unul dintre cei mai mari stareţi pe care i-a avut monahismul nostru românesc.

Preacuviosul Paisie de la Neamţ s-a născut în oraşul Poltava - Ucraina, într-o familie cu mulţi copii. Tatăl său era preot la catedrala oraşului. Dorind să-şi închine viaţa lui Hristos, s-a dus în taină la câteva mănăstiri din Ucraina, printre care şi Lavra Pecerska. Dar, neaflând pace aici, a trecut în Moldova în anul 1745 şi

s-a nevoit la mai multe schituri din Vrancea şi Buzău. În anul 1746 pleacă în Muntele Athos şi adună mai mulţi călugări în jurul său, iar în 1763 se întoarce în Moldova cu 64 de ucenici.

Aici se nevoieşte 12 ani cu ucenicii săi la mănăstirea Dragomirna (1763-1775); apoi se strămută în Mănăstirea Secu, datorită ocupaţiei austriece şi în anul 1779 este numit stareţ în marea lavră de la Neamţ, unde se nevoieşte încă 15 ani în plăcere de Dumnezeu, adunând în jurul său peste 700 de monahi din mai multe ţări.

La 15 noiembrie 1794, Sfântul Paisie se strămută la cele veşnice, fiind îngropat în pronaosul bisericii voievodale a Mănăstirii Neamţ.

Mănăstirea Neamţ, România

Mormântul Sfântului cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ, Mănăstirea Neamţ

Mormântul Sfântului cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ, Mănăstirea Neamţ

Sfântul Paisie a fost canonizat în anul 1988 de Biserica Ortodoxă rusă, având zi de prăznuire 15 noiembrie.

(Sursa: Arhimandrit Ioanichie Bălan, Sfintele Moaşte din România, Editura Mănăstirea Sihăstria, 2004)

Irina Nastasiu - Au fost descoperite moaştele Sfântului Paisie de Neamţ şi scoase la închinare

Duminica Sfinţilor Români este o zi de cinstire a tuturor sfinţilor care au trăit sau au petrecut o vreme pe pământul românesc actual, ştiuţi şi neştiuţi. Este prăznuită în Biserica Ortodoxă Română începând din 1992 în a doua duminică după Rusalii, după Duminica tuturor Sfinţilor.

Pe 20-21 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat canonizarea mai multor sfinţi români. S-a hotărât ca «de acum şi până la sfârşitul veacurilor, în întreaga Biserică Ortodoxă Română, să se numere cu sfinţii şi să se cinstească după pravilă cu slujbă specială şi cu acatist toţi sfinţii din neamul românesc, ştiuţi şi neştiuţi, pentru a căror cinstire se instituie „Duminica Sfinţilor Români", care va fi aşezată în calendarul Bisericii noastre, în fiecare an, a doua Duminică după Pogorârea Duhului Sfânt, arătându-se prin aceasta lucrarea Sfântului Duh în Biserica noastră de-a lungul veacurilor.» (Act sinodal al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române privind canonizarea unor sfinţi români, 20 iunie 1992)

În calendarul Bisericii Ortodoxe Române sunt pomeniţi peste o sută de sfinţi străromâni şi români. Lor li se adaugă zecile şi sutele de mii de sfinţi necanonizaţi, sfinţi neştiuţi de nimeni, care au stropit cu sângele lor pământul strămoşesc şi pentru nevoinţa cărora Dumnezeu mai ţine şi azi neamul nostru.

De-a lungul veacurilor, judeţul Neamţ a fost locul unde s-au nevoit mii de sfinţi români. Între cei mai cunoscuţi şi cinstiţi, la noi şi pretutindeni în ţară, se numără: Sfânta Teodora de la Sihla, Sfântul Ioan Iacob de la Neamţ, Sfinţii Iosif şi Chiriac de la Bisericani, Sfântul necunoscut de la Mănăstirea Neamţ, Sfântul Paisie de la Neamţ, Sfinţii Simeon şi Amfilohie de la Pângăraţi, Sfinţii Rafael şi Partenie de la Agapia Veche, Sfântul Chiriac de la Tazlău şi Sfântul Iosif de la Văratec.

Moaştele Sfântului Paisie de la Neamţ, găsite în urmă cu o lună

Cu ocazia sărbătoririi hramului Mănăstirii Neamţ, de Înălţarea Domnului, credincioşii s-au putut închina la moaştele Sfântului Paisie Velicicovschi, aşezate, cu doar câteva zile înainte, în biserica Mănăstirii Neamţ.

După cum informează agenţia de ştiri Basilica, la sfârşitul slujbei părintele arhimandrit Benedict Sauciuc, stareţul mănăstirii Neamţ, a spus: “Prin binecuvântarea Înaltpreasfinţitului Părinte Teofan, s-a făcut cercetarea mormântului care se află în Biserica Înălţării Domnului, şi a binevoit Bunul Dumnezeu ca să descoperim sfintele moaşte ale Sfântului Paisie de la Neamţ. De aceea, cu bucurie mare vă putem spune că în data de 19 mai, anul 2014, s-a făcut aşezarea în raclă a osemintelor acestui mare îndrumător şi înnoitor al vieţii monahale. Este o binecuvântare faptul că ne putem închina sfintelor moaşte atât pentru noi, mănăstirea Neamţ şi întreaga zonă, cât şi pentru Bisericile surori din Ucraina şi din cele ţările celor 110 mănăstiri cu care Sfântul a ţinut legătura încă din timpul vieţii. În timpul cât a fost stareţ la mănăstirea noastră, Sfântul Paisie a avut sub ascultare 1000 de călugări de 23 de naţionalităţi. Putem spune că dubla denumire a Sfântului Paisie are un sens aparte, fiindcă el s-a păstrat până în zilele noastre şi aici la Mănăstirea Neamţ, cât şi în toate ţinuturile care s-au bucurat de prezenţa şi binecuvântarea lui”.

Cuviosul Paisie a trecut la cele veşnice la 15 noiembrie 1794, în vârstă de 72 de ani, şi a fost îngropat în biserica mare a Mănăstirii Neamţ.

În anul 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât trecerea în rândul sfinţilor a cuviosului Paisie.

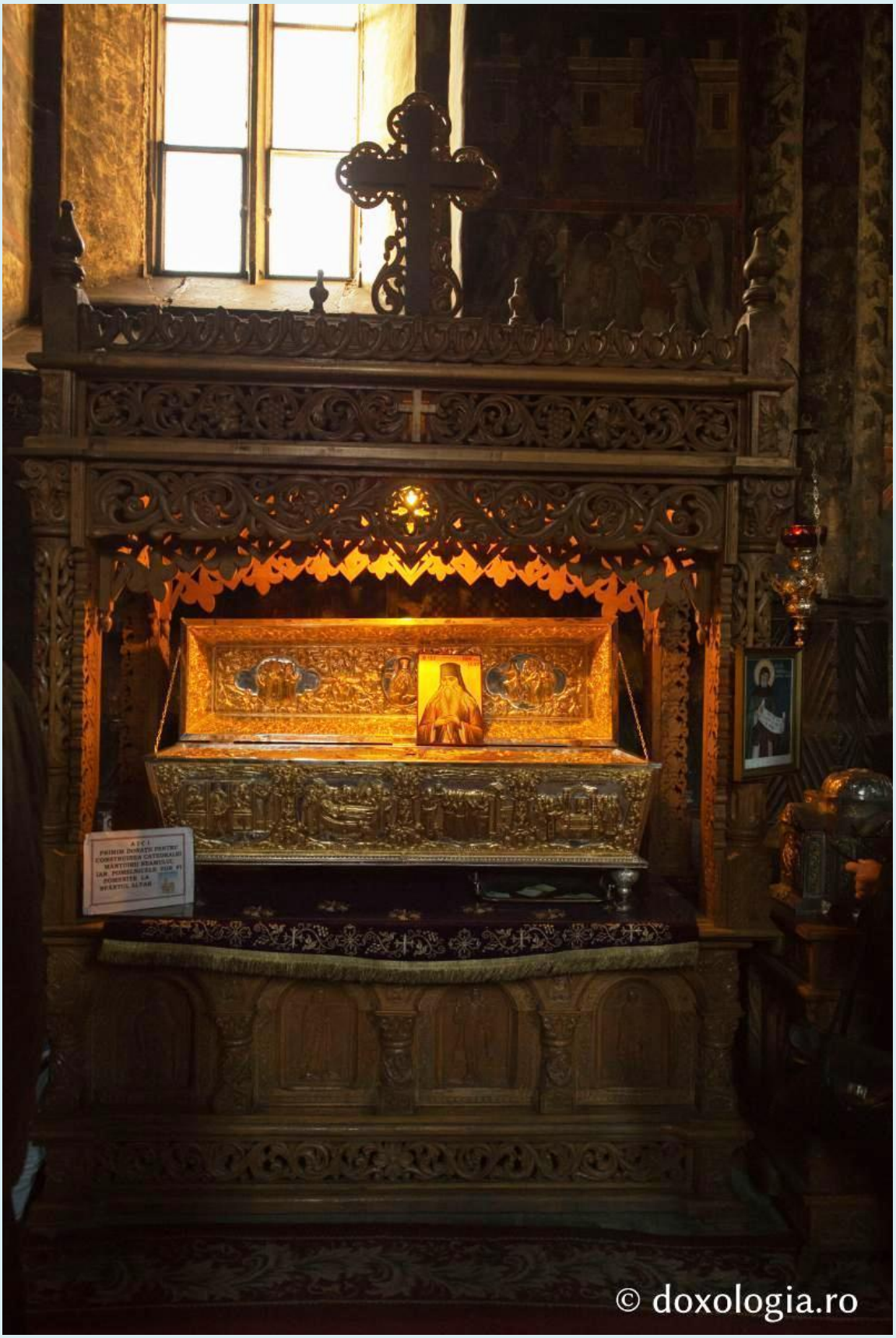
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

OFERTĂ
PENTRU
MĂNĂSTIRE

Moaștele Sfântului Simeon din Muntele minunat

Moaștele Sfântului Simeon din Muntele minunat

În ziua de 24 mai se împlinesc 30 de ani de la descoperirea sfântului necunoscut după nume din pronaosul bisericii ștefaniene, care veghează pe viețuitorii și pelerini Mănăstirii Neamț. Cei care îi cinstesc moaștele simt o pace și un sentiment al întâlnirii unei persoane dragi, care te cunoaște și are grijă de tine.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sfinţirea unei noi racle la Patriarhie pentru Mănăstirea Neamţ

15 oct, 2020

Preafericitul părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a sfinţit joi, 15 octombrie 2020, în Paraclisul istoric „Sfântul mare mucenic Gheorghe” din Reşedinţa Patriarhală, o raclă nouă în care va fi aşezat un fragment din moaştele Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ. Noua raclă, realizată la Atelierele Patriarhiei Române, de dimensiuni mai mici, va purta mai uşor în procesiuni moaşte ale Sfântului Paisie la evenimente din viaţa Bisericii.

Preafericitul părinte patriarh Daniel le-a vorbit celor prezenţi la slujba de sfinţire a raclei despre viaţa şi activitatea Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ. *„Acest sfânt este de origine din Ucraina, de la Poltava, şi s-a născut în familia unui preot. A trăit în vremea când Iluminismul, ca o mişcare de secularizare în Europa, a pătruns mai întâi în Occident şi mai apoi şi în unele ţări din Europa de Răsărit. A trecut în Ţările Române, unde i-a găsit pe unii isihaşti, cum ar fi Vasile de la Poiana Mărului, care era tot ucrainean, şi apoi a plecat la Sfântul Munte Athos. Acolo, a adunat mai mulţi ucenici şi după o vreme a venit în Moldova, unde a fost*

primit cu obştea sa de 64 de călugări la Mănăstirea Dragomirna. După ce Bucovina a intrat sub stăpânire austriacă, el a plecat cu obştea mănăstirii de la Dragomirna la Mănăstirea Secu şi apoi la Mănăstirea Neamţ. A fost mult timp stareţul acestor două mănăstiri (...). În viaţa Sfântului Paisie, scrisă de Sfântul ierarh Grigorie Dascălul, mitropolitul Ţării Româneşti, se spune că el nu făcea deosebire între monahii români, bulgari, sârbi, ruşi sau ucraineni adunaţi la Mănăstirea Neamţ. Deci, acest Sfânt părinte avea mai întâi dragoste părintească faţă de toţi monahii, indiferent de originea lor etnică", a spus prea fericirea sa.

Întâistătătorul Bisericii noastre a subliniat apoi că lucrarea Sfântului cuvios Paisie a fost mare, pentru că el a reînnoit viaţa isihastă de la noi. *„A început să traducă scrierile Sfinţilor părinţi răsăriteni ca fiind o sursă de înnoire şi de adâncire a vieţii duhovniceşti. În acelaşi timp, acest Sfânt părinte isihast era şi un foarte bun organizator (...). Prin multa sa străduinţă a reuşit să traducă în limba slavonă Filocalia şi să o publice în 1792 într-o ediţie la Moscova şi în altă ediţie la Sankt Petersburg. Doi ani mai târziu, în 15 noiembrie 1794, a trecut la Domnul. A avut 1.000 de ucenici sau chiar mai mulţi, iar o parte dintre ei, după trecerea la Domnul a Sfântului cuvios Paisie, au mers în Ucraina sau în Rusia şi au înfiinţat o mulţime de mănăstiri isihaste. Cea mai cunoscută dintre toate este mănăstirea de la Optina. Părinţii aceştia isihaşti, paisienii nemţeni, au dezvoltat în secolul al 19-lea o spiritualitate isihastă ortodoxă foarte bogată, care i-a inspirat apoi pe unii scriitori ruşi creştini, cum a fost Feodor Dostoievski. Sfântul Paisie de la Neamţ a făcut o şcoală monahală folositoare întregii Ortodoxii. În Ţările Române, dar şi în alte ţări, el a avut ucenici deosebiţi. În prima sau a doua generaţie de ucenici au fost Veniamin Costachi şi Grigorie Dascălul",* a reliefat prea fericirea sa.

De asemenea, prea fericitul părinte patriarh Daniel a precizat că Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ a fost un dar al Ucrainei pentru români, după cum Sfântul Petru Movilă a fost un dar al românilor pentru Ucraina: *„Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ a fost un mare apărător al Ortodoxiei în timpul prozelitismului romano-catolic şi protestant (...). Erau deci vremuri în care Ortodoxia trebuia apărată şi vedem că apărarea ei s-a făcut mai întâi de către sfinţi rugători, sfinţi nevoitori şi sfinţi cărturari care îndemnau poporul să păstreze credinţa, dar şi să redescopere bogăţia Sfinţilor părinţi ai Bisericii Ortodoxe. Sfântul cuvios Paisie a devenit un simbol al isihasmului în secolul al 18-lea şi în secolele care au urmat. El este un sfânt rugător în ceruri, un sfânt cu o vieţuire luminoasă şi un om de echilibru, care leagă grija pentru mântuirea sufletului de milostenie şi de organizarea vieţii bisericeşti. Să ne rugăm Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ şi tuturor sfinţilor să binecuvânteze Mănăstirea Neamţ şi toate eforturile pe care le face părintele stareţ*

Benedict Sauciuc, împreună cu obştea de acolo şi cu toţi credincioşii pelerini care vin să se roage la moaştele acestui sfânt”.

La final, părintele arhimandrit Benedict Sauciuc, stareţul Mănăstirii Neamţ, care a fost prezent la slujba de sfințire a noii racle, ne-a vorbit despre istoricul descoperirii moaştelor Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ: *„Sfântul cuvios Paisie a fost înmormântat în Biserica Înălţării Domnului de la Mănăstirea Neamţ. Au fost multe polemici legate de locul în care ar fi înmormântat sfântul, iar pentru faptul că în 1986 s-a descoperit un sfânt necunoscut la Mănăstirea Neamţ, mulţi dintre cei care veneau la noi spuneau că acest sfânt necunoscut ar fi cuviosul Paisie Velicicovschi. Pentru a înlătura aceste polemici, cu binecuvântarea Înaltpreasfinţitului părinte mitropolit Teofan, în data de 23 septembrie 2013, o comisie de la Mitropolia Moldovei şi Bucovinei a cercetat mormântul Sfântului Paisie. Cu bucurie, vă mărturisesc faptul că am găsit trupul Sfântului cuvios Paisie în sicriul în care a fost aşezat atunci când el a trecut la Domnul. Am luat de acolo sfintele moaşte, care au fost cercetate, şi în 20 mai 2015 am făcut o raclă mare pentru ele. Cu binecuvântarea prea fericitului părinte patriarh Daniel şi a Înaltpreasfinţitului părinte mitropolit Teofan, am făcut această raclă mai mică pentru procesiuni”.*

La slujba de sfințire au participat și părintele arhimandrit Paisie Teodorescu, vicar patriarhal, și părintele arhimandrit Dionisie Constantin, consilier patriarhal coordonator al Atelierelor Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Patriarhiei Române.

Racla cea mare cu moaştele Sfântului cuvios Paisie va rămâne permanent în biserica Mănăstirii Neamţ.

CU AJUTORUL PREASFINTEI TREIMI,
CU BINECUVÂNTAREA PREAFERICITULUI
PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL ROMÂNIEI
ȘI A I.P.S. TEOFAN, MITROPOLITUL MOLDOVEI
ȘI BUCOVINEI, ÎN TIMPUL POUV. ARHIM.
BENEDICT SĂUCIUC STARETUL MĂN. NEAMȚ
S-A FĂURIT ACEASTĂ RACLĂ CU CHELTUIALA
MĂNĂSTIRII NEAMȚ
ÎN ATELIERELE PATRIARHIEI ROMÂNE
PENTRU A FI AȘEZATE ÎN SFÂNTUL MORMÂNT
SFÂNTULUI CUVIOS PAISIE DE LA NEAMȚ
CARE VOR FI FOLOSITE ÎN PELERINAJE
PENTRU SĂNĂTATEA CREDINCIOȘILOR
ANUL MÂNTUIRII 2020

Lumina

SF. CUV. PAISIE
DE LA NEAMT

Pr. Ciprian Bâra - Zi de hram la Parohia Şerban Vodă din Bucureşti

Astăzi îl prăznuim pe Sfântul Paisie de la Neamţ, cuvios erudit, rugător înţelept, dar şi un lucrător practic şi milostiv. Învăţând din slova sa cărturărească şi din lucrerea sa duhovnicească, preoţii şi credincioşii Parohiei Şerban Vodă din Capitală, păstoriţi de părintele protoiereu Dinu Pompiliu, l-au primit drept cel de-al treilea ocrotitor spiritual şi îl cinstesc în mod deosebit de ziua lui prin plecăciune înaintea cinstitelor sale moaşte la ceasul rugăciunii şi prin deosebite activităţi socio-culturale.

Credincioşii comunităţii Bisericii Şerban Vodă, aflată pe strada Petre Ţuţea din sectorul 4 al Capitalei, precum şi alţi închinători iubitori de sfinţi au venit ieri, la vremea rugăciunii de seară, pentru a-l cinsti întru miros de bună mireasmă duhovnicească pe Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ, ale cărui sfinte moaşte se află aici cu binecuvântarea prea fericitului părinte patriarh Daniel din anul 2011.

Soborul preoţilor şi diaconilor a săvârşit slujba Vecerniei unită cu Litia, iar apoi i s-a adus imn de laudă Sfântului Paisie, „dascăl iscusit al neadormitei rugăciuni şi părinte al săracilor“.

Astăzi de dimineaţă are loc slujba Utreniei şi a Sfintei Liturghii săvârşită de un sobor de preoţi şi diaconi din Administraţia patriarhală şi eparhială, precum şi de la alte parohii din sectorul 4 al Capitalei.

După Sfânta Liturghie, un mic concert religios va fi susţinut de Corala „Dominus“ şi de psalţii acestei parohii. De altfel, aici funcţionează din toamna acestui an şi o şcoală de muzică psaltică.

„Ziua Sfântului cuvios Paisie este o bucurie pentru întreaga noastră comunitate pentru că este zi de hram, adică de bucurie şi de deplină comuniune euharistică a celor care ne adunăm în jurul aceluiaşi potir, rugându-ne ocrotitorului nostru să mijlocească spre a noastră pace şi mântuire către Tronul cel Ceresc. Sfântul Paisie este unul dintre marii cărturari ai Bisericii. Acest lucru ne obligă pe noi, cei care suntem aşezaţi sub mantia sa ocrotitoare, să învăţăm din sfaturile pe care sfântul nostru drag le dădea ucenicilor. Ne aşezăm smeriţi înaintea sfântului pentru a primi prin mijlocirea lui de la Hristos Domnul darul rugăciunii şi lucrând faptele milei creştine să fim în comuniune de iubire. Cuviosul Paisie de la Neamţ a lăsat în urma sa o operă cărturărească şi duhovnicească impresionantă prin renaşterea vieţii monahale din Ţările Române, Rusia şi Ucraina. Iar noi împletim rugăciunea cu diversele activităţi misionar-creştine pentru a fi demni următori ai ocrotitorului nostru“, ne-a spus părintele protopop Dinu Pompiliu, parohul Bisericii Şerban Vodă.

Comunitatea credincioşilor de la Biserica Şerban Vodă este una dinamică. La Sfânta Liturghie şi la alte slujbe participă împreună credincioşi tineri, părinţi cu copii şi vârstnici. *„Creştinii sunt prezenţi mai tot timpul în Sfânta Biserică, cu toate că programul fiecăruia este destul de încărcat, într-o lume care caută să ne răpească până şi ultimul minut de odihnă şi de bucurie întru cele sfinte, duhovniceşti. Sfintele slujbe se săvârşesc cu regularitate de-a lungul săptămânii, credincioşii nelipsind niciodată din rugăciunile noastre, ale preoţilor slujitori. Îngemănăm totdeauna rugăciunea cu fapta bună“,* ne-a mai spus părintele Dinu Pompiliu.

Activităţile sociale ale parohiei includ vizite la căminele de bătrâni din împrejurimi şi nu numai, ajutorarea celor sărmani şi de multe ori vizite şi un cuvânt bun către cei singuri aflaţi la vreme de strâmtorare. Pentru o mai bună desfăşurare a diverselor programe sociale se află în construcţie şi un aşezământ social, ce se va realiza în stil brâncovenesc.

Căminul social va cuprinde: o cantină socială, o grădiniţă pentru copii şi 26 de locuri pentru asistaţi social.

Cu atât mai mult în zi de hram nu este uitat nimeni, oamenii de dragul oamenilor vin la rugăciune, dar s-au ostenit îndelung pentru ca toţi cei care vin să primească

şi hrană binecuvântată. S-au realizat peste 1.000 de pachete de alimente care vor fi dăruite celor prezenţi astăzi la dumnezeiasca Liturghie. *„La Biserica Şerban Vodă se propovăduieşte atât prin cuvânt, cât şi prin faptă, spre luarea-aminte «a celor ce au urechi de auzit şi ochi de văzut», fiind siguri că bucuria întâlnirii cu Hristos şi cu sfinţii Săi trebuie mărturisită mai ales prin deschiderea braţelor şi primirii tuturor“,* ne-a mai spus părintele paroh Dinu Pompiliu.

Paisie de la Neamţ – Scrieri, cuvinte duhovniceşti

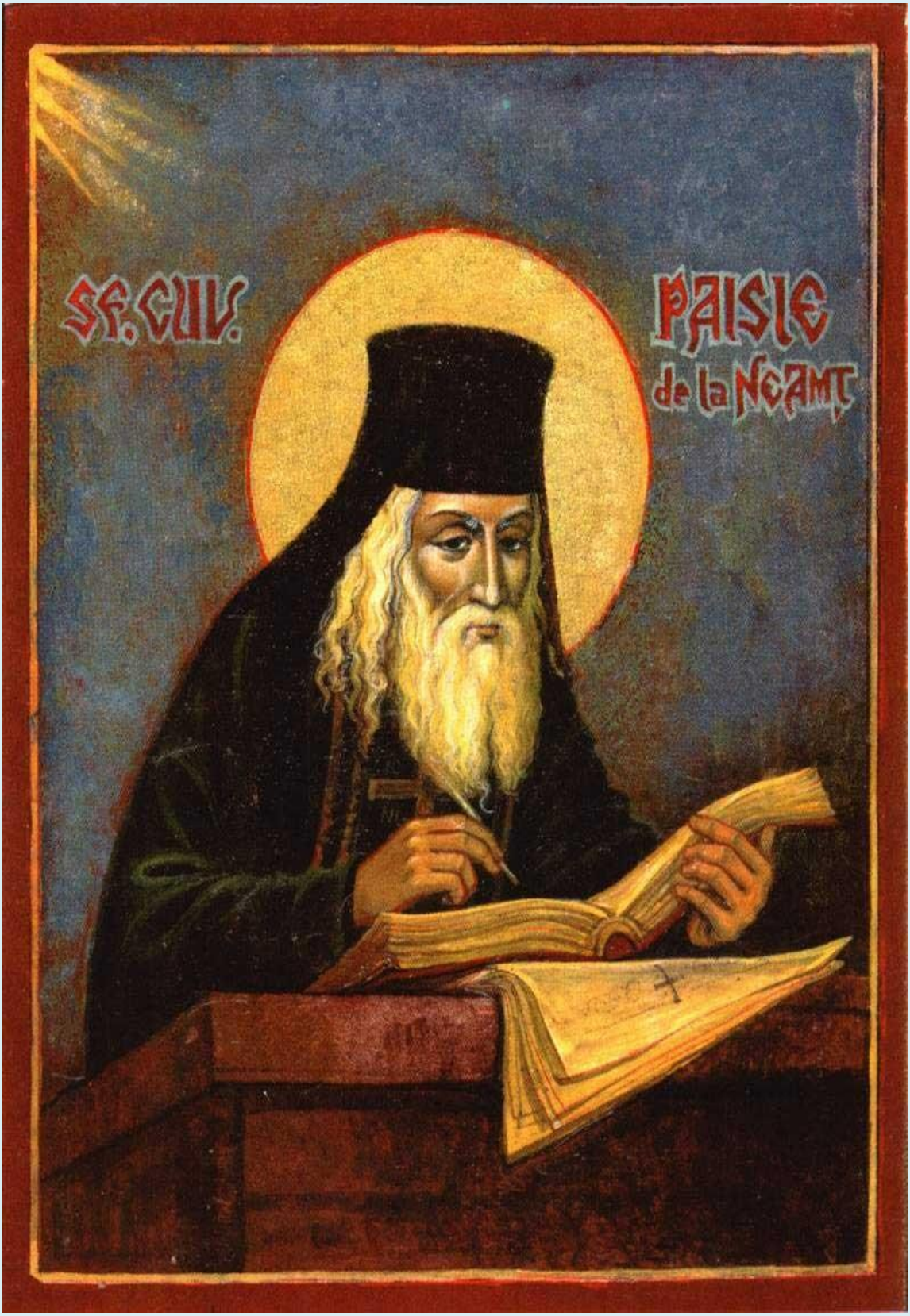

Sfântul Paisie de la Neamţ despre importanţa citirii cărţilor duhovniceşti, a scrierilor Sfinţilor părinţi

Răspunsul meu spre a patra hulă a ta, părinte Atanasie, cu care ai hulit sfintele cărţi greceşti scrise cu mâna, cele făcute de Sfinţii Părinţi, cu Duhul Sfânt

“Dar spre această hulă a ta, părinte Atanasie, îţi răspund într-acest fel: Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, pentru rugăciunile sfinţilor şi a toată lumea învăţători şi a preacuvioşilor şi purtătorilor de Dumnezeu părinţilor noştri, cărora cu luminarea Preasfântului Tău Duh le-ai deschis mintea lor a înţelege Sfânta Scriptură, a Legii celei Vechi şi a celei Noi, şi le-ai dat lor, pentru curăţenia inimii şi sufletelor lor, a înţelege tainele împărăţiei Tale, ajută-mi mie, cu bun darul Tău, ca să răspund asupra celor ce ocărăsc învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Luminează-mi mintea şi limba spre lauda învăţăturii celei de Dumnezeu insuflate a Sfinţilor Părinţi. Şi dă puterea cea de la Tine neputinciosului meu cuvânt, ca să defaim şi să ruşinez luptătoarea de Duh împrelestitură [înşelare, n.n.] a minţii celei înalte purtătoare de vânt şi ca să gonesc pe ai minţii porci, cei ce vor a călca mărgăritarul, adică învăţătura Sfinţilor Părinţi, cu a lor rătăcită urmare. (…)

Diavolul din început ucigător de oameni se numeşte şi urătorul binelui, precum şi singur pentru mândria sa din Cer a căzut şi din lumină s-a făcut întuneric. Aşijderea şi fiecărui om care voieşte să se mântuiască, îi face de-a pururea împiedicare întru tot lucrul bun, punându-i lui nevăzutele sale curse întunecoase,

împletite şi meşteşugite în multe feluri. Şi omul, de viu prinzându-se întru acestea, umblă ca în noaptea neştiinţei întru a lui voie.

Dar Domnul, cu cea mai de pe urmă a Sa îndurare, plecându-se către neamul omenesc, ştiind cum că mulţi vor cădea în cursele diavolului dintru a lor neştiinţă, a binevoit a da lumină Sfintei Scripturi, a Legii celei Vechi şi a celei Noi, spre arătarea şi spre descoperirea adevărului şi spre defăimarea vicleşugului diavolesc. Şi văzând Dumnezeu că această lumină a Sfintei Scripturi celor pătimaşi spre înţelegere nu le este lesne apropiată, a binevoit prin sfinţii săi robi, prin cei curaţi cu inima şi cu sufletul, prin învăţătorii Bisericii şi Sfinţii Părinţi, pe Sfânta Scriptură cu Duhul cel Sfânt al Său a o tâlcui şi printr-înşii şi pe noi, pătimaşii, a ne lumina cu razele învăţăturilor lor celor de Dumnezeu insuflate. Şi aşa s-a defăimat vicleşugul diavolesc şi cursele lui cele ascunse s-au cunoscut.

Şi fiecare, ce umblă ca într-o noapte întru această viaţă cu puţină vreme, fiind strălucit cu lumina sfintei învăţături a Sfinţilor Părinţi, cunoaşte înşelăciunile cele multe şi nu lesne de ajuns ale diavolului. Şi cu bun darul lui Dumnezeu, fără de vătămare trece toate lătrările vrăjmaşului. Şi măcar de i se va şi întâmpla lui, ca unui om puţin, din neputinţa sa, a se poticni şi a cădea, dar şi aşa, cu lumina citirii sfintelor cărţi degrabă înţelegându-şi a sa cădere, se va sârgui a se scula, rugându-se Domnului ca să-i dea lui mână de ajutor. Şi Domnul, pentru a lui osârdie către sfintele cărţi, îl va scoate pe dânsul, dându-i lui ajutor cu bun darul Său.

Aceasta văzând diavolul, că mulţi, silindu-se către Sfânta Scriptură şi cu toată osârdia îndeletnicindu-se cu citirea cărţilor, cu bun darul lui Dumnezeu, scapă de ale lui curse şi se îndreptează în calea mântuirii şi văzând cum că nimic aşa precum lăsarea citirii cărţilor [nu-l] aduce pe om către pierzare ***că precum grăieşte Sfântul Talasie: „lumina sufletului este citirea cărţilor, de lipsindu-se cel nebun şi ca întru întuneric umblând, va pieri”***, una ca aceasta văzând diavolul, că din nebăgarea de seamă a citirii cărţilor, se face pierzare multor suflete, toată luptarea sa o ridică asupra cărţilor Sfinţilor Părinţi, vrând, dacă i-ar fi fost lui cu putinţă, pe toţi să-i arunce în prăpastia nebăgării de seamă de citirea cărţilor. Pentru că voieşte ca toţi să piară şi să se răzvrătească întru rătăcirea împrelestirii şi a deşartei urmări. Şi dacă află pe oarecare din cei slabi de minte, care lui îi urmează, numaidecât le bagă lor gând de hulă şi de neîncredere spre sfintele cărţi, ca să nu le aibă întru evlavie. Şi printr-înşii dă şi altora sfatul său cel pierzător de suflet, ca să nu creadă sfintelor cărţi ale Sfinţilor Părinţi, care cu Duhul Sfânt le-au alcătuit pe acelea, întru acest chip şi pe sfinţia ta, aflându-te diavolul cu mintea ta umblând fără de citirea Sfintei Scripturi şi fără învăţătura Sfinţilor Părinţi, şi fără sfatul celor

iscusiţi şi alunecat în multe feluri de gropi ale împrelestirii urmării celei potrivnice asupra Sfintei Biserici, şi pentru aceasta, nu numai ţie, ci şi ucenicilor tăi, celor ce urmează minţii tale, văzând pierzarea ceea ce va să fie, se bucură împreună şi se teme şi se cutremură. Se bucură, văzându-te pe tine întru această aşezare petrecând, dar se teme ca nu cumva, începând a citi cărţile Sfinţilor Părinţi, să cunoşti cursele împrelestirii lui şi cunoscându-le, să ieşi dintru această groapă a împrelestirii, întru care ai căzut.

(…) Şi când te-a văzut pe tine diavolul întărindu-te întru acest pierzător de suflet sfat al lui atunci prin tine sfătuieşte şi pe alţii aceeaşi cale a împrelestirii lui, vrând a depărta pe toţi de la citirea cărţilor sfintei învăţături a Sfinţilor Părinţi, ca să nu să cunoască o meşteşugire înşelătoare ca aceasta a lui. Una ca aceasta mi se pare că este pricina, pentru care tu scrii către mine unele ca acestea de cărţile Sfinţilor Părinţi.

Dar te întreb, părinte Atanasie, pe care cărţi Sfânta noastră Biserică nu le primeşte? Şi dacă tu nu ştii, eu îţi voi răspunde: Sfânta noastră Biserică pe ale ereticilor cărţi nu le primeşte, pentru că ereticii din întunecarea diavolului au scos cărţi pentru înşelarea pravoslavnicilor creştini. Şi pentru aceea este porunca bisericească ce grăieşte aşa: „cărţile ereticilor a nu le citi, nici cu dânşii a vorbi”.

Vezi, părinte Atanasie, cum pe cărţile cele ce nu le primeşte Biserica noastră, pe acelea porunceşte nici „[nu] le citi”. (…)

Pentru aceea, părinte Atanasie, văzându-te în ce fel groapă a împrelestirii ai căzut cu a ta neştiinţă şi cunoscând această greşeală a ta, te rog, sârguieşte-te a te pocăi de aceasta cu osârdie şi te sârguieşte a citi cu toată inima şi cu tot sufletul cărţile greceşti cele scrise cu mâna ale Sfinţilor Părinţi, care ne îndreptează pe noi în calea cea adevărată a vieţii celei după Evanghelie. Dar dacă nu vrei ca să le citeşti, măcar nu le huli şi nu grăi ca să nu le avem întru evlavie şi altele, însă adevăr îţi grăiesc: Dacă nu vei citi cărţile cele făcute de Sfinţii Părinţi cu întrebarea celor iscusiţi, cu durere, niciodată nu vei putea cunoaşte împrelestirile diavolului şi a scăpa de cursele lui cele ascunse, ci totdeauna ca în noapte, în neştiinţa ta umblând fără de lumina citirii cărţilor, ai să cazi în multe gropi împotriva urmării Sfintei Biserici, precum şi întru această scrisoare a ta, cea către mână scrisă, se arată mai luminos decât soarele rătăcirea ta din calea adevărului. (…)

De pricina alunecării tale, părinte Atanasie, întru urmarea cea împotrivitoare asupra Sfintei noastre Biserici.

După aceasta, după tot răspunsul meu asupra scrisorii sfinţiei tale, luând scrisoarea ta în mână, am început a o citi şi cu băgare de seamă a o ispiti, ca să aflu de unde ai căzut tu întru atâtea urmări de multe feluri împotriva Sfintei Biserici, la care, după cât mi-a fost puterea, eu ţi-am descoperit răspunsul meu spre aceasta. Şi n-am aflat altă pricină a rătăcirii tale din înţelegerea cea dreaptă fără decât aceasta: că şi până acum nici-o carte n-ai citit. Şi nu ştiu de unde ai aflat această cale, ca să nu citeşti nici o carte, după cum ni se cuvine nouă, creştinilor, a citi. Că măcar deşi grăieşti către mine aşa: „Adevărat, frate, că n-am citit la cărţi multe, nici la filozofii mari. Nici poftesc de la Dumnezeu acestea, ci poftesc ca să mă învăţ a-mi plânge păcatele mele”.

Şi pe urmă iarăşi grăieşti: „Pentru că pocăinţa şi plângerea pentru păcate, şi smerenia şi dragostea către fratele este învăţătură cerească şi adevărată, n-am grijă de cărţile cele multe şi să le citesc”.

Spre aceasta eu îţi răspund: adevărat aşa este, părinte Atanasie. Aceasta este învăţătură dumnezeiască şi adevărată: de a te căi şi a plânge pentru păcate, a se smeri şi a iubi pe fratele. Însă de unde te vei învăţa aceasta, dacă nu citeşti nici o carte şi nici grijă n-ai de aceasta? (…)

Dintru aceasta, părinte, am cunoscut că aceasta este pricina alunecării tale: pentru că nicidecum nici o carte încă n-ai citit. Dar dacă îmi vei răspunde: „Cum poate fi aşa, ca să nu citesc, că eu, cât pot, citesc în sfintele cărţi?” – eu îţi voi răspunde că aşa este. Adevărat că citeşti, însă Domnul nostru Iisus Hristos nu porunceşte ca prost să citim Sfânta Scriptură, ci ca să o şi ispitim [cercetăm]. Că aşa grăieşte: „Ispitiţi [Cercetaţi] Scripturile, că vouă vi se pare întru ele a avea viaţa vecilor”.

Vezi, părinte, că Domnul nostru Iisus Hristos porunceşte a citi cu mare băgare de seamă şi cu ispitire Sfânta Scriptură. Ce folos este de acest fel de citire, când cineva citeşte numai negru pe alb şi nu va să bage de seamă ca să cunoască şi puterea celor ce citeşte?

Au nu de aici şi tu, părinte, atât ai rătăcit din înţelegerea cea dreaptă, că şi de sfânta credinţă nimic nu ştii? (…)

De folosul citirii cărţilor

Am voit a-ţi pomeni ţie, părinte, de multe lucruri trebuincioase, însă mai vârtos decât de toate, te rog de aceasta, ca să laşi îndeşartă şi goală această gândire de a nu citi cărţi. Că vezi în ce groapă a pierzării ai căzut, împreună şi cu ucenicii tăi, în

urmarea cea împotriva Sfintei Biserici, pentru aceea că nu citeşti cărţile cu băgare de seamă. Că eu viaţa voastră o laud, nevoinţele voastre le fericesc şi mă folosesc de petrecerea voastră, însă cu această nevoinţă a voastră trebuie şi minte, trebuie şi socoteală, ca să nu fie deşartă toată munca voastră, ci să fie şi viaţa voastră, şi urmarea voastră toată după puterea Sfintei Scripturi. Că dacă urmarea voastră nu va fi după puterea Sfintei Scripturi, atunci nici spre un folos nu vă va fi vouă toată munca şi nevoinţa vieţii voastre. Au nu ştiţi că urmarea dreaptă, după puterea Sfintei Scripturi, cap este? Iar dacă capul va fi tăiat, ce folos de trup? Adică, dacă va fi urmarea împotrivitoare asupra Sfintei Biserici şi asupra puterii Sfintei Scripturi, ce folos va fi de multă nevoinţă? Că măcar şi pe morţi de va învia, unul ca acesta nu se va mântui. Pentru aceea, părinte Atanasie, dacă vrei singur să te mântuieşti şi să arăţi ucenicilor tăi calea împărătească a poruncilor lui Dumnezeu, ceea ce duce către Împărăţia Cerească, să te lipeşti cu tot sufletul către citirea cărţilor. Aceasta şi ţie, şi ucenicilor tăi să vă fie neîmprelestit învăţător şi cu întrebarea celor iscusiţi îndreptându-vă pe voi în calea mântuirii, că într-alt fel a se mântui nu se poate.

Că aşa grăieşte Sfântul Ioan Gură de Aur: „Nu se poate a se mântui nimenea, dacă nu se îndulceşte des cu citirea cea duhovnicească”.

Iar Sfântul Vasile cel mare învaţă: „Să înveţe stareţul pe fraţi după puterea Sfintei Scripturi, iar dacă nu, atunci va fi mincinos martor spre Dumnezeu şi fur de cele sfinte”.

Şi marele Anastasie, sinaitul grăieşte: „Pentru aceea datori suntem întru toate ce grăim şi facem a avea arătare din Dumnezeiasca Scriptură, ca nu cumva, cu obiceiurile omeneşti împrelestindu-ne, să cădem din calea cea dreaptă şi vom cădea în prăpastia pierzării”.

Şi iarăşi grăieşte: „Ni se cade nouă cu frică şi cu dragoste să ne învăţăm întru Dumnezeieştile Scripturi şi să ne ridicăm pe sine, şi unul pe altul, cu pomenirile Sfintelor Scripturi“.

Iar Sfântul marele Nicon Mavrioriu scrie aşa: „De vreme ce nu ispitim [cercetăm] cu smerenie şi cu dreaptă minte, ziua şi noaptea, cu frica lui Dumnezeu Sfintele Scripturi, ne abatem de tot din calea cea dreaptă către mireneasca şi trupeasca poftă şi urmare, şi departe suntem de la Dumnezeu.

Iar Sfântul Ioan Gură de Aur grăieşte: „Pentru aceea, trebuie multe rugăciuni şi totdeauna învăţătură a Dumnezeieştilor Scripturi, ca focul relelor patimi să-l

stingă şi fumul întunecării lumeşti să-l risipească; că rugăciunea şi citirea sfintelor cărţi foarte pe noi ne foloseşte ca nimic alta, dacă aceasta o facem cu trezvire. Că aceasta este hrana sufletului, aceasta este împodobirea, aceasta este viaţa şi ridicarea minţii şi întărirea. Spre acest lucru totdeauna să ne întărim şi spre aceasta să ne sârguim”.

Aşijderea şi toţi Sfinţii Părinţi ne învaţă pe noi, ridicându-ne către citirea cea cu osârdie a cărţilor.

Şi să nu-mi grăieşti mie, părinte, că una sau două cărţi sunt de ajuns pentru citirea cea către îndreptarea sufletească. Că şi albina nu numai dintru una sau două, ci din multe florişoare adunând dulceaţă, miere face. Aşijderea şi cel ce citeşte cărţile Sfinţilor Părinţi, dintru una se îndreptează pentru sfânta credinţă a urma drept, dintr-alta de pustnicie şi din alta de ascultare. Şi pe scurt a zice, dintru învăţăturile multor Sfinţi Părinţi, se îndreptează omul către viaţa Evangheliei. Şi pentru rugăciunile sfinţilor acelora ce cu Duhul Sfânt au făcut cărţile, scapă şi din urmarea cea împrelestită şi împotrivitoare Sfintei Biserici şi se îndreaptă în calea mântuirii, scăpând de mult împletitele vicleşuguri ale diavolului, cu bun darul lui Hristos.

Iată, părinte, după puterea Sfintei Scripturi aduc înaintea ta sfatul meu pentru citirea cărţilor. Dacă vei vrea a-l primi, bine vei face. Dar dacă nu vei vrea, tu ştii că nu sunt eu învăţătorul tău. Nevoia m-a silit a te sfătui pe tine aceasta, pentru că eu socotesc că nu este altă pricină a alunecării voastre, decât nebăgarea de seamă la citirea cărţilor. (…)

Dar vouă, fraţilor mei, Gherasime şi Hrisante şi ceilalţi împreună, după puterea Sfintei Scripturi şi după învăţătura Sfinţilor Părinţi, acest fel de sfat folositor de suflet vă dau: Dacă vreţi cu adevărat a vă mântui, într-acest chip să băgaţi de seamă de stareţul vostru, dacă el vă învaţă pe voi după puterea Sfintei Scripturi şi după poruncile lui Dumnezeu, atunci voi să petreceţi până la moarte în ascultare şi nicidecum să nu vă despărţiţi de dânsul, ci, toată voia voastră înaintea lui lepădând, să vă sârguiţi porunca lui ca a lui Dumnezeu a o împlini. Iar dacă veţi înţelege că rău învaţă şi nu după puterea Sfintei Scripturi şi împotriva Sfintei Biserici, atunci cu toată puterea să vă sârguiţi a vă depărta de la dânsul, ca nu, în loc de mântuire, pierzare să moşteniţi. Totdeauna în gând şi în inimă, şi în suflet, să aveţi cuvântul Sfântului apostol Pavel, ce grăieşte aşa: „Dar măcar şi noi sau înger din cer de va binevesti vouă, mai mult decât am binevestit vouă, anatema să fie”.

Pentru aceea, fraţilor, acest cuvânt grăind, băgaţi de seamă de voi, ca să nu seceraţi mărăcini în loc de grâu şi să aflaţi pierzare în locul mântuirii. Că dacă învăţătura vă va fi vouă după puterea Sfintei Scripturi, atunci şi ascultarea voastră vă va fi vouă întru mântuirea sufletului, pe care noi toţi să o dobândim, cu bun darul Domnului nostru Iisus Hristos. Căruia I se cuvine toată mărirea, cinstea şi închinăciunea, cu Cel fără de început al lui Părinte şi cu Preasfântul şi bunul şi de viaţă făcătorul Duhul Lui, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(în: Sfântul Paisie de la Neamţ, Cuvinte şi scrisori duhovniceşti, vol. 2, Ed. Doxologia, Iaşi, 2010)

Sfântul Paisie de la Neamţ ne arată ce este uniaţia: lup răpitor de suflete în blană de oaie

Pe 21 octombrie Biserica Ortodoxă îi pomeneşte pe Sfinţii mărturisitori ardeleni: Cuvioşii mărturisitori Visarion şi Sofronie, a Sfântului mucenic Nicolae Oprea şi a Sfinţilor preoţi Mărturisitori Ioan şi Moise Măcinic, trăitori în veacul al XVIII-lea, luptători până la moarte pentru păstrarea Ortodoxiei în Ardeal în faţa teribilei şi perfidei agresiuni papistaşe, a căror pildă devine astăzi foarte importantă şi de dureroasă actualitate.

Sfântul Paisie Velicicovski - Ce este, dar, Uniaţia?

Unia este o aşchie desprinsă de la Sfânta Biserică a Răsăritului şi unire cu necredincioasă, ca Să nu-i zic biserică râmlenească. Unia este înşelăciunea diavolului, ce-i vânează pe cei nesocotiţi întru pierzanie. Unia este un lup răpitor de suflete în piele de oaie. Unia este veninul aducător de moarte, în chip de miere, ce pierde sufletele. Unia este mlădiţa înainte-mergătoare a antihristului, ce ademeneşte cu măgulire pe cei mai neştiutori întru pierzanie. Unia este prăpastia iadului pentru cei ce nu au parte de cuget. Unia este Iuda, ce cu linguşitorul sărut a vândut credinţa pravoslavnică.

Şi ce să mai vorbim mult? Unia este ca şi râmlenii eretici. Cum dar uniaţii nu sunt râmleni, când toate dogmele credinţei ortodoxe le-au călcat în picioare şi pe cele râmleneşti le-au adoptat, zicând cu neruşinare, precum că Duhul Sfânt purcede şi de la Fiul?

Şi papei de la Roma, adevăratului eretic ce s-a prea mărit şi s-a înălţat mai mult decât toată fiinţa zidirii şi s-a asemuit pe sine cu Dumnezeu şi care zice: „Precum că eu nu pot nici cu cuvântul, nici cu fapta, nici cu gândul să greşesc niciodată”, aceluia i se închină şi în loc de Hristos, pe el de căpetenia bisericii îl au.

(…) Cine din făpturile zidite de Dumnezeu nu a greşit? Nu a fost oare izgonit din ceruri satana pentru trufia sa? Nu a greşit oare şi cel dintâi om zidit, Adam? Unuia Dumnezeu numai nu Îi este cu putinţă să greşească. Prin aceasta şi minte papa de la Roma că nu poate să greşească, ci şi a greşit şi întotdeauna greşeşte prin trufia sa diavolească, din care încă şi în felurite erezii a căzut. Şi precum satana din ceruri, aşa şi el de la Sfânta Biserică Ortodoxă a Răsăritului alungat a fost şi ca un mădular putred şi duhnind de erezie, de la trupul împlinirii creştinilor ortodocşi a fost tăiat şi întru veşnică anatemă a fost sobornicește dat de către cele patru scaune apostolicești ale Patriarhilor. Atunci cum de uniaţii nu sunt eretici ca şi râmlenii? Nu defăimează oare şi aceia ca şi papa, zicând precum că Duhul Sfânt de la Tatăl şi de la Fiul purcede, care este cea dintâi şi cea mai de seamă, mai mult decât toate erezia ereziilor. Pentru că este cugetarea lor pentru Unul Dumnezeu în Treime rea şi nedreaptă şi potrivnică Sfintei Scripturi şi întru aceasta este deopotrivă cu cea pentru Arie şi cu toţi ceilalţi eretici. (…)

Căci unul este Izvorul Dumnezeirii, Tatăl - zice Sfântul Dionisie Areopagitul, ucenicul Sfântului apostol Pavel - Fiul însă şi Duhul sunt de Dumnezeu născută Dumnezeire, încă şi astfel trebuie spus – vlăstare ale sădirii lui Dumnezeu, în chipul oarecăror flori şi mai presus de fire Lumină.

Şi dumnezeiescul proroc David încă zice: „Prin Cuvântul Domnului cerurile s-au întărit şi a Duhului gură, a Lui este toată puterea lor”.

Vezi oare că pe Domnul Îl numeşte Tatăl, iară pe Cuvânt îl numeşte Fiul, precum de la El Însuşi în veac S-a născut, iară pe Duh - gura Lui, dar nu-I numeşte pe Ei cu Duhul Sfânt, pentru că de la Unul Tatăl purcede. Şi altele mii de mărturii se află în Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament şi mai luminat decât soarele zicând că Duhul Sfânt de la Însuşi Unul Tatăl purcede şi pe Fiu Se odihneşte, precum şi dintru Botezul Domnului Se învederează!

Şi toţi sfinţii tâlcuitori ai Sfintei Scripturi, stâlpi a toată lumea şi dascăli a toată lumea, ca şi cu o singură gură zic că de la Tatăl Sfântul Duh purcede, dar nicăieri n-au scris că şi de la Fiul precum potrivnicul lui Dumnezeu, papa, a cutezat acest cuvânt a adăuga.

Sfântul Ioan Damaschin încă limpede spune: „Că Duhul, deci, al Fiului, zicem, iară de la Fiu, nu zicem”.

Vezi, oare, prea iubite, că alta este „al Fiului” şi alta este „şi de la Fiu”. Căci noi, toţi ortodocşii, mărturisim că Duhul Sfânt este Duh al Fiului pentru Una fiinţă, ci nu „de la Fiu”, nicidecum, nu numai că nu zicem, dar nici nu gândim, chiar dacă şi mii de morţi am îndura.(…)

Iar pentru celelalte ale lor rătăciri, precum s-a spus, cum s-au îndepărtat de Dumnezeu şi s-au dezlipit de Sfânta Sobornicească şi Apostolicească Biserică a Răsăritului şi toată Sfânta Scriptură au prefăcut-o şi Sfintele Soboare le-au încălcat şi cele şapte Sfinte Taine le-au batjocorit şi toată tâlcuirea Sfintei Scripturi şi a sfinţilor Dascăli ai Bisericii cu semeţia lor le-au călcat în picioare şi toate Cărţile Sfinte le-au schimbat, cum au vrut.

Şi va fi oare nădejdea mântuirii celora ce se unesc cu asemenea eretici? Deloc, nicidecum. Drept aceea, dacă eşti încă în stare de a scăpa, ia-o la fugă, fugind de blestemata unie ca şi Lot de Sodoma, nu-ţi fie milă nici de avere, nici de neamuri dacă vor dori încă să te asculte, ci izbăveşte-te scăpându-ţi sufletul de la pierzanie. Căci nimic nu-ţi este mai de trebuinţă decât sufletul tău, iar pentru el Hristos a murit. Şi fugind, nu căuta înapoi cu inima pentru grabnica pierdere a averilor, ca să nu fii cuprins de focul papistaşilor, mai cumplit decât al gheenei, căci mai bine-i pentru tine ca într-un cuptor să arzi decât să defăimezi Duhul Sfânt, precum hulesc râmlenii, adăugând la „Cred întru Unul Dumnezeu”, acest adaos „şi de la Fiu”.

Ieşi şi fugi de unie cât poţi de repede, ca să nu ţi se întâmple ţie moartea în unie şi vei fi numărat cu ereticii şi nu cu creştinii. Străduieşte-te să-ţi mântui sufletul tău de ademenirea diavolului până când mai ai timp, ca să nu te plângi fără folos după moarte în focul gheenei pe vecie. Încă nu numai singur să ieşi, dar şi pe alţii să-i povăţuieşti să iasă, pe care îi ştii, după cunoştinţă, că te vor asculta pe tine. Iar de nu, apoi singur să ieşi din mrejele vrăjmaşilor din unie şi să te uneşti cu Sfânta Biserică a Răsăritului cu sufletul şi inima. Şi astfel, cu Biserica Ortodoxă de Răsărit, prin neprihănita credinţă cu creştinii ortodocşi împreună aflându-te şi poruncile lui Hristos îndeplinind, vei putea să te mântuieşti întru Unul Domnul nostru Iisus Hristos, Căruia slavă, cinste şi închinăciune, cu Tatăl şi Sfântul Duh, acum şi pururea şi în nesfârşitele veacuri. Amin.

(Fragmente din: Sfântul Paisie de la Neamţ, Cuvinte şi scrisori duhovniceşti, 2010, Ed. Doxologia, Iaşi)

Sfântul Paisie de la Neamţ - Cuvinte trezitoare, de mare folos pentru începutul Postului. Gândul la moarte. “Astăzi este timpul pocăinţei”

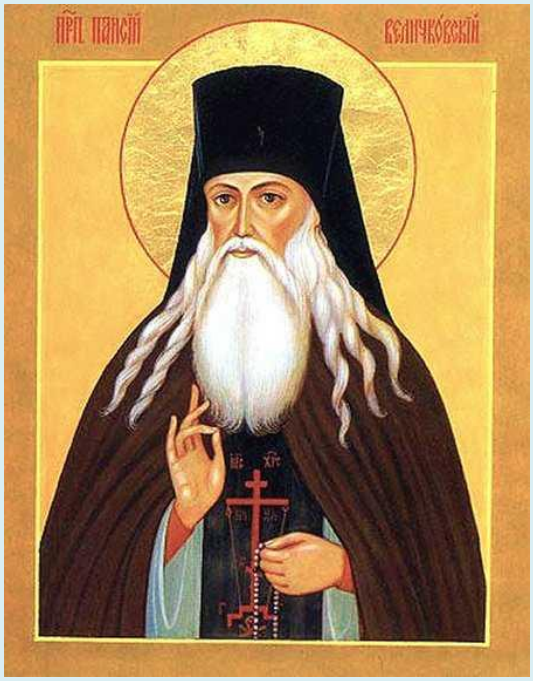

Arhimandrit Paisie Velicikovski - Crinii ţarinei sau flori prea frumoase:
https://www2.slideshare.net/steaemy1/crinii-tarinei

https://www.academia.edu/44513727/Arhimandrit_Paisie_Velicikovski_Crinii_%C5%A3arinei_sau_flori_prea_frumoase

***

Cuvântul 1. Scurtă expunere a gândurilor care îndeamnă la pocăinţă

Adu-ţi aminte, suflete al meu, despre îngrozitoarea şi înspăimântătoarea minune a Creatorului tău, Care pentru tine s-a făcut om şi a suferit pentru mântuirea ta; îngerii Lui se înfiorează, Heruvimii se îngrozesc, Serafimii se înspăimântă şi toate puterile cereşti îl proslăvesc neîncetat, iar tu, nefericite suflete, te leneveşti, măcar de acum înainte nu amâna, scumpe suflete al meu, sfânta pocăinţă, întristarea inimii şi ispăşirea pedepsei (epitimia) pentru păcatele tale.

Amânând însă an cu an, lună cu lună şi zi cu zi, nu vei mai dori să te pocăieşti din toată inima şi nu vei găsi pe cineva să te compătimească; o, cu câte chinuri vei începe să te căieşti, dar fără folos. Având putinţă să săvârşeşti astăzi o faptă bună nu amâna, iubite suflete al meu, nu amâna sfânta pocăinţă, pentru că nu poţi şti ce poate aduce ziua de azi, orice nenorocire se poate întâmpla cu tine în noaptea

aceasta, fiindcă nu ştii ce îţi va aduce ziua ori noaptea: te aşteaptă o viaţă lungă sau o moarte grea şi năprasnică. ***Astăzi, scumpe suflete al meu, este timpul sfintei pocăinţe; astăzi, suflete al meu, este timpul răbdării; astăzi este timpul să înduri amărăciunile; astăzi este timpul îndeplinirii poruncilor şi săvârşirii faptelor bune; astăzi este timpul plânsului dulce şi al bocetului cu lacrimi. Dacă cu adevărat vrei să te mântuieşti, suflete al meu, iubeşte amărăciunile, oftările, cum mai înainte iubeai liniştea; trăieşte ca şi cum ai muri zilnic; căci repede va trece viaţa ta ca umbra norului înaintea soarelui şi vei rămâne necunoscut şi uitat; zilele vieţii noastre parcă se scurg în aer; nu ceda nici în faţa celei mai grele amărăciuni. În relaţiile cu oamenii, în suferinţa nevădită şi cea vădită nu te deda mâhnirii, nu te tulbura, nu fugi, dar socoate-te ca pulberea de sub picioarele lor. Fără acestea nu te poţi mântui şi scăpa de chinul veşnic. Căci repede trece viaţa noastră de parcă ar trece o zi. Omul dacă nu se va desăvârşi cuvios prin virtuţi sau nu-şi va jertfi viaţa pentru îndeplinirea poruncilor Sfinţilor Părinţi, nu se poate mântui.***

Astfel, dragă suflete al meu, adu-ţi aminte de toţi sfinţii proroci, apostoli, mucenici, ierarhi, cuvioşi şi drepţi, de cei săraci cu duhul şi de toţi cei bineplăcuţi lui Dumnezeu. Unde ai găsi sfinţi, care nu şi-ar fi supus trupul duhului ori nu ar fi suferit în nenorociri şi în grele mâhniri? Ei au suferit foarte multe nenorociri, au îndurat foame şi mâhnire în inimă, aveau bunătatea copiilor şi toată mila, ajutau pe alţii la dureri şi la nevoie făceau diferite milostenii după puterile lor; ceea ce nu-şi doreau sieşi şi ceea ce urau, nu făceau altora. Cu supunere, că robii cumpăraţi lucrau nu ca pentru om, dar ca pentru Dumnezeu, cu înţelepciune simplă, nefiind învăţaţi, neştiind nimic, dar numai tinzând la mântuirea lor.

O, omule! Moartea te aşteaptă. Dacă te vei strădui, atunci vei fi răsplătit cu viaţă veşnică în veacul veacului, dacă vrei să învingi patimile, atunci taie-ţi plăcerile; dacă alergi după mâncare, vei duce viaţa în patimi; nu se va smeri sufletul dacă trupul nu se va lipsi de pâine; este cu neputinţă să salvezi sufletul de la pieire, păzind trupul de neplăceri. Pentru aceasta nu uita: dacă vrei, suflete al meu, să te mântuieşti, să treci calea cea plină de mâhnire, să intri în Împărăţia Cerurilor, să dobândeşti viaţă veşnică, atunci slăbeşte-ţi trupul tău, gustă amărăciunea de bună voie, poartă mâhnirile grele, aşa cum au făcut toţi sfinţii.

Când însă omul se pregăteşte şi-şi pune în gând să îndure orice mâhnire în numele lui Dumnezeu, atunci toate aceste mâhniri şi neplăceri şi atacuri din partea demonilor şi ale oamenilor îi par uşoare şi fără durere; el nu se teme de moarte şi nimic nu-l poate despărţi de dragostea lui pentru Hristos. ***Ai auzit tu, iubite suflete al meu, despre aceea cum îşi petreceau viaţa Sfinţii Părinţi? Ah, suflete al meu!***

Măcar prin puţin urmează-i: oare n-au vărsat ei lacrimi? N-au fost ei oare mâhniţi, slabi şi istoviţi cu trupul? Oare n-au avut ei boli trupeşti, răni grele şi tânguieli sufleteşti cu lacrimi? Oare n-au avut şi ei acelaşi trup slab ca şi noi, oare nu au avut şi aceleaşi dorinţe de ceva frumos, dulce şi uşor în această lume şi de linişte trupească? Da, au avut şi trupurile lor cu adevărat au suferit, dar ei schimbau dorinţele lor pe răbdare şi mâhnirile pe bucuria din viitor. Ei o dată pentru totdeauna s-au dezis de toate, s-au considerat ca şi morţi şi se supuneau chinurilor fără cruţare în faptele lor duhovniceşti.

Iată cum, suflete al meu, au trudit Sfinţii Părinţi, neavând linişte în toate suferinţele, au supus trupul duhului, au îndeplinit toate poruncile lui Dumnezeu şi s-au mântuit. Iar tu, sărmane, nici cât de puţin nu vrei să te forţezi, orice muncă cât de uşoară te istoveşte, te face să pierzi curajul, nu-ţi aduci aminte de ceasul morţii şi nu plângi pentru păcatele tale; însă te-ai deprins, nenorocite suflete al meu, să mănânci şi să bei prea mult şi să te leneveşti; oare nu ştii că de bună voie mergi la chinuri? ***Şi nu ai deloc răbdare; atunci cum vrei să te mântuieşti?*** ***Măcar de acum înainte trezeşte-te, dragă suflete al meu, fă ceea ce-ţi spun eu. Dacă nu poţi să te trudeşti cum s-au trudit sfinţii Părinţi, apoi începe măcar după puterile tale; cu smerenie în inimă, slujeşte pe oricine; neluând în seamă neputinţa ta şi osândindu-te, spune: amar ţie suflete al meu, amar ţie, afurisite, amar ţie, zgârcitule, amar ţie, spurcate, leneşule, nepăsătorule, somnorosule şi asprule, amar ţie, pierdutule. Şi aşa, încetul cu încetul, sufletul se va umili, va lăcrima, îşi va reveni şi se va pocăi.***

Cuvântul 2. Lupta contra tristeţii, lenevirii şi moleşelii

Când se va întâmpla aceasta, atunci îndreaptă-ţi cugetul la moarte. Apropie-te imaginar de un sicriu, uită-te acolo la mortul de 4 zile, cum se înnegreşte, se umflă, răspândeşte miros neplăcut, este mâncat de viermi, pierzându-şi înfăţişarea şi frumuseţea. Uită-te în alt loc: aici zac osemintele celor tineri şi bătrâni, celor chipeşi şi urâţi şi astfel judecă – cine a fost frumos ori urât, cine a fost pustnic, înfrânat, ascet ori nepăsător şi dacă le-a adus folos celor bogaţi faptul că s-au odihnit şi s-au desfătat în lumea aceasta.

Adu-ţi aminte apoi de chinurile veşnice despre care scriu cărţile sfinte, despre focul gheenei, bezna infernală, scrâşnetul dinţilor, viermele neadormit şi închipuie-ţi cum păcătoşii strigă acolo cu lacrimi amare şi nimeni nu-i izbăveşte, plâng amarnic, dar nimeni nu-i jeleşte; oftează din adâncul inimii, dar nimeni nu-i compătimeşte; se roagă pentru ajutor, se plâng de chinuri, dar nimeni nu-i aude.

Gândeşte-te cum orice faptă, fiecare la timpul ei, slujeşte Domnului, Creatorului tău. Cugetă la prea slăvitele minuni ale lui Dumnezeu, săvârşite asupra robilor Săi de la începutul veacului şi îndeosebi la aceea cum Domnul, smerindu-Se şi suferind pentru mântuirea noastră, a dat har şi a sfinţit neamul omenesc şi pentru toate acestea, adu mulţumire Dumnezeului iubitor de oameni. Aminteşte-ţi de viitoarea viaţă fără de sfârşit şi de Împărăţia Cerurilor, de odihnă şi neînchipuita bucurie. Îndeplineşte, nu lăsa rugăciunea lui Iisus. Dacă îţi vei aminti despre toate acestea şi le vei îndeplini, atunci tristeţea, lenevia şi moleşeala vor pieri, iar sufletul tău va învia ca din morţi cu harul lui Hristos.

Cuvântul 3. Înduioşătoarea povaţă care curmă orice prea mărire şi trufie omenească şi care preface sufletul într-un izvor de lacrimi

Dacă tu cauţi o astfel de înduioşare, atunci este foarte de folos să asculţi următoarea învăţătură despre ieşirea sufletului. Acum tu, omule, te desfătezi cu frumuseţea, cu farmecul, cu slava şi-ţi petreci viaţa ta în podoabe deşarte, sperând să-ţi petreci viaţa aşa ceasuri, luni şi ani de-a rândul.

O, omule! Veacul tău se apropie de sfârşit, viaţa trece, timpul încetul cu încetul se scurge, înfricoşatul tron al Domnului se pregăteşte, Judecătorul Cel drept se apropie.

O, omule! Judecata e la uşă. Va trebui să dai răspuns. Râul de foc clocoteşte, pocneşte cu scântei puternice… Groaznice chinuri îi aşteaptă pe păcătoşi.

O, omule! Munceşte, străduieşte-te, jerfeşte-te. Înainte de moarte vestitorul nu vine. Darul pe sfinţi îi aşteaptă, cununi celor drepţi se pregătesc, se deschide Împărăţia Cerurilor pentru suferinzi şi truditori, pe aceştia îi aşteaptă odihna nesfârşită şi bucuria neînchipuită. Ochiul n-a văzut, urechea n-a auzit şi inima n-a simţit ceea ce Dumnezeu a pregătit pentru cei ce îl iubesc.

O, omule! Auzit-ai tu oare despre chinuri? De ce nu te înfiorezi şi nu te îngrozeşti?

O, omule! Auzit-ai oare despre fericirea nesfârşită? De ce nu te jertfeşti, de ce pierzi viaţa în vorbe şi în deşertăciuni? Mai târziu nu vei găsi alt timp, chiar de-l vei căuta cu lacrimi în ochi.

O, omule! Chiar de-ai trăi o sută sau o mie de ani pe această lume numai în mâncăruri şi desfătări, când va veni groaznicul ceas al morţii, ţi se va părea că viaţa

a trecut ca o zi, iar toate desfătările şi podoabele vor pieri fără urmă, ca şi o floare ce se ofileşte degrabă.

O, omule! Ca o zi este naşterea, tinereţea şi bătrâneţea ta. Şi după aceasta vine pe neaşteptate sfârşitul vieţii tale.
O, omule! Aminteşte-ţi, unde sunt buneii şi străbuneii tăi, unde-i tatăl tău, mama şi fraţii; unde sunt rudele şi prietenii tăi dragi? Oare nu toţi s-au petrecut din viaţa aceasta; oare n-au vrut şi ei să trăiască pe această lume, desfătându-se în bunăstarea lor? Dar iată că au fost răpiţi contra voinţei lor.

Aminteşte-ţi că tu eşti humă, din humă te hrăneşti şi în humă te vei întoarce: trupul se va distruge şi va putrezi, mâncat de viermi, iar oasele se vor risipi ca pulberea.

Aminteşte-ţi zilele veşnice şi anii generaţiilor trecute, câţi împăraţi au dus-o în desfătări şi podoabe. Ce le-au folosit lor, plecând din această viaţă vremelnică, desfătările şi podoabele? Toţi s-au prefăcut în humă şi cenuşă. Câţi au fost pe această lume tineri, puternici, bogaţi şi viteji, în floarea tinereţii şi a frumuseţii; cu ce le-a fost de folos puterea, tinereţea plăcută, frumuseţea înfloritoare? Parcă n-a fost nimic. Mii de mii, cât nisipul mării au fost neamuri de oameni şi toţi s-au petrecut din această viaţă. Mulţi din ei nu au putut da nici un răspuns în ceasul de pe urmă, pentru că pe neaşteptate, în picioare sau şezând, au fost răpiţi de moarte; unii mâncând şi bând şi-au dat duhul, unii au murit subit în drum; alţii, culcându-se în aşternutul lor să-şi odihnească trupul cu un somn scurt, au adormit pe veci; unii din ei în ceasul din urmă au suferit chinuri mari, înfricoşări groaznice, încât numai o închipuire despre ele ne poate îngrozi.

Vai! Cum plânge sufletul în preajma morţii, îşi ridică privirile spre îngeri, întinde mâinile către oameni, se roagă cu jale, dar nu primeşte ajutor; într-adevăr deşertăciune omenească! Pentru toţi este îngrozitor când sufletul se desparte forţat de trup; sufletul cu plânset iese, iar trupul este înmormântat; atunci speranţa la cele deşarte, farmecul, slava şi desfătarea pământească se prefac în nimic. Of, of! Amar, amar! Mare plânset şi bocet, suspin şi durere este despărţirea sufletului.

Scurt este drumul pe care îl trecem cu trupul; fum, abur, cenuşă, pulbere, duhoare este viaţa aceasta; ca fumul în văzduh, împrăştiindu-se ca floarea ierbii, ofilindu-se şi scuturându-se, ca fuga calului, ca apa, curgând repede, ca negura, ridicându-se de pe faţa pământului şi ca roua dimineţii dispărând sau ca pasărea zburând – astfel trece viaţa lumii acesteia; sau ca vântul în zbor, aşa trece pe alături timpul şi se sfârşesc zilele vieţii noastre.

Mai bine să rabzi şi să îndrăgeşti pe această lume suferinţele grele şi aspre, decât o mie de ani de bucurie şi linişte să schimbi pe o zi din viitor. Căci scurtă este calea vieţii pământeşti; pentru puţin timp apare şi repede trece. Cu adevărat dulceaţa, frumuseţea şi slava din această lume este deşertăciune şi putregai. Totul trece ca umbra schimbătoare şi suntem pe această lume ca în somn, acum omul este, puţin mai târziu pleacă. Astăzi e cu noi, iar dimineaţa este aşezat în sicriu. Of, of! Amar, amar!

Cu adevărat zadarnic se zbate orice pământean. Toţi ne vom schimba, toţi vom muri: împăraţii şi cnejii, judecătorii şi puternicii, bogaţii şi săracii şi toată făptura, omenească: astăzi cu ei se bucură şi se veseleşte vreun om oarecare, iar dimineaţa este de plâns şi bocit.

O, omule! Vino la sicriu şi priveşte la mortul ce zace în el: nu e slăvit, nu e arătos, nu e frumos; cum se umflă şi răspândeşte duhoare; trupul putrezeşte şi-l mănâncă viermii, oasele se golesc şi totul se descompune. Of, Of! Amar, amar! Suflete păcătos, groaznică privelişte. Amar, amar! Înzestrat cu simţiri trupeşti, creat cu înţelepciune, nu ai deloc strălucire, înfăţişare şi frumuseţe. Unde a dispărut frumuseţea ta trupească şi tinereţea minunată? Unde e faţa ta zâmbitoare, unde-s ochii tăi frumoşi şi luminoşi, unde-i graiul tău oratoric, unde e suflarea, vocea dulce, fină şi gingaşă? Unde e elocvenţa înţelepciunii, mersul mândru, visele şi dorinţele şi grija lumească? Toate au dispărut şi sunt mâncate de viermi: iată unii ies din gură şi nări, alţii din ochi şi urechi, şi toţi sunt respingători şi mârşavi. Of, of! Privind la rămăşiţele trupeşti din sicriu să ne întrebăm în sine: cine e rege, bogat ori cerşetor? Cine-i domnitor ori supus; Cine-i slăvit ori necunoscut? Cine-i înţelept ori neînţelept? Unde-i frumuseţea şi desfătarea lumii acestea? Unde-i puterea şi înţelepciunea acestui veac? Unde-s visele şi farmecele trecătoare? Unde-i bogăţia trecătoare şi deşartă? Unde-s podoabele de argint şi de aur? Unde-i mulţimea robilor? Unde-i stăpânirea acestui veac deşert? Nimic din toate acestea n-a rămas. Omul este lipsit de toate. Of, of! Amar, amar! Cu adevărat zadarnic se zbate orice pământean – mă uit la tine în sicriu şi mă îngrozesc de chipul tău; mă uit la tine şi mă cutremur şi vărs lacrimi din inimă. Of, of! Moarte crudă şi nemiloasă! Cine poate scăpa de tine? Tu seceri neamul omenesc ca pe grâul necopt.

Astfel, fraţilor, înţelegând scurtimea vieţii noastre şi deşertăciunea acestui veac, să ne pregătim de ceasul morţii, lăsând grijile lumeşti nefolositoare; fiindcă nu vei lua cu tine după moarte nici bogăţie, nici slavă, nici desfătări şi nimic din toate acestea nu vom lua cu noi în mormânt, numai faptele bune vor merge cu noi şi ne vor apăra şi vor rămâne cu noi; căci goi ne-am născut şi tot goi vom pleca. Şi astfel,

auzind toate acestea, noi trebuie nu numai să stăm tăcuţi în chilie, să punem frâu la limbă, să ne îngrijim de sufletele noastre şi să plângem la rugăciune pentru păcatele noastre, dar chiar şi sub pământ să ne ascundem, să plângem cât suntem vii pentru păcatele noastre şi să trăim murind în jertfa pentru Dumnezeu. Ştiind despre apropiata noastră moarte, trebuie să ne istovim trupul nostru pieritor încă înainte de moarte, căci el şi după moarte trebuie să rămână pieritor, până când Domnul Dumnezeu ne va învia din morţi în ultima zi şi ne va dărui viaţ veşnică şi Împărăţie fără de sfârşit în veac. Amin.

Cuvântul 4. Despre harul lui Dumnezeu.

- Cum poate să înţeleagă omul, dacă a dobândit harul desăvârşit ori nu? Unde este harul, izvorul vieţii, acolo din inimă izvorăsc fapte bune; când Duhul Sfânt pogoară, atunci orice muncă devine mai uşoară şi rugăciunea neîncetat iese din inimă şi ochii lăcrimează fără încetare şi orice cugetare este trează şi curată, fiindcă Duhul Sfânt lucrează atunci în om. Dar cine se lasă pradă patimilor, la acela patimile se înmulţesc şi când prin ele cel viclean pune stăpânire pe om, atunci în sufletul lui se face întuneric beznă şi povară.

- Cine este sfânt (adică are calităţile sus-numite ale harului desăvârşit)? Acela care fără prihană a păstrat şi a îndeplinit poruncile, care a biruit patimile şi a renunţat la orice desfătare. Dar cine a renunţat la desfătări? Acela care a respins pe deplin iubirea de sine în toate aspectele ei; care s-a urât pe sine în veacul acesta scurt pentru Împărăţia Cerului şi viaţa veşnică; care a dobândit credinţă neclintită; nădejde puternică şi neîndoielnică la Dumnezeu, în toate chinurile şi nevoile. Acela într-adevăr este sfânt şi nestăpânit de patimi.

Sfătuire

Rogu-vă pe voi şi vă sfătuiesc, iubiţii mei părinţi şi fraţi şi fii, să iubiţi pe Domnul din tot sufletul vostru şi frica Lui să petreacă în inimile voastre! Fiţi drepţi şi adevăraţi fii, supuşi şi căutând în jos, iar mintea să o aveţi ridicată la cer. Câştigaţi-vă umilinţa către Dumnezeu şi către oameni!

Pe cel întristat să-l mângâiaţi, fiţi răbdători în necazuri, iar nu cârtitori, fiţi îndurători şi milostivi, hrăniţi-i pe săraci, fiţi primitori de străini, întristaţi-vă pentru păcate. Fiţi veseli întru Dumnezeu. Flămânziţi şi însetaţi, fiţi blânzi şi cinstiţi la cuget şi la cuvânt. Nu fiţi iubitori de argint, fiţi iubitori de fraţi. Nu fiţi făţarnici, nu fiţi mândri. Fiţi nevoitori către Dumnezeu, fiţi dulci la răspunsuri. Fiţi rugători adeseori, fiţi pricepuţi şi nu osândiţi pe nici un om. Fiţi sprijinitorii celor

necăjiţi, fiţi către toţi îndurători şi veţi fi neam al Evangheliei şi fii ai învierii şi moştenitori ai vieţii veşnice, întru Hristos Iisus Domnul nostru, a Căruia este mărirea, stăpânirea, puterea şi închinăciunea, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

***

Patru lucruri sunt rele şi dacă unul din acestea are omul, nu poate să se pocăiască, şi rugăciunea lui nu este primită la Dumnezeu:

1. mândria, când socoteşte că vieţuieşte bine;
2. că mulţi se folosesc şi se zidesc din întâlnirea şi vorbirea cu el;
3. că vieţuirea lui place şi lui Dumnezeu, şi oamenilor; şi
4. că adevărat s-a izbăvit de păcatele sale cele multe după ce s-a depărtat în pustie.

Dacă acestea le socoteşte omul despre sine, nu vieţuieşte Dumnezeu întru el. Ci călugărului, dimpotrivă, i se cuvine a se socoti pe sine mai rău decât necuvântătoarele şi a socoti că lucrul lui nu este plăcut înaintea lui Dumnezeu; după cum zice proorocul: „Toată dreptatea omului este ca o cârpă lepădată înaintea lui Dumnezeu“.

De nu se va încredinţa, într-adevăr, că este mai necurat decât necuvântătoarele, decât cele zburătoare şi decât câinii, nu-i primeşte Dumnezeu rugăciunea. Că necuvântătoarele, păsările, câinii şi alte animale niciodată nu greşesc faţă de Dumnezeu, nici nu vin la judecată. Arătat este deci că omul este mai păcătos decât dobitoacele. Că mai de folos i-ar fi fost lui să fi fost ca cele necuvântătoare, nici din morţi să învieze, nici la Judecată să vie. Cele necuvântătoare nu grăiesc de rău, nu se mândresc, ci iubesc pe cei ce le hrănesc, în timp ce omul nu iubeşte pe Cel ce-l hrăneşte, adică pe Dumnezeu, Care l-a făcut. Că, dacă are pomenire de rău asupra duşmanului său, rugăciunea nu îi este primită la Dumnezeu; chiar de s-ar răstigni pe sine şi chiar de ar învia morţii, cel care nu iartă nu are parte de milă sau de iertare la Dumnezeu.

Dacă osândeşte pe vreun om care păcătuieşte şi el va fi osândit, măcar de ar face semne şi minuni, că zice Hristos: ***„Nu judecaţi şi nu veţi fi judecaţi” (Mt 7, 1). Deci se cuvine creştinului a nu judeca pe nici un om. Că nici Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului. Drept aceea, cel ce judecă mai înainte de Hristos este antihrist, adică potrivnic al lui Hristos. Că azi mulţi sunt curvari şi tâlhari, iar mâine sunt cuvioşi şi drepţi. Păcatele lor le-a văzut cel ce judecă, dar pocăinţa lor nu a văzut-o şi ei judecă cu nedreptate.***

Căci dacă-l judecăm pe aproapele nu avem dragoste, iar dacă nu avem dragoste, după cum zice Apostolul: ***„Chiar de-aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor (…), de-aş avea toată ştiinţa, şi credinţă de-aş avea cât să mut şi munţii (…), de mi-aş da toată avuţia săracilor şi trupul de mi l-aş da să-l ardă, dacă dragoste nu am, nimic nu-mi foloseşte!" (I Cor 13, 1-3).***

Dar poate va zice cineva: „Cum este cu putinţă a da săracilor toată averea şi a nu avea dragoste, că doar milostenia dragoste este?". Milostenia nu este dragoste desăvârşită, ci numai parte din dragoste. Că mulţi unora le fac milostenie, iar altora le fac strâmbătate. Pe unii îi primesc cu drag, iar pe alţii îi pomenesc de rău. Pe unii îi acoperă, iar pe alţii îi bârfesc. De cei străini se milostivesc, iar pe cei de aproape îi urăsc. Deci nu este această dragoste desăvârşită, nu este! Ci ***dragostea pe nimeni nu urăşte, pe nimeni nu ocărăşte, pe nimeni nu supără; nu-i este silă nici de credincios, nici de necredincios, nici de străin, nici de ai lui, nici de păcătos, nici de curvar, nici de spurcat. Ci mai vârtos pe neputincioşi, pe păcătoşi, pe leneşi îi iubeşte şi pentru ei plânge cu durere şi se tânguieşte pentru cei răi şi păcătoşi. Se umileşte urmând lui Hristos, Care a chemat pe cei păcătoşi, mâncând şi bând cu ei.*** Iar în alt loc Domnul a zis: ***„Fiţi buni şi îndurători, ca şi Tatăl vostru Cel din ceruri, căci Acela face să răsară soarele şi trimite ploaia peste cei buni şi peste cei răi, peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi" (Mt 5, 45).*** Deci a arătat Domnul care este dragostea cea adevărată: a iubi pe toţi deopotrivă.

Aşa şi cel ce, în adevăr, are dragoste: pe toţi îi iubeşte, pe toţi îi ajută, pe toţi îi miluieşte, pentru toţi se roagă. Că sunt orbi cei care fac milostenie la mulţi, dar pe alţii îi urăsc şi trupul pângărindu-şi, se rătăcesc, nădăjduind în milostenia pe care o fac.

Iar Domnul nostru Iisus Hristos să ne păzească cu Harul Său, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Rugăciune

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu cel adevărat; Cel ce Te-ai pogorât din Cer pe pământ ca să ne arăţi nouă cale şi chip cum să putem trece de pe pământ la Cer, Cel ce ai răbdat Crucea şi moartea, ca să ne arăţi cum să răbdăm necazurile şi moartea pentru dragostea Ta, întăreşte-mă, luminează-mă, dă-mi ajutor ca să rabd necazurile pentru numele Tău, ca să mă sfinţească, să mă curăţească şi să mă mântuiască de tot răul. Dumnezeirea Ta cea milostivă să mă primească pe mine, nevrednicul robul Tău, care strig către Tine. Că Dumnezeu

milostiv eşti şi Ţie mărire înălţăm, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Mulţumeşte Domnului că, pentru puţină osteneală şi nevoinţă, a gătit viaţa cea veşnică şi pentru aceasta cu dragoste şi cu lacrimi zi către Dânsul: Mulţumescu-Ţi, Doamne Dumnezeul meu, Dătătorule de bine, Cel Preaîndurat, că pentru o mică oarecare bună petrecere ai făgăduit a ne da viaţa cea veşnică şi Împărăţia Cerească. Însuţi Cela ce m-ai zidit, însuţi Cela ce m-ai făcut şi dai toate cele spre trebuinţă şi viaţă veşnică, nu pentru puţină vreme, nu pentru o sută sau pentru o mie de ani, ci pentru vecii vecilor, care nu au sfârşit, o, Preaiubite, Doamne al Domnilor, îndreptează-mă pe calea mântuirii; o, Preadulce întru îndulcirile cele mai presus de lume, învaţă-mă să fac voia Ta; o, Preadorite întru doriri, Cela ce eşti dragostea care covârşeşte toată mintea şi tot cugetul, cine Te va iubi după cum se cade şi cine se va lipi de Tine cum se cuvine, cu toată inima? O, dragostea Ta cea dumnezeiască şi dorirea; o, slava cea dumnezeiască, prea strălucitoare; o, dumnezeiasca Ta rază, străluceşte mie lumina înţelegerii Tale!

O, Dumnezeul meu, luminează-mi sufletul cel întunecat, aprinde-mi şi-mi înfierbântează inima şi rărunchii ca focul cu dragostea Ta cea dumnezeiască! O, Făcătorul meu Preamilostive, slavă, Doamne, nemărturisitei Tale îndurări, slavă prea minunatei Tale aşezări, Preasfinte Împărate, slavă nespusei şi neajunsei Tale bunătăţi şi prea înţelepciunii, Iubitorule de oameni, Doamne!

Că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi stăpânirea, dimpreună cu Tatăl şi cu Preasfântul şi Bunul şi de viaţă făcătorul Tău Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(din: Sfântul Paisie Velicicovski, Crinii Ţarinii)

Rugăciunea lui Iisus cuprinde inima, iar inima cuprinde rugăciunea

„Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine”. Dacă cineva, cu dorinţă şi neîncetat precum e răsuflarea din nări, spune această rugăciune, atunci în scurt timp, în el pogoară Sfânta Treime - Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh şi creează în el lăcaş, şi rugăciunea cuprinde inima, iar inima cuprinde rugăciunea, şi omul spune ziua şi noaptea această rugăciune, şi astfel se eliberează de toate mrejele vrăjmaşului.

(Sfântul cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ, Crinii ţarinei sau Flori prea frumoase adunate pe scurt din Dumnezeiasca Scriptură, Editura Bisericii Ortodoxe din Moldova, Orhei, 1995, p. 26)

În fiecare seară şi dimineaţă, să stăm de vorbă cu sufletul nostru

În fiecare seară trebuie să ne cercetăm cum am petrecut ziua şi în fiecare dimineaţă iarăşi să ne întrebăm, cum am petrecut noaptea. Şi aceasta trebuie să facem nu numai uneori, dar întotdeauna, în orice loc trebuie să ne dăm seama despre orice lucru şi să ne gîndim la virtuţi şi patimi, să ne gândim la ce etapă a vieţii ne aflăm - la începutul, la mijlocul ori la sfârşitul ei. Meritǎm noi, oare, plată pentru faptele săvârşite, ori numai muncim, dar plată nu avem? Când păcătuim cu ceva, atunci să completăm neajunsurile virtuţii prin lacrimi şi plânset.

Noi nu ne desăvârşim şi suntem săraci în har din cauză că nu ştim în ce constă începutul, mijlocul şi desăvârşirea virtuţilor, din ce motive secătuieşte virtutea, că la orice virtute se adaugă viciul trufiei, care lucrează împotriva ei. Fără a şti aceasta, noi ne trudim în zadar.

Deşi virtuţile sunt numite sufleteşti, prin ele suferă şi se întăreşte şi trupul. Patimile, însă, sunt de altă natură: unele se numesc sufleteşti, fiindcă cu ele se desfată şi pe ele le iubeşte doar sufletul în afară de trup; altele se numesc trupeşti, pentru că în ele se dezmiardă şi se îngraşă trupul. Cu alte cuvinte, atât în primele, cât şi în cele din urmă, sufletul şi trupul nu se simt unul pe altul.

(Sfântul cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ, Crinii ţarinei sau Flori prea frumoase adunate pe scurt din Dumnezeiasca Scriptură, Editura Bisericii Ortodoxe din Moldova, Orhei, 1995, p. 20)

Să-ți pui nădejdea în Dumnezeu și să calci peste frică

Cine a dobândit minte curajoasă şi şi-a pus nădejdea în Dumnezeu, acela nu se teme de nimic, acela îl are pe Dumnezeu ca pe un ajutor puternic şi o nădejde mare. Căci cine poate să ne facă vreun rău, dacă Dumnezeu nu lasă?

Orice gând ori îl întăreşte pe om, ori îl slăbeşte, pentru că în el se zămisleşte fapta bună ori rea. Iar prin deprindere, orice lucru bun sau rău se leagă de om. Omului i se pare că lucrul cu care s-a deprins îi aparţine lui. Dar tu să fii curajos şi să se întărească inima ta şi apără-te cu semnul crucii atunci, când te apucă frica.

Locul unde vei intra însemnează-l cu semnul crucii; fă-ţi cruce şi atunci când intri în orice locaş gol şi, pronunţând rugăciunea şi spunând „Amin!”, intră cu îndrăzneală. Dacă demonii văd că noi suntem tari în Dumnezeu, tot atunci sunt ruşinaţi şi mai mult nu ne mai tulbură.

Să ţinem minte că suntem în pronia Domnului. Dumnezeu a spus: „Iată, v-am dat putere să călcaţi peste şerpi şi peste scorpii, şi peste toată puterea vrăjmaşului şi nimic nu vă va vătăma” (Luca, 10,19).

Să ţinem minte că fără voia lui Dumnezeu „nici păr din capul vostru nu va pieri”.

(Sfântul cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ, Crinii ţarinei sau Flori prea frumoase adunate pe scurt din Dumnezeiasca Scriptură, Editura Bisericii Ortodoxe din Moldova, Orhei, 1995, p. 53)

Intrând eu într-o oarecare mănăstire...

Să afle deci iubirea ta de Dumnezeu că ieşind eu din lume cu nespusă râvnă, precum ştii, ca să slujesc cu osârdie lui Dumnezeu în călugărie - Dumnezeu ştie, părinte, că nu mint, în tinereţile mele nu m-am învrednicit a vedea la cineva nici urmă de gândire sănătoasă şi dreaptă, sau a primi vreun sfat şi vreo povaţă după învăţătura Sfinţilor Părinţi, adică în ce rânduială şi cu ce înţelegere să încep eu, începătorul şi neiscusitul, ticăloasa mea călugărie.

Căci intrând eu într-o oarecare mănăstire, în care m-am învrednicit a primi şi începătura rânduielii monahale, prin nespusa milostivire a lui Dumnezeu, nu m-am învrednicit a auzi de la nimeni măcar vreo urmă de povăţuire sănătoasă sau să cunosc ce este ascultarea, cu ce putere şi înţelegere se săvârşeşte ea şi ce fel de folos are ascuns întru sine şi îi aduce ascultătorului, pentru că nici egumenul însuşi, nici cel ce m-a primit sau stareţul meu nu mi-au dat vreo povăţuire despre ea. Şi

tunzându-mă fără iscusinţa cea cuviincioasă începătorilor, care se dobândeşte prin tăierea voii şi a părerii proprii, m-au lăsat să vieţuiesc fară nici o povăţuire duhovnicească.

Iar părintele meu a petrecut în mănăstire numai o săptămână după tunderea mea şi s-a dus fără să ştiu unde până azi, zicându-mi numai aceasta: „Frate, tu eşti cărturar. Cum te va învăţa Dumnezeu, aşa să vieţuieşti”.

Şi aşa, rămânând eu ca o oaie fără păstor, neocârmuit de nimeni, am început să mă mut de ici colo, căutând să aflu folos sufletului meu, odihnă şi ocârmuire. Şi n-am aflat până ce n-am ajuns în limanul cel lin şi neînviforat al Sfântului Munte, nădăjduind ca măcar acolo să câştig oarecare uşurare sufletului meu. Ci şi acolo ajungând eu, puţini fraţi am găsit din poporul nostru rusesc care să ştie Sfânta Scriptură, cărturari adică. Şi aşa, [nici aici] nu m-am învrednicit a afla ocârmuirea cea dorită a sufletului meu. Şi am şezut o vreme într-o chilie oarecare, într-o singurătate părelnică, lăsându-mi sufletul meu în grija lui Dumnezeu. Aici am început să citesc câte puţin cărţile Părinţilor, luându-le de la făcătorii mei de bine, după Dumnezeu, din mănăstirea sârbească şi cea bulgărească, şi le citeam cu luare aminte. Atunci Domnul înţelepţindu-mă pe mine, orbul, am cunoscut ca într-o oglindă cum şi în ce chip mi se cuvenea să încep ticăloasa mea călugărie.

(Sfântul Paisie de la Neamț, Cuvinte și scrisori duhovnicești, Editura Doxologia, Iași, 2010, pp. 150-151)

Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ – Predici şi editoriale

Părintele Ilie Cleopa – Predică la cuviosul Paisie de la Neamţ

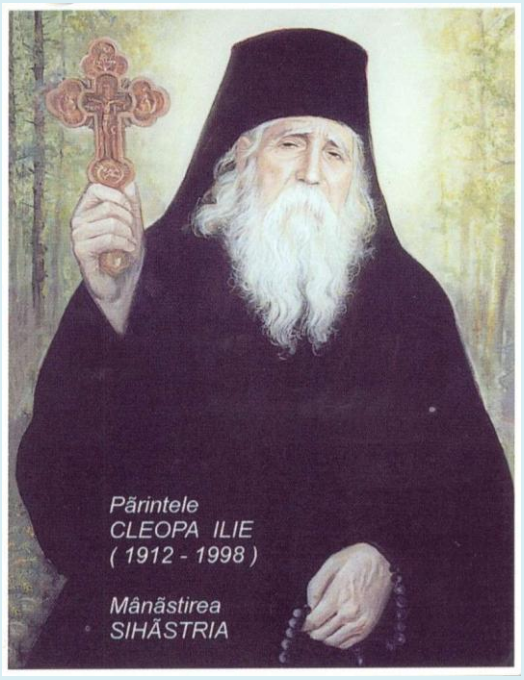

Sfinţilor care sunt pe pământul Lui, minunată a făcut Domnul toată voia întru dânşii (Psalm 15, 3)

Iubiţi credincioşi, astăzi, la 15 noiembrie, se face pomenirea cea de peste an a Sfântului prea cuviosului Părintelui nostru Paisie, mare stareţ al Mânăstirii Neamţ.

Sfântul Paisie de la Neamţ s-a născut în oraşul Poltava din Ucraina, la 21 decembrie, 1722, în familia unui preot evlavios, fiind al unsprezecelea copil. Din botez a primit numele de Petru. Apoi, murind tatăl său, mama l-a dat la şcoală, mai întâi în Poltava, apoi la Academia teologică din Kiev, întemeiată de mitropolitul moldovean Petru Movilă. Dar sufletul său dorea o viaţă duhovnicească mai înaltă.

După patru ani de şcoală intră în viaţa monahală, ducându-se la o mănăstire din apropiere. Aici este făcut rasofor sub numele de Platon. Negăsind linişte şi pace în mănăstirile din Ucraina, în anul 1745 vine în Moldova şi apoi în Ţara Românească, unde viaţa isihastă monahală era în floare, sub povăţuirea Cuviosului Vasile de la Poiana Mărului.

În anul 1746 se duce pentru un timp la Sfântul Munte Athos şi se nevoieşte patru ani de zile singur, ca pustnic. În anul 1750 este călugărit la Athos de stareţul său, cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, primind numele de Paisie. Aici îşi formează

o obşte de 64 de călugări la schitul Sfântul Ilie, iar în anul 1763 se reîntoarce în Moldova şi se stabileşte la Mânăstirea Dragomirna. De aici este silit să se retragă la Mânăstirea Secu, din cauza ocupaţiei Bucovinei de către austrieci; iar în anul 1779 este trimis la Mânăstirea Neamţ ca stareţ peste ambele obşti, unde se nevoieşte încă 15 ani şi adună în jurul său peste 700 de monahi.

Ajungând la vârsta de 72 de ani, cuviosul Paisie se mută la cele cereşti la 15 noiembrie, 1794, fiind plâns mult de ucenicii săi din Moldova, Ţara Românească şi Ucraina.

Iubiţi credincioşi, cuviosul Paisie de la Neamţ a fost cel mai iscusit stareţ al mânăstirilor româneşti din secolul XVIII până în zilele noastre. Personalitatea lui de mare stareţ s-a impus în toate ţările ortodoxe, fiind pentru toţi monahii din obştea sa părinte, dascăl, povăţuitor, duhovnic şi rugător neadormit către Dumnezeu.

Virtuţile sale cele mai alese, care l-au făcut cunoscut peste tot ca mare stareţ, ca sfânt şi iscusit povăţuitor de suflete sunt acestea:

1. Sfinţenia vieţii sale. Cuviosul Paisie de la Neamţ s-a dovedit din tinereţe un călugăr cu viaţă sfântă şi iscusit lucrător al tuturor virtuţilor călugăreşti, întrecând pe toţi cei din vremea lui. El era ca o făclie aprinsă pentru toţi - sihaştri, călugări, mireni, preoţi şi duhovnici.

2. Rugăciunea neîncetată. Sfântul Paisie de la Neamţ era un om al neîncetatei rugăciuni. El practica rugăciunea inimii din tinereţe, pe care o dobândeşte desăvârşit în Sfântul Munte Athos şi o lucrează până la moarte, ajungând mare dascăl al rugăciunii inimii pentru toată obştea sa.

3. Ascultarea. Pe lângă neîncetata rugăciune, cuviosul Paisie punea mare accent pe sfânta ascultare, învăţând pe călugări să fie fii ai ascultării şi să nu facă nimic fără poruncă, fără rugăciune şi fără binecuvântare. De aceea a reuşit să întemeieze o obşte atât de mare şi bine organizată, pentru că nimic nu se făcea fără ascultare.

4. Sfintele slujbe. Toţi călugării erau datori să ia parte la toate sfintele slujbe, mai ales la Utrenie şi la Sfânta Liturghie, în afară de cei cu ascultări fixe şi de cei bătrâni şi bolnavi.

5. Spovedania şi Sfânta Împărtăşanie. Cuviosul Paisie era un prea iscusit duhovnic. El a rânduit în obştea de la Neamţ, precum şi la Secu şi Dragomirna 24 de

duhovnici, care spovedeau pe toţi călugării, mai ales pe cei tineri, în fiecare zi, seara, de toate păcatele făcute peste zi. Iar când mergeau la munca câmpului pe la metoace, le trimitea şi câţiva duhovnici cu ei pentru spovedania zilnică. Sfânta Împărtăşanie o dădeau săptămânal celor vrednici, după râvna fiecăruia.

6. Rânduiala de chilie. Fiecare duhovnic avea grijă de ucenicii lui, pe care îi cerceta la chilii şi le punea rânduială şi canon de post, metanii, rugăciune şi odihnă. Nimeni nu avea voie să facă voia lui sau să-şi lase rugăciunea şi canonul de chilie nefăcut, afară de cei bolnavi şi neputincioşi. Pe lângă cele 300 de metanii şi 300 - 600 de închinăciuni zilnice, fraţii şi monahii tineri citeau câteva catisme la Psaltire şi se hrăneau din învăţăturile Sfinţilor Părinţi, mai ales din cele biblice, aghiografice şi filocalice, care se tălmăceau la Neamţ.

7. Iubirea duhovnicească. În obştea cuviosului Paisie de la Neamţ era o desăvârşită armonie, smerenie, tăcere, ascultare şi iubire duhovnicească. Nimeni nu era tulburat; nimeni nu era certat cu ceilalţi fraţi şi călugări; nimeni nu lipsea de la slujbele Bisericii şi toţi făceau ascultare cu dragoste. Iubirea duhovnicească, slujbele şi ascultarea desăvârşită au făcut din Mănăstirea Neamţ cea mai mare şi cea mai bine organizată mănăstire ortodoxă din toate ţările ortodoxe, ale cărei raze de lumină iradiau peste tot în Moldova şi peste hotarele ei.

Iubiţi credincioşi, astăzi prăznuim pe cuviosul Paisie de la Neamţ, după două sute de ani de la strămutarea sa, unul dintre cei mai mari stareţi şi organizatori ai monahismului ortodox românesc şi răsăritean.

Astăzi mănăstirile noastre înalţă alese cântări de laudă Sfântului Paisie de la Neamţ, lauda Moldovei şi podoaba Ortodoxiei.

De aceea suntem datori, mai ales noi monahii, să urmăm sfintele sale învăţături cu toată râvna. Căci nimeni dintre noi nu se poate mântui fără ascultare, fără sfântă rugăciune, fără blândeţe, smerenie şi iubire curată în Hristos.

Numai aceste virtuţi, unite cu harul Sfântului Duh, transformă inimile, ne unesc cu Hristos şi ne asigură mântuirea sufletului.

Să rugăm pe Domnul nostru Iisus Hristos, pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, pe toţi sfinţii din cer şi pe cuviosul Paisie de Ia Neamţ să ne ajute tuturor pe calea mântuirii, ca să fim şi noi număraţi în cetele cuvioşilor părinţi, cărora le aducem cântări de laudă spre slava Preasfintei Treimi, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(Arhimandrit Cleopa Ilie, Predici la praznice împărăteşti şi la sfinţi de peste an, Editura Episcopiei Romanului, pp. 253-256)

Copilăria şi adolescenţa Sfântului Paisie de la Neamţ

Великій старецъ Паисій Величковскій.

Aşa îşi începea Isaac, dascălul *(Dascălul Isaac, originar se pare chiar din părţile Neamţului, a fost un ucenic apropiat al stareţului Paisie, prieten şi secretar al acestuia. Cuvântul său solemn rostit la înmormântarea lui Paisie Velicikovski s-a păstrat în manuscris (ms. românesc BAR 1860, file: 32-60) şi a fost editat de preot dr. Paul Mihail în completarea cronicii ultimelor zile şi îngropării stareţului Paisie. Vezi: „În legătură cu participarea Episcopului Veniamin Costachi la înmormântarea stareţului Paisie de la Neamţu“, Biserica Ortodoxă Română, 105 (1987), nr. 3-4, p. 109-116.)* cuvântul de îngropare, într-o zi de sâmbătă, 15 noiembrie 1794, zi în care ucenicii călugări, mirenii şi întreaga lume ortodoxă se despărţeau de stareţul Paisie de la Neamţ. La peste două veacuri de la această scenă, stareţul Paisie reprezintă încă un reper în Ortodoxie, un model al desăvârşirii umane şi un paradox pentru cărturari. Moştenirea transmisă ucenicilor săi şi lumii întregi îmbrăţişează deopotrivă „toate lucrurile acestea din lumea aceasta“, căci ea se adresează inimii, prin practica de rugăciune isihastă, minţii prin numeroasele manuscrise, precum şi întregii firi omeneşti prin bucuria de viaţă cuprinsă în învăţătura sa.

Poltava. Început de drum

Pelerinajul pământesc al stareţului Paisie a început în 21 decembrie 1722, la Poltava, în Ucraina. Punct al rivalităţii politice dintre Rusia şi Polonia, Ucraina îşi

hrănea de veacuri cu sânge visul de existenţă suverană. Strivită însă între două lumi gigantice, ortodoxia ţaristă şi catolicismul polon, ea avea să devină parte când a Uniunii polono-lituaniene, când a Imperiului rus, mult timp fără putinţa de a-şi găsi un drum propriu.

Visul de libertate a născut eroi care s-au distins în lupta fie împotriva Poloniei, fie a Rusiei. Asfel, în 1648, hatmanul Bogdan Hmelniţki conducea cea mai mare răscoală căzăcească împotriva regelui polon Ioan al II-lea Cazimir.

În timpul marelui război nordic (1700-1721), dus de Rusia împotriva suedezilor pentru deschiderea la Marea Baltică, hatmanul Ivan Mazepa trecea de partea suedezilor, sperând ca victoria acestora asupra ruşilor să însemne pentru ucraineni libertatea. Petru cel mare obţine însă o răsunătoare victorie asupra regelui suedez Carol al XII-lea (27 iunie 1709), chiar la Poltava, iar Ucraina, întocmai ca un nod gordian, sfârşeşte prin a fi tăiată de sabia tratatelor politice.Veacul al XVIII-lea o înscrie astfel pe hartă ca teritoriu al Rusiei, incluzând partea de pe malul stâng al Niprului – Hatmanatul cazac, dar şi al Poloniei, care îşi păstra partea apuseană, Galiţia. Cu o astfel de soartă, Ucraina părea destinată să nască generaţii întregi de pribegi. Ei vor fugi necontenit din calea pretenţiilor teritoriale ţariste, dar mai cu seamă de focul catolicizării cu de-a sila, impusă de polonezi prin tăişul săbiei.

Printre aceşti pribegi avea să se numere puţin mai târziu şi cel care la sfârşitul marelui război nordic, în 1722, vedea lumina zilei, în preajmă de Crăciun, la Poltava.

Al unsprezecelea din cei doisprezece copii ai familiei, Petru Velicikovscki s-a născut din părinţi cu o profundă aplecare spre viaţa religioasă. Tatăl său, Ioan Velicikovscki, protopop al Poltavei, era deja a treia generaţie de preoţi în familie (după Simeon şi Luca Velicikovscki, străbunicul şi bunicul după tată ai lui Petru), în timp ce mama sa, Irina, coborâtoare din familia de evrei botezaţi Mandenko, se călugăreşte spre apusul vieţii, devenind monahia Iuliana. La vârsta de doar patru ani, Petru îşi pierde tatăl, rămânând, împreună cu fraţii săi, în grija mamei şi a fratelui mai mare, Ioan Velicikovscki, el însuşi preot în aceeaşi catedrală a Adormirii Maicii Domnului din Poltava, unde slujiseră înainte tatăl, bunicul şi străbunicul său. După doar câţiva ani, Ioan va dispărea însă şi el din viaţa lui Petru, răpit de o moarte prematură. De altfel, aceasta este o durere pe care Petru Velicikovscki avea să o trăiască în legătură cu toţi fraţii săi, pe care îi va vedea unul câte unul părăsind lumea, înainte ca el să împlinească douăzeci de ani.

În 1735, însă, la vârsta de doisprezece ani, complet lipsit de ocrotitor şi având drept unic reper cei câţiva ani de şcoală elementară din Poltava, Petru Velicikovscki se află în situaţia de a fi desemnat moştenitor legiuit al postului de protopop din Poltava. Drumul spre altarul catedralei nu putea însă trece decât prin şcoală. Şi astfel, la dorinţa arzătoare a mamei sale, prin cererea scrisă a polcovnicului Poltavei, Vasili Vasilievivi Kociubei (naşul lui Petru) şi cu binecuvântarea Înalt Preasfinţitului Rafail Zaborovski, mitropolitul de atunci al Kievului, Petru ajunge în toamna lui 1735 elev la celebra Academie de Teologie din Kiev. În răsăritul Europei tocmai se declanşa războiul ruso-austro-turc (1735-1739).

Kiev. Şcoala unui român

Academia de Teologie din Kiev împlinise deja o sută de ani de existenţă, în 1735, când Petru devine elev al ei. Fusese înfiinţată de Petru Movilă în 1631 şi funcţionase iniţial ca un colegiu de teologie în cadrul aşezământului de la Pecerskaia Lavra şi mai apoi de la mănăstirea kieveană Bratska.

Petru Movilă, moldovean de origine, descendent al familiei Movileştilor, fusese fiul marelui pârcălab Simeon Movilă şi nepotul domnitorului Ieremia Movilă şi al mitropolitului Moldovei, Gheorghe Movilă. Tocmai această descendenţă aleasă, însă, i-a pus copilăria şi tinereţea sub semnul pribegiei. Desele schimbări de domni pe tronul Moldovei, precum şi numeroasele rivalităţi politice în care erau implicaţi Movileştii îl obligă să se refugieze cu întreaga familie în Polonia, în 1600 (la vârsta de doar patru ani). Aici primeşte o educaţie tipică pentru orice tânăr nobil polonez şi îşi petrece tinereţea ca ofiţer în armata polonă, calitate în care ia parte şi la numeroase lupte cu turcii. Fiorul mistic ortodox pe care mama sa i-l insuflase din copilărie îl ia definitiv în stăpânire şi în 1627, la treizeci şi unu de ani, părăseşte haina militară pentru sutana de călugăr. Pe tărâmul credinţei el se va dovedi un şi mai aprig luptător decât pe câmpul de bătaie.

Fiind un om foarte cultivat şi aflat în continuă dispută teoretică cu Meletie Smotriţki (celebrul cărturar rus aflat atunci în tabăra creştinismului occidental), Petru Movilă înţelege foarte repede nevoia teoretizării pur dogmatice a tradiţiei ortodoxe, a conceperii unor instrumente teoretice de dezbatere bazate pe scrierile bizantine ale Sfinţilor Părinţi. Era singurul mod de a apăra în mod practic, dar şi la nivel dogmatic identitatea ortodoxă, în faţa aparatului teoretic, hipersistematizat al catolicismului care se prăvălea ca un val uriaş peste Europa orientală prin Mişcarea uniată. Esenţa mistică ortodoxă trebuia apărată şi sprijinită de texte de teologie autentice. Cu acest scop, Petru Movilă pune la punct un plan panortodox de descoperire, reînviere şi răspândire a scrierilor Sfinţilor Părinţi ai Orientului

creştin. Din acest plan făceau parte descoperirea de texte vechi, traducerea lor din greacă în slavonă, tipărirea şi răspândirea lor în tot estul Europei şi nu în ultimul rând, fondarea şi subvenţionarea de şcoli de teologie în care să fie transmise litera şi spiritul creştinismului răsăritean. Parte a acestui plan vizionar îl reprezintă cele două tiparniţe trimise de la Kiev în Ţările Române, în 1635 la Târgovişte, pe vremea lui Matei Basarab şi în 1642 la Iaşi, în timpul domniei lui Vasile Lupu. Conform aceluiaşi plan, avea să apară şi Colegiul de Teologie din Kiev în 1631.

Doar doi ani mai târziu, în 1633, arhimandritul Petru Movilă este ales arhiepiscop şi mitropolit de Kiev, Galiţia şi a toată Rusia, în timpul patriarhului ecumenic Kiril Lukaris şi al regelui Poloniei, Vladislav. Din această poziţie, Petru Movilă construieşte într-un timp foarte scurt un spaţiu comun de valori ortodoxe între Dunăre şi Nipru. Opera sa de căpătâi, „Mărturisirea ortodoxă“, redactată în latină şi structurată în trei părţi, „Despre credinţă“, „Despre nădejde“, „Despre iubire“, devine programul dogmatic al acestui spaţiu confesional comun. Viaţa, concepţia şi realizările marelui ierarh şi cărturar i-au făcut pe istorici să îl considere un precursor al lui Paisie Velicikovski. Spre deosebire de acesta însă, Petru Movilă a murit la doar cincizeci de ani, în 1646, fapt ce nu i-a permis să-şi realizeze planul panortodox în întregime. Lasă prin testament Colegiului de Teologie întreaga sa bibliotecă şi o mare sumă de bani, sperând ca acesta să devină în timp o redută de neînvins în faţa expansionismului catolic.

Jurământul unui adolescent: „A nu judeca nicicând pe nimeni“

La nici un secol distanţă de la moartea sa, peste pragul Colegiului păşea Petru Velicikovski. Era în 1735, avea doar doisprezece ani şi fusese înscris de mama sa în anul întâi al ciclului „clasic“.

Colegiul nu mai era însă acelaşi din timpul lui Petru Movilă. Devenit între timp Academie de Teologie, îşi schimbase nu doar titulatura, ci şi spiritul. Sub influenţa protestantismului occidental, ţarul Petru cel mare reformase toate instituţiile statului şi această reformă includea desigur şi şcoala. În 1735, când Petru Velicikovski devine elev al Academiei de Teologie din Kiev, aceasta, în loc să fi rămas un bastion inexpugnabil al Ortodoxiei autentice, devenise mai degrabă cel mai înaintat avanpost al creştinismului occidental din răsăritul Europei. Programul de studiu era întocmit după model apusean, latin. El era structurat pe cinci ani de studiu, acoperind cinci clase diferite: Infima, Grammatica, Syntaxima, Poetica şi Retorica. În primii trei ani, se învăţau latina, greaca, slavona, polona (acestea erau de altfel şi limbile de predare în Colegiu), la care se adăugau noţiuni de

matematică, de catehism şi de cântare bisericească. În anul patru se studiau teoria literară, genurile literare şi mitologia, iar în anul cinci, retorica.

La intrarea în Academie, elevul Petru încearcă să fie cât mai conştiincios cu putinţă. Studiază fără odihnă, sperând să-şi mulţumească profesorii şi mama. Cu timpul, însă, învăţătura predată aici, bazată pe logică şi pe filosofie, şi având în centru raţiunea, începe să îi încorseteze spiritul. Îşi pierde încrederea în profesori şi renunţă la studiu. Sufletul său însetat de Dumnezeu, sensibilitatea lui neobişnuită (sporită probabil prin pierderea tatălui) îl împing în căutarea unui părinte spiritual, duhovnicesc în afara şcolii. În mintea sa începe să prindă contur un model uman desăvârşit, pe care îl va căuta toată tinereţea într-un învăţător anume. Acesta ar fi trebuit desigur să aibă o existenţă hristocentrică, având drept unic ideal sfinţenia şi drept arme pocăinţa, rugăciunea şi cercetarea cărţilor sfinte. Şi mai cu seamă, învăţătorul trebuia să lumineze prin iubire.

Petru Velicikovski are de la o foarte fragedă vârstă revelaţia faptului că toată învăţătura creştină este rezumată în porunca iubirii şi de aceea, în vremea când era elev, face jurământul teribil în biserică de "a nu judeca nicicând pe nimeni". Mai târziu, păstor de suflete fiind, va reveni mereu la acest episod, pe care nu va înceta a-l considera drumul cel mai scurt spre mântuire şi pe care îl va relata şi în Autobiografia sa, scrisă spre apusul vieţii: ***„Am înţeles mai desăvârşit că fără fapte bune, adică fără păzirea cu stăruinţă a poruncilor lui Hristos, numai prin credinţa ortodoxă e cu neputinţă să te mântuieşti întru totul şi mi-am fixat un astfel de legământ în suflet şi în faţa lui Dumnezeu care să mă întărească cu harul său: să nu judec pe aproapele meu, chiar dacă-l voi fi văzut cu ochii mei cum greşeşte, căci se ştie bine că unul singur este judecător drept şi adevărat al viilor şi al morţilor, Hristos adevăratul Dumnezeul nostru, care dă fiecăruia după faptele sale. (...) Acesta este deci legământul pe care l-am dat înaintea lui Dumnezeu cu privire la păzirea acestor porunci, iar dacă din pricina nepăsării nu le-am păzit prin faptele mele, Dumnezeu m-a ajutat dându-mi o înţelegere dreaptă, după învăţătura Sfintei Scripturi, cu privire la aceste porunci ale lui Dumnezeu, ca unele ce sunt cea mai uşoară şi lipsită de osteneală dintre toate căile spre mântuire şi le-am urmat şi le urmez după puterea mea: nici una din căile spre mântuire nu este mai uşoară decât ea."*** *(Episodul apare chiar în primele pagini ale Autobiografiei, fila: 5-5 v şi este celebru, fiind menţionat aproape de toţi biografii stareţului Paisie în lucrările lor. Poate fi consultat în: Paisie Velicikovski, Autobiografia şi Vieţile unui stareţ, Editura Deisis, Sibiu, 2002, p. 92-93, traducere Elena Linţa.)*

Un adolescent care face un astfel de jurământ în biserică nu putea desigur fi destinat decât desăvârşirii. Desăvârşire pe care o caută mai întâi în chipul unui învăţător şi părinte duhovnicesc. Se apropie de călugărul Pahomie de la Mănăstirea Bratski din Kiev, de la care primeşte neîncetat spre lectură cărţi ale Părinţilor Ortodoxiei, neaflate nicicum între titlurile obligatorii de studiu din Academie. Prin contactul cu aceste cărţi şi sub înrâurirea călugărului Pahomie, capătă Petru convingerea că monahismul este chipul desăvârşirii în Hristos. Şi tot lungile sale lecturi de vacanţă şi desele drumuri la mănăstirile kievene îi dau curajul ca, la sfârşitul celui de al patrulea an de studiu, să fugă din Academie fără ştirea mamei sale pentru a se refugia în mănăstire. Era în anul 1739, la încheierea războiului ruso-austro-turc, când Petru avea doar şaptesprezece ani neîmpliniţi. În locul apropierii de Dumnezeu prin linişte şi izolare, urmează pentru el trei ani de zbucium, de căutare a lui Hristos în pribegie.

Îşi urmează părintele de suflet, pe călugărul Pahomie, la Cernigov, spre a-i cere sfatul. Cu binecuvântarea acestuia, intră frate la Mănăstirea Liubetski. Deşi repartizat la treburile bucătăriei, Petru îşi urmează şi aici pasiunea pentru cărţile sfinte. Descoperă aici, citeşte şi îşi copie integral cartea Sfântului Ioan Scărarul. Neînţeles însă de un egumen care, deşi învăţat, prea brutal pentru sensibilitatea lui Petru, fuge din mănăstire, alegând să treacă graniţa, râul Nipru, spre Ucraina ocupată de poloni. În drumul său spre necunoscut îl cunoaşte pe călugărul Isihie, sihastru în Munţii Moşenski, trăitor în pustnicie pe un ostrov, singur printre cărţile Sfinţilor Părinţi pe care le copia zi şi noapte. Văzând în el un posibil povăţuitor, Petru îl roagă în numeroase rânduri să îl primească ucenic, dar se loveşte de fiecare dată de un refuz. Este o scenă pe care tânărul frate de mănăstire o va trăi cu durere de multe ori în toată tinereţea sa: călugări profund înduhovniciţi, trăind printre cărţi, îi vor refuza bucuria intrării în ascultare. Poate copleşiţi de harul revărsat asupra tânărului din faţa lor sau pur şi simplu, temându-se de a nu zăgăzui un destin aflat abia la început, ei îl vor povăţui cu blândeţe să îşi afle drumul propriu în viaţă şi în lume.

Cu un nou refuz în suflet, Petru se îndreaptă spre Mănăstirea Medvedovski unde, în 1741, devine rasofor cu numele de Platon. Aici se apropie de naşul său de călugărie, Nicodim, pe care are, însă, durerea să îl vadă dispărând din mănăstire fără urmă, la doar o săptămână după tunderea sa în monahism. Mai mult, aflată pe teritoriul ucrainean ocupat de polonezi, mănăstirea este închisă în scurt timp de autorităţile catolice. Obştea se împrăştie şi Platon se refugiază la Kiev, în lăcaşul de la Pecerskaia Lavra.

Ajuns aici îşi aminteşte de cadoul pe care i-l făcuse Academia, în ultimul său an de şcoală: întâlnirea cu limba română. În 1739, la încheierea prin pacea de la Belgrad a războiului ruso-austro-turc (1735-1739), mitropolitul Antonie al Moldovei (1729-1739) fusese obligat să însoţească trupele ruse aflate în retragere, ajungând astfel la Kiev. Aici avea să slujească Liturghia în limba română, în faţa ucrainenilor între care se afla şi Petru. Fermecat de sonorităţile limbii române, Petru întreabă în jur despre Moldova şi află despre aceasta că este o ţară în care monahismul ortodox înfloreşte nestingherit, fără a fi zăgăzuit de guvernarea locală ca în Rusia sau agresat de vreo confesiune străină a unor ocupanţi de aiurea, ca în Ucraina polonă.

Aceste amintiri îi revin în minte lui Petru Velicikovski, acum rasoforul Platon, aflat în 1742 în refugiu la Pecerskaia Lavra şi sub puternica lor impresie, hotăreşte, la aproape douăzeci de ani, să-şi caute limanul de linişte şi învăţătorul visat în Ţările Române. Astfel, în 1742, trece clandestin Nistrul cu barca şi ajunge pe pământ românesc. Nu avea să se mai reîntoarcă nicicând în Ucraina, după cum nici nu avea să-şi mai revadă vreodată mama sau Poltava natală.

Din harismele şi minunile cuviosului Paisie de la Neamţ

Harisme mistice ale cuviosului Paisie

"Însă această scurtă istorie scrisă de mine întru sărăcia minţii mele, mai degrabă întunecă decât aşterne în scris virtuţile lui. S-ar fi cuvenit ca aceasta să fie lucrul unui bărbat prea înţelept, deşi cred că şi unul ca acesta s-ar osteni în zadar încercând să le atingă pe toate, ceea ce nici n-ar fi cu putinţă dată fiind înălţimea vieţii fericitului. Cine va citi cu un ochi pizmaş acestea privitoare la el, acela mă va învinui de a fi întrecut măsura în lauda stareţului meu şi de aceea rog să mai rabde puţin, pentru că îndată ce va auzi acest cuvinte, libere de orice minciună - fiindcă toată minciuna vine de la diavolul - nu va şovăi el însuşi să laude acel bărbat sfânt aflat mai presus de orice laudă omenească şi să spună: „Minunat este Dumnezeu întru Sfinţii Lui" şi: „Fericiţi sunt ochii voştri care l-au văzut şi urechile voastre care au auzit cuvintele ieşite din gura lui".

În trei rânduri l-am văzut pe fericitul şi m-am înfricoşat.

Odată la Dragomirna m-am dus la el după vecernie şi voiam să bat la uşă şi să mă anunţ fratelui care-i slujea, ca să aflu dacă mă va primi. Dar văzând uşa deschisă am intrat şi spunând rugăciunea, am intrat înăuntru. Şi văzând că era întins jos, m-am închinat şi am zis: „Binecuvântează părinte”. El însă n-a răspuns nimic precum îi era obiceiul. Stând acolo, m-am uitat la el iar faţa lui era ca de foc. Am aşteptat puţin, uimit şi am rostit din nou cu o voce mai tare rugăciunea, dar n-am primit nici un răspuns. Eram uimit de vederea lui, fiindcă nu-i văzusem niciodată faţa sa astfel. Întrucât faţa sa era prin firea ei palidă, am înţeles că dragostea rugăciunii aprinse din inima sa umpluse faţa cu har. Am mai stat puţin, după care am ieşit fără să spun nimănui nimic despre aceasta.

Mult timp după aceasta, vorbind o dată cu el, am văzut a doua oară faţa sa strălucind: vorbea cu negrăită iubire, zâmbind în bucuria sa duhovnicească, rostind cuvinte duhovniceşti şi picurând bucurie în sufletele noastre.Eu însă stăteam şi mă uitam la el cu spaimă mare şi vorbeam cu el cu frică şi n-am întrebat pe nimeni dintre fraţii care fuseseră acolo despre aceasta, nici n-am vorbit nimănui despre aceasta, temându-mă ca fericitul să nu afle apoi despre aceasta şi să se mâhnească: fiindcă era foarte smerit şi fugea de laudă ca şi de o duhoare puturoasă.

Se ocăra pe sine însuşi întotdeauna şi pentru tot ceea ce se întâmpla în sobor dădea vina pe sine însuşi zicând: „Aceasta s-a întâmplat din pricina păcatelor mele”. Iar dacă se întâmpla ceva bun, punea aceasta pe seama rugăciunilor soborului. Şi pe cât de mult a fugit de slavă, scârbindu-se de ea ca de o duhoare puturoasă, cu atât mai mult Dumnezeu l-a slăvit în toate ţările. Numele lui a fost şi este cinstit la toţi iar a vorbi despre el înseamnă a aduce slavă lui Dumnezeu: toţi lăudau şi laudă pe Dumnezeu pentru a fi arătat în aceste vremi grele şi aspre pe adevăratul slujitorul său şi învăţătorul nostru credincios care a luminat şi a înnoit viaţa monahală de obşte.

Nu este nepotrivit să vorbim despre el cu cuvintele Sfântului Isaac Sirul: „Slava fuge de la cel ce o caută”; iar altundeva tot el zice: „De-abia poate fi găsit un om care să poarte cinstea, dacă poate fi găsit”; la care, pentru uşurarea înţelegerii, s-ar putea adăuga: „Nici chiar dacă ar fi deopotrivă cu îngerii în obiceiuri”. Dar stâlpul smereniei îndura slava cu uşurinţă: o avea şi o purta fără vătămare, pentru că încă din tinereţele sale fugise de ea, când ea l-ar fi putut birui în lume, ca de pildă atunci când a văzut multe feţe mari frângându-şi mâinile şi aşteptând de la el să se facă păstorul şi învăţătorul lor urmând la altarul tatălui său; dar el l-a scuipat în faţă pe înşelătorul Belial dând slavă în toată duhoarea ei, a fugit de ea. Şi toată viaţa sa a rămas nevătămat de ea, socotindu-se pe sine însuşi pulbere şi cenuşe sub picioarele tuturor şi dator pentru toate fraţilor.Nu numai că nici nu visa la înălţimea sa ci îşi

punea nădejdea mântuirii sale în rugăciunile fraţilor.De aceea Dumnezeu l-a înălţat prea mărindu-l încă în această viaţă şi noi credem fără nici o îndoială că îl va prea mări pe el împreună cu cuvioşii Părinţi în viaţa de apoi.

Nu-i lipsea nici darul vederii înainte şi tot ceea ce a prezis s-a petrecut.

Astfel a prezis o moarte cumplită unei feţe mari şi aceasta s-a şi întâmplat. Despre altul a oftat şi a plâns şi a îndemnat, şi a treia zi acela a căzut.

Învăţând pe altul, pe când eram şi eu în chilia sa, în cele din urmă i-a spus: „Chiar nu vezi, frate, locul în care ai să mergi curând?" Şi într-o săptămână acela a murit şi fericitul a plâns cu amar pentru el.

Şi ce vom spune despre aceasta? Că deşi fericitul stătea în chilia sa, neieşind nicăieri afară de biserică, ştia starea tuturor fraţilor, chiar şi a celor pe care nu i-a văzut niciodată.

Am fost odată în chilia sa în timpul unei discuţii şi unul dintre duhovnicii de frunte a intrat şi i-a spus ceva fericitului. Iar acesta i-a zis: „Cum poţi să nu cunoşti starea fraţilor când ei vin în fiecare zi să-şi mărturisească gândurile lor? Eu care stau în chilia mea ştiu aceasta dar tu nu o ştii".

De unde ai fi putut şti aceasta, sfinte părinte, dacă n-ar fi sălăşluit în inima ta Duhul Sfânt descoperindu-ţi aceasta? Au mai fost multe altele, dar le las deoparte de dragul scurtimii.

Minuni ale cuviosului Paisie

Nu era lipsit părintele nostru şi de darul mai înainte vederii.

***

Că de multe ori spunea că vede în somn asupra capului blagocestivului domn Grigorie Ghica voevod abia spânzurând numai de un păr, căruia degrab i s-a şi tăiat capul de către împăratul turcesc, după carele mult au plâns fericitul.

***

Pentru un frate de obşte adeseori ofta şi mult plângea şi mult îl sfătuia pentru oareşicare îndreptări, iar el nu asculta şi a treia zi s-a înecat.

***

Pe unul iarăşi mult l-au rugat şi l-au sfătuit fericitul ca să nu să ducă el din monastire. Iar mai pe urmă i-au zis lui cu lacrămi: „Frate, ascultă-mă pentru că nu vei vedea locul acela unde voieşti tu a te duce". Şi nu au ascultat. Iară întru a patra zi a murit pre drum. Pentru carele fericitul a plâns foarte mult.

***

Între una din zile au trimis pre un frate ca să strângă dijma de la o moşie şi i-au zis:„Fiule, deacă ţi se va întâmpla ceva, apoi să laşi ascultarea şi să vii la monastire".

Iar fratele minunându-se de acel cuvânt al stareţului s-au dus în ascultarea aceia cu doi robi ai monastirii şi când au ajuns la acea moşie atuncea s-au îngreoiat fratele şi i s-au întunecat mintea, încât socotea că este înstreinat din lumea aceasta. Şi din cele ce vedea cu ochii i se părea a fi din altă lume şi nu putea să-şi facă nicidecum rugăciune, măcar „Doamne, miluieşte". Şi i s-au înnegrit faţa, dar el nu cunoştea.

Deci i-au zis zis robii:
„Părinte, eşti bolnav".

Şi el tot tăinuia zicând că nu-i bolnav. Iară ei au zis:
„Cum de zici că nu eşti bolnav, că acum te-ai şi înnegrit la faţă".

Şi el au răspuns zicând:
„Cu adevărat sunt bolnav, căci m-am întunecat şi cu mintea şi nu cunosc nimic şi mă aflu că cum aş fi întru altă lume şi în străinătate, şi ca cum aş fi în nişte locuri rătăcite şi afară din lumea aceasta şi ca cum aş fi ieşit din minte".

Şi zicând el acestea, atuncea şi-au adus aminte de cuvântul părintelui stareţului ce au zis că „de ţi se va întâmpla ceva, apoi să laşi ascultarea şi să vii la monastire" şi au grăit către robi: „Voi rămâneţi aicea, iar eu mă voi duce la monastire că nu pociu nimic".

Iar ei au zis:
„Ba să nu te duci. Mai bine să meargă unul din noi, carele vei socoti".

Şi au scris către stareţul şi au trimes pre un robu la monastire cu acea scrisoare.

Deci Părintele nostru stareţul priimind şi cetind răvăşelul, i-au scris fratelui înapoi aşa: "Fiule, răvaşul ce ai trimis am luat şi cele scrise am înţeles. Şi Dumnezeu să te ierte, să fii în ascultarea aceea".

Şi îndată ce au cetit fratele răvaşul stareţului, i s-au luminat mintea şi singur se minună de sineşi, cum au fost de întunecat, că cum ar fi fost într-o negură, încât nu putea zice nici „Doamne, miluiaşte" şi nu putea să cunoască nimic iar acum i se părea că s-au rădicat negura şi s-au luminat văzduhul şi a rămas sănătos.

***

Doi părinţi rossiani [ruşi, n.n.], fraţi dupre trup, priimind o scrisoare de la părinţii lor cei trupeşti întru care îi ruga ca să facă toate chipurile şi să-i treacă şi pre dânşii în Moldavia, căci doresc să primească chipul călugăresc. Şi mergând la fericitul cerea să le dea voie ca să meargă să vază, doar ar putea ca să-şi treacă pre părinţii lor din Rossia [Rusia] peste graniţă dincoace. Iară el nici întru chipu nu au voit să-i lase, zicându-i, cum că este primejdie a-i trece graniţa. Iară mai ales că nici să cuvine ca monahul să-şi lase liniştea şi să meargă dupre rugămintea mirenilor. Şi că deacă va fi voia lui Dumnezeu spre aceasta, apoi îi va înlesni cu judecăţile care le ştie el şi-i va aduce la călugărie. Dar ei tot îl supăra, rugând pre fericitul, ca să le dea voie să se ducă.

Deci el le-a zis lor:
„Precum voiţi, aşa faceţi".

Şi aşa pornindu-se ei, i-au petrecut sfântul stareţul plângând după dânşii ca după nişte morţi.

Iar când se despărţiia le-au zis:
„Iertaţi-mă, fraţilor, căci de acum nu ne vom mai vedea în viaţa aceasta".

Şi aşa părintele nostru s-au întors în monastire. Iar cei doi călugări au mers la părinţii lor şi prinzându-i stăpânirea Rossiei şi cercetându-i şi găsindu-i vinovaţi, i-au trimis la Sibiru [Siberia].

Deci ei de acolo au scris cătră sfântul stareţ cu lacrămi zicând că:
„Cu adevărat s-au împlinit prorocia sfinţiei voastre, cinstite Părinte, căci de acum nu ne vom mai vedea în viaţa aceasta, pentru că nu este chipul de a scăpa în veac din primejdea unde ne aflăm".

***

Era un duhovnic întru această monastire, cu numele Victor, cu neamul rus, foarte cu frica lui Dumnezeu. Acesta povestea zicând că în tinereţile sale când era pus slujnic la igumenul monastirii Secului [părintele Ilarion], pre lângă alte nevoinţi îşi pusese şi aceasta ca o lege, ca să nu doarmă mai mult de trei ceasuri pe noapte iară zicea nicidecum şi să mănânce în postul mare a patra zi o dată şi aceasta cu silită blagoslovenie o făcea. Iară dracii văzând nevoinţa lui, îi făcea mult necaz. Căci el seara, după ce împăca pre igumenul şi îşi citea pavecerniţa, apoi s-apuca de scris o carte cu feliu de adunători pentru ascultare şi toate patimile. Dar nu putea uneori să scrie din pricină că-l lovea diavolii nevăzut peste mână şi feştelea tot ce au scris. Iară când se culca nu îl lăsa să doarmă, că unii, după cum se părea, îi bătea dobilii la capu, iar alţii cânta cu surlile pre sobă, alţii făcea gălăgie ce cum s-ar bate o mulţime de oameni beţi. Şi când îl fura somnul, i se părea că îl scot afară din chilie cu aşternut cu tot. Şi aşa până la vremea utreniei îl muncia. Carele lucru au ţinut ca la şapte ani. Iară deacă se ducea la utrenie, atuncea îi aducea somn aşa de tare întrucât cădea jos şi toţi îl ocăra zicând că niciodată nu au văzut aşa om somnoros. Iară o dată la o sărbătoare, cum picura într-o strană care era neprinsă de celelalte aşa cu strană cu tot au căzut în mijlocul bisericii, încât s-au spăriat toţi, socotind că l-au lovit dracu. Şi altele multele îi făcea.

***

Şi iarăşi, odată, dupre obiceiu împăcând pre igumenul întru o seară iarna, au mers să citească pavecerniţa fiind ca la al treilea ceas din noapte. Şi iată au văzut de năpraznă că se face o lumină în chilie, întrucât a uitat el că era noapte. Iar în lumina aceia au văzut pre unul în chip de călugăr cu statul înalt, îmbrăcat cu mantie şi cu camilavca în capu, carele lui i să părea că este tipicariul bisericii. Şi plecându-se acela spre dânsul, şi-au pus ochii la ochi şi gura la gura lui, şi îl sfătuia şoptind. Iară câtă vreme au petrecut întru aceasta nu ţine minte acel duhovnic, nici ce i-au vorbit. Pentru că după ce s-au plecat dracul acel în chip de călugăr şi s-au lipit de gura lui, atuncea el, de spaimă, şi-au închis duhul (suflarea) într-însul. Însă i s-au părut că tare mult au ţinut această. Şi văzând că nu mai poate ţine suflarea, i-au dat drumul ca dintr-o tulumbă şi l-au împins de la sineşi. Şi aşa s-au stins diavolul împreună cu lumina. Iară duhovnicul căzând jos, nu au ştiut cât au zăcut până şi-au venit în simţire. Deci mai trezându-se l-au cuprins o spaimă şi un cutremur de frică şi voia să fugă afară, dar nu nimerea uşa. Că căutând uşa da peste ferestri şi cu mare nevoie găsind uşa, cum o au deschis au năvălit degrab la uşa igumenului care era tot întru acea sală. Şi deschizându-o au sărit pre pat şi au îmbrăţişat soba că-l cuprinsese o răceală şi un cutremur. Şi vreo jumătate de ceas nu au putut vorbi, că i se luase glasul. Iară igumenul văzând că mare război dau dracii la poslușnicul [ucenicul] lui, au mers dimineaţa împreună

cu el la părintele stareţul Paisie şi i-au povestit toate necazurile ce pătimeşte de la draci.

Iară stareţul i-au zis:
„O frate, frate, mare milă lui Dumnezeu ţi-a ajutat, de nu au intrat dracu întru tine. Pentru că Dumnezeu ţi-a oprit suflarea de nu ai suflat, ca să nu intre. Şi această milă asupra ta o au arătat Domnul pentru că toate câte ai făcut le-ai făcut cu blagoslovenie. Dar nu te împuţina, ce de acum înainte să ţii o rânduială ca aceasta care te voi învăţa, şi de te vor mai supăra, atunci să vii să-mi spui".

Şi aşa mângâindu-l cu multe cuvinte l-au slobozit cu pace hotărându-i şi ce tipic să ţie pe o lună de zile. Iară el întorcându-se la chilia sa, au făcut aşa precum l-au învăţat stareţul şi nici o supărare nu au avut întru acea lună. Iar după împlinirea acei luni au năvălit mai cumplit dracii asupra lui şi îndată au alergat el noaptea la stareţul de i-au spus că o lună care i-o au rânduit au avut pace, iară după aceia îndoit războiul au rădicat dracii.

Şi stareţul zâmbindu-se puţin, i-au zis:
„Du-te, frate, la chiliuţă şi te nevoiaşte, că de acum înainte nu te vor mai supăra niciodată".

Şi aşa au şi urmat, că până la moarte nu l-au mai supărat, ci i-au dat pace cu rugăciunile stareţului.

***

O cucoană de neam bun (a Strujeştilor) din oraşul Iaşi povestea cu lacrămi zicând: „Eu fiind la vârsta tinereţelor şi dupre cum este obiceiul lumii, viindu-mi vremea de a mă însoţi, mă cerea doi feciori de boiari mari. Unul Dimitrache Sturză, iară altul asemenea lui cu neamul. Dară părinţii mei fiind obicinuiţi ca totdeauna să se sfătuiască cu părinţii duhovniceşti în pricini mari şi fiindcă Monastirea Neamţului era proslăvită foarte mult pe atuncea pentru stareţul Paisie, de aceea şi părinţii mei luându-mă au mers cu mine la Monastirea Neamţului. Şi mergând la părintele Paisie l-au întrebat, la carele dintre cei doi să mă dea pre însoţire.

Iară stareţul le-au zis: „De vreme ce spre Dumnezeu v-aţi pus nădejdea, apoi să ştiţi că aşa este voia lui Dumnezeu, adecă că după ce veţi ajunge la curtea domniilor voastre, că vă veţi pogorî din carată, vă va întâmpina un călăraşu trimis

cu o scrisoare. Deci a celui boiaru a căruia vă fi scrisoarea să vă daţi pre fiica voastră spre însoţire şi crezu că va fi blagoslovenia Domnului peste casa aceia".

Iară părinţii mei, crezând cuvintelor stareţului, au pornit. Şi când au ajuns la scările curţilor sale, iată că au sosit şi trimisu cu scrisoarea de la Dimitrache Sturză. Pre carile lucru văzându-l părinţii mei, cu toată bucuria m-au dat pre mâna spre însoţire lui Dimitrache Sturză. Apoi după ce m-au însoţit cu acel boiariu, dupre orânduiala creştinească, tot parte femeiască năşteam. Pentru aceia iarăşi luându-mă părinţii mei m-au dus la părintele Paisie şi cu lacrămi l-au rugat ca să mă blagoslovească, să născu şi parte bărbătească.

Iar el mult sfătuindu-i le-au zis: „După credinţa voastră fie voauă, că de acum are să nască şi parte bărbătească".

Şi aşa s-au şi împlinit şi după aceia am născut fii şi parte bărbătească. Şi noi încă am trăit cu fericire în toată viaţa noastră (pre această povestire o au spus înseşi acea cucoană Elenco, soţia lui Dimitrache Sturză, anul 1840).

***

O cocoană din neamul Băloşeştilor, fiindcă era stearpă, nu năştea copii. Deci viind la Monastirea Neamţului şi căzând la picioarele părintelui Paisie, îl rugă ca să se roage lui Dumnezeu să-i dezlege nerodia.

Iară stareţul sfătuind-o cu cuvinte duhovniceşti o au mângâiat zicându-i să aibă nădejde că-i va împlini Dumnezeu dorinţa numai să aibă credinţă la mila Domnului. Şi aşa ducându-se acea cucoană la arhondaric, s-au culcat să se odihnească puţin. Şi adormind, iată că s-au văzut că cum ar sta împreună cu părintele Paisie înaintea icoanei Maicii Domnului. Şi luând părintele Paisie o floare de la Maica Domnului i-au dat-o ei, zicându-i: „Primeşte aceasta şi te du acasă căci te va bucura Maica Domnului".

Iată ea deşteptându-să ca din somn au pornit acasă şi după o vreme zămislind în pântece au născut copil parte bărbătească.

***

O cocoană Mara, cu soţul ei Panaite de la Bălţi, avea un copil cu numele Alexandru, pre carele cum l-au înţărcat îndată l-au apucat o epilepsie foarte cumplită, întrucât nu să mai afla alţii aşa cumplit muncindu-se. Deci auzind de minunile pe care le săvârşia Maica lui Dumnezeu la Monastirea Neamţului, prin rugăciunile părintelui nostru stareţului Paisie, au venit aducând copilul şi puindu-l

la picioarele părintelui Paisie cu lacrămi îl rugă ca să-şi facă milă de dânşii şi să le tămăduiască copilul.

Iară părintele nostru mângâindu-i cu cuvinte de suflet folositoare le-au zis ca să se ducă şi să puie pe copil înaintea sfintei icoanei ce i făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Apoi au trimis un preot ca să-i cetească.

Şi după ce i-au cetit le-au zis: „Mergeţi şi vă luaţi copilul şi să credeţi cu neîndoire că de acum înainte nu va mai pătimi nici un rău”.

Carele lucru dupre cuvântul stareţului s-au şi îndeplinit, că acel copil au crescut, dar epilepsia nu l-au mai apucat cât a trăit.

Nu-i nevoie să scriu despre minuni şi vindecări, fiindcă nu prin minuni se recunoaşte sfinţenia bărbaţilor cu adevărat sfinţi, sfinţenia lor înaintea lui Dumnezeu, ci din adevărata credinţă ortodoxă a dogmelor şi din paza poruncilor lui Dumnezeu, precum şi dintr-o vieţuire curată şi neprihănită.

Încă şi mulţi eretici au făcut minuni, iar despre ei Domnul a zis: ***„Mulţi îmi vor spune în ziua aceea: Doamne au n-am botezat în numele Tău? N-am făcut atâtea lucruri minunate în numele Tău? Iar judecătorul le va zice: Adevărat, adevărat vă spun vouă nu vă cunosc pe voi, depărtaţi-vă de la Mine cei ce lucraţi fărădelegea”.***

Iar bogatului care l-a întrebat: ***„Cum pot să dobândesc viaţa veşnică?”***

Domnul i-a zis: ***„Păzeşte poruncile!”.***

Şi iarăşi: ***„Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiţi unul pe altul cum v-am iubit Eu. Din aceasta vor cunoaşte toţi oamenii că sunteţi ucenicii mei, de veţi avea dragoste unii faţă de alţii”.***

Iar Sfântul Ioan Gură de Aur învaţă că nu se cuvine pentru un bărbat ortodox să-şi arate sfinţenia sa din semne şi profeţii, ci din bunătatea vieţii lui, după cum a spus însuşi Domnul: „După roadele lor îi veţi cunoaşte”.

Iar roadele adevăratului om duhovnicesc le-a arătat Apostolul zicând: ***„Roada duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, credinţa, blândeţea şi înfrânarea, împotriva unora ca acestora nu este lege”.***

Dacă un om face astfel de roade, chiar dacă face semne sau nu, este limpede că el este sfânt şi prieten al lui Dumnezeu. Fericitul părintele nostru a lucrat şi multe minuni, dar întrucât nu voia nici măcar să audă despre aceasta, punând totul pe seama Preacuratei Maicii lui Dumnezeu şi rugăciunilor soborului fraţilor, din această pricină le voi lăsa deoparte, ca să nu mă împotrivesc dorinţei sale, deşi ştiu de multe minuni ce s-a întâmplat atât înainte cât şi după moartea sa.

Viaţa duhovnicească în obştea paisiană

Fericitul părintele nostru Paisie avea în soborul său fraţi aflaţi pe diferite trepte de înaintare [duhovnicească]. Scrie despre aceasta dintr-o scrisoare scrisă de propria sa mână întâiului său prieten, preotului Dimitri din Poltava, scrisoare scrisă la Dragomirna în anul 1767. Acesta îl rugase să-i scrie într-o scrisoare despre toate rânduielile (cinurile) vieţii monahale şi despre vieţuirea pe care o ducea împreună cu fraţii.

Şi fericitul a descris foarte bine şi cum se cuvine rânduiala „liniştirii pustniceşti“, rânduiala „căii împărăteşti”, precum şi rânduiala „vieţii de obşte”, tâlcuindu-i-le cu mare înţelepciune din învăţăturile cuvioşilor Părinţilor noştri. La aceasta a adăugat ceva şi despre sine însuşi şi despre soborul fraţilor, anume în ce stare erau în acea vreme fraţii şi ce înaintare [progres] făcuseră ei la Dragomirna, scriind aşa:

„Nu toţi din chinovia noastră au aceeaşi măsură şi de altfel acest lucru nici n-ar fi cu putinţă. Fiindcă unii, cei mai mulţi, şi-au omorât deja întru totul voia şi judecata lor proprie, se supun fraţilor întru toate şi îşi săvârşesc ascultările lor pentru ei ca şi pentru Domnul însuşi, cu frică de Dumnezeu şi mare smerenie, îndurând necinstea, ocara, batjocură şi tot felul de încercări de bunăvoie, cu mare bucurie, ca unii care au fost învredniciţi la aceasta de harul lui Dumnezeu şi ar dori mereu aceasta. Neîncetat ei se ocărăsc pe ei înşişi înaintea lui Dumnezeu în ascunsul inimilor lor, socotindu-se pe ei înşişi mai prejos decât toţi drept ultimii dintre toţi.

Vin apoi alţii, nu puţini dintre ei, care cad şi se ridică, păcătuind şi căindu-se, suferind ocara şi încercările, deşi cu osteneală şi chin. Ei se silesc cu tot sufletul să se facă asemenea celorlalţi, rugându-se pentru aceasta lui Dumnezeu cu lacrimi. Iar alţii, nu foarte mulţi, sunt slabi şi neputincioşi, ca nişte copii ce nu pot gusta încă hrană tare, adică să îndure ocară şi încercările şi de aceea ei trebuie hrăniţi încă cu laptele milostivirii, al iubirii de oameni şi al îngăduinţei pentru slăbiciunea lor, până ce vor ajunge la vârsta duhovnicească a răbdării, când vor fi în stare să-şi împlinească nevoile numai prin buna dispoziţie a voii lor şi printr-o neîncetată învinuire de sine. Adeseori aceşti fraţi se străduiesc mai presus de puterile lor să

îndure necinstea şi să-şi lase voia lor proprie până la a-şi vărsa sângele adică vărsându-şi marea lor osteneală ca pe nişte sânge înaintea lui Dumnezeu şi rugându-se cu lacrimi lui Dumnezeu pentru ajutor. Unii ca aceştia, deşi sunt foarte slabi, sunt socotiţi în faţa lui Dumnezeu între cei ce iau Împărăţia Cerurilor cu de-a silă. Dar chiar dacă nu toţi fraţii au ajuns la aceeaşi măsură, aşa cum s-a spus, toţi se silesc îndeobşte spre paza poruncilor lui Dumnezeu şi ale Sfinţilor Părinţi, legaţi întreolaltă de legătura nedesfăcută a iubirii lui Dumnezeu şi de dragul iubirii lor de Dumnezeu şi a mântuirii îndură o neîncetată strâmtorare trupească mulţumind neîncetat lui Dumnezeu: aşa cum îşi pun nădejdea lor de mântuire în Dumnezeu aşa şi pentru cele trebuincioase în susţinerea vieţilor lor” .

Viaţa noastră de acum e departe de aceea [de la Dragomirna], cum e departe Vechiul Testament de cel Nou...”

(din: Viaţa cuviosului Stareţ Paisie scrisă de Mitrofan Schimonahul, în: Cuviosul Paisie de la Neamţ, Autobiografia şi Vieţile unui stareţ, urmate de Aşezăminte şi alte texte, Editura Deisis, Sibiu, 2002)

Dicţionarul Teologilor români - Sfântul Paisie (Velicicovschi), stareţ, îndrumător al vieţii monahale în Moldova

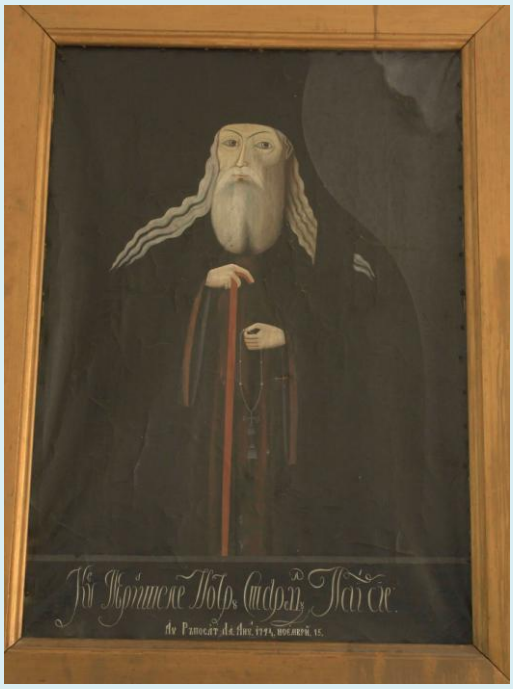

N. 21 dec. 1722, în Poltava, în Ucraina, într-o familie de preot, decedat la 15 nov. 1794, la mănăstirea Neamţ. A învăţat la şcoala parohială din Poltava şi la Academia duhovnicească din Kiev (numai 4 clase, din 12). Frate la mănăstirea Liubieţchi (1740), tuns rasofor în mănăstirea Medvedovschi (1741), cu numele Platon (în locul celui din botez, Petru), un timp stă în Lavra Pecerska din Kiev (I 742); trece apoi la schiturile Dălhăuţi, Trăisteni şi Cârmul în "Ara Românească (1742-1746); în 1746 pleacă Ia Athos, întâi la mănăstirea "Pantocrator", unde a fost îmbrăcat în mantie (1750), sub numele Paisie, de către stareţul Vasile de la Poiana Mărului, hirotonit ieromonah (1758); pune bazele schitului "Sfântul Ilie" cu biserica şi chilii pentru "ucenicii" săi. Se reîntoarce, împreună cu ucenicii, în Ţările Române, aşezându-se pentru scurt timp la schitul Vărzăreşti (1763), apoi la Dragomirna (1763-1775). După ocuparea nordului Moldovei de către austrieci (1775), se stabileşte cu "fraţii" la Seen (1775); în 1779 i s-a încredinţat şi egumenia mănăstirii Neamţ, pe care a deţinut-o, până la moarte; hirotesit arhimandrit în 1790. În jurul lui s-a strâns un număr mare de "fraţi", de neamuri diferite (350 la Dragomirna, 700 la Neamţ). În toate mănăstirile pe care le-a cârmuit a introdus viaţă de obşte, slujbe zilnice, predici, îngrijirea bolnavilor, muncă în gospodărie, traduceri din literatura patristică, postpatristică şi ascetică greacă în limbile română şi slavo-rusă. Se cunosc aproximativ 300 de manuscrise copiate în timpul său, din care 40 de el însuşi. O parte din traducerile sale an fost

publicate în editura mănăstirii Optina Pustîni, după moartea sa. În timpul vieţii a apărut “Filocalia" la Petersburg, în 1793. An rămas de la el diferite învăţături şi o autobiografie. Ucenicii săi ruşi, ucrainieni şi bieloruşi s-au răspândit în peste o sută de mănăstiri ruseşti, ducând pretutindeni “mişcarea spirituală paisiană", învăţăturile şi rânduielile sale s-au transmis prin ucenicii săi - mai ales în mănăstirile din Moldova şi “Ara Românească, până pe la începutul celei de a doua jumătăţi a veacului XIX. Canonizat de Biserica Ortodoxă Rusă în 1988.

Lucrări:

Eugen Procopan, Paisie Velicicovsch 1722-1794. Schiţă itorică despre viaţa şi opera sa , în RSIAB, an. XXIII, 1933, p. 161 -262 (în extras, Chişinău, 1933, 102 p.);

Prot. Serghie Cetfericov, Paisie, stareţul mănăstirii Neamţul din Moldova. Viaţa, învăţătura şi experienţa lui asupra Bisericii Ortodoxe. Traducere din ruseşte de Nicodim (Munteanu), Neamţ, 1933,431 p. (ea. a II-a, Neamţ, 1940- 1943,416p.);

Pr. Niculae M. Popescu, 160 de ani de la moartea lui Paisie Velicicovschi, în MO, an. VII, 1955, nr. 1 -2, p. 41 -47;

I. Hibarin, Activitatea literară-traducătoare a stareţului Paisie, în "Revista Patriarhiei din Moscova", nr. 12, 1956, p. 58-62 (în ruseşte);

Diacon Ioan Ivan, Actualitatea “Aşezământului" stareţului Paisie Velicicovschi, în MMS, an. XXXIII, 1957, nr. 8-9, p. 607-610:

Pr. Paul Mihail, Stareţul Paisie de la Neamţ înnoitorul monahismului, în MMS, an.XXXVIII, 1961. nr. 5-6, p. 409-417;

Pr. Paul Mihail, Traduceri patristice ale stareţului Paisşie, în MO, an. XXIV, 1972, nr. 3-4, p. 217-223,

Petre I. David, Cuviosul Paisie cel Mare (Velicicovschi), un desăvârşit monah român. Noi cercetări şi ipoteze. în BOR, an. XCIII, 1975, nr. 1-2, p.162- 193 (,şi extras, 32 p.);

Leonid (Poliakov), Activitatea literară a stareţului Paisie Velicicovschi (în ruseşte), în “Mesager de l’Exarchat du patiarcat Russe en Europe Occidentale", 21, 1973,p. 69- 104,si 203-237;

Sergij Cetverikov, Moldavskij starec Paisij Velicovsckij. Ego jizni, ucenic i vlijanie na pravoslavone monaşestvo, Paris, Imca Press, 1976,307p.(ediţie engleză în 1980);

Cuthbert D. Hainsworth, Staretz Paisie Velicicovschi(1772-1794). Doctrine of Spiritual Guidance, Roma, 1976, 89 p.;

Mircea Păcuraru, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, II, Bucureşti, 1981, p. 580 584 (ed. a II-a, Bucureşti, 1993);

Ierom. loanichie Bălan, Pateric Românesc, Bucureşti, 1980, p. 232-259;

Pr. Prof. Vasile Sibiescu, Paisie Velicicovschi vieţuitor la schitul Cârnu între anii 1744-1746, în vol. Spiritualitate şi istorie la întorsura Carpaţilor, I , Buzău, 1983, p. 347-354

Anthony-Emil N. Tachiaos, The Revival of byzantine Misticism among Slavs and Romanians în the XVIII th century, Thessaloniki, 1986, LV + 296 p.;

Paisij Velickovskij, Autobiografia di uno starets. Presentazione di P. Tomas Spiklik.Introduzione, traduzione e nota a cura della comunita dei Fratelli Contemplativi di Gesu, Abazia di Praglia, 1988, 208 p; 0 carte fundamentală a culturii europene, broşură însoţitoare a ediţiei Dobroljubije. La Philocalie slavonne de Paissy Velitchkovski, Reproduction anastatique integrale de lţedition princeps, Moscou, 1793, soignee et presentee par Dan Zamfirescu, Ed. Roza Vânturilor, Bucureşti, 1990 (s-a tipărit şi în limbile engleză si franceză).

Sfântul Paisie de la Neamţ despre necesitatea citirii Sfinţilor Părinţi şi a sfătuirii frăteşti, în vremurile lipsei de stareţi duhovniceşti

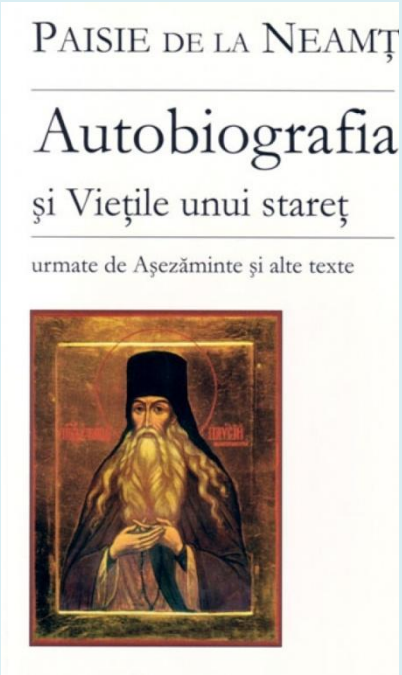

Fragment din: "Un stareţ şi autobiografia lui" (de p. Elia Citterio):

"Descriind prietenului său Dimitri primii săi ani la Muntele Athos, Paisie aminteşte care era - şi a fost apoi mereu - intenţia să în căutarea textelor Părinţilor:

"negăsind un loc în care să pot vieţui sub ascultare faţă de un <<stareţ>>, m-am gândit să îmbrăţişez viaţa potrivit căii împărăteşti, adică împreună cu un frate având acelaşi gând şi aceleaşi dorinţe cu mine, iar, în lipsa unui părinte duhovnicesc, să avem drept povăţuitor pe Dumnezeu şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi".

Atunci când Atanasie Cavsocalivitul, erudit monah athonit de origine moldovenească, a aflat de neobosita căutare de către Paisie a manuscriselor greceşti ale textelor patristice şi de intenţia sa de a da un nou suflu vieţii duhovniceşti a comunităţii sale tocmai pe baza acestor scrieri, acesta l-a acuzat de răsturnarea regulii monahale, de a prefera studiul şi cunoaşterea pocăinţei şi lacrimilor.

Paisie însă n-a ezitat să replice: ***"Te rog, părinte, părăseşte cugetul tău deşert şi zadarnic de a nu citi cărţile Sfinţilor Părinţi… Dacă vrei să te mântuieşti însuţi şi să arăţi şi ucenicilor tăi calea Împărăţiei, împlinirea poruncilor lui Hristos,***

care duc la Împărăţia Cerurilor, atunci lipeşte-te cu tot sufletul tău de învăţătura cărţilor. Împreună cu cererea de poveţe de la duhovnicii iscusiţi, ea îţi va fi ţie şi ucenicilor tăi, dascăl nemincinos, îndreptându-vă pe calea mântuirii… Aşa ne învaţă şi toţi sfinţii, îndemnându-ne să citim cu sârguinţă şi râvnă cărţile. Şi să nu zici, părinte, că ajunge una sau două cărţi pentru edificarea sufletului. Doar nici albina nu adună mierea dintr-o floare sau două, ci din multe. Aşa şi pe cel ce citeşte cărţile Sfinţilor Părinţi, una îl învaţă credinţa sau dreapta cugetare, alta îi vorbeşte de tăcere şi rugăciune, alta îi spune de ascultare, smerenie şi răbdare, alta îi propovăduieşte iubirea către Dumnezeu şi aproapele – în scurt vorbind, din multe cărţi patristice învaţă omul viaţa evanghelică".

Studiul ziua şi noaptea al Scripturilor şi al scrierilor Părinţilor e răspunsul lui Paisie la lipsa de povăţuitori duhovniceşti experimentaţi. Plecând de la această convingere, percepută ca una din legile vieţii duhovniceşti, studiul Părinţilor, unit cu osteneala de a le traduce în slavonă şi în română, a devenit puţin câte puţin una din activităţile principale ale stareţului Paisie, un fel de temelie, un punct forte pentru întreaga sa comunitate.

[...]"

***

Extras din: "Viaţa Cuviosului Stareţ Paisie scrisă de Mitrofan schimonahul":

Nevoinţe ascetice la Athos

"[...] Însă cine ar putea număra îngenuncherile pe care le făcea în singurătatea nopţii? Şi cât de mare era înfrânarea fericitului! Mânca numai o dată pe zi şi atunci doar câţiva pesmeţi uscaţi. Sărăcia sa era extremă: nu avea haine afară de o dulamă, şi aceasta foarte veche, şi nu se ocupa de vreun lucru de mână [meşteşug], ca nu cumva să nu-i rămână timp de pravilă. Patul său era o scândură goală. El însă se bucura de sărăcia lui cum nu se bucura altul de bogăţie. Mulţumea pururea Domnului Hristos că s-a învrednicit să imite întru toate sărăcia Lui. Iar nevoinţele sale sufleteşti erau o adâncă smerenie, o neîncetată învinuire de sine, recunoştinţă întru toate, zdrobirea inimii şi lacrimi ce curgeau în râuri, neîncetată rugăciune a inimii, iubirea de Dumnezeu şi a aproapelui, statornica aducere aminte de moarte, cântarea de Psalmi şi citirea Scripturilor. Lua cărţi de la mănăstirea sârbească [Hilandar] şi le citea. Dar se mâhnea şi plângea că era lipsit de harul dumnezeiesc al ascultării, negăsind nici un părinte căruia să i se predea în ascultare.

Fericitul şedea singur nevoindu-se şi înaintând din tărie duhovnicească în tărie duhovnicească, făcând suişuri în inima sa [*Cf. Psalmi 83, 6.*]. Arzând de râvna dumnezeiască pentru nevoinţe şi mai mari s-a îndulcit [desfătat] astfel întru liniştire [isihie] vreme de doi ani şi jumătate.

Şi întru început petrecea singur la linişte, zăbovindu-se întru rugăciune şi întru lucru mâinilor, care era facerea lingurilor prin care îşi agonisea cele de nevoie ale vieţii şi acestea cu strâmtorare. Ca lângă celelalte fapte bune şi nevoinţe ce avea, era foarte iubitor de sărăcie şi de neagoniseală, cât niciodată, când se ducea undeva, uşa chilii nu o încuia, că nu avea cine ce să ia [*Viaţa lui Grigorie, 1817, f. 4v-5.*].

Întru acea vreme cu purtarea de grijă a lui Dumnezeu (fiind chemat de oareşicare faţă mare) au venit în Sfântul Munte fericitul mai sus pomenitul stareţ schimonahul părintele Vasilie din Ţara Muntenească.

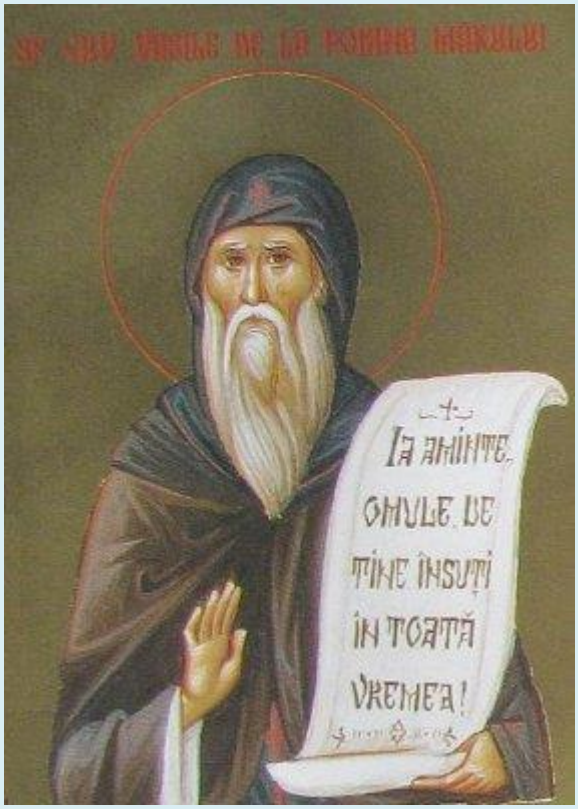

Şi aflând pe părintele nostru întru linişte şezând au petrecut câteva zile acolo învăţându-l şi descoperindu-i lui pentru toate cele trei rânduieli monahiceşti şi pentru alte taine creştineşti din Sfânta Scriptură. Iar părintele nostru a rugat cu lacrimi pe fericitul stareţ ca să-l îmbrace pe el în mantie şi l-au îmbrăcat numindu-l

pe dânsul din Platon - Paisie, fiind atuncea în vârstă de 28 de ani. Şi s-a făcut ucenic al lui. Apoi afierosindu-l lui Hristos Dumnezeu şi Preacuratei Fecioare de Dumnezeu Născătoare, s-a dus iarăşi în Ţara Muntenească întru al său schit Poiana Mărului [*Viaţa lui Isaac, f. 10lv (p. 500-501).*].

Începuturile obştii paisiene

A venit însă la Sfântul Munte un frate din Ţara Muntenească, care după ce umblase prin unele mănăstiri de acolo, a venit la el şi a cerut să fie primit de el în ascultare. El însă nici n-a vrut să audă de faptul de a se face întâi-stătătorul altuia, căci el însuşi dorea să se încredinţeze pe sine unui întâi-stătător iar nu să fie el însuşi întâi-stătător.

Drept aceea după ducerea stareţului Vasilie, trecând vreo trei luni au venit de la Valahia în Sfântul Munte un monah tânăr cu numele Visarion. Acesta încongiurând pe la oarecari părinţi de acolo, îşi căuta lui şi povăţuitor şi nu a aflat. Deci a venit şi la părintele nostru şi l-au rugat pe el cu lacrimi ca să-i spuie lui cuvânt spre mântuirea sufletului (ca unul ce ştia bine limba moldovenească) şi ce fel de povăţuitor se cuvine a afla, căruia şi-ar fi încredinţat sufletul său.

Iar fericitul suspinând din inimă au lăcrămat şi tăcând puţin, rugându-se în mintea sa, i-au zis lui: „Frate, pentru întristăcios lucru mă sileşti a-ţi grăi, ca să înnoiesc durerea întru inima mea. Pentru că şi eu cu multă întristăciune şi cu multă sârguinţă aşijderea am căutat povăţuitor şi nu am aflat şi multe scârbe am răbdat cu ajutorul lui Dumnezeu. Şi acum încă le port pe acelea. Drept aceea mă întristez şi pentru tine, că te văz că de întristarea cea peste măsură eşti cuprins şi mă tem ca să nu cazi în deznădăjduire. Ce îţi voi grăi puţin după puterea neputincioaselor mele înţelegeri. Mântuirea sufletului de care mă întrebi într-un alt fel mai cu lesnire a fi nu se poate, fără numai prin povăţuitor adevărat şi duhovnicesc carele şi însuşi să fie nevoindu-se a face toate poruncile lui Dumnezeu după cuvântul Domnului ce zice că „cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema“ [*Matei 5, 19.*]. Că cum va putea pe altul a povăţui la calea mântuirii, pe care el însuşi nu a îmblat [*„Teofilact.”*]? Ca să cuvine el mai întâi însuşi împotriva tuturor patimilor sufleteşti şi trupeşti până la sânge a sta şi cu ajutorul lui Hristos pe poftă şi pe mânie a le birui şi cuvântarea de neînţelepţie şi mândrie prin smerita cugetare şi rugăciune a le vindeca. După aceia iubirea de dulceţi, iubirea de slavă şi iubirea de argint, cumplitele acestea a toatei lumii năpârci şi toate celelalte patemi rele a le supune sufletului. Şi după acestea cu darul lui Hristos a străluci unul ca acela cu darurile Duhului după cea zisă de la Domnul: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, pentru ca să vază lucrurile voastre cele bune” [*Matei 5, 16.*].

Şi celelalte. La unul ca acesta, zic, povăţuitor şi cel ce se învăţa de la dânsul prin înseşi lucrurile poate a se învăţa fără de înşelare toate poruncile lui Hristos şi toate faptele cele bune, pe care toate acestea văzându-le şi auzindu-le cel ce se învăţa de la el şi prin credinţă şi dragoste urmându-i lui, poate cu ajutorul lui Dumnezeu şi prin a lui povăţuire înainte a spori şi mântuire a afla. Acest fel s-ar fi căzut nouă, frate, de a afla, povăţuitor. Şi vai vremi noastre aceste de acum, pe care primejdie purtătorii de Dumnezeu părinţii noştri prin duhul mai înainte văzându-o, din multă jale ca fiilor săi, spre a noastră întărire întru Sfintele sale scripturi toate ni l-au arătat nouă. Că zice dumnezeiescul Simeon, noul bogoslov: „Rari cu adevărat sunt care bine ştiu a paşte şi a tămădui sufletele cele cuvântătoare“ [*„Partea II, Cuvânt 23.”*]. Că postiri şi privegheri şi chipul bunei cucernicii mulţi poate loruşi prefăcându-şi sau şi cu fapta câştigându-şi, şi de a grăi din pântece multe şi cu cuvinte a învăţa, cu lesnire pot prea mulţi. Dar cei ce prin smerita cugetare şi prin plânsul cel de-a pururea şi lacrimi a-şi tăia patimile şi de cele mai mari fapte bune nejefuiri a-şi câştiga, foarte puţini se află. Şi spre mai întărirea cuvântului său Sfântul Simeon aduce pe cei mai de demult din Sfinţii Părinţi şi grăieşte aşa: „Zic dumnezeieştii noştri părinţi, ca vrând cineva patimile a-şi tăia, prin plâns le taie pe ele. Şi vrând fapte bune a-şi câştiga, prin plâns le câştigă pe ele. Arătat dar este că monahul cel ce nu în toate zilele plânge, nici patimile poate a şi le tăia, nici fapte bune a isprăvi, aşijderea că nici darurilor părtaş cândva poate a fi” [*„Partea II, Cuvânt 32.*].

Drept aceia şi cel mai cu apropiere de noi purtător de Dumnezeu Nil al Sorskii, lumina Rossiei, toate acestea cu multă luare-aminte întru dumnezeeştile scripturi seama luând şi ticăloşia vremurilor acestora, şi a oamenilor acestor de acum negrijire văzând întru a sa carte la întâia cuvântare sfătuieşte pe râvnitori aşa grăind: „Să cuvine cu prea multă osteneală a căuta povăţuitor nouă, zice, sfinţii părinţi din dumnezeieştile scripturi şi din învăţăturile de Dumnezeu purtătorilor părinţi, a ne învăţa, ascultând pe Însuşi Domnul grăind: „Cercaţi scripturile şi întru dânsele veţi afla viaţa veşnică“ [*Ioan 5, 39.*].

De aicea dar acum frate ne este nouă cea de pe urmă nevoie, că întru dumnezeieştile şi părinteştile scripturi cu multă întristare şi cu multe lacrimi ziua şi noaptea a ne învăţa şi cu cei de-un gând părinţi bătrâni şi râvnitori a ne sfătui şi a ne povăţui la poruncile lui Dumnezeu şi la lucrarea sfinţilor părinţilor noştri. Şi aşa cu mila lui Hristos şi cu a noastră nevoinţă putem mântuire a afla.” Atuncea acel monah Visarion cugetă întru sine şi zicând: „Ce altă mai cauţi? Şi căzând la picioarele lui, ruga cu lacrimi pe fericitul ca să-l priimească pe el subt a sa ascultare“ [*Ibid., f. 102-103v (p. 501-503) şi Viaţa lui Platon, 1836, f. 20v-22v.*] .

Acest frate însă l-a rugat cu şi mai multă osârdie şi cu lacrimi să-l primească şi fericitul, văzând atâta smerenie şi lacrimi din partea lui, s-a înduioşat şi s-a învoit să-l primească însă nu ca pe un ucenic, ci ca pe un tovarăş. Atunci Dumnezeu le-a dăruit o mai mare înţelegere a Scripturilor, dându-le amândurora să descopere fiecare celuilalt voia Sa, să se nevoiască în lucrarea poruncilor Lui şi la tot lucrul bun, să-şi taie voia proprie unul înaintea celuilalt, să asculte şi să se supună unul altuia, să aibă un suflet şi o inimă, şi să aibă totul de obşte în ce priveşte susţinerea vieţii lor.

Şi astfel au început să vieţuiască într-un suflet urmând „calea împărătească“ [*Termen ascetic ortodox desemnând un mod de vieţuire semianahoretică specific schiturilor mici împletind ascultarea faţă de un întâi-stătător cu dedicarea rugăciunii şi contemplaţiei în singurătate sau în termenii Vieţii lui Grigorie: "Calea cea de mijloc care iaste a vieţii în doi sau trei, fiind unul dintre dânşii mai mare, pe care să-l asculte ceilalţi" (f. 5v).*]. Iar numele fratelui era Visarion.

Şi fericitul se bucura că prin harul lui Dumnezeu găsise mult dorita odihnă şi mângâiere a sufletului său în ascultare prin tăierea de către el şi de către tovarăşul său a voinţei lor unul în faţa celuilalt; iar în locul unui părinte şi a unui povăţuitor aveau învăţătura Sfinţilor Părinţi. Şi trăiau în iubire dumnezeiască. Dar nu s-au desfătat în acest fel de vieţuire pentru multă vreme fără numai patru ani şi puţin ceva mai mult căci şi alţi fraţi care lăsaseră lumea pentru călugărie, văzând viaţa pe care o duceau şi care îi atrăgea cu tărie, râvneau cu mare râvnă să li se alăture într-o asemenea vieţuire şi ei au început să-l supere foarte pe fericitul cu mari rugăminţi, ca să-i primească în vieţuire şi ucenicie la el. Multă vreme fericitul a refuzat temându-se şi tremurând să-i primească în ucenicie, ocărându-se pe sine însuşi şi spunându-le: „Acest lucru este al celor desăvârşiţi şi nepătimaşi, eu însă sunt neputincios şi pătimaş".

Şi multă vreme nu i-a primit, mai târziu însă, fie din pricina supărărilor pe care i le făceau, fie pentru că s-a lăsat biruit de rugăminţile cu multe lacrimi a fratelui celui iubitor de fraţi care vieţuia împreună cu el, a început, deşi nu voia, să-i primească unul după unul să vieţuiască împreună cu el, descoperind fiecăruia dintre ei puterea sfintei ascultări prin Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi. Şi văzând că ei aveau negrăită credinţă şi iubire pentru Sfintele Scripturi şi pentru el, şi pace şi un singur gând între ei şi că i se predau cu toată inima în fericită ascultare a sufletului şi a trupului, se bucura foarte în sufletul său pentru ei şi slăvea pe Dumnezeu. Şi în ce priveşte hrănirea lor duhovnicească şi trupească se lăsa pe seama negrăitei purtări de grijă a lui Dumnezeu, primindu-i unul după altul.

După aceia au venit şi alţii, iarăşi români, pre carii i-au priimit Cuviosul pentru mijlocirile celui dintâiu şi rugăciunile lor. Şi aşa s-au făcut numărul până la opt, toţi de aicea din Vlahobogdania. Pentru aceia şi pravila o cetia moldoveneşte. Şi Cuviosul, fiindcă deprinsese limba moldovenească mai dinainte, de-a pururea le tălmăcea cuvântul lui Dumnezeu din cărţile slăveneşti pe înţelesul limbii acesteia. De unde se aprindea ei spre râvnă şi dragoste către viaţa cea cu plăcere dumnezeiască, întru toate ascultând şi nimic fără de ştirea Cuviosului făcând, nici ceva al său deosebit având. Pentru aceia nici lacăt cândva la ceva se punea că nici era de cine întru ceva să se teamă. Pentru că a tuturor - precum scrie sfinţitul Luca pentru biserica cea din Ierusalim la începutul propovăduirii - inima şi sufletul era unul [*Cf. Faptele Apostolilor 4, 32.*]. Iar cel unul nu să poate el de sine să se teamă cândva.

Întru aceea vreme au venit şi un frate, anume Macarie, carele ştia şi elineşte încă din Bucureşti, pentru că învăţase la şcoala cea de acolo. Şi fiindcă cuviosul deprinsese acum limba grecească cea proastă, de multe ori alătura Octoihul cel slavenesc cu cel grecesc şi cât putea a pricepe vedea multă deosebire între Octoihe. Pentru aceasta au socotit să înveţe ceva limba elinească de la acel frate ca ceea ce iaste izvorul din care au izvorât toate cărţile bisericeşti. Şi aşa, apucându-se, a deprins Cuviosul şi limba elinească cu lesnire, fiindcă ştia pe cea latinească încă din şcoală şi-a început aşa a tălmăci, întâiu prin povăţuirea acelui frate, după aceia şi singur. Întru acest chip a învăţat Cuviosul şi limba elinească din care mai mult şi singur se folosea şi pe fraţi îi folosea. Pentru ce de aicea nu numai din cărţile slaveneşti ci şi din cele elineşti le tălmăcea cuvântul lui Dumnezeu, pe care îl avea povăţuitor drept şi neabătut la calea mântuirii şi Sfinţii Sale şi fraţilor celor împreună cu Sfiinţia sa. Pentru că nu este cu putinţă, zice Ioan Hrisostomul, a se mântui cineva fără de citirea dumnezeieştilor cărţi [*Viaţa lui Grigorie, 1817, f..5v-6v*]“.

(din: Cuviosul Paisie de la Neamţ, Autobiografia şi Vieţile unui stareţ, urmate de Aşezăminte şi alte texte, Editura Deisis, Sibiu, 2002)

Sfântul Paisie de la Neamţ – “unimea credinţei şi împărtăşirea Sfântului Duh” versus “modele” jalnicelor noastre generaţii “duhovniceşti”

Biserica noastră ortodoxă prăznuieşte astăzi pe Sfântul Paisie de la Neamţ (Velicicovski). Am ales din viaţa sa câteva fragmente care ne arată atât măsura duhovnicească la care dusese Sfântul obştea monahală căreia îi era stareţ, cât şi duhul Sfantului Paisie, care via şi care îşi răsfrângea energiile sale în jur, sfinţind, luminând, întorcând oameni la Dumnezeu. Cu adevărat Sfântul Paisie şi obştea sa ajunseseră la “unimea credinţei şi la împărtăşirea Sfântului Duh“, iar aceasta se datorează acestui “dreptar” duhovnicesc urmat de cuvios: “sufletul său şi-l punea pentru cea mai mică poruncă a Stăpânului” şi “pentru fiecare simţea durere”.

Nu prin metode administrative, nu prin disciplina cazonă sau chiar prin teroare! - aşa cum este “la modă” astăzi, din păcate şi peste tot în Biserică - după modelul “managementului eficient” al lumii luciferizate - nu exterior, artificial şi mecanic, nu prin “înţelepciune omenească”, ci prin “metoda” lui Hristos: prin pilda personală de sfinţenie, prin slujire şi iubire jertfelnică fără măsură, până la capăt.

Aşa cum spunea şi un alt Cuvios cu acelaşi nume, Paisie Aghioritul: “Cea mai mare neorânduială în mănăstiri este din pricina orânduielii lumeşti, cu

disciplina spartană, care nu numai că oboseşte, mai ales pe omul obosit de azi, ci izgoneşte şi 'sfânta nevinovăţie' şi absoarbe toate puterile sufleteşti şi trupeşti în cele pământeşti, iar omul uită pe Dumnezeu".

La fel concepea viaţa duhovnicească din mănăstiri şi Arhimandritul Sofronie: "În locul regulei scrise trebuie ca inima noastră să se lărgească…"

Obştea Sfântului Paisie, care a trăit poruncile lui Hristos, ne arată că cererea de la Liturghie, menţionată în titlul acestui articol, este nu numai realizabilă, ci şi foarte necesară pentru mântuirea noastră.

Nu trebuie omis a sublinia că astăzi se vorbeşte cu prea multă uşurinţă despre "moştenirea paisiană", despre "spiritualitatea paisiană" (la fel de uşor cum se vorbeşte şi despre "tradiţia palamită" şi despre "vederea Luminii necreate" în legătură cu Sfântul Grigorie al Tesalonicului, prăznuit ieri) şi de aici despre isihasm şi vieţuirea isihastă, despre filocalie şi duh filocalic, ca şi cum ar fi nişte realităţi pe care le-am putea avea "la degetul nostru mic", iar nu ca şi cum ar fi nişte piscuri de trăire duhovnicească, aflate la distanţe astronomice faţă de nivelul nostru duhovnicesc jalnic.

E la modă astăzi, când oricine poate fi (închipuit sau după diplomă) "teolog", a face - din cuvinte - teologia cea mai înaltă, meşteşugind vorbe mari şi preţioase despre realităţi cereşti de care suntem complet străini şi la care, cu gradul nostru de întinare şi de împătimire lumească, ar trebui să ne raportăm cu cea mai mare sfială, cu teamă şi cutremur. Ce animă pe mulţi dintre "fanii" discuţiilor pe teme înalte, cum ar fi isihasmul, Filocalia, Lumina necreată, etc. ne temem că nu este altceva decât un soi de snobism duhovnicesc şi intelectualismul care caută în Ortodoxie ceva care să fie în ton cu părerea înaltă despre sine pe care o au respectivele persoane. Se caută o spiritualitate "de cea mai bună calitate", rafinată, "subţire", demnă de nişte persoane cu gust şi cu pretenţii. Despre aceasta, Părintele Seraphim Rose a scris nişte rânduri foarte importante, referindu-se şi citându-l tocmai pe Sfântul Paisie în sprijinul ideilor sale.

Ca o ultimă observaţie, este de plâns şi un anume fel de gândire contemporană, care vede lucrarea mănăstirilor sub aspect predominant formal şi exterior. Deşi se invocă ipocrit "tradiţia paisiană", pentru unii oameni de pe diverse poziţii din Biserică, până la cele mai înalte, mănăstirile sunt privite extrem de pragmatic şi secularizat (ca să nu spunem ateist), ca un fel de unităţi de producţie, evaluate după eficienţă, productivitate şi rentabilitate. Sau sunt văzute doar ca un fel de asociaţii filantropice, a căror raţiune de a fi este exclusiv pentru această lume, care trebuie

să atragă cât mai multe fonduri şi să arate ca astfel "există" şi "produc" ceva util, palpabil şi măsurabil.

Dar după câte vedem în viaţa Bisericii, rugăciunea în Duh, dragostea de Dumnezeu şi inima însângerată de pătimirea pentru aproapele sunt dreptarele, lucrarea şi unica "strategie" prin care mănăstirile se pot transforma în adevărate centre de iradiere a Duhului Sfânt (vezi şi: Sfântul Siluan Athonitul - o pildă a iubirii adevărate pentru fiecare dintre "cei mai mici fraţi ai lui Hristos). Altfel, dacă nu ţinem seama de experienţa şi de practica Sfinţilor Părinţi, a Sfântului cuvios Paisie de la Neamţ, de pildă, nu vedem cu ce vom face misionarism, cu care duh?!… Cu duhul lumii? O fi bună organizarea, bună şi ordinea – cu măsură – dar când lipseşte Duhul, sunt bune de nimic, căci dacă "dragoste nu am (avem), făcutu-(ne)m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător":

Se spune despre obştea cuviosului Paisie de la schitul Sfântul Ilie că petrecea în mare lipsă materială, dar în desăvârşită armonie şi râvnă duhovnicească. Pe lângă participarea zilnică la slujbele bisericeşti, frăţimea se îndeletnicea şi cu lucrul mâinilor în deplină dragoste, smerenie şi tăcere.

Stareţul Paisie iubea tare mult citirea cărţilor Sfinţilor Părinţi. Iată ce răspundea el stareţului Atanasie care îl învinuia de oarecare lucruri: ***"Să nu zici, părinte Atanasie, că ajunge una sau două cărţi pentru mântuirea sufletului. Doar nici albina nu adună miere dintr-o floare, ci din multe. Aşa este şi cel ce citeşte cărţile Sfinţilor Părinţi. Una îl învaţă dreapta credinţă; alta îi vorbeşte de tăcere şi rugăciune; alta îi spune de ascultare, de smerenie şi răbdare, iar alta îl îndeamnă către iubirea de Dumnezeu şi de aproapele. Aşadar din multe cărţi patristice învaţă omul să trăiască după Evanghelie".***

Despre dragostea cea duhovnicească iarăşi învăţa pe ucenici, cuviosul Paisie: ***"Petrecerea în viaţa de obşte a fraţilor adunaţi în numele lui Hristos, fără deosebire de neam, îi uneşte aşa de mult prin dragoste, încât toţi devin un singur trup, având un singur cap – pe Hristos - un singur suflet, o singură voie şi un singur scop, păzirea poruncilor lui Dumnezeu, îndemnându-se unul pe altul la lupta cea bună, supunându-se unul altuia, purtând sarcinile unul altuia".***

Apoi zicea: ***"Dumnezeiasca ascultare, fiind rădăcina şi temelia vieţii călugăreşti, este strâns legată de viaţa de obşte, cum este legat sufletul de trup. Că una fără alta nu poate exista. În obştea noastră, spunea Cuviosul Paisie, nimeni nu are nimic al său personal, că toţi sunt încredinţaţi că lăcomia este calea lui Iuda***

vânzătorul. Cel ce vine în mânăstire este dator ca toată averea sa, până la cel mai mic lucru, s-o pună până la moarte, cu trupul şi cu sufletul său”.

Altădată învăţa pe ucenici, zicând: ***“Cu adevărat, nu toţi în obştea noastră au ajuns deopotrivă măsura vârstei duhovniceşti. Cei mai mulţi şi-au lepădat cu totul voia şi cugetul lor, supunându-le în toate fraţilor şi răbdând cu mare bucurie ocările şi ispitele. Ei necontenit sunt stăpâniţi de mustrarea de sine şi se socotesc mai nevrednici decât toţi. Alţii, nu puţini, cad şi iarăşi se scoală; greşesc şi din nou se pocăiesc; cu greu rabdă mustrările şi ispitele, dar nu rămân de cei dintâi, ci se roagă cu căldură lui Dumnezeu să le trimită ajutor. Sunt puţini însă şi de aceia care nu pot deloc să rabde ispitele şi mustrările. Aceştia au nevoie să fie hrăniţi cu laptele milei, al iubirii de oameni şi al îngăduinţei, până vor ajunge la cuvenita vârstă duhovnicească” [...]***

Se spunea despre cuviosul Paisie că permanent era ocupat cu frăţimea şi uşile chiliei lui nu se închideau până la ceasul nouă seara. Unii ieşeau şi alţii intrau. Pe unii îi mângâia, iar cu alţii se bucura…

Când cuviosul Paisie nu putea să-şi cerceteze fraţii la câmp, fiind departe de mânăstire, le trimitea câte o scrisoare, plină de sfaturi duhovniceşti. Iată cum îi învăţa pe fraţi într-una din aceste scrieri: ***“Fiilor, păziţi-vă de zavistie! Unde este zavistie acolo nu este Duhul lui Dumnezeu. Stăpâniţi-vă limba ca să nu grăiască cuvinte deşarte. Cine îşi stăpâneşte limba, îşi păzeşte sufletul de întristare. De la limbă vine viaţa şi moartea. Întru toate să aveţi smerenie, bunătate şi dragoste. Întăriţi-vă cu temerea de Dumnezeu, cu amintirea morţii şi a veşnicelor munci. Rugăciunea lui Iisus să o repetaţi necontenit. Aduceţi lui Dumnezeu jertfă curată, neprihănită cu bună mireasmă, după creştineasca voastră făgăduinţă. Aduceţi osteneala şi sudorile voastre de sânge ca o ardere de tot. Zăduful şi arşiţa zilei să fie pentru voi ca răbdarea mucenicilor”.***

La chilii, cuviosul Paisie cerea călugărilor să facă trei lucruri: să citească cuvintele Sfinţilor Părinţi, să practice rugăciunea minţii şi după putere, să facă adesea metanii cu lacrimi. Iar mărturisirea gândurilor către duhovnici o considera marele stareţ temelia vieţii duhovniceşti şi nădejdea mântuirii pentru toţi. De aceea poruncea fraţilor, mai ales celor începători, să se mărturisească în fiecare seară la duhovnicii lor şi să primească Trupul şi Sângele Domnului, o dată pe lună; iar bătrânii şi cei bolnavi, mai des la două - trei săptămâni, iar schimonahii săptămânal.

Spunea unul dintre ucenicii săi, zicând: “Treizeci de ani am trăit pe lângă dânsul şi nu l-am văzut niciodată întristându-se pentru nevoile materiale. El numai atunci se întrista tare, când vedea călcându-se vreo poruncă dumnezeiască şi mai ales de bunăvoie. Că sufletul său şi-l punea pentru cea mai mică poruncă a Stăpânului”. De multe ori zicea stareţul: ***“Să piară toate ale noastre, să piară şi trupul nostru, dar să păzim poruncile lui Dumnezeu şi cu dânsele sufletele noastre!”***

Altădată iarăşi le zicea cuviosul Paisie: ***“După măsura ostenelilor voastre, cu timpul veţi dobândi lacrimi şi plâns cu nădejde, spre mângâierea sufletului. Se va ivi în voi râvna fierbinte de a trăi după poruncile Domnului şi veţi câştiga smerenie şi răbdare, milă şi iubire către toţi, iar mai ales către cei nedreptăţiţi, către bolnavi şi bătrâni”.***

Odată unul din fraţi i-a spus: “Părinte, cugetul îmi spune că mă urăşti, deoarece adeseori mă certi cu mânie în faţa fraţilor!” Iar cuviosul Paisie i-a răspuns: ***“Iubite frate, dacă Sfânta Evanghelie porunceşte să iubim şi pe vrăjmaşii noştri şi să le facem bine, atunci cum pot eu să urăsc pe fiii mei duhovniceşti? Iar dacă vă mustru cu mânie, să vă dea Domnul şi vouă astfel de mânie! Că eu sunt nevoit a sta împotriva firii fiecăruia. Împotriva unora, adică a mă arăta mâniindu-mă, înaintea altora trebuie să plâng ca şi prin una şi prin alta să vă aduc vouă folos”.***

Despre creşterea vieţii duhovniceşti din obştea cuviosului Paisie, scria mai târziu, ucenicul său Platon aceste cuvinte: “Puteai să vezi atunci în Mânăstirea Dragomirna, înflorind viaţa călugărească ca o minune nouă. Că oameni vii fiind, pentru dragostea lui Dumnezeu erau morţi de bunăvoia lor pentru cele pământeşti. Şi cum voi putea vorbi cu înţelegere, decât numai din parte despre tainica lor lucrare? Adică înfrângerea inimii, smerenia adâncă, frica de Dumnezeu, luarea aminte de sine, tăcerea gândurilor şi rugăciunea inimii, pururea săltând cu nespusă şi aprinsă dragoste către Hristos şi către aproapele. Că multora dintr-înşii neîncetat le curgeau lacrimile; nu numai în chilie, ci şi în biserică şi în vremea ascultării şi în timpul citirii şi al vorbirii duhovniceşti ca o roadă a Duhului Sfânt. Cu cuviinţă dar, aici se împlineau cuvintele Sfântului Isaac Sirul, care grăieşte: Adunarea celor smeriţi este iubită lui Dumnezeu, precum adunarea serafimilor“.

Către cei ce voiau să deprindă rugăciunea lui Iisus, cuviosul Paisie spunea: ***“Dacă cineva ar îndrăzni să facă această rugăciune de capul lui, nu după rânduiala Sfinţilor Părinţi, fără întrebarea şi sfatul celor iscusiţi, fiind încă mândru, pătimaş şi neputincios, trăind fără ascultare şi supunere, ba încă ducând şi viaţă singuratică în pustie, acela cu adevărat, şi eu zic, uşor va cădea în toate cursele diavolului. Căci artă numesc Sfinţii Părinţi această dumnezeiască rugăciune,***

pentru că precum arta nu o pot învăţa oamenii singuri, fără un dascăl, aşa nu este cu putinţă deprinderea rugăciunii lui Iisus, fără un iscusit povăţuitor”.

Pentru cei ce nu găsesc povăţuitori iscusiţi, zicea Sfântul prea cuviosul Părintele nostru Paisie: ***“Dacă cineva va trăi sub ascultare, dar n-ar găsi în părintele său duhovnicesc un povăţuitor iscusit cu fapta şi experienţa în această lucrare dumnezeiască, căci în timpul de azi este mare lipsă de povăţuitori iscusiţi în rugăciunea lui Iisus, să nu cadă în deznădejde. Ci, continuând să rămână sub ascultare, în locul părintelui său duhovnicesc, să alerge la învăţătura Sfinţilor Părinţi şi de la ei să înveţe această rugăciune. Numai acela nu va simţi iubirea fierbinte pentru deprinderea rugăciunii minţii, care este cuprins de cugete pătimaşe pentru viaţa aceasta şi legat cu legăturile grijii de trup, care îndepărtează pe mulţi de împărăţia lui Dumnezeu. Iar cine voieşte să fie unit prin dragoste cu prea dulcele Iisus, lepădând toate frumuseţile şi desfătările lumii, ca şi odihna trupească, nu va mai dori să aibă în viaţa aceasta nimic altceva decât să se îndeletnicească necontenit cu facerea acestei rugăciuni din paradis…”.*** Aşa îşi învăţa ucenicii acest vas ales al Duhului Sfânt.

Spuneau ucenicii lui că adeseori vedeau pe cuviosul Paisie stând aproape toată noaptea cu durere de inimă lângă patul celor foarte bolnavi. Împreună suferea şi suspina cu ei, mângâindu-i cu nădejdea vindecării şi a mântuirii, dându-le nu puţină uşurare în amara lor durere.

Iată cum descrie viaţa duhovnicească din Mânăstirea Neamţ un călugăr călător, anume Teofan: “Sărăcia lor de bunăvoie era desăvârşită. Prin chilii, în afară de icoane, cărţi şi unelte pentru lucru manual, nu mai era nimic. Călugării se distingeau mai ales prin smerenie, iar de mândrie cu totul fugeau, de ură şi de zavistie nu ştiau. Dacă se întâmpla ca cineva să jignească pe altul se grăbea numaidecât să se împace. Cel ce nu voia să ierte pe fratele care i-a greşit era alungat din mânăstire. Mersul călugărilor era modest. La întâlnire fiecare se silea să facă el înainte închinăciune. În biserică fiecare stătea la locul ce i se hotărâse, iar vorbăria deşartă era cu desăvârşire oprită atât în biserică şi în chilii, cât şi în afară”.

Ucenicul său, Platon, spune următoarele despre cuviosul Paisie: “Era în el dragoste înfocată, cu care din tinereţile sale a iubit pe Domnul cu tot sufletul său. Că pe toţi îi iubea, îi încălzea cu dragostea şi râvna sa. Pentru fiecare simţea durere. Iar pe fiii săi duhovniceşti îi îmbrăţişa mai mult decât pe sufletul său. Pe tot omul ce venea la dânsul, pentru milă sufletească sau trupească, nu-l întorcea în deşert. Niciodată nu se întrista asupra cuiva, măcar de l-ar fi supărat cu ceva”.

Iar despre smerenie zicea cuviosul Paisie: ***"Smerenia este temelia tuturor virtuţilor evanghelice. Ea este atât de trebuincioasă pentru mântuire, cum este respiraţia pentru viaţa omului. Toţi sfinţii prin diferite căi s-au mântuit, dar fără smerenie nimeni nu s-a mântuit şi nici nu poate să se mântuiască. De aceea, tot cel ce vrea să se mântuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni şi pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alţii".***

***

Despre acelaşi mare cuvios şi despre lipsa de povăţuitori duhovniceşti, aflăm de la părintele Arsenie Muscalu: (Părintele Arsenie Muscalu despre formarea duhovnicească în vremea noastră)

"Iarăşi aici trebuie să spunem câteva lucruri, nu de la noi, ci de la sfinţii care au trăit aproape de vremurile noastre şi ne-au avertizat asupra primejdiilor duhovniceşti. Noi, în vremurile acestea de mare sărăcie duhovnicească, nu mai avem parte de povăţuitori duhovniceşti cum erau în primele veacuri creştine, nu mai există marii trăitori în Duh, oameni care erau mişcaţi în toate, şi în cuvânt şi în faptă şi în gând de Duhul Sfânt, oameni care să arate fără greş celorlalţi calea mântuirii. Asta nu o spunem noi, o spun sfinţii care au trăit în vremurile noastre.

Cuviosul Paisie Velicikovski, de la Neamţ a colindat tot Sfântul Munte în secolul XVIII şi n-a găsit un povăţuitor duhovnicesc cum voia inima lui. A colindat şi toată Ucraina şi Moldova, l-a cunoscut pe Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, bărbat sfânt, dar totuşi n-a fost mulţumită inima lui. Cuviosul Vasile voia să-l facă preot înainte de vârsta canonică de hirotonie şi de aceea, a fugit de el. A fugit la Sfântul Munte, dar n-a găsit nici acolo un povăţuitor duhovnicesc cum voia inima lui şi atunci s-a retras singur şi a încercat de unul singur, povăţuit de cărţile duhovniceşti, să lucreze cele duhovniceşti în singurătate şi ştim că, acolo, după câţiva ani, l-a găsit Stareţul Vasile de la Poiana Mărului, de care fugise şi i-a arătat cât de primejdios este ce face: că s-a retras mai înainte de vreme în pustie. Şi atunci a început să primească împreună-vieţuitori şi a ajuns să strângă o obşte mare în jurul lui. Deci el s-a confruntat deja cu lipsa aceasta şi deplângea lipsa aceasta în secolul XVIII.

***

Citiţi şi: Fericitul Seraphim Rose: Cum să citim pe Sfinţii Părinţi?, din care extragem aici:

“(…) Faptul de „a fi la modă” cele mai profunde scrieri duhovniceşti nu este nicidecum un lucru bun. Ba chiar, este mult mai bine ca numele acestor Părinţi să rămână cu totul necunoscute decât să intre în preocupările unor cărturari raţionalişti şi ale unor “convertiţi nebuni”, care nu se aleg din ele cu nici un folos duhovnicesc, ci doar îşi sporesc nesăbuita lor mândrie, închipuindu-şi că ei “cunosc mai multe” despre Sfinţii Părinţi decât oricine altcineva sau – chiar mai rău – încearcă să urmeze povăţuirile duhovniceşti din acele scrieri fără o pregătire suficientă şi fără o călăuzire duhovnicească. Fără îndoială că toate acestea nu trebuie să-l facă pe iubitorul de adevăr să abandoneze citirea Sfinţilor Părinţi; Doamne fereşte! ci implică faptul că noi toţi – dascăli, călugări sau simpli laici – trebuie să ne apropiem de aceşti Părinţi cu frică de Dumnezeu, cu smerenie şi cu o mare neîncredere în propria noastră judecată şi înţelepciune.

Trebuie să ne apropiem de ei pentru a învăţa şi trebuie să recunoaştem că pentru aceasta avem nevoie în primul rând de un învăţător. Iar învăţătorii există cu adevărat: în vremea noastră, când purtătorii de Dumnezeu Părinţi au dispărut, învăţătorii noştri trebuie să fie aceia care, fiind temporal mai apropiaţi de noi, ne-au arătat exact cum să citim – şi cum să nu citim – scrierile ortodoxe despre viaţa duhovnicească.

Dacă însuşi Sfântul bătrân Paisie Velicikovski [de la Neamţ, n.tr.], alcătuitorul primei versiuni a Filocaliei slavoneşti, a fost “cuprins de frică” la aflarea veştii că asemenea cărţi urmau să fie tipărite, nemaifiind nevoie să circule sub formă de manuscris prin cele câteva mănăstiri, atunci, cu atât mai mult noi trebuie să ne apropiem de ele cu frică, dar înţelegând şi pricina acestei frici, ca nu cumva să vină peste noi necazurile duhovniceşti pe care el le anticipase.

Sfântul Paisie, în scrisoarea sa către Arhimandritul Teodosie de la schitul Sfântului Sofronie, scria: ***“Vă fac cunoscut duhovniceşte, Sfinţiei voastre, că prin scoaterea la tipar a cărţilor Sfinţilor Părinţi, atât a celor elino-greceşti, cât şi a celor de limbă slavonă, şi de bucurie şi de teamă sunt cuprins. De bucurie, pentru că întru cea mai de pe urmă uitare nu vor mai fi de acum date. De teamă însă, mi-e frică şi mă cutremur, ca nu cumva îndeobşte, nu numai călugărilor, ci şi tuturor creştinilor pravoslavnici, ca un lucru de vânzare fiind propuse, încă şi cu alte cărţi, să nu le urmeze din ele nechibzuite ispite celor începători, fără povăţuirea iscusiţilor făcători ai rugăciunii minţii. Iar din pricina ispitei, să nu urmeze cumva defăimare de la deşerţii de minte asupra acestui sfânt şi neprihănit lucru de prea mulţi şi mari din sfinţi părinţi mărturisit (…) ca să nu le urmeze nechibzuiţilor ispită, iar din ispită defăimare, din defăimare încă şi îndoială pentru învăţătura purtătorilor de Dumnezeu Părinţilor noştri (…)”.***

Sfântul Ioan Iacob Românul (Hozevitul), Din Ierihon către Sion - Învăţătura cuviosului părintelui nostru Paisie Velicicovschi - Despre rugăciunea minţii

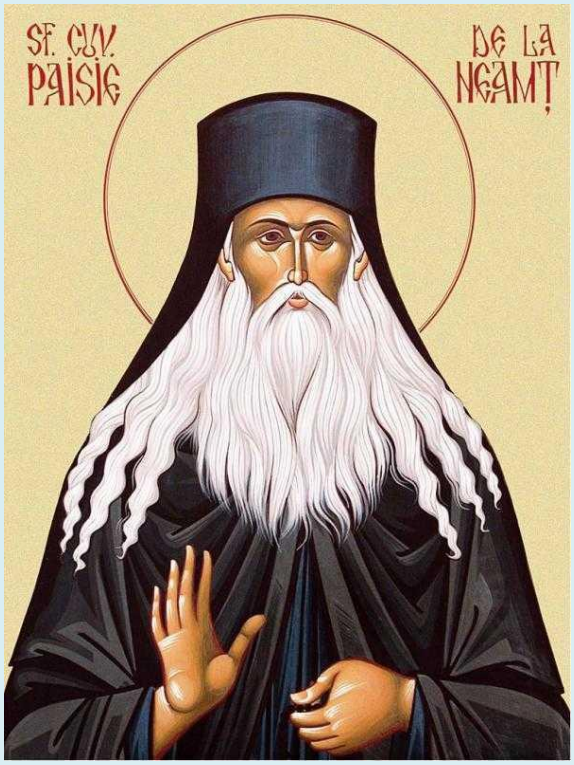

A ajuns până la noi vestea despre oarecare persoane din cinul călugăresc, care bizuindu-se numai pe nisipul înţelepciunii lor, îndrăznesc să hulească dumnezeiasca rugăciune a lui Iisus, care săvârşeşte prin minte sfânta slujbă în inimă.

La aceasta îndrăznesc a spune că vrăjmaşul îi înarmează ca să ponosească cu limbile lor (ca şi cu nişte arme) acest lucru dumnezeiesc şi să întunece inima lor prin orbirea minţii lor. Temându-ne ca nu cumva auzindu-i cineva să cadă în asemenea hulă şi să greşească înaintea lui Dumnezeu … am socotit ca, chemând în ajutor numele cel prea dulce al Domnului Iisus, să scriu despre respingerea acestei cugetări mincinoase a bârfitorilor şi spre întărirea turmei celei alese de Dumnezeu, care s-a adunat în mânăstirea noastră, câteva cuvinte despre dumnezeiasca rugăciune a minţii pe temeiul învăţăturii Sfinţilor Părinţi.

Aşa dară, eu, pulberea şi cenuşa, plecându-mi genunchii minţii şi inimii mele înaintea măririi celei neajunse a slavei Tale cele dumnezeieşti, Te rog pe Tine, Unule născut, Fiule şi Cuvântul lui Dumnezeu, Cela ce ai luminat pe orbul din naştere, luminează şi întunecata mea minte, dăruieşte sufletului meu harul Tău,

ca această lucrare a noastră să fie spre slava numelui Tău şi spre folosul altora, care voiesc prin lucrarea minţii întru rugăciune să se lipească de Tine cu duhul şi să Te poarte pururea în inima lor, precum şi spre îndreptarea acelora care din pricina marii lor neştiinţe, au îndrăznit să hulească această sfântă lucrare.

Mai departe urmează învăţătura despre Rugăciunea minţii în 6 capitole.

În capitolul 1 stareţul scrie că rugăciunea minţii este opera Sfinţilor Părinţi şi o apără împotriva hulitorilor.

Cunoscut să fie că această dumnezeiască lucrarea fost îndeletnicirea necontenită a purtătorilor de Dumnezeu Părinţilor noştri celor de demult, care au strălucit ca soarele în multe locuri pustii şi în mânăstirile cu viaţă de obşte: în muntele Sinai, în Schitul Egiptului din muntele Nitriei, în Cetatea Ierusalimului şi prin mânăstirile dimprejur, în Sfântul Munte Athos şi prin ostroavele mărilor, cu un cuvânt în tot Răsăritul şi în Ţarigrad, iar în vremurile din urmă şi în Rusia mare.

Prin această lucrare a minţii (a Sfintei Rugăciuni) mulţi dintre purtătorii de Dumnezeu Părinţi înflăcărându-se cu focul serafimic al dragostei către Dumnezeu şi către aproapele, s-au făcut cei mai râvnitori păzitori ai poruncilor lui Dumnezeu şi s-au învrednicit să ajungă vase alese ale Sfântului Duh.

Asupra acestei dumnezeieşti lucrări a minţii şi a păstrării raiului inimii, nimeni dintre ortodocşi n-a îndrăznit cândva să rostească hulă, ci toţi s-au arătat cu mare respect şi deosebită evlavie către ea ca spre un lucru plin de mare folos duhovnicesc.

Însă diavolul, începătorul răutăţii şi potrivnicul la toată fapta cea bună, văzând că cinul călugăresc (care şi-a ales partea cea bună) mai cu seamă prin această rugăciune a minţii şade la picioarele lui Iisus, sporind către desăvârşire prin împlinirea poruncilor dumnezeieşti, a început vrăjmaşul să întrebuinţeze toate puterile ca să bârfească şi să hulească acest lucru mântuitor şi de i-ar fi fost cu putinţă să nimicească cu totul Rugăciunea asta de pe faţa pământului.

El (adică vrăjmaşul) căuta să facă aceasta uneori prin distrugerea cărţilor, alteori prin amestecarea neghinelor otrăvitoare în grâul ceresc cel adevărat, ca astfel oamenii fără judecată … să spună hule împotriva acestui lucru sfânt.

Nemulţumindu-se cu aceasta, diavolul a căutat şi a găsit în ţinutul Calabriei din ţara Italiei pe ereticul Varlaam, care prin mândria lui era asemenea cu diavolul,

care s-a sălăşuit în el intrând cu toată puterea sa, îndemnându-l pe acesta să hulească şi sfânta noastră credinţă ortodoxă, precum şi Rugăciunea vieţii. Vedeţi dar, prieteni, care îndrăzniţi a huli rugăciunea minţii, oare nu vă faceţi părtaşi acestui eretic şi celor împreună cu dânsul?

Nu vă cutremuraţi oare cu sufletul că veţi cădea asemenea lor sub anatema Bisericii şi veţi fi depărtaţi de Dumnezeu?

Şi, într-adevăr, care este pricina care vă îndreptăţeşte să huliţi această neprihănită Rugăciune? Eu nu mă pot dumeri de loc. ***Oare vi se pare vouă nefolositor să chemaţi numele lui Iisus? Dar de mântuit nu vă puteţi mântui prin altul decât întru numele Domnului nostru Iisus Hristos.***

Sau mintea omului care săvârşeşte această rugăciune este prihănită? Dar şi aceasta este cu neputinţă, căci Dumnezeu a făcut pe om după chipul şi asemănarea sa. Însă chipul şi asemănarea lui Dumnezeu se află în sufletul omului… Dar poate merită a fi hulită inima, în care se aduce lui Dumnezeu jertfa tainică a rugăciunii (întocmai ca pe un jertfelnic). Dar nici asta nu, căci şi inima este făptura lui Dumnezeu, ca şi tot trupul şi este bună foarte. ***Aşa dară, dacă chemarea numelui lui Iisus este mântuitoare, dar mintea şi inima omului sunt făpturi ale lui Dumnezeu, atunci care este păcatul omului, care din adâncul inimii înalţă cu mintea Rugăciunea dulcelui Iisus şi cere de la El milă?***

Urmare la cuvântul pentru Rugăciunea minţii

"Tu însă când te rogi, intră în chilia ta şi închizând uşa ta roagă-te Tatălui celui ce este în taină şi Tatăl tău care vede în taină îţi va răsplăti la arătare" (Matei VI. 6).

Pe aceste cuvinte ale Domnului din Sfânta Evanghelie Sfântul Ioan Gură de Aur, Gura lui Hristos, Luceafărul a toată lumea, tâlcuieşte că aici nu este vorba de rugăciunea care se rosteşte numai cu buzele şi cu limba, ci rugăciunea cea mai tainică, care se înalţă fără glas, din adâncul inimii, cu lacrimi lăuntrice, cu durere în suflet, având uşile minţii închise. Deci ca mărturie, Sfântul Ioan Gură de Aur aduce rugăciunea Sfântului prooroc Moise şi a Sfintei Ana. Că ei fără să rostească nici un cuvânt au fost auziţi de Dumnezeu.

Sfântul prooroc Moise se ruga cu mintea şi Domnul a zis către el: "Ce strigi către Mine?" Sfânta Ana, când s-a rugat, măcar că nu i se auzea glasul, însă şi-a dobândit cererea ei.

Suspină şi tu aşa ca Moise. Sfâşie-ţi aşa ca el inima ta, iar nu veşmintele, din adâncuri strigând către Dumnezeu: ***"Dintru adâncuri strigat-am către Tine, Doamne!"*** (cum zice Sfântul prooroc la Psaltire).

De jos din inimă înalţă glas, adică în taină să faci rugăciunea ta.

Şi în alt loc zice iar ***Sfântul Ioan Gură de Aur: "Tu nu te rogi oamenilor, ci lui Dumnezeu, Celui ce este pretutindenea de faţă şi care aude înainte de a striga tu către Dânsul şi Care ştie înainte de a te gândi tu: de te vei ruga aşa, mare răsplată vei lua. Că El fiind nevăzut, voieşte ca şi rugăciunea ta să fie aşa (adică în taină).***

Vedeţi fraţilor, că după mărturia marelui Stâlp al Pravoslaviei, afară de rugăciunea rostită cu buzele, mai este şi altă rugăciune tainică, nevăzută, fără glas, care se înalţă către Dumnezeu din adâncul sufletului şi care este primită ca o jertfă curată şi ca o mireazmă cu bun miros. Se bucură de ea Domnul şi se veseleşte, văzând că uneşte cu Dânsul mintea omului, care mai mult ca altele trebuie închinată Domnului prin Rugăciune.

Sfântul prea cuviosul Părintele nostru Paisie de la Mânăstirea Neamţ (România) scriind la nişte fraţi care s au sculat cu bârfiri împotriva acestei rugăciuni, zice către ei: "Pentru ce, dar, voi vă înarmaţi împotriva acestei rugăciuni, cu hula minţii voastre, ponosind-o, urând-o, batjocorind-o şi lepădând-o ca pe cel mai rău lucru? Şi, în scurt să zic, nu doriţi nici chiar să auziţi de dânsa? Groază şi cutremur mă cuprinde la vederea nebuneştii voastre porniri!

Dar eu vă întreb iarăşi: oare de asta urâţi voi această rugăciune, că poate vi s-a întâmplat să vedeţi sau poate aţi auzit că unii din cei care fac această rugăciune s-au vătămat la minte, ori au căzut în vreo înşelăciune, ori au suferit vreo vătămare sufletească? Iar voi aţi socotit că pricina tuturor acestora a fost rugăciunea minţii? Dar nu! Nicidecum. Sfânta Rugăciune a minţii săvârşită prin harul dumnezeiesc, curăţă pe om de toate patimile, îl îndeamnă la păstrarea cu râvnă a tuturor poruncilor dumnezeieşti şi-l fereşte nevătămat de toate săgeţile vrăjmaşului şi de ispite.

Dacă însă cineva va îndrăzni să facă această rugăciune de capul lui, nu după rânduiala Sfinţilor Părinţi, fără întrebarea şi sfatul celor iscusiţi şi mai ales dacă este mândru, pătimaş şi neîncercat, trăind fără ascultare, acela cu adevărat şi eu zic că uşor cade în toate cursele şi ispitele diavolului. Dar ce-i cu asta? Oare această rugăciune este pricina ispitei? Să nu fie!

Iar dacă voi huliţi rugăciunea minţii, atunci trebuie să găsiţi vinovat cuţitul dacă vreun copil mic, jucându-se cu el s-ar întâmpla să se taie (fiind neîncercat).

Atunci dar şi ostaşii ar trebui să fie opriţi a purta sabie (dacă vreunul nepriceput s-ar întâmpla să se străpungă cu sabia). Dar precum nici cuţitul şi nici sabia nu pot fi socotite vinovate de răul ce ar pricinui, tot aşa nici sabia duhului, adică Rugăciunea minţii nu este vinovată pentru vătămarea celor nepricepuţi.

Este de vină mândria şi încăpăţânarea, pentru care unii cad în ispitele drăceşti şi sunt pradă tuturor relelor sufleteşti.

Dacă voi aţi cerceta învăţăturile Sfinţilor Părinţi cu deplină luare aminte şi credinţă, atunci n-ar fi slobozit Dumnezeu să cădeţi în aşa adâncime a hulirii. Ci El v-ar fi înflăcărat cu harul său prin această lucrare, către dragostea Lui cea negrăită, încât şi voi să fiţi gata a striga împreună cu Apostolul: "Cine ne va despărţi pe noi de dragostea Lui?" (Romani, 8.35).
Şi voi atunci n-aţi mai rosti hule asupra rugăciunii tainice, ci aţi fi gata să vă puneţi şi sufletul pentru ea, simţind din fapte şi din iscusinţă, folosul cel negrăit pentru sufletele voastre.

Pentru izbăvirea de vătămare a tuturor celor care se îndoiesc, eu nu găsesc o lucrare mai potrivită, decât să vă arăt pe cât m-ar învrednici Dumnezeu, cum învaţă Sfinţii Părinţi despre această sfântă Rugăciune săvârşită de minte în inimă (după mărturisirea Sfintelor Scripturi)".

Acestea sunt cuvintele Stareţului Paisie de la Neamţ către monahii bârfitori.

Mai departe cuviosul nostru părinte lămureşte de unde îşi are începutul rugăciunea minţii (adică a lui Iisus) cu dovezi de la Sfinţii Părinţi.

După aceea urmează învăţătura cuviosului Vasile, Stareţul de la Schitul Poiana Mărului (judeţul Râmnic) care a fost duhovnic cuviosului Paisie.

(Sursa: Sfântul Ioan Iacob Românul (Hozevitul), Din Ierihon către Sion. Trecerea de la pământ la cer)

Sfântul Ioan Iacob Românul (Hozevitul), Din Ierihon către Sion - Vedenia unuia dintre ucenicii cuviosului Paisie Velicicovschi (de la mănăstirea Neamţ)

După trecerea din această viaţă a cuviosului Părintelui nostru Paisie de la Mânăstirea Neamţului, viaţa călugărească a început să slăbească din cauza belşugului de avere şi mai ales din cauza slobozeniei pe care o aveau mirenii de a petrece cu femeile şi copiii.

Călugării au început să se îngrijească mai mult de cultivarea viilor şi a grădinilor de la metoacele Mânăstirii, se străduiau mai mult să le facă mai îndemânatice pentru locuinţa boierilor cari veneau vara cu familiile la aer. Pentru chiria groasă care curgea de la boieri, călugării adeseori îşi lăsau toată casa în mâna mirenilor, iar ei se chinuiau într-o cocioabă proastă, mai la o parte, să nu strice liniştea "coconaşilor".

Pentru vinurile multe care se făceau la metoace a trebuit să se deschidă depozite şi cantine în Mânăstire şi în afară pentru a se putea vinde mai uşor. Acest lucru atrăgea şi mai mult lumea dornică de răsfăţ.

S-a înfiinţat şi şcoală în Mânăstire pentru creşterea copiilor sărmani din satele vecine (afară de şcoala călugărească de cântăreţi, a fost şi şcoala Primară). Cu asta mânăstirea şi-a pierdut liniştea ei de mai înainte, iar bieţii călugări au început să neglijeze îndeletnicirile lor cele duhovniceşti cu orânduiala lăsată de Cuviosul Paisie.

Unul dintre ucenicii cuviosului Paisie, care avea o viaţă îmbunătăţită (Sofronie cu numele), a avut într-o noapte o vedenie înfricoşată.

Se făcea că era dimineaţă şi el ieşise în poarta Mânăstirii. Căutând în faţa porţii spre locul unde se află astăzi Aghiasmatarul, vede un arap înfricoşat la chip, care era îmbrăcat în haine de ofiţer şi se răstea strigând, întocmai cum dau comandă la oaste.

Chipul lui era groaznic: faţa lui neagră ca păcura, ochii lui străluceau ca văpaia focului, gura lui era ca de maimuţă cu dinţii ieşiţi în afară. În loc de cingătoare aveau un balaur încolăcit la mijloc, care îşi atârna capul cu limba scoasă în chip de sabie la şoldul ofiţerului. În loc de epoleţi avea pe umeri numai capete de viperă. Iar pe capul lui avea o cască de sub care spânzurau numai capete de şerpi veninoşi, cari se încolăceau la grumaz cu părul încolăcit.

Văzând aceasta Stareţul a rămas înlemnit de frică. Apoi venindu-şi puţin în fire, a întrebat pe arap ce caută la vremea aceea în Mânăstire. "Nu ştii că eu sunt comandant de oaste în Mânăstirea voastră?", a răspuns arapul.

"Dar unde avem noi oaste aici când tara se află în bună pace?"

Atunci îi răspunse acela stareţului: "Vei şti că eu sunt rânduit cu oastea cea nevăzută, a întunericului ca să ne luptăm cu ceata călugărilor. Că voi, atunci când depuneţi jurământul călugăriei, nouă ne declaraţi război nevăzut, şi multe răni ne pricinuiţi cu armele voastre cele duhovniceşti. De multe ori noi ne depărtăm ruşinaţi, fiind arşi ca de para focului de rugăciunile voastre.

Însă acum nu mai avem atâta frică de voi, de când a murit Stareţul Paisie, care ne era înfricoşat nouă. De la el am suferit noi multe şi grele răni. Încă de când a venit el cu 60 de călugări din Sfântul Munte eu am fost rânduit cu 60.000 de ostaşi spre a lupta cu soborul lui. Cât a trăit el noi nu am avut odihnă.

Câte ispite, câte necazuri şi intrigi n-am uneltit noi împotriva lui şi a călugărilor spre a-i împuţina la suflet şi spre a-i surpa, dar n-am izbutit. Cât a a trăit Stareţul, atacurile noastre rămâneau mai totdeauna zadarnice, căci el îi conducea la luptă pe monahi cu multă iscusinţă, întărindu-i cu pilda vieţii lui şi cu sfaturi duhovniceşti în toate zilele.

După moartea lui, războiul nostru s-a uşurat. Pentru asta am scos atunci din front 10.000 de ostaşi cari nu mai aveau treabă, rămânând cu 50.000 în oaste.

N-a trecut multă vreme şi rânduielile Stareţului Paisie n-au mai fost păzite cu scumpătate.

S-au ivit împerecheri în sobor, iar belşugul din Mânăstire şi grijile lumeşti pentru case şi metoace au început să vâneze tot mai mult pe călugări; pentru asta şi războiul nostru s-a uşurat simţitor.

Deci am mai permutat atunci de pe frontul din Mânăstirea voastră încă alţi 10.000 de luptători, trimiţându-i în altă parte. Aşa am rămas numai cu 40.000.

Când li s-a dat deplină slobozenie mirenilor să petreacă vara la voi în Mânăstire, dimpreună cu femeile, atunci bucuria noastră!, căci slăbind frontul călugărilor, am fost şi noi mai uşuraţi.

Pentru asta am mai scos din front alţi 10.000 de ostaşi. Am rămas deci numai cu 30.000. În cele din urmă s-a deschis şcoala pentru copiii mirenilor aici în Mânăstire. Mulţi din călugări şi-au ales ucenici isteţi dintre copiii cari nu erau de călugărie. Copiii zburdalnici, venind mereu în atingere cu călugării, au domolit aşa de mult atacul călugărilor, încât noi am rămas aproape fără de lucru.

De aceea am fost silit să mai uşurez frontul nostru.

Atunci am mai permutat încă 10.000 de luptători şi am rămas până azi numai 20.000 în front. Aceştia stau totdeauna în Mânăstire, dând război zi şi noapte călugărilor!"

Auzind acestea Stareţul, a oftat cu durere, întrebând iar cu mirare:

"Dar ce mai aveţi nevoie să staţi acum în Mânăstire, căci după cum mărturiseşti singur, azi călugării nu mai au râvna aceea ca înainte ca să vă lupte, ci fac mai mult pe placul vostru, prin îndeletnicirile cele lumeşti? Ce rost mai aveţi voi în Mânăstire?"

Atunci urâtul acela (silit fiind de puterea lui Dumnezeu) a descoperit taina pentru care mai luptă pe călugării din veacul nostru, zicând către Stareţ:

"Adevărat că nu se mai află azi nimeni care să ne lupte ca înainte, căci dragostea voastră s-a împuţinat, iar grijile lumeşti şi amestecul (tulburările)

mirenilor au răcit râvna călugărilor, dar mai avem încă ceva care ne mai dă de lucru în Mânăstire.

Sunt tărfăloagele cele de cărţi, ardele-ar focul, cari încă nu ne lasă să ne liniştim! Încă prin ele călugării cei noi cari au venit cu râvnă fierbinte din lume, ne pricinuiesc încă multe răni grele. Căci acum iau în mână vechiturile acelea de cărţi, îndată încep a se sălbătici împotriva noastră. Ei uneltesc fel de fel de arme usturătoare pentru noi, precum sunt postirile, privegherile, osteneli grele şi mai ales rugăciunile lor cele umilicioase!

Acestea toate sunt pentru noi săgeţi aprinse cari ne pârjolesc şi nu ne putem apropia de dânşii!

Adeseori unul singur, dacă se întărâtă din citire, ne pune pe fugă pe noi toţi! Şi multă osteneală şi tactică ne trebuie ca să-l aducem la prochimen pe unul ca acesta care se sălbăticeşte din citirea cărţilor!"

Atunci bietul Stareţ nu s-a răbdat până ce nu l-a întrebat şi aceasta: "Dar cu ce luptaţi voi mai mult pe călugării din veacul acesta?"

"Toată osârdia noastră de acum este ca să îndepărtăm pe monahi şi pe monahii de la îndeletnicirile cele duovniceşti şi mai ales ne sârguim ca să-i dezbărăm de la citirea cărţilor sfinte!

Căci nimic nu aţâţă mai mult pe călugări contra noastră ca citirea pe afumatele celea de cărţi! De aceea şi noi ne străduim în tot chipul ca să-i depărtăm pe călugări de la năravul cititului, dându-le de lucru la altele şi încurcându-i cu tot felul de griji pe la metoace, cu viile şi grădinile, cu pescuitul, cu vânzarea vinului; iar în Mânăstire cu creşterea copiilor şi cu găzduitul mirenilor, cari petrec vara la aer.

Toţi aceia cari se încurcă cu acestea sunt prinşi de noi ca şi muştele în pânza de păianjen. Ei ne slujesc întru toate nouă. Până nu vom vedea ori părăsite cu desăvârşire, ori arse vechiturile acelea de cărţi, noi nu ne putem linişti! Ele sunt totdeauna ca nişte bolduri ascuţite împotriva noastră!"

Când a terminat şi vorbele acestea a bătut toaca de utrenie şi îndată s-a stins ca fumul ofiţerul demonilor, iar Stareţul s-a trezit cu o mare durere la inimă din pricina celor descoperite.

Adunându-se tot soborul la biserică, el a povestit cu lacrimi această înfricoşată vedenie. A poruncit apoi să se scrie şi o carte de mână despre aceasta, spre cunoştinţa şi folosul urmaşilor.
Însemnare: Cred că azi au plecat şi ceilalţi 20.000 de când a intrat armata roşie la noi. S-or fi dus speriaţi prin pustii când au văzut că lucrul pe care armata neagră nu l-a putut face timp de 100 de ani, iată că armata roşie, aliata sa, a izbutit să-l facă în câţiva ani!

Cuviosul Paisie avea o şcoală întreagă de călugări cărturari cari scriau cărţi zi şi noapte. Datorită lor noi avem în româneşte mai toate cărţile Sfinţilor Părinţi, tâlcuite din greceşte.

O parte din ele au fost arse de turci în revoluţia de la 1821, dar tot au mai rămas.

Dar oare pârjolul comunist va mai cruţa vreo cărticică sfântă scrisă de mâna cuviosului Paisie şi de ucenicii lui?

Scrisă de Ieroschimonahul Ioan Iacob

(Sursa: Sfântul Ioan Iacob Românul (Hozevitul), Din Ierihon către Sion. Trecerea de la pământ la cer)

Constantin Ciofu - Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ, „chipul stareţului desăvârşit“

În prima zi din Postul Naşterii Domnului, Mănăstirea Neamţ a sărbătorit mutarea la Domnul a marelui îndrumător al vieţii monahale din Moldova şi înnoitor al monahismului, Sfântul cuvios Paisie Velicikovschi de la Neamţ.

În Biserica "Înălţarea Domnului", unde se află şi mormântul Sfântului Paisie Velicikovschi, a fost oficiată, duminică seara, slujba Privegherii, iar ieri Înalt Preasfinţitul Teofan, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, a săvârşit Sfânta Liturghie. Din soborul de preoţi au făcut parte exarhii de zonă din cele trei judeţe ale Arhiepiscopiei Iaşilor, dar şi părinţi stareţi de la mănăstirile din judeţul Neamţ. Credincioşii prezenţi la slujba hramului s-au închinat sfintelor moaşte care sunt adăpostite de ctitoria Sfântului Voievod Ştefan cel mare, cât şi icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului.

Cum Îl aflăm pe Dumnezeu.

Înalt Preasfinţitul Părinte Teofan a vorbit pelerinilor despre modelul de sfinţenie al Sfântului cuvios Paisie, despre deschiderea pe care a avut-o Sfântul spre Dumnezeu. "Sfântul Paisie a fost învrednicit de Dumnezeu să fie potir bine-cuvântat, vas ales al Sfântului Duh. A fost plin de Sfântul Duh şi împodobit de cunoaşterea lui Dumnezeu. A purtat pe umerii săi jugul Domnului Hristos. Sfântul

Paisie a devenit chipul stareţului desăvârşit, chipul omului căutător de Dumnezeu, chipul celui care Îl găseşte pe Dumnezeu prin smerenie, rugăciune şi iubire", a spus IPS mitropolit Teofan. Arhim.

Benedict Sauciuc, stareţul Mănăstirii Neamţ, a mulţumit Mitropolitului Moldovei şi Bucovinei pentru prezenţă, remarcând faptul că Sfântul Paisie a atins în timpul vieţuirii pământeşti apogeul vieţii spirituale: "Faptul că Înalt Preasfinţitul Părinte Teofan a participat ca şi în anii trecuţi la acest hram ne dă mai multă râvnă, mai multă dragoste faţă de cele sfinte, faţă de înaintaşii noştri, faţă de cuvioşii părinţi care au vieţuit în mănăstirea noastră. Avem încredere în puterea rugăciunilor Sfântului Paisie şi suntem convinşi că ocrotitorul nostru a dus şi de data aceasta rugăciunile noastre înaintea Mântuitorului Hristos".

Sfinţirea cabinetului stomatologic al Mănăstirii Neamţ.

După Sfânta Liturghie, IPS Teofan a sfinţit cabinetul stomatologic al Mănăstirii Neamţ. Cabinetul a fost înfiinţat la iniţiativa prof. dr. Mircea Rusu, pentru a răspunde nevoilor obştii Mănăstirii Neamţ, dar şi ale credincioşilor care locuiesc în apropierea acestei aşezări monahale. De amenajarea şi dotarea spaţiului s-a ocupat în mod special protos. Andrei Ioniţă de la Mănăstirea Neamţ, care a absolvit Facultatea de Medicină Dentară a Universităţii de Medicină şi Farmacie (UMF) "Grigore T. Popa" din Iaşi, având sprijinul arhim. Benedict Sauciuc şi al altor persoane.

Stareţul Mănăstirii Neamţ a oferit la final mai multe detalii cu privire la cabinetul medical al obştii monahale pe care o păstoreşte, amintind că la Mănăstirea Neamţ "încă de acum trei secole existau farmacii, precum şi bolniţa unde erau îngrijiţi atât părinţii călugări, cât şi bătrânii". Înalt Preasfinţitul Părinte Teofan şi-a exprimat nădejdea că noul cabinet de medicină dentară va oferi vieţuitorilor Mănăstirii Neamţ o asistenţă medicală adecvată. "Prin existenţa unui astfel de aşezământ monahii nu vor mai fi nevoiţi să meargă în altă parte pentru a beneficia de servicii medicale. Dumnezeu să răsplătească osteneala celor care s-au implicat în realizarea acestui cabinet", a spus IPS Teofan.

Prof. dr. Mircea Rusu a explicat că în urmă cu câţiva ani, când era rectorul UMF Iaşi, a avut iniţiativa de a înfiinţa pe lângă aşezările monahale o serie de cabinete medicale de stomatologie. "Cred că acest cabinet va fi un exemplu şi pentru alte mănăstiri", a completat prof. dr. Mircea Rusu.

Elena Rusu - Om al neîncetatei rugăciuni, cărturar şi ctitor

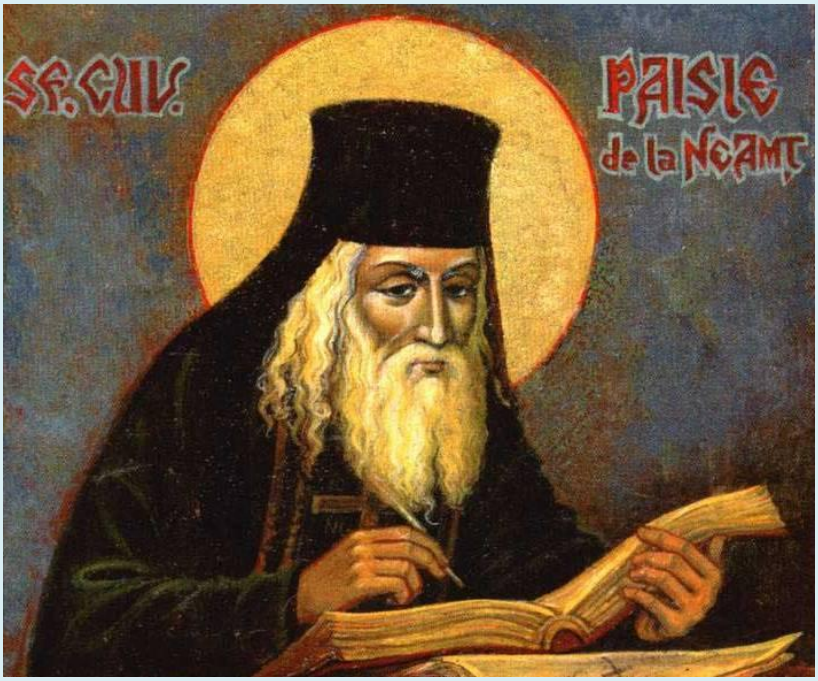

În fiecare an, la 15 noiembrie, Biserica Ortodoxă îl prăznuieşte pe Sfântul Paisie de la Neamţ, înnoitorul monahismului ortodox, personalitate uriaşă a vieţii culturale şi spirituale, monah desăvârşit şi cărturar de geniu. De la Athos până în nordul îndepărtat al Rusiei, găsim până târziu, spre sfârşitul secolului al XIX-lea, referiri la preceptele Sfântului Paisie, la influenţa lui asupra monahilor, la rolul pe care l-a jucat în revigorarea monahismului ortodox de pretutindeni. Prin aceasta, Paisie a devenit, practic, universal, născut într-un spaţiu slav, crescut duhovniceşte în spaţiul grecesc şi desăvârşit în spaţiul românesc.

În istoria Bisericii Ortodoxe, în general şi a Bisericii româneşti, în special, a doua jumătate a secolului al XVIII-lea rămâne înscrisă cu litere de aur, fiind epoca unui mare ascet şi cărturar, destoinic organizator al vieţii monahale: Paisie malorusianul, cum îi plăcea să se semneze sau Velicicovski sau pur şi simplu, de la Neamţ.

Peste tot unde s-a stabilit cu ucenicii săi, spaţiul de locuit devenea curând neîncăpător, trebuind să construiască în permanenţă noi chilii sau să se mute în locuri mai generoase din punctul de vedere al spaţiului. Acest lucru îl va face la Chilia „Sfântul Constantin“, la Chilia „Sfântul prooroc Ilie“, la Mănăstirea Dragomirna, la Mănăstirea Secu şi la Mănăstirea Neamţ.

Din punctul de vedere al îndrumării duhovniceşti, pentru început comunitatea paisiană avea drept călăuză Sfânta Scriptură şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, iar pravila se săvârşea în limba vlahă. După mutarea la Chilia „Sfântul Constantin“, din cauza numărului de fraţi tot mai mare, va fi introdusă şi limba slavă în cult, deoarece aici încep să li se alăture şi fraţi de limbă slavă, fiind doisprezece vlahi şi cinci slavi.

Toate principiile după care se conducea comunitatea lui Paisie erau cuprinse în „Aşezământul“ redactat la Dragomirna. Aceste reguli au fost stabilite pornind de la învăţăturile Sfintei Scripturi, ale Sfinţilor Părinţi, punând un accent deosebit pe „Regulile monahale“ ale Sfântului Vasile cel mare şi pe rânduiala athonită.

Structurat în şaptesprezece capitole, „Aşezământul“ stareţului Paisie a fost aprobat imediat de către mitropolit, fiind un adevărat regulament monahal care s-a respectat în mănăstirile din Moldova, dar care a inspirat şi alte regulamente alcătuite de către ucenicii lui Paisie care au ajuns stareţi.

Activitatea lui Paisie la Dragomirna va fi centrată pe trei mari aspecte: viaţa liturgică, viaţa culturală şi activităţile zilnice. Viaţa liturgică era extrem de bine stabilită, urmând întru totul rânduiala de la Sfântul Munte Athos. Dată fiind multitudinea de naţionalităţi convieţuitoare în comunitatea paisiană de la Dragomirna, se continua tradiţia slujbelor alternative, strana dreaptă cântând slavoneşte, iar cea stângă româneşte. Această tradiţie va fi păstrată în toate comunităţile multinaţionale paisiene.

Niciodată nu slujea Sfânta Liturghie fără lacrimi

Toţi cei care luau contact cu această comunitate erau fascinaţi de dragostea cu care îşi conducea Paisie ucenicii şi de devotamentul acestora ca roade ale practicării cu precădere a Rugăciunii lui Iisus şi a studiului Sfintelor Scripturi şi al literaturii ascetice, care acum era la dispoziţia tuturor cu îmbelşugare, prin truda stareţului şi a ucenicilor săi cărturari.

Pentru a înţelege autoritatea şi preţuirea de care se bucura Paisie, este suficient să amintim de vizita pe care i-a făcut-o Constantin Caragea la una dintre sărbătorile Înălţării Domnului. Cu această ocazie, vizitatorul a rămas profund marcat de măsura duhovnicească la care ajunsese stareţul, mărturisind: *„Pentru întâia oară în viaţă am văzut cu ochii mei sfinţenia întrupată şi neprefăcută. Făcea impresia omului desprins cu totul de trup“*.

Această caracterizare i-au făcut-o toţi cei care l-au văzut, mai ales, slujind Sfânta Liturghie. Patriarhul Serafim al Constantinopolului însuşi, retras la Pantocrator, era impresionat de dragostea deosebită cu care liturghisea Paisie, de trăirea acestuia, deoarece, spun martorii, niciodată nu slujea Sfânta Liturghie fără lacrimi.

Lacrimile la rugăciune nu erau decât unul dintre semnele prin care contemporanii au recunoscut în Paisie un om al profundei rugăciuni, al trăirii monahale, un ascet care a împletit în modul cel mai fericit asceza cu preocupările intelectuale. De aceea el era căutat atât de către simpli monahi, dornici de desăvârşire, cât şi de oameni învăţaţi, uimiţi de ampla lucrare pe care o întreprindea cu un simţ al responsabilităţii extraordinar.

Prima traducere a Filocaliei într-o limbă vorbită

Întreaga lui viaţă, Paisie s-a ostenit pentru a le pune fraţilor la dispoziţie o literatură autentică, îndreptând vechile traduceri mai întâi prin reconstituirea textului original, comparând traducerile existente atât în română, cât şi în slavonă, iar mai apoi făcând traducerea propriu-zisă în aceste două limbi, română şi slavonă. Ceea ce a rezultat din această muncă titanică a fost prima traducere a Filocaliei într-o limbă vorbită, renaşterea spiritului Sfinţilor Părinţi şi revigorarea monahismului în întreg spaţiul ortodox. Aşadar, importanţa operei sale constă şi în faptul că noi, românii, suntem primul popor care am avut parte de textele filocalice în limba vorbită. Până acum, traducerile se făceau în limbile părinţilor, care nu erau accesibile decât unui număr restrâns de cititori, buni cunoscători ai acestor limbi.

Vorbind despre începutul activităţii lui de traducător, Paisie precizează: „Atunci m-am apucat să scriu cu mâna mea cartea Sfântului Isihie, prezviterul Ierusalimului, şi a Sfântului Filoteiu, sinaitul şi a Sfântului Teodor al Edesei, după patru copii, nădăjduind să pun de acord aceste patru manuscripte şi să găsesc în ele vreun înţeles gramatical. Dar toată munca mea s-a dovedit a fi zadarnică, pentru că nici în concordanţa făcută de mine a celor patru manuscripte n-am dat de nici un înţeles“.

Ceea ce l-a surprins mai mult a fost faptul că, în căutarea textelor originale, s-a lovit de o problemă pe care nu ar fi bănuit-o: grecii, nu doar că nu cunoşteau limba greacă veche şi nu aveau cunoştinţă de cărţile pe care Paisie le căuta, dar nici măcar despre autorii lor nu prea auziseră. Această situaţie ne arată limpede care era starea monahismului la Sfântul Munte Athos în secolul al XVIII-lea, acolo unde odinioară străluciseră Sfântul Athanasie athonitul, Sfântul Simeon, noul Teolog şi alţi călugări athoniţi cărturari, acolo de unde ar fi trebuit să izvorască necontenit

râuri de învăţături ale asceţilor trăitori în rugăciune, viaţă curată şi contemplarea lui Dumnezeu.

În aceste condiţii, munca lui era foarte anevoioasă, dormea doar trei ore pe noapte, fiind nevoit să le caute cu insistenţă, să plătească scump pentru fiecare copie a vreuneia dintre ele, dar, mai ales, să depună un efort titanic pentru stabilirea textului original, pentru ca mai apoi să-l traducă în limba slavonă, iar ucenicii lui - în limba română.

Neamţul - făclia monahismului ortodox

Privind la tehnica de lucru pe care a aplicat-o în activitatea lui de traducător, vedem că el este cel care face pentru prima dată în Europa o traducere ştiinţifică comparativă. Acest lucru îl va mai face, la sfârşitul secolului al XIX-lea, în Franţa, Jean Paul Migne, pentru ca mai apoi să devină o metodă de lucru consacrată unei traduceri serioase.

Pentru a spori ritmul şi calitatea traducerilor, Paisie va trimite monahi la studii la vestita Academie Domnească de la „Sfântul Sava“, de la Bucureşti. De aceea, nu puţini dintre monahi au rămas în memoria fraţilor cu apelativul de tălmăcitor sau dascăl.

După cum sublinia protoiereul Serghie Cetfericov, la Neamţ *„stareţul întemeiază o întreagă şcoală pentru formarea de corectori şi traducători; ei ştiu să ridice şi să stârnească interesul către ocupaţiunea cărturărească, cititul şi copierea; Lavra sa, Neamţu, o făcu centrul şi făclia monahismului ortodox şi şcoala vieţii sihăstreşti şi a culturii duhovniceşti pentru tot orientul ortodox. Pentru nordul ortodox, ea a fost o înaltă şcoală de viaţă morală“.*

După ce obştea de la Neamţ atinsese deja numărul de 700 de fraţi moldoveni, sârbi, bulgari, ungureni, cuţovlachi, greci, armeni, evrei, turci, ruşi şi maloruşi, Paisie îşi concentră atenţia mai mult asupra copierii, revizuirii şi traducerii literaturii patristice. Pentru el, timpul deveni un factor de presiune, deveni insuficient pentru imensa activitate pe care o avea de desfăşurat. Pentru a se putea încadra în timpul pe care îl mai avea la dispoziţie, ar fi fost necesară o dilatare a acestuia, cu toate că ceasurile de odihnă erau foarte puţine şi din pricina vârstei pe care o avea. „Nopţile le petrecea traducând şi îndreptând la cărţi; stareţul ducea o muncă care trecea peste puterile unui om; toată partea dreaptă a trupului stareţului, până în tălpi, era acoperită de răni. Şezând îngheboşat pe patul său, era îngropat în cărţi: diferite dicţionare, Biblia greacă şi slavonă, gramatica greacă şi slavonă şi cartea care se

traducea. Tot aici erau lumânări aprinse. Ucenicul trebuia să-i repete de multe ori stareţului cuvintele sale, până să primească de la el răspunsul“. ***„Până-mi desprind mintea de carte, sunt tot acoperit de sudoare“***, mărturiseşte stareţul, subliniind seriozitatea cu care a abordat el această artă.

Ca formă grafică, paginile scrise de Paisie erau foarte îngrijite, având câte 70 de rânduri de scriere obişnuită, linia literelor fiind subţire ca firul de păr, ca formă suple, lizibile şi curate, păstrând întotdeauna oglinda paginii în mod uniform. Instrumentul pe care îl folosea Paisie era pana de gâscă.

De trăitori ai dumnezeiescului har duce lipsă lumea astăzi! Soluția Sfântului Paisie Velicikovski, de monahia Fotini

„Părinte Paisie, înțelepte, acoperă și păzește sfintele și dumnezeiești lăcașuri care te laudă, căci pe tine te au înaintestătător și de grijă purtător, și ne izbăvește de sfaturile celor vicleni și din toate măiestriile lor, arătând tuturor cum că și după moarte viezi și mântuiești pe toți cei ce te cheamă cu credință”. (Din slujba Vecerniei)

Ce gură cuvântătoare va putea să laude după cuviință pe marele luminător al creștinătății? Ce minte omenească va putea cuprinde lucrările sale cele îngerești, aduse în slujba lui Hristos Dumnezeu, Căruia s-a jertfit cu lepădare desăvârșită până la moarte? „Numai a soarelui raze i-ar izvodi tălmăcirea,/ Căci întru asemănare i-ai dobândit strălucirea [1]”.

Lucrarea acestui sfânt este atât de mare și de semnificativă, mai ales pentru noi, românii, încât dacă am cunoaște-o îndeajuns, nu am înceta în a-l chema zilnic în rugăciunile noastre. Prin înțelepciunea și nevoințele sale a reușit nu numai să înflorească mănăstirea Neamțu, povățuind cu desăvârșită pricepere și blândețe peste o mie de călugări, ci a reînviat întreaga viață duhovnicească, care decăzuse cumplit, atât în Moldova cât și în Rusia, prin ucenicii care i-au urmat învățătura.

---

[1] *Ioan Diakovski, Tânguire la mormântul starețului Paisie în Autobiografia și Viețile unui Stareț, p. 381.*

Monahismul suferea în secolul al XVIII-lea o așa de mare vătămare duhovnicească, încât Sfântul Paisie, după îndelungate căutări, nu a găsit nici un povățuitor la înălțime duhovnicească nici în Rusia, nici în Sfântul Munte, nici în România.

De origine rusă, născut în cetatea Poltava, dăruit de Dumnezeu cu minte înaltă și inimă largă, s-a făcut repede locaș al Preasfântului Duh, căci încă din copilărie se îndeletnicea cu dumnezeieștile Scripturi și sporind în știința lui Dumnezeu și nevoință, tânărul Petru, după cum îi era numele, creștea cu virtuțile într-un an „pe cât alții în zece”. De bună seamă că Dumnezeu avea cu el o lucrare aleasă, trecându-l nevătămat prin focul necredinței și rătăcirii vremurilor de atunci. Este perioada când duhul scolastic apusean pătrunsese cu putere și în școlile Kievului, iar această molimă susținută de protestantism a afectat și Biserica Ortodoxă, prin unele fețe iubitoare de slavă. Mintea curată a lui Petru nu a putut să primească deșertăciunea acestei învățături și recunoscându-i abaterea, părăsește școala Kievului și filosofiile cele deșarte.

Încotro să se îndrepte iubitorul de dreaptă credință și râvnitorul vieții Părinților din vechime? Bietul Paisie nu știa la ce căutări ostenitoare avea să se supună! Câte lacrimi avea să verse pentru stricăciunea generală a vieții monahale, care nu încăpea curăția și evlavia sufletului său! Cel care s-a lepădat de toate desfătările cele lumești, pe care nu le mai putea suferi, nu avea unde să-și plece capul, pentru că oriunde mergea găsea aceeași decădere morală și lipsă de profunzime ascetică. Cel ce dorea să se supună cu desăvârșire voinței altuia, nu avea cui să-și plece capul, pentru că nu mai era cap văzător al tainelor lui Dumnezeu. Înțelegând căderea Bisericii ruse, care era furată de imperialism și fast, căutând să-și mărească zidurile și aspectul exterior, aflată pe de altă parte și sub regimurile de autoritate

ale lui Petru cel mare și Ecaterina II, rasoforul Platon de data aceasta, se îndreaptă împreună cu prietenul său Alexie spre pământul Moldovei, a cărei limbă o îndrăgea foarte mult.

Cu adevărat, fericit ești Paisie, că ai găsit în starețul Vasile de la Poiana Mărului povățuirea căutată! Însă nu a zăbovit mult nici aici pentru că Dumnezeu avea cu el o lucrare și mai înaltă. Starețul Vasile, înțelegând pericolul pierderii nevoinței lăuntrice, formează schituleţe mici și sărăcăcioase, unde călugării se îndeletniceau îndeosebi cu lucrarea tainică a rugăciunii inimii. Repede învățând meșteșugul, Paisie suferea de lipsa unei hrane duhovnicești și mai bogate, pe măsura sufletului său. Se pare că nu Paisie avea nevoie de învățător, ci înseși pământurile dezgolite de duhul sănătos evanghelic îl căutau parcă pe Paisie cel prea plin de darul duhovniciei. Iată că de data aceasta Muntele Athos, cel vestit în sfințenie, îl cheamă pe dânsul, ca să-i redea duhovnicia. Și cel ce iubea prea mult podoaba ascultării, cu nemângâiată durere se lasă lipsit de dânsa și se întovărășește cu sihăstria, negăsind nici aici pe nimeni, care să-l călăuzească, ci doar neștiință, ignoranță față de aflarea învățăturilor și scrierilor Sfinților Părinți.

Întru durerea inimii, prin multe lacrimi și aspre nevoințe pustnicești, hrănindu-se cu prea dulce Numele lui Iisus și crescând cu Dumnezeieștile Scripturi și scrieri ale Părinților, Sfântul Paisie aflat-a harul lui Dumnezeu cel îndestulător, pe care l-a încuiat în inimă ca într-o cămară, în care Hristos de mult aștepta să Se sălășluiască. Bucură-te, Sfinte Paisie, că înlăuntrul tău ai primit făclia luminii înțelegătoare și a cunoștinței duhovnicești!

Și iată, că ceea ce căuta prin alții, găsește întru sine! Ceea ce lipsea Bisericii, află în alesul lui Dumnezeu, Paisie! Cel ce fugea cu sârguință de slava de la oameni, este împrejmuit de lumina harului lui Dumnezeu. Și precum strălucirea soarelui o vede tot ochiul sănătos, așa și virtuțile acestuia străluceau sufletelor căutătoare de lumina cunoștinței. Și cel ce cu nestinsă râvnă a căutat povățuitor duhovnicesc, se face el însuși povățuitor și luminător celor din întunericul patimilor. Cel ce învață a înălța mintea către cele dumnezeiești, Îl coboară pe Dumnezeu în inimile cele curățite de patimi. Și care este lucrarea cea mare a acestuia?

Sfântul Paisie, prin darul lui Dumnezeu, reușește să împrospăteze cu duh filocalic viața duhovnicească în mănăstirile cu rânduială de obște. Și ceea ce starețul Vasile a realizat în micile sale comunități monahale de la Poiana Mărului, această viață duhovnicească Sfântul Paisie o dezvoltă în cadrul unei comunități cu peste o mie de monahi, reînviind parcă monahismul secolului al IV-lea.

Monahii din obștile sale, cercetând Scripturile, traducând corect pe Sfinții Părinți și urmându-le învățătura, luând aminte la rugăciunea cea cu luare aminte, și-au redobândit slava de mai înainte, făcându-se ascultători desăvârșiți ai predaniilor părintești. Iar Dumnezeu nu s-a oprit aici. Ci prin purtarea Sa de grijă mulți dintre ucenicii Sfântului Paisie, alături de alți cuvioși părinți, ajungând în Sfântul Munte și în Rusia au restabilit și aici viața creștinească în duh și adevăr.

Viețuirea Sfântului Paisie este de altfel un model și pentru noi, călugării și creștinii de azi. Vremurile sunt într-o anumită măsură similare în privința decăderii morale și duhovnicești, dar mai ales în privința lipsei povățuitorilor duhovnicești, stareților și duhovnicilor care prin mintea lor luminată să poată povățui ucenicii spre câștigarea harului lăuntric. De trăitori ai dumnezeiescului har duce lumea lipsă astăzi. Acest fapt însă nu trebuie să fie deloc descurajator, deoarece avem povățuire multele scrieri ale Sfinților Părinți, iar mai cu seamă modelul viețuirii starețului Paisie, care ne-a arătat celor ce ne plângem de lipsa povățuitorilor, că se poate ajunge la îndumnezeire și dobândi harismele Duhului Sfânt prin osteneala proprie, prin multă rugăciune, cu lacrimi și prin scrierile sfinte ce ne stau mai aproape ca oricând cârmă spre ceruri.

(Articol preluat din Revista Atitudini, Nr. 52)

Cuviosul Paisie Velicikovski - Stareţul desăvârşit de la Neamţ

alcătuit de maicile de la mănăstirea Paltin Petru-Vodă

Motto: „Smerenia este temelia tuturor virtuţilor evanghelice. Ea este atât de trebuincioasă pentru mântuire, cum este respiraţia pentru viaţa omului. De aceea, tot cel ce vrea să se mântuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni şi pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alţii”. (Sfântul Paisie Velicikovski)

Primii ani de viaţă în lumina credinţei

„Mi-am fixat un astfel de legământ în suflet și în fața lui Dumnezeu care să mă întărească în harul Său: să nu judec pe aproapele meu, chiar dacă-l voi fi văzut cu ochii mei cum greșește”.

„Calea noastră spre a cunoaște pe Dumnezeu trece nu prin cărți, ci prin credința în cuvântul lui Hristos; credința aceasta ne pogoară mintea într-o inimă cuprinsă de flacăra iubirii pentru Hristos. Acolo în străfunduri, mâna lui Dumnezeu gingaș ne cuprinde și ne ridică la cer. Cel ce este asemănător lui Hristos în manifestările Sale pământești, acela în chip firesc se aseamănă Lui și în planul dumnezeiesc” [2].

[2] *Arhim. Sofronie Saharov, Vom vedea pe Dumnezeu precum este, Ed. Sophia, București, 2005, pp. 123-124.*

Profilul duhovnicesc al Sfântului Paisie Velicikovski, stareţul harismatic al monahismului veacului al XVIII-lea, confirmă reflecţiile arhim. Sofronie Saharov aşternute pe hârtie cu două secole mai târziu. Sfântul Paisie - „omul desprins cu totul de trup", după cum îl descria Constantin Caragea, un pelerin grec care ajungând la Neamţ, după întâlnirea cu marele stareţ avea să exclame fără să exagereze câtuşi de puţin: „Pentru prima dată în viaţă am văzut cu ochii mei sfinţenia întrupată şi neprefăcută!" - a venit pe lume la 21 decembrie 1722, în oraşul Poltava din Ucraina, numită pe atunci Malorusia (Rusia mică), într-o familie de preoţi, cu o veche tradiţie monahală: bunica, mama şi sora mamei sale au ales să îmbrăţişeze viaţa de mănăstire. Botezat cu numele de Petru, după numele Sfântului mitropolit Petru al Kievului (†1326) prăznuit în aceeaşi zi de 21 decembrie, Sfântul Paisie a fost al 11-lea copil din cei 12 pe care i-au avut preotul catedralei din Poltava, Ioan şi soţia lui, Irina.

Chipul luminos al tatălui şi inima lui milostivă vor rămâne în amintirea Sfântului Paisie care, peste ani, avea să mărturisească ucenicilor săi: „Tata era atât de milostiv şi de îndurat către săraci, încât îşi împărţea fără cruţare averea sa, iar mama îl certa zicându-i că îi vor rămâne copiii săraci şi cerşetori. Iar el, ştiind că cel ce dă milostenie nu pierde ceea ce dă, ci o află acolo întru Împărăţia cerurilor însutită, îi răspundea zicând: «O, femeie, ce mă opreşti de la o faptă bună ca aceasta, care este pricinuitoare de însutite răsplătiri în cer, iar aici în lumea aceasta, de bunătăţi pământeşti?… De ce eşti aşa mică la suflet? Copiii mei nu vor fi săraci, nu, căci Dumnezeu este bogat». Astfel o îndrepta căci şi ea era foarte bine credincioasă şi râvnitoare de fapte bune şi iubitoare şi păzitoare a poruncilor Domnului" [3].

Anii copilăriei binecuvântaţi de harul rugăciunii înălţate în biserica Adormirii Maicii Domnului din Poltava în care slujiseră ca preoţi bunicul, străbunicul şi tatăl Sfântului Paisie şi de nectarul cărţilor sfinte din care va sorbi cu nesaţ între orele de învăţătură, vor aprinde în sufletul lui Petru, rămas orfan de tată la doar 4 ani, „dorinţa arzătoare de a lăsa lumea şi de a primi sfântul chip monahicesc" [4]: *„Când eram de 7 ani, am început să citesc. Mai întâi am citit cu mare osârdie şi luare-aminte Sfânta Scriptură, Vechiul şi Noul Testament, iar apoi Mărgăritarul Sfântului Ioan Gură de Aur şi cărţile Sfinţilor Efrem şi Dorotei, în care el vorbea despre clevetire şi osândire şi am înţeles ce mare păcat e acesta. Atunci, încă din tinereţea mea, am făcut această făgăduinţă înaintea lui Dumnezeu: «Doamne,*

[3] *Sfântul Paisie de la Neamţ, Viaţa, Minunile şi Acatistul, Ed. M-rea Sihăstria, 2004, pp. 7-8.*
[4] *Cuviosul Paisie de la Neamţ, Autobiografia şi Vieţile unui stareţ, Ed. Deisis, Sibiu, 2002, p. 90 (toate citatele autobiografice sunt preluate din cele două surse).*

dacă voi învinui vreodată pe fratele meu, chiar dacă îl văd păcătuind cu ochii mei, să se deschidă pământul și să mă înghită». Am pus deci stavilă gurii mele, ca să nu spun niciodată nici un cuvânt nimănui despre ceva ce am văzut și am auzit și prin harul lui Hristos, am ținut această făgăduință toată viața mea”.

La vârsta de 13 ani, Sfântul Paisie rămâne și fără sprijinul fratelui celui mai mare, preotul Ioan care părăsește cele vremelnice, iar rudele îl înfățișează pe tânărul Petru mitropolitului Kievului, Rafael, pentru a-i cere întărirea dreptului de a moșteni parohia tatălui său. Mișcat de cucernicia noului candidat, mitropolitul nu șovăiește în a-i încredința gramata pentru catedrala din Poltava, îndemnându-l pe Petru să se înscrie la Școala Frăției din Kiev, cunoscută și sub numele de „Academia Movileană”.

Următorii patru ani vor fi dedicați studiului gramaticii, iar vacanțele vor fi răstimpuri de revigorare a sufletului prin lectura cărților sfinte care îl vor ajuta pe Petru să pătrundă miezul vieții duhovnicești: *„Mi-am fixat un astfel de legământ în suflet și în fața lui Dumnezeu care să mă întărească în harul Său: să nu judec pe aproapele meu, chiar dacă-l voi fi văzut cu ochii mei cum greșește, căci se știe bine că Unul singur este Judecător drept și adevărat al viilor și al morților, fiindcă acela care judecă pe aproapele său, ia asupra sa o demnitate a lui Dumnezeu. Și ce este mai înfricoșător decât aceasta?”*

Urmând lui Hristos în viaţa de mănăstire

„Din citirea cărților sfinte a început să se nască în sufletul meu dorința arzătoare de a lăsa lumea și de a primi sfântul chip monahicesc”.
După terminarea școlii tânărul Petru, îmboldit de dorul după viața monahală, peregrinează între Lavra peșterilor de la Kiev și pustia Kitaev, în căutarea unei mănăstiri care să-i odihnească sufletul și să-i înlesnească „a urma sărăciei lui Hristos și a duce o viață de înfrânare după făgăduințele monahicești”. Nu reușește să capete încuviințarea mamei sale pentru a îmbrățișa viața monahală, dar cu binecuvântarea duhovnicului său, ieroschimonahul Pahomie, tânărul Petru se horărăște să renunțe la școală, și să pornească spre mănăstirea Liubețki, situată la graniță pe malul stâng al Niprului: *„Cât am stat în mănăstirea aceea, mai mult decât orice îmi umplea sufletul de bucurie când îl vedeam pe prea cuviosul părinte egumen cum se purta cu frații cu mare dragoste și blândețe și smerenie, ca un tată iubitor cu fiii lui, cu răbdare și îndelungă-răbdare. Dacă se întâmpla ca vreunul dintre frați să greșească cu ceva ca un om și să ceară iertare, acesta i-o dădea deîndată, făcând-o cu atâta blândețe sufletească, spunând cuvinte folositoare sufletului și rânduind canon după puterile fiecăruia. De aceea și frații rămâneau într-o adâncă pace, mulțumind lui Dumnezeu”.*

Schimbarea egumenului îl determină pe fratele Petru ca în primăvara anului 1745 să fugă pe ascuns de la Liubețki și să treacă noaptea Niprul înghețat care pe alocuri, pe unde gheața se topise, amenința să-l înghită în apele lui învolburate. Înfruntând primejdii și boli, ajunge în Moldova unde tulburările provocate de propaganda uniației catolice poloneze, îl fac să se întoarcă la mănăstirile ortodoxe aflate nu departe de Nipru, sub oblăduirea mitropolitului Kievului.

Bătând la porțile mănăstirii Medvedovski, novicele Petru este primit în obște și rasoforit împreună cu un alt frate, de praznicul Schimbării la față, sub numele de Partenie: *„Când ne-a tuns, fratelui care locuia cu mine în aceeași chilie, egumenul i-a pus numele de Platon, iar mie Partenie. După săvârșirea Dumnezeieștii Liturghii, când am ieșit din biserică, din nebăgare de seamă, frații au schimbat numele noastre și au început să mă strige pe mine Platon și pe el Partenie. M-am dus la părintele egumen și l-am înștiințat de aceasta. El însă mi-a spus: «Deoarece frații n-au fost cu luare-aminte la tundere, la numele voastre și schimbându-le l-au numit pe acela Partenie, iar pe tine Platon, așa să vă numiți și să nu te tulburi pentru aceasta»”.*

La scurt timp, aceeași prigoană venită din partea uniației poloneze îl silește să părăsească și această mănăstire și să se refugieze în Lavra Peșterilor de la Kiev, purtând în suflet gândul *„ca niciodată să nu mai trăiesc într-o țară în care*

Biserica lui Dumnezeu şi credinţa ortodoxă sunt prigonite de rău-credincioşi. Cu dor doream deci să merg în ortodoxa şi de Dumnezeu păzita ţară a Moldovei”.
Vreme de un an, apropierea de marii nevoitori ai Lavrei Kievului şi rânduiala de rugăciune a mănăstirii îi ostoiesc dorul după meleagurile moldave, însă într-o zi *„văzându-mă prea cinstitul între monahi ajutor de fierar, m-a chemat în chilia sa şi după ce mi-a spus să stau jos, m-a privit cu jale şi a început să-mi vorbească astfel: «Frate prea iubit, îmi pare foarte rău că vei pleca din această Lavră şi de la noi şi că vei merge în alt loc, unde te va povăţui Dumnezeu». Eu însă, auzind de la el aceste lucruri peste aşteptările mele, m-am mirat foarte, de vreme ce nu aveam nici cel mai mic gând de a pleca din acel loc sfânt”.*

Prin încercările vieţii monahale pe meleagurile moldave

„Aici m-am învrednicit pentru prima dată să văd pravila bisericească săvârşită în parte după tipicul Sfântului Munte Athos, cu multă evlavie şi cu frica lui Dumnezeu şi m-am bucurat foarte pentru aceasta în sufletul meu”.

Nebănuite şi neştiute sunt însă căile Domnului. Dragostea de frate pentru prietenul lui, Alexie din Kiev, care îl imploră să treacă împreună graniţa în Moldova pentru a petrece în pustie, îl determină să-i făgăduiască acestuia că îl va urma *„punând şi eu chezăşie în faţa Domnului care vede inimile noastre, că nu te voi părăsi până la ultima mea suflare şi primesc în sufletul meu fără şovăială ca degrabă să plec împreună cu tine din patria noastră în străinătate”.* În chip neaşteptat fratele lui Alexei află de fuga acestuia şi îl sileşte să se întoarcă la casa părintească fără să fie mişcat de sfâşietoarea despărţire a celor doi prieteni. Făgăduinţele făcute se năruie

într-o clipă, neschimbat rămânând doar planul lui Dumnezeu cu Sfântul Paisie care, însoțit de alți doi colegi de școală, trece cu barca Nistrul în Țara Moldovei, poposind mai întâi la schitul Dălhăuți și fiind apoi primit de părintele Dometie la schitul Trăisteni: *„Aici m-am învrednicit pentru prima dată să văd pravila bisericească săvârșită în parte după tipicul Sfântului Munte Athos, cu multă evlavie și cu frica lui Dumnezeu și m-am bucurat foarte pentru aceasta în sufletul meu”.*

Nepriceperea și stângăciile în ascultarea de bucătar și de brutar nu îi răcesc râvna de a se jertfi în slujirea fraților, iar Dumnezeu care vede inima omului și nu judecă doar după fapte, rânduiește ca rasoforul Platon să fie ales de egumen să viețuiască pe lângă starețul Vasile schimonahul, „bărbat plăcut lui Dumnezeu, neîntrecut și fără egal între toți în înțelegerea dumnezeieștilor Scripturi”, însă teama de a nu fi silit să primească preoția înainte de vârsta fixată de canoanele Bisericii îl fac să nu rămână în preajma marelui nevoitor: *„Când i-am mărturisit că nici după împlinirea anilor, dacă voi mai fi în viață, n-am de gând să intru în acest înfricoșător și înspăimântător cin niciodată până la moarte, el, ca un bărbat plin de judecată duhovnicească, n-a mai stăruit să fiu chemat la el, ci m-a lăsat liber în hotărârea și gândul meu. Aceasta este pricina pentru care nu m-am învrednicit să viețuiesc pe lângă un asemenea bărbat sfânt”.*

Rămas la schitul Trăisteni, i se încredințează paza viei și ispitit de pofta de a mânca numai struguri, renunță la celelalte mâncăruri și „cade într-o mare slăbiciune trupească, iar fața îi slăbește ca de o boală”, recăpătându-și tăria trupului după ce revine la hrana obișnuită.

Plânsul și suspinurile din inima Sfântului Paisie pentru că nu se trezește într-o noapte să meargă la biserică pentru Utrenie, îi încălzesc sufletul cu focul nevoinței de a dormi cât mai puțin, șezând pe o laviță în așteptarea clopotului de slujbă.

Dorind viață pustnicească, Sfântul Paisie este încredințat pe timpul iernii de către egumenul său, părintele Mihail, oblăduirii duhovnicești a pustnicului Onufrie de la schitul Cârnu de pe valea Buzăului: „Acest bărbat foarte mângâietor le povestea fraților cu de-amănuntul cum să trăiești în pustie, în munții cei prea înalți sau în văile cele mai adânci și cum să-ți aduni hrană atât cât poți căra în lunile de vară pentru restul de opt luni când nu poți vedea nicicum față omenească”.

Pe calea isihiei în Sfântul Munte. Chemarea la vrednicia preoţească

„Iar nevoințele sale sufletești erau o adâncă smerenie, o neîncetată învinuire de sine, zdrobirea inimii și lacrimi ce curgeau în râuri, neîncetata rugăciune a inimii, cântarea de psalmi și citirea Scripturilor”.

Odată cu sosirea primăverii, Sfântul Paisie este așezat de pronia lui Dumnezeu la un alt început de drum. În anul 1746 pornește spre piscurile Athonului ca să ajungă la înălțimile cunoașterii dumnezeiești, *„nădăjduind să afle acolo un părinte duhovnicesc iscusit căruia să i se predea în ascultarea sufletului și a trupului și să învețe de la el viețuirea duhovnicească”*.

Vreme de doi ani și jumătate, Sfântul Paisie va petrece în pustia athonită „zăbovind în rugăciune și în lucrul mâinilor care era facerea lingurilor, fiind foarte iubitor de sărăcie și de neagoniseală încât niciodată când se ducea undeva, ușa chiliei nu o încuia, că nu avea cine, ce să ia”.

La vârsta de 28 de ani, va primi tunderea în monahism cu numele de Paisie sub mantia ieroschimonahului Vasile, venit în Sfântul Munte pentru câteva zile. Sfatul starețului Vasile de a lăsa nevoința pustnicească pentru a păși pe calea împărătească a viețuirii în doi sau trei frați, va fi urmat neîntârziat de Sfântul Paisie: „Mai bine este să trăiești împreună cu un frate, să-ți cunoști slăbiciunea și măsura ta, să te căiești, să te rogi înaintea Domnului și să te cureți în toată ziua prin harul lui Hristos, decât să porți în tine trufia și părerea de sine, să le ascunzi cu viclenie și să te hrănești cu traiul singuratic, că traiul singuratic aduce în puțină vreme vătămare celui pătimaș”.

Aflat în căutarea unui povățuitor, monahul Visarion sosit din Moldova aude că Paisie știe limba română și stăruie cu multe lacrimi să-i devină ucenic în nevoința de a-și tăia voia proprie unul înaintea altuia, „având un suflet și o inimă și totul de obște în ce privește susținerea vieții lor”. În scurt timp, în preajma lor s-au adunat alți 12 monahi moldoveni și 5 slavi dornici să urmeze viețuirii isihaste a micii obști paisiene stabilite la chilia Sfântului Constantin de pe lângă mănăstirea Pantocrator.

Cum centrul vieții unei obști monahale este Dumnezeiasca Liturghie, iar frații adunați în jurul Sfântul Paisie nu aveau preot, ei au început să-l roage cu lacrimi să

primească preoția, deși sfântul se împotrivea socotindu-se nevrednic de o taină ca aceasta. L-au convins să accepte hirotonia, mustrările cuvioșilor nevoitori ai Athonului care l-au supus la un aspru examen de conștiință: „Cum poți tu să înveți pe frați să asculte și să-și taie voia, când tu nu faci ascultare și respingi lacrimile atâtor oameni? Vădit lucru este că tu iubești voia ta și crezi minții tale mai mult decât vorbelor celor mai bătrâni cu anii și cu mintea. Oare tu nu știi unde duce neascultarea?”

Îmbrăcat în harul preoției la 36 de ani de către episcopul Grigorie Râșca, Sfântul Paisie primește binecuvântarea patriarhului Serafim să înființeze schitul Sfântul Ilie pe terenul mănăstirii Pantocrator. În cursul anului 1757, se înalţă cu repeziciune biserica din piatră, trapeza, bucătăria, arhondaricul şi 15 chilii cu ajutorul donaţiilor care veneau din ţările ortodoxe.

Rânduiala monahală a Sfântului Vasile cel mare introdusă de Sfântul Paisie în viața obștii, pravila bisericească ținută la strană în cele două limbi slavonă și română, dragostea nefățarnică a starețului față de toți, au sporit numărul viețuitorilor la 60 de monahi.

Iubitor de cuvântul viu al Sfintei Scripturi şi al învățăturii Sfinților Părinți fără de care sufletul nu-și găsește odihna în lumea aceasta, Sfântul Paisie deprinde limba greacă de la monahul Macarie, cunoscător al limbii elene și face traduceri patristice din limba greacă în slavonă sub îndrumarea acestuia. Totodată trezvitor la situația politică a timpului care frământa adânc viața athonită, la amenințarea turcilor pe de o parte și la rivalitatea dintre greci și slavi pe de altă parte, veghetor la soarta obștii sale, Sfântul Paisie hotărăște să se reîntoarcă în Țările Române.

Întoarcerea în Țările Române. Povăţuitor de suflete la mănăstirile Dragomirna şi Secu

„Să piară toate, chiar și trupurile noastre, numai să se păzească poruncile lui Dumnezeu și cu dânsele sufletele noastre!”

După 17 ani de nevoințe în Muntele Athos, în vara anului 1763, Sfântul Paisie ajunge pe meleagurile moldave împreună cu cei 64 de ucenici ai săi, stabilindu-se la schitul Vărzărești, de lângă Focșani.

Însoțit de duhovnicii Visarion și Gheorghe, pleacă la București să ceară o mănăstire mitropolitului de atunci, dar este refuzat, găsind înțelegerea cuvenită la mitropolitul Moldovei, Gavriil Calimachi care îl cunoștea personal pe Sfântul Paisie, de la Sfântul Munte. Cu aprobarea Divanului şi a voievodului Grigorie Calimah, obştii venite de la Athos i se încredințează mănăstirea Dragomirna cu toate moşiile, prin hrisovul din 31 august 1763.

Noul așezământ, ctitoria mitropolitului Anastasie Crimca din 1609, va deveni locașul de nevoință al celor 64 de viețuitori hotărâți să păstreze vie rânduiala de rugăciune și de viață obștească deprinsă în Grădina Maicii Domnului. În toate ascultările se păstra tăcerea, pe buze rugăciunea, iar „fericitul însuși ieșea împreună cu frații și lucra cu ei la câmp și în celelalte ascultări, dând pildă tuturor și poruncind ca nimeni să nu se lenevească, fiindcă din trândăvie iasă tot răul. În fiecare seară, frații trebuiau să-și facă mărturisirea gândurilor fie fericitului însuși, fie duhovnicilor rânduiți pentru aceasta. Asupra tuturor copiilor săi duhovnicești, fericitul revărsa mila sa părintească ocrotindu-i în dragoste nefățarnică, rânduindu-le ascultările cu înțelepciune după priceperea fiecăruia și arătând compătimire față de cei neputincioși.

Fericitul părintele nostru avea un asemenea dar, încât putea să-i mişte spre râvnă până și pe cei mai deznădăjduiți și îi putea mângâia până și pe cei mai plângăcioși. Dacă nu putea să împace un frate întristat cu cuvintele lui, atunci o făcea cu lacrimile lui: nimeni nu ieșea de la el nevindecat. Și-ar fi dat viața pentru cea mai ușoară din poruncile Domnului și era ca focul împotriva celor care nu le păzeau. Spunea: *«Să piară toate, chiar și trupurile noastre, numai să se păzească poruncile lui Dumnezeu și cu dânsele sufletele noastre»”.*

În biserică citirea şi cântarea se făceau în limba slavă bisericească şi în limba română, de pe cărţile tipărite la Iaşi de mitropolitul Iacob Putneanul şi de alţi tipografi. „În fiecare zi, afară de duminici și sărbători, frații se adunau seara în trapeză, se aprindeau sfeșnicele și fericitul nostru părinte se așeza în locul obișnuit și citea o carte a Părinților: fie cea a Sfântului Vasile cel mare despre post, fie cea a Sfântului Ioan Scărarul sau a Sfântului Dorotei sau a Sfântului Teodor Studitul.

Într-o seară citirea se făcea în rusește, iar frații de limbă română citeau Pavecernița, iar seara următoare citirea se făcea în românește, iar frații de limbă rusă citeau ei Pavecernița”.

Rânduiala vieții de obște va fi consemnată de Sfântul Paisie în Aşezământul celor 18 puncte, prevăzând „sărăcia cea de bună voie după făgăduinţa chipului îngeresc, ascultarea de bunăvoie mărturisită din Sfânta Scriptură şi de Sfinţii Părinţi, mărturisirea, petrecerea până la moarte cu fraţii soborului adunaţi şi suferind toată strâmtorarea vieţii, citirea Dumnezeieştilor Scripturi şi a învăţăturilor Sfinţilor Părinţi, păzirea sfintelor posturi şi participarea la slujbele mănăstirii”.

După 12 ani de viețuire la Dragomirna, din cauza înstrăinării nordului Moldovei Austriei, ca urmare a războiului ruso-turc (1768-1774), Sfântul Paisie se vede nevoit să se mute cu obștea la mănăstirea Secu de teama prigoanei uniate a guvernului austriac care voia să ia în stăpânire și mănăstirea Dragomirna. La 15 octombrie 1775, în frunte cu starețul Paisie, 50 de părinți se strămută în ctitoria vornicului Grigore Ureche, mănăstirea Secu, urmând ca și ceilalți 150 de frați rămași la Dragomirna peste iarnă, să vină și ei la Secu odată cu ivirea primăverii.

„Vreme de trei ani de zile, frații s-au îngrijit și preocupat de întemeierea și construirea chiliilor, unii viețuind câte doi într-o chilie, alții singuri. Cu propriile lor mâini au construit înăuntru și în afara mănăstirii până la o sută de chilii. Și soborul se înmulțea zi de zi, fiindcă fericitul nu putea în nici un chip refuza să primească pe cei ce veneau rugându-l cu lacrimi să-i primească în ascultare și ucenicie”.

Trăitor al isihasmului la Mănăstirea Neamţ, activitatea cărturărească

„De veți avea osârdie în citirea cărților Părinților și veți lua aminte la învățătura din ele, atunci va fi între voi ascultare, pace, un singur gând și iubire întreolaltă…”.

După patru ani, voievodul Constantin Moruzi în dorința de a ajuta material obștea Sfântului Paisie trece și mănăstirea Neamț, cel mai vechi așezământ monahal din Moldova, în stăpânirea soborului marelui stareț. „Când fericitul a citit scrisoarea și a văzut în ea neașteptata poruncă de a lua în administrarea sa mănăstirea Neamțului, sufletul său se frământa ca o corabie; și-a pierdut pacea, iar tihna și liniștea din inima sa au pierit. Plângea și suspina cu amar, mai întâi din pricina împărțirii soborului, și mai apoi pentru că vedea mai înainte și neputința și supărarea și cursele gătite pentru cei slabi, fiindcă mănăstirea Neamțului era un loc de închinăciune din pricina icoanei făcătoare de minuni a prea curatei Maicii Domnului și intrarea în ea era deschisă pentru oricine, stând acolo ca oaspeți multe fețe lumești”.

Întristat peste măsură și de tulburările părinților Neamțului care se temeau să nu fie izgoniți de noul stareț, Sfântul Paisie îi trimite domnitorului o scrisoare cu refuzul său rugător.

Neînduplecat în hotărârea lui, Moruzi îi răspunde: „Fă ascultare, du-te la Neamț și nu te mai gândi la nimic altceva”. Când a văzut porunca, „nemăsurata întristare din sufletul său s-a înmulțit atât de mult că n-a mai putut mânca sau bea sau dormi și a slăbit foarte mult la trup”. Mângâiat și întărit de duhovnicii mai în vârstă ai mănăstirii, Sfântul Paisie se supune voinței domnitorului și „binecuvântând pe toți care plângeau, a ieșit plângând din mănăstire și șezând într-o căruță, a pornit la drum”, ajungând la mănăstirea Neamțului la 14 august 1779. Maica Domnului îi ascultă rugăciunile, îi șterge lacrimile grele care îi apăsau sufletul și îl slobozește de toată neputința lui trupească: „Părăsind biserica, s-a dus în chilia sa să se odihnească și a căzut repede în somn pentru trei ceasuri. Când s-a trezit, s-a simțit ușurat de durerea din capul său, precum și o anume înzdrăvenire în trupul său și mâhnirea pierise cu totul, iar el a mulțumit cu lacrimi lui Dumnezeu și prea curatei Maicii lui Dumnezeu”.

Petrecerea la Neamț a marelui stareț marchează o etapă nouă în viețuirea lui duhovnicească, aceea a preocupării pentru traducerea și tipărirea manuscriselor vechi grecești, care ascundeau bogăția de har a învățăturii Sfinților Părinți. Trăitor al isihasmului, iubitor al rugăciunii inimii, încă din timpul vieţuirii la Muntele Athos, Sfântul Paisie este preocupat de traducerea corectă a textelor patristice greceşti în slavonă, întrucât multe din ele conţineau greşeli şi echivalenţe neconforme cu originalul grecesc. Dornic să redea cât mai fidel gândirea Sfinților

Părinți, purcede la o nouă traducere a scrierilor ascetice și patristice, organizând la Neamț o adevărată școală duhovnicească, rânduind călugări caligrafi iscusiți care să copieze sutele de manuscrise patristice ziditoare de suflet.

Marele stareț va realiza la mănăstirea Neamț prima traducere a textelor Filocaliei grecești în slavonă sub numele de Dobrotoliubie, precum și traduceri ale scrierilor Sfinților: Grigorie Sinaitul, Calist Catafigiotul, Macarie, Isaac Sirul, Ioan Damaschin, Ioan Scărarul ș.a.

Având mintea luminată de har și inima curățită de patimi, fericitul stareț „putea înțelege foarte repede cele mai înalte chestiuni dogmatice și odată ce citea ceva, acel lucru rămânea în amintirea sa pentru totdeauna" și adesea îi sfătuia pe frați: *„De veți avea osârdie în citirea cărților Părinților și veți lua aminte la învățătura din ele, atunci va fi între voi ascultare, pace, un singur gând și iubire întreolaltă și soborul nostru va dăinui cât va voi Domnul și oricât s-ar strădui vrăjmașul să îl răstoarne, nu va izbândi. Dar dacă vă veți depărta de cititul cărților Părinților, atunci el se va surpa în curând și nu va mai rămâne piatră pe piatră".*

Îndemnurile marelui stareț mișcau inimile ucenicilor, vorbele lui erau trăite în faptă, mai întâi de el însuși: *„Toată ziua mă lupt și mă rog: cu unii dintre voi plâng, cu alții mă bucur și îndreptez toate treburile a două mănăstiri. Dar după ce vă slobozesc pe toți din chilia mea îmi trimit împreună cu voi și toate gândurile; și atunci când iau o carte, nu mai aud nimic și mă liniștesc ca și cum aș fi în pustia Iordanului".*

Ierarhi cu viață aleasă, Iacob Stamati și Veniamin Costache vor ucenici la Neamț sub păstorirea Sfântului Paisie, văzând la el „o dragoste prin care iubea pe Dumnezeu cu tot sufletul său și în râvna sa se străduia să lărgească deopotrivă această dragoste către toți, iubindu-i pe toți, mângâindu-i pe toți, învățându-i pe toți, compătimind întru toate și îmbrățișându-i pe copiii săi duhovnicești cu sufletul său. Avea întotdeauna pace cu toți, nu dușmănea sau întrista pe nimeni, chiar dacă ar fi suferit ceva de la acela. Pedepsea cu iubire, miluia cu tihnă și întotdeauna răbda îndelung în așteptarea îndreptării. Smerenia sa era atât de mare că e lucru anevoios a o descrie".

Impresionat de viața duhovnicească a celor 700 de frați din obștea mănăstirii Neamț, un călugăr călător pe nume Teofan avea să consemneze: „Sărăcia lor de bunăvoie era desăvârșită. Prin chilii în afară de icoane, cărți și unelte pentru lucru manual, nu mai era nimic. Călugării se distingeau mai ales prin smerenie, iar de mândrie cu totul fugeau; de ură și de zavistie nu știau. Dacă se întâmpla ca cineva să jignească pe altul se grăbeau numaidecât să se împace. Cel ce nu voia să ierte pe fratele care i-a greșit era alungat din mănăstire. În biserică fiecare stătea la locul ce i se hotărâse, iar vorbăria deșartă era cu desăvârșire oprită atât în biserică și în chilii, cât și în afară. Toți erau sub supravegherea duhovnicilor la care-și mărturiseau păcatele și gândurile de două ori pe zi: dimineața spuneau pe cele făcute noaptea, iar seara pe cele făcute ziua. Fără binecuvântarea duhovnicului, nimeni nu îndrăznea să facă ceva, nici măcar să mănânce un fruct”.

În afara grijii duhovnicești a obștii, Sfântul Paisie purta pe umeri și grija chivernisirii celor 40 de metocuri și terenuri donate de evlavioșii domni moldoveni. Totodată sub oblăduirea marelui stareț care a dus la Văratec toate monahiile care sihăstreau în pădurile din ținutul Neamțului, ia naștere aici, vestita mănăstire de maici povățuită de egumena Nazaria și de duhovnicul Iosif Pustnicul.

În cei 15 ani de păstorire paisiană, „Neamțul devine astfel centrul și făclia monahismului ortodox, școala vieții sihăstrești și a culturii duhovnicești pentru Răsăritul ortodox”. De aici călugări, dascăli, caligrafi, stareți și duhovnici iscusiți vor fi trimiși să ducă mai departe atât în Moldova și Țara Românească, cât și în Ucraina și Rusia lumina unui monahism reînviat în duhul Sfinților Părinți, printre aceștia numărându-se starețul Gheorghe de la Cernica, ierodiaconul Grigorie Dascălul,

ajuns mitropolit al Țării Românești, arhim. Irinarh Roseti, întemeietorul mănăstirii Horaița și al mănăstirii de pe Muntele Tabor, cuviosul Iosif de la Văratec ș.a.

Fericitul sfârşit al marelui stareţ

„Nu-i lipsea nici darul înainte-vederii şi tot ceea ce a prezis, s-a petrecut. Mintea lui totdeauna în dragoste era unită cu Dumnezeu”.

În ultimii ani de viață marele stareț, deși se simțea tot mai bolnav, nu slăbea în râvna de a lucra la traduceri de a veghea asupra obștii. „Deși fericitul stătea în chilia sa, neieșind nicăieri afară de biserică, știa starea tuturor fraților chiar și a celor pe care nu îi văzuse vreodată. Am fost odată în chilia sa în timpul unei discuții - povestește unul din biografii săi - și unul dintre duhovnicii de frunte a intrat și i-a spus ceva fericitului. Iar acesta i-a zis: *«Cum poți să nu cunoști starea fraților când ei vin în fiecare zi să-și mărturisească gândurile lor? Eu, care stau în chilia mea știu aceasta, iar tu nu o știi?”*

Văzându-și dinainte sfârșitul, în luna octombrie a anului 1794 îl cheamă la Neamț pe episcopul de Huși, Veniamin Costache, ca să hirotonească 13 părinți și 11 diaconi care să slujească nevoilor duhovnicești ale obștii.

La 5 noiembrie 1794, Sfântul Paisie, după ce se împărtășește în biserică cu Sfintele Taine la Liturghie, cade la pat, grav bolnav, fiind îngrijit de ucenicul său, Martirie și de părintele Onorie, spițerul mănăstirii. „În ziua de 15 noiembrie, simțindu-și sfârșitul aproape, cuviosul s-a împărtășit pentru ultima dată cu Preacuratele Taine

și chemând la sine pe duhovnicii cei mai bătrâni, Sofronie de limbă slavă și Silvestru de limba română, a trimis prin ei pace și binecuvântare întregului sobor, apoi s-a săvârșit ca și cum ar fi adormit, dându-și sufletul în mâinile lui Dumnezeu în al 72-lea an al vieții sale, fiind plâns cu multe lacrimi de obștea mănăstirii și de toți credincioșii din împrejurimi.

Biserica Ortodoxă Română l-a cinstit ca sfânt dintotdeauna cu zi de prăznuire la 15 noiembrie, deși a rânduit canonizarea starețului Paisie Velicikovski abia în anul 1992, după ce fusese canonizat și de Biserica Ortodoxă Rusă în vara anului 1988, cu prilejul aniversării a o mie de ani de la încreștinarea poporului rus.

Prin scrierile și traducerile sale filocalice, prin numeroșii ucenici răspândiți în toate țările ortodoxe, prin rânduiala monahală riguroasă și în același timp armonioasă, introdusă la mănăstirile Dragomirna, Secu și Neamț, Sfântul Paisie rămâne și pentru monahismul zilelor noastre, modelul desăvârșit de stareț și povățuitor duhovnicesc.

(Articol publicat în Revista Atitudini, Nr. 52)

Istorisirea cuviosului Paisie Velicikoski despre descoperirea scrierilor patristice în Sfântul Munte

Cuvinte duhovniceşti. Istorisirea cuviosului Paisie Velicikoski despre descoperirea scrierilor patristice în Sfântul Munte şi despre traducerea acestora. Scrisoare de răspuns către egumenul Theodosie de la Sihăstria Sfântului Sofronie din Rusia.

***

Pe când încă mă aflam în Sfântul Munte cu un număr mic de fraţi, cunoşteam bine din învăţătura şi din scrierile Părinţilor noştri de Dumnezeu purtători, anume că acela care are sub îndrumarea sa fraţi nu trebuie să îi înveţe şi să îi povăţuiască după cugetul şi judecata sa proprie. Această povăţuire trebuie să se facă după duhul adevărat şi drept al Sfintei Scripturi, aşa cum învaţă dumnezeieştii Părinţi şi învăţători a toată lumea, după cum de asemenea învaţă şi învăţătorii şi călăuzitorii luminaţi de Duhul Sfânt ai vieţii monahale.

De asemenea, mă temeam şi mă cutremuram în faţa micimii minţii mele, ca nu cumva, adică, din pricina lipsei mele de experienţă, potrivit cuvintelor Domnului, ca unul ce sunt orb, şi eu să cad în groapa pierzării, trăgându-i odată cu mine şi pe cei care mă urmează. De aceea, aşadar, ca temelie neclintită în călăuzirea dreaptă, fără greşeală şi fără abatere de la drumul drept al lui Dumnezeu, atât pentru mult necăjitul meu suflet, cât şi pentru sufletele sfinţilor mei fraţi, am aşezat Sfânta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament. De asemenea, prin harul Sfântului Duh, şi dreapta lor tâlcuire, adică învăţătura de Dumnezeu purtătorilor Părinţi ai noştri şi învăţători a toată lumea, a Sfinţilor Părinţi învăţători şi călăuzitori ai vieţii monahale, a Sfintelor Sinoade şi a tuturor Canoanelor Sfinţilor Părinţi, ale celor

apostolice și sinodale, pe care le păstrează Sfânta, Sobornicească și Apostoleasca Biserică, precum și ale poruncilor și rânduielilor tipiconale ale acesteia.

”Așa cum am spus, pe toate acestea le-am primit ca învățătură pentru mine însumi și pentru sfinții frați, așa încât atât eu, cât și frații care trăiesc cu mine, prin împreună-lucrarea lui Dumnezeu și încuviințarea dumnezeiescului har, să fim învățați prin acestea, dar și pentru a nu ne abate de la cugetul drept al Bisericii Ortodoxe, celei sfinte și sobornicești.

Mai întâi, cu ajutorul lui Dumnezeu, am început cu osârdie, cu multă osteneală și nu cu puțină cheltuială, să fac rost de cărți patristice care învață despre ascultare și luare aminte, despre trezvie și rugăciune. Pe acestea, fie le-am copiat eu cu mâna mea, fie le-am cumpărat pe bani, cu toate că era greu, căci cele necesare pentru hrana noastră le dobândeam prin lucrarea mâinilor noastre. Înfrânându-ne de multe ori de la mâncare și îmbrăcându-ne sărăcăcios, cumpăram acele cărți despre care am pomenit, scrise în limba slavonă, adică bulgară, și le socoteam ca pe o comoară cerească, dăruită nouă de către Dumnezeu.

După ce, de-a lungul a câțiva ani, le-am citit pe acestea cu atenție și în foarte multe locuri am constatat o imprecizie de neimaginat, în timp ce în multe alte locuri nu găseam deloc sens din punct de vedere gramatical. Cu toate că le citeam de mai multe ori, cu o osteneală și o cercetare de nedescris, și tot nu puteam pricepe. Numai Dumnezeu știe de câtă amărăciune mi s-a umplut inima, pentru că nu știam ce să mai fac. Credeam că puteam îndrepta, fie și în parte, aceste cărți în slavonă după alte cărți tot în slavonă.

Am început, așadar, cu scrierile Sfântului Isihie preotul ierusalimiteanul, ale Sfântului Filothei Sinaitul și ale Sfântului Theodor al Edesei, copiindu-le cu mâna mea după patru manuscrise, cu gândul că aș găsi sensul corect din punct de vedere gramatical comparând cele patru manuscrise. Toată această muncă a mea s-a făcut în zadar, pentru că din nici una din cele patru cărți de pe care lucram comparativ nu am putut să găsesc înțelesul desăvârșit. După ce m-am chinuit de atâtea ori, am înțeles că în zadar mă ostenesc să diortosesc, chipurile, cărți slavonești după slavonă.

Am început, așadar cu stăruință să cercetez de cum a apărut în cărțile slavonești o asemenea imprecizie inexplicabilă și lipsă de corectitudine gramaticală. Și, după slabele puterile ale minții mele, am găsit că două sunt pricinile acestei stări de fapt: prima este nepriceperea traducătorilor din vechime, care au tradus din greacă în limba slavonă, iar a doua nepriceperea și indolența cu care s-au făcut nenumăratele

copii de pe manuscrise. Și atunci m-am dezamăgit cu totul, văzând cum este redat în cărțile patristice slavonești sensul adevărat și corect din originalele grecești.

Când, pe timpul ședерii mele în Sfântul Munte, am învățat să vorbesc la o anume măsură limba greacă, am luat hotărârea mai cu osârdie și cu durere în inimă, să caut cărțile patristice grecești, cu nădejdea că pe baza acestora le voi corecta pe cele slavonești. Și, deși tot întrebam în multe locuri, nu puteam să le găsesc. Așa am mers la marele Schit al Sfintei Ana de la Marea Lavră, la Kavsokalivia, la Schitul Sfântului Dimitrie de la Mănăstirea Vatoped și la celelalte schituri și mănăstiri, însă peste tot unde întrebam oameni demni de încredere și bătrâni duhovnicești cu experiență și monahi osârduitori, despre cărțile patristice după numele lor, nicăieri nu puteam să găsesc asemenea cărți, ci de la toți primeam același răspuns: ”Noi până azi nu numai că nu cunoaștem despre asemenea cărți, dar nici nu am auzit numele acestor Sfinți”. Primind un asemenea răspuns, numai Dumnezeu știe în ce amărăciune m-am cufundat, gândindu-mă că de la monahi care au fost aleși de Dumnezeu să trăiască în acest loc sfânt, unde au trăit mulți sfinți mari și desăvârșiți, nu m-am învrednicit nu numai să găsesc acele sfințite cărți atât de dorite mie, dar nici numele acelor Sfinți de la nici unul dintre ei nu le-am auzit. Aceasta a fost pricina pentru care am căzut nu în puțină tristețe.

Toată nădejdea însă de a găsi asemenea cărți mi-am pus-o în Dumnezeu și am cerut negrăita Lui iubire de oameni, ca pe căile pe care Însuși le cunoaște, ca Unul ce este Atotputernic, să mă învrednicească să găsesc asemenea cărți. Dumnezeu, așadar, ca Atotmilostiv, nu a trecut cu vederea dorința mea arzătoare de a dobândi cărțile patristice în limba greacă și m-a învrednicit, prin pronia Lui cu neputință de spus, să găsesc asemenea cărți și să dobândesc un număr dintre acestea astfel: Odată, pe când mergeam cu doi frați de la Sfânta și marea Lavră a Sfântului Athanasie la Schitul Sfintei Ana, am ajuns în vârful muntelui Sfântului proroc Ilie, care este cât o treime din înălțimea marelui și foarte înaltului Athon. Pe acest munte, la o înălțime foarte mare, pe partea dinspre mare, se află un schit al Sfântului Vasile cel mare, care a fost întemeiat în urmă cu puțină vreme de niște monahi veniți din Cezareea Capadociei, într-un loc foarte sălbatic, care nu are nici apă, nici izvor. Din acest motiv, schitul nu are nici podgorii, nici măslini, nici smochine, nici grădini, nici alt mijloc de trai, afară de apa de ploaie care acoperă nevoile obștii.

S-a născut, așadar, în noi dorința de a merge la acest schit și pentru închinare, dar și ca să vizităm acest loc în care nu mai mersesem până atunci. Am ajuns, deci, la schit și ne-am așezat lângă sfânta biserică, așa că ne-a văzut un monah evlavios, care ne-a deschis biserica și după ce ne-am închinat în biserică și la sfintele icoane,

am ieșit afară și el ne-a chemat cu dragoste la chilia sa și apoi a ieșit ca să ne pregătească cina și să ne odihnească după drum.

Cum stăteam și mă uitam la măsuța de lângă fereastră, am văzut că se afla acolo o carte deschisă după care copiau o alta. Copistul era un caligraf iscusit și, uitându-mă la carte, am văzut că era a Sfântului Petru Damaschinul. ”Când m-am uitat bine, nu pot să spun cu câtă bucurie duhovnicească de negrăit m-am umplut, simțind că m-am învrednicit găsesc pe pământ o comoară cerească. După ce monahul s-a întors la chilie, am început cu mare bucurie și o surpriză de nedescris să îl întreb de unde, mai presus de orice așteptare a mea, a găsit cuvioșia sa o asemenea carte. El mi-a spus că există și o altă carte a aceluiași sfânt, care are 24 de capete în ordine alfabetică. Când l-am întrebat dacă au și alte asemenea cărți, mi-a spus că la ei există următoarele: ale Sfântului Antonie cel mare, ale Sfântului Grigorie Sinaitul, dar nu toate, ale Sfântului Filotei, a Sfântului Isihie, a Sfântului Diadoh, a Sfântului Talasie, a Sfântului Simeon Noul Teolog, Cuvânt despre rugăciune, a Sfântului Nichifor Monahul, Cuvântul despre rugăciune, cartea Sfântului Isaia, și alte asemenea cărți, a Sfântului Nichita Stitatul.

”La noi”, a spus, ”există numai 22 de capete din aceasta, dar cartea întreagă există doar la bibliotecile marilor mănăstiri”. Când l-am întrebat de ce eu, deși am căutat cu durerea inimii aceste cărți, nu le-am putut găsi, deși am întrebat multe persoane vrednice de încredere, și nu m-am învrednicit nici măcar să aud despre acestea, el mi-a răspuns: ”Pricina este, după părerea mea, este că aceste cărți sunt scrise în cea mai curată limbă greacă, pe care în epoca noastră, în afara celor cultivați, puțini o mai înțeleg, în timp ce majoritatea nu o mai înțeleg deloc. Acesta este motivul pentru care aceste cărți au căzut în desăvârșită uitare, de aceea și tu, deși ai întrebat despre ele, nu te-ai învrednicit nici măcar să auzi ceva despre ele”.

Monahii acestui schit, pe când încă trăiau în țara lor, în Cezareea Capadociei, auziseră destule despre aceste cărți, iar când au venit în Sfântul Munte, cu multă osteneală și timp și cu cheltuială nu puțină, din cele ce câștigau prin rucodelia lor, plătind oameni cultivați, au învățat nu doar greaca simplă, ci și greaca veche, iar cu ajutorul lui Dumnezeu au găsit la unele mănăstiri asemenea cărți, pe care le copiază și le citesc și, după putere, se folosesc și în practică de pe urma învățăturii din ele.

Când am auzit acestea, m-am bucurat mult cu bucurie de negrăit, pentru că am găsit pe pământ comoară cerească. Am început, așadar, să îl rog fierbinte, ca pentru dragostea lui Dumnezeu, să copieze și pentru mine asemenea cărți, făgăduindu-i că îi plătesc oricât cere pentru osteneala lui. Acesta însă, având el însuși multe de

copiat, m-a trimis la un alt caligraf, care vieţuia în acelaşi schit. L-am implorat şi pe acesta din inimă să îmi copieze cărţi patristice, făgăduindu-i să îl plătesc triplu. Acesta, pentru dragostea lui Dumnezeu, şi văzând dorinţa mea fierbinte de a dobândi asemenea cărţi, nu a primit să fie plătit triplu, ci mi-a făgăduit să îmi ia doar preţul obişnuit; cu toate că avea multe lucrări de copiat, totuşi mi-a făgăduit că va face tot ce poate ca să copieze fie şi în parte aceste cărţi.

Astfel, doi ani şi ceva înainte de a părăsi Sfântul Munte, acel caligraf a început să copieze cu toată puterea pe care o avea mâna lui, şi a copiat o parte din cărţile atât de dorite de mine, pe care le-am primit ca pe darul lui Dumnezeu, şi am ieşit din Sfântul Munte Athos pentru a ne descurca mai uşor în aceste ţări cu nevoile de hrănire a obştii noastre.

Sursa: Antónios-Aimílios N. Tachiáos, Cuviosul Paisie Velicikovski (1722-1794). Surse biografice.University Studio Press, Tesalonic 2009

Cuviosul Paisie Velicikovski: Despre descoperirea scrierilor patristice în Sfântul Munte - 2

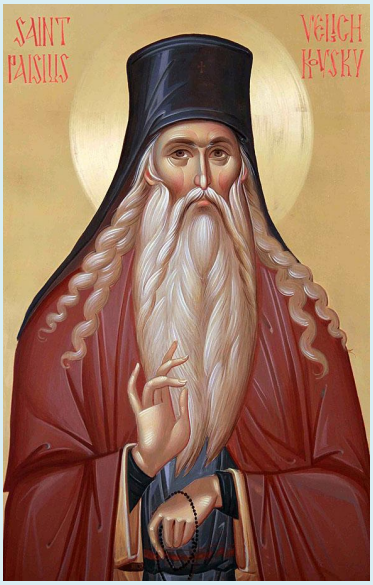

Istorisirea cuviosului Paisie Velicikovski despre descoperirea scrierilor patristice în Sfântul Munte și despre traducerea acestora. Scrisoare de răspuns către egumenul Theodosie de la Sihăstria Sfântului Sofronie din Rusia.

***

Când ne-am instalat, deci, la Sfânta Mănăstire Dragomirna, am început să mă gândesc serios și să mă îngrijesc în ce chip aș putea fie să trec la îndreptarea cărților patristice slavonești, fie să mă apuc să fac de la început traducerile din greaca veche. Și am început lucrarea în felul următor: ca ghid mi-am luat traducerea scrierilor patristice în limba moldovenească. Erau cele pe care le traduseseră în limba lor moldovlahă, din cărțile grecești pe care le comandasem eu în Muntele Athos, iubiții mei frați, ieromonahii Macarie și Ilarion Dascălul, care erau oameni instruiți și traducători cu experiență.

”O parte din aceste scrieri au fost traduse de fratele Macarie, pe când se afla încă în Sfântul Munte, iar o altă parte pe când am venit la Dragomirna. De asemenea, și vrednicul de cinste Ilarion Dascălul a tradus o parte din aceste cărți la mănăstirea noastră, la Dragomirna. Cu toate că am socotit, fără nici o îndoială, că această traducere a lor trebuia să fie întru toate exactă, totuși am început să corectez vechile traduceri din greaca veche în limba slavonă, iar pe altele să le traduc de la început, ținând cont cu atenție și de textele în greaca veche care au fost copiate pentru mine în Sfântul Munte.

Astfel, am tradus de la început următoarele cărți: ale Sfântului Antonie cel mare, ale Sfântului Ioan Scărarul, ale Sfântului Isihie, ale Sfântului Filothei, ale Sfântului Nil Sinaitul, Despre rugăciune, ale Sfântului Isaia pustnicul, Capete despre rugăciune, și ale Sfântului Talasie.

Dintre cele traduse în trecut, le-am îndreptat pe următoarele: pe cele ale Sfântului Diadoh, ale Sfântului Macarie al doilea, ale Sfântului Isaac, ale Sfântului Grigorie Sinaitul, ale Sfântului Simeon Noul Teolog, Cuvânt despre rugăciune și despre luarea aminte, ale Sfântului Casian Romanul, Despre gânduri, și Cuvânt despre discernământ și altele.

În anul 1774 a venit din Sfântul Munte la Dragomirna (pe când încă ne mai aflam acolo) un monah grec, pe nume Constantinos. Acesta a adus cu el și o carte în limba greacă, pe care a copiat-o el cu mâna lui și conținea un mare număr de scrieri ale Părinților, inclusiv unele scrieri pe care până atunci nu le văzusem în limba slavonă, pe care acesta, după rugămintea mea stăruitoare, mi le-a copiat cu mana lui.

Pentru că însă nu învățase deloc gramatică, de aceea, la ca și în cartea lui, și în cea pe care a copiat-o pentru noi, din pricina neștiinței lui în ale ortografiei, a făcut foarte multe greșeli, nenumărate. Cu adevărat, așa am descoperit aurul cuvintelor Părinților, cufundat în mlaștina greșelilor de ortografie, pe care însă, chiar și dintre oamenii bine instruiți, cine poate să îl curețe, dacă nu are originale demne de încredere în greacă veche? Deci, dintre scrierile pe care le-a copiat cu greșeli acest Constantinos, am tradus următoarele: ale Sfântului Marcu Postitorul, ale Sfântului Teodor al Edesei și ale Sfântului Nichita Stitatul, Cele 300 de capete, care scrieri, mai mult decât toate scrierile pe care le-am menționat, nu pot fi oferite acum altora, nu numai pentru tipărire, dar nici spre a fi copiate în altă mănăstire, dacă mai înainte nu sunt îndreptate pe baza unor tipărituri sau manuscrise originale.

Astfel, după multă vreme, când deja, prin harul lui Dumnezeu, am început ca în această strădanie să ajung să îmbunătățesc mai mult situația, am găsit și în cele traduse de noi, lucrând împreună cu frații pe care i-am pomenit, multe greșeli, și atunci unele din aceste scrieri le-am tradus a doua oară. Însă tot sunt departe de o bună îndreptare. După cum, se găsesc multe greșeli și în acele manuscrise de greacă veche care au fost copiate pentru mine în Sfântul Munte, deși, din pricina lipsei mele de experiență de atunci, eu credeam că nu au nici o greșeală. În multe locuri s-au descoperit o mulțime de greșeli, pe care însă, așa cum am spus, fără manuscrisele autentice în greacă veche a fost imposibil să le corectăm.

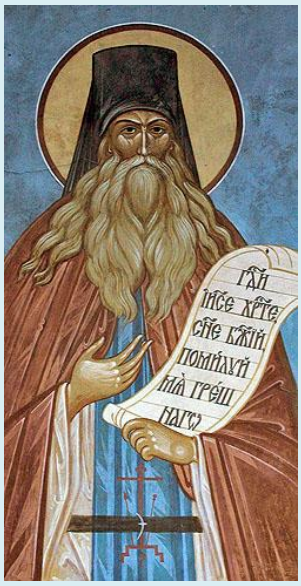

Am înfățișat așadar cât se poate de limpede cuviosiei tale care a fost strădania mea de diortosire a scrierilor patristice slavonești după greaca veche sau și de retraducere a lor în slavonă. Lucrarea aceasta era mai presus de puterile mele, din pricina pe care am pomenit-o mai înainte, pe care nici acum nu am depășit-o. De aceea, deci, acum, nu numai pentru tipar, dar nici pentru copiere în altă mănăstire nu este îngăduit a fi date aceste traduceri înainte de a fi îndreptate desăvârșit pe baza originalelor de greacă veche. Acesta este motivul pentru care nu am putut cu nici un chip să trimit asemenea scrieri cuviosiei voastre spre a fi tipărite sau copiate.

Mă tem ca nu cumva să îmi încalc conștiința creștină și monahală printr-o scriere nedesăvârșită, pentru care în ziua Înfricoșătoarei Judecăți sufletul meu se va osândi. Dacă cuviosia ta, după porunca lui Hristos, ai măcar o picătură de dragoste adevărată, nestinsă până acum, atunci nu va trebui să considerați faptul că nu vă trimit scrierile patristice ca semn de dușmănie sau lipsă de prietenie, sau că eu din pizmă nu doresc binele obștesc al celor câți năzuiesc să se mântuiască și să se folosească de pe urma acestor cărți. Să nu îmi dea Hristos o asemenea sminteală!

Cu harul lui Dumnezeu, în afară de motivul pe care l-am descris, nu văd în sufletul meu altul de a nu vă trimite scrierile patristice. Preasfințitul kir Macarie [Nottarás], fost mitropolit al Corintului, încă din tinerețe, Dumnezeu împreună-lucrând, a avut o asemenea dragoste de negrăit pentru scrierile patristice care vorbesc despre trezvie și atenția minții (νοῦς), despre isihie și rugăciunea minții - adică rugăciunea săvârșită de minte în inima celor care o lucrează pe ea - încât toată viața și-a consacrat-o căutării acestor scrieri și cu mâna lui cea iubitoare de osteneală, ca

unul ce era foarte experimentat în învățătura seculară și fără măsură în cheltuieli, a comandat copierea acestora.

Când a venit, așadar, în Sfântul Munte și, cu râvnă neprecupețită și mare grijă, a cercetat bibliotecile marilor mănăstiri, a găsit asemenea scrieri pe care mai înainte nu și le putuse procura. Mai întâi de toate, însă, în biblioteca atotslăvitei și marii Mănăstiri Vatoped a descoperit un tezaur nepreţuit, adică o carte despre unirea minții (νοῦς) cu Dumnezeu, o colecție de la toți Sfinții, alcătuită în vechime de către mari râvnitori, și alte scrieri despre rugăciune despre care noi nici până azi nu auzisem. Pe acestea, cu ajutorul unor copiști foarte experimentați și cu o mare cheltuială, în câțiva ani le-a copiat și le-a citit cu cea mai mare atenție el însuși după original și le-a corectat cu acrivie.

La începutul fiecărei opere a consemnat și viețile Sfinților autori ai acestor scrieri. Atunci a plecat din Sfântul Munte cu o bucurie de nespus, ca și cum ar fi găsit pe pământ o comoară cerească, și, după ce a venit la slăvitul oraș Smýrni, le-a trimis pe acestea la Veneția cu mulți bani, pe care i-a adunat de la creștini milostivi. A trimis 36 de opere patristice, printre care se numără și scrierea Sfântului Calist al doilea, despre care mărturisește Sfântul Simeon al Tesalonicului.

În afară de acestea a trimis și Patericul cel mare al Egiptului, ca toate să fie editate la o tipografie. Așa cum m-a înștiințat o persoană printr-o scrisoare, Macarie intenționează, cu ajutorul lui Dumnezeu, ca aceste cărți să fie tipărite curând. Se gândește, de asemenea, să predea la tipografie și marea carte a Sfântului Simeon Noul Teolog, care este gata de tipar.

Este adevărat că această hotărâre a mitropolitului Macarie de a tipări asemenea scrieri, fusese luată cu multă vreme în urmă, ca aceste cărți să nu cadă într-o definitivă uitare și să dispară de pe fața pământului, lucru care puțin mai lipsea să nu se întâmple. Cu adevărat, însuși a înțeles ce lucrare și-a asumat și aproape toată viața și-a cheltuit-o căutând cu stăruință peste tot aceste scrieri, mai întâi în Sfântul Munte, unde, pe orice cale, în cele din urmă a descoperit acest tezaur duhovnicesc, ca și cum ar fi fost de mulți ani îngropat în pământ și în desăvârșita uitare.

În războiul duhovnicesc al atleților vieții monahale cu duhurile nevăzute, îndrăznesc să spun că aceste scrieri sunt mai de trebuință decât însăși respirația. Cei râvnitori vor putea de acum, mai ușor și cu mai puține cheltuieli decât dacă ar fi cumpărat manuscrisele, să își procure aceste cărți tipărite, spre zidirea lor duhovnicească.

Toate acestea le spun cuviosiei voastre, încercând să vă transmit sfatul meu despre cum ar putea cuvioșia voastră și obștea, ca și noi, dimpreună cu chinovia noastră, să ne învrednicim să dobândim cărțile patristice în slavonă, cele autentice, fără nici o greșeală.

Cuvioșia voastră știți că prin negrăita iubire de oameni a lui Dumnezeu, în vremurile cele de pe urmă, Biserica noastră a toată Rusia s-a învrednicit să primească credința ortodoxă și botezul ortodox de la Biserica Greacă Ortodoxă. Odată cu sfânta credință a primit și Sfânta Scriptură și toate sfintele cărți, cele bisericești, precum și pe cele patristice, ale Sfinților învățători, traduse din greacă. Acestea sunt izvoarele cărților slavonești, pentru că altfel nu ar fi rezultat cărțile în slavonă. Cu timpul, așadar, Sfânta Scriptură și toate cărțile bisericești, prin harul lui Dumnezeu, s-au învrednicit să fie îndreptate pe baza originalelor grecești, care sunt izvoarele lor, câtă vreme scrierile patristice au rămas la vechea traducere, și nici până azi nu s-au învrednicit de o îndreptare pe baza izvoarelor, anume cărțile grecești. În plus, de la copiștii neîndemânatici s-au pricopsit cu nenumărate greșeli și există o nevoie imperativă de a fi și acestea îndreptate pe baza izvoarelor.

Sursa: Antónios-Aimílios N. Tachiáos, cuviosul Paisie Velicikovski (1722-1794). Surse biografice. University Studio Press, Tesalonic 2009

Vasile-Robert Nechifor - Cuviosul Paisie de la Neamţ, promotor al înnoirii vieţii monahale

Ucenicul Sfântului Vasile de la Poiana Mărului, cuviosul Paisie, pomenit astăzi în Biserica Ortodoxă Română, este una dintre cele mai importante personalităţi ale vieţii bisericeşti din secolul al 18-lea, ecourile activităţii sale resimţindu-se şi în veacul următor trecerii sale la cele veşnice.

Cuviosul Paisie de la Neamţ s-a născut în Ucraina în anul 1722, în oraşul Poltava, în familia protoiereului Ivan Velicikovski, primind la Botez numele Petru.

După cei patru ani în care a urmat cursurile Academiei Teologice din Kiev (întemeiată de mitropolitul moldovean Petru Movilă), şi-a început nevoinţa monahală la Mănăstirea Medvedeski, unde a fost făcut rasofor şi a primit numele de Platon.

Ulterior au urmat şederile la Mănăstirea Pecerska, schiturile Dălhăuți, Trestieni - Râmnicu Sărat și Cârnu, ajungând în cele din urmă la Poiana Mărului, unde a învăţat regula isihastă athonită şi limba română de la Sfântul Vasile, iscusit dascăl al rugăciunii.

În anul 1746, tânărul monah Platon a mers în Muntele Athos, unde s-a nevoit ca sihastru timp de patru ani, după care a fost tuns în monahism, primind numele de Paisie. În timpul celor 13 ani petrecuţi pe Sfântul Munte, cuviosul Paisie a dobândit darul rugăciunii neîncetate. Studierea scrierilor Sfinţilor Părinţi, împletită cu rugăciunea inimii, a atras un număr mare de ucenici, care doreau îndrumare în rânduielile isihaste.

După hirotonia întru preot, în anul 1758, a întemeiat o obște monahală în Schitul „Sfântul proroc Ilie", unde s-a nevoit până în 1763. Odată cu creşterea numărului ucenicilor, Sfântul Paisie a fost nevoit să găsească un aşezământ în care să poată continua viaţa monahală potrivit rânduielilor din Athos.

Din dragoste pentru învăţătorul său, Sfântul Paisie a ales Ţara Românească, dar, negăsind nici o mănăstire unde să îşi poată practica regula monahală, a ajuns, prin grija mitropolitului Gavriil Calimachi, în Moldova.

Primul popas pe pământ moldovenesc l-a făcut la Mănăstirea Dragomirna, unde a vieţuit cu ucenicii săi din Sfântul Munte până în 1775. Acolo a înnoit viaţa monahală după rânduiala athonită şi, împreună cu învăţăceii săi, a început activitatea de traducere a operelor părinţilor filocalici.

În anul 1775, cuviosul a fost nevoit să se stabilească la Mănăstirea Secu, iar după patru ani a ajuns la Mănăstirea Neamţ, pe care a păstorit-o până la sfârşitul vieţii sale, la 15 noiembrie 1794.

Rigoare de slujbă athonită şi spovedanie zilnică

În mănăstirile din Moldova unde a vieţuit, Sfântul Paisie a păstrat acelaşi regulament de viaţă monahală din Muntele Athos atât în ceea ce privește rânduiala sfintelor slujbe, cât și nevoința monahilor la chilie. La biserică luau parte toți părinții și frații, afară de cei bolnavi sau cei trimiși la ascultări. El era primul care mergea la sfintele slujbe, rugându-se neîncetat.

Spovedania fraților obștii se făcea în fiecare seară, iar pentru cei mai sporiți, o dată la trei zile. Pentru aceasta, cuviosul Paisie a rânduit 24 de duhovnici care spovedeau și îndrumau duhovnicește întreaga obște, el însuşi supraveghind bunul mers al celor două mănăstiri atât în cele duhovnicești, cât și în ascultările de obște, primind la chilia sa pe cei care veneau pentru sfat și binecuvântare.

Prin instituirea acestor reguli, Sfântul Paisie de la Neamţ a exercitat o influenţă duhovnicească însemnată asupra multor mănăstiri și schituri din Moldova şi Ţara Românească: Dragomirna, Secu, Neamț, Agapia, Văratec, Bisericani, Râșca, Vovidenia, Pocrov, Tarcău, Cernica, Robaia, Căldărușani.

Traducerea Sfinţilor Părinţi, moştenirea lăsată peste veacuri

Unele dintre preocupările de căpătâi ale cuviosului Paisie au fost copierea şi traducerea scrierilor Sfinților Părinți din vechime, pe care le-a folosit ca ghid permanent în viața spirituală. Practica ascezei aspre, preluată de la Muntele Athos, împletită cu citirea cărţilor ascetice ale părinţilor filocalici, a fost continuată în timpul păstoririi sale la mănăstirile din Moldova, unde a început „din limba elinească în cea slavonă și moldovenească" a scrierilor patristice.

Capodopera literară a Sfântului Paisie este „Filocalia" sau „Dobrotoliubia", tipărită în Rusia în 1793, care strânge între paginile ei lucrările părinţilor filocalici.

După spusele cuviosului, Filocalia vine în întâmpinarea tuturor celor care au „foame de cuvântul lui Dumnezeu", adunând laolaltă lucrări ale sfinţilor nevoitori: Isihie, Diadoh, Macarie, Filothei, Nil, Talasie, Grigorie Sinaitul, Simeon Noul Teolog şi Isaac Sirul.

Dobrotoliubia a exercitat o influenţă decisivă pentru înnoirea vieţii duhovniceşti în tot cuprinsul Rusiei, inspirând şi alte centre monahale, precum vestita Mănăstire Optina, să practice rugăciunea neîncetată a inimii, concomitent cu studierea şi traducerea operelor părinţilor filocalici.

În spaţiul românesc a circulat traducerea românească a ucenicului său, Rafail, care a adunat, într-o antologie de 626 de pagini, o serie de texte patristice asupra Rugăciunii lui Iisus, provenite din traduceri româneşti mai vechi. Aceasta este considerată prima Filocalie românească, având un rol deosebit în revigorarea vieţii monahale din Ţările Române.

Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ a extins opera mentorului său, Sfântul Vasile de la Poiana Mărului, reuşind, după cum afirma părintele Elia Citterio, să reconcilieze spiritualitatea isihastă cu spiritualitatea chinovială. Promovarea noului stil de viaţă, ce presupune împletirea practicării ascezei cu studierea scrierilor filocalice, este moştenirea pe care Sfântul Paisie a lăsat-o Bisericii Ortodoxe şi care a influenţat monahismul din întregul spaţiu ortodox în secolele al 18-lea şi al 19-lea.

Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ a fost canonizat de Sinodul Bisericii Ortodoxe Române în anul 1992.

Pr. Ciprian Florin Apetrei - Cuviosul Paisie de la Neamţ, reînnoitorul isihasmului

15 noi, 2020

La sfârşitul secolului 18, la Mănăstirea Neamţ s-a cristalizat cel mai important curent neoisihast din Biserica Ortodoxă, cunoscut în istorie sub numele de paisianism. Acest curent duhovnicesc şi-a luat numele de la Sfântul Paisie Velicicovschi, cunoscut ca şi Paisie de la Neamţ. El este pomenit în rândul cuvioşilor în data de 15 noiembrie. A fost canonizat de Biserica Ortodoxă Rusă în anul 1988 şi de Biserica Ortodoxă Română în anul 1992.

Paisianismul este un curent de reînnoire monahală şi de redescoperire a trăirii isihaste, care a generat o adevărată mişcare duhovnicească în spaţiul cultural al Ortodoxiei româneşti, dar şi al celei din estul Europei. Acest curent spiritual a influenţat operele marilor scriitori ruşi Dostoievski şi Tolstoi, pentru că părinţii lor duhovniceşti au fost ucenici ai Sfântului Paisie de la Neamţ.

Scopul vieţii duhovniceşti a Sfântului Paisie a fost trăirea isihastă a părinţilor de odinioară. Acest lucru pentru că isihasmul este însăşi esenţa trăirii monahale ortodoxe. Isihasmul înseamnă tăcere, linişte şi este o tradiţie ascetică apărută undeva în secolele 4-5, dar organizat ca mişcare duhovnicească în secolele 13-14, având ca scop „să-l conducă pe om la o relaţie personală şi la o comuniune cu Dumnezeu”, după cum spune profesorul de teologie grec Gheorghios I. Mantzaridis.

În centrul trăirii isihaste stă rugăciunea inimii: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”.

După o perioadă de criză, în secolul al 18-lea, Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ este cel care a reuşit o renaştere a isihasmului, lucru care a făcut posibil ca în veacul 20, în faţa provocărilor ateist-comuniste din societăţile est-europene, monahismul să reziste şi să reuşească o excepţională înflorire după căderea acestuia.

Acest om duhovnicesc, cu un rol excepţional în renaşterea isihastă, s-a născut la 21 decembrie 1722, în Poltava (astăzi în Ucraina, atunci în Imperiul țarist), în familia preotului Ioan, fiind al 11-lea copil şi primind din botez numele de Petru. Tatăl său, preotul Ioan, şi mama sa, Irina, au avut 12 copii, pe care i-au crescut în credinţa ortodoxă. Tatăl său slujea la Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” (Uspenia) din Poltava.

La vârsta de 4 ani rămâne orfan de tată şi de creşterea lui se ocupă evlavioasa sa mamă şi fratele lui mai mare, Ioan, care continua ca preot activitatea pastorală a părintelui lor, trecut la Domnul, la aceeaşi biserică. Mama sa a avut o influenţă decisivă în formarea lui, fiind cea care îi oferă primele cărţi şi-l îndrumă spre studiu pentru a deveni preot.

Începe să înveţe la Poltava, iar după moartea fratelui său, Ioan, mama sa reuşeşte să-l înscrie la Academia duhovnicească din Kiev. Ajuns acolo, în anul 1735, descoperă o Academie organizată mai mult scolastic decât duhovnicesc, de aceea urmează doar primul ciclu de studii.

Negăsind nici o împlinire spirituală, după patru ani hotărăşte să părăsească Academia şi se dedică cu totul studiului patristic şi vieţii duhovniceşti. Urmând sfatul duhovnicului său, Pahomie, pleacă la Mănăstirea Liubeţki, de unde, după o scurtă şedere, se îndreaptă spre Mănăstirea Medvedovschi. Aici este făcut rasofor, primind numele de Platon. Fiind pe teritoriu polonez, mănăstirea va fi desfiinţată şi vieţuitorii ei se vor îndrepta spre alte vetre monahale. El ajunge la Mănăstirea Lavra Pecerska. Negăsind un îndrumător duhovnicesc, care să-l ajute să sporească în viaţa duhovnicească, părăseşte şi această mănăstire.

Ceea ce nu a găsit în patria sa găseşte în Ţinuturile Vrancei şi Buzăului de la noi, unde vine la recomandarea unui călugăr rus, Mihail. Aici, ajunge la schiturile Dălhăuţi şi Poiana Mărului, aflate sub ascultarea Sfântului Vasile, care avea aceleaşi origini ca şi Sfântul Paisie.

Sub ascultarea duhovnicească a cuviosului Vasile, el descoperă un adevărat părinte isihast. Petrece duhovniceşte sub ascultarea lui în aşezămintele monahale Dălhăuți, Trăisteni şi Cârnul. În aceste locuri va întâlni pustnici cu viaţă duhovnicească aleasă, care l-au impresionat prin trăirea lor. La aceste schituri româneşti descoperă pravila bisericească făcută după tipicul athonit. Aici se întâlneşte cu oameni duhovniceşti care îl îndrumă pe drumul isihiei şi cu Sfântul Vasile. La Schitul Cârnul s-a aflat sub ascultarea înţeleaptă a schimonahului Onufrie.

Părintele arhimandrit Ioanichie Bălan ne spune că „de frică să nu fie silit la preoţie" se duce în Muntele Athos.

Căutarea duhovnicească din Athos

La 4 iulie 1746, împreună cu ieromonahul Trifon, ajunge la Muntele Athos, la Mănăstirea Pantocrator. Căutându-şi un îndrumător duhovnicesc, merge pe la mai mulţi monahi athoniţi şi, negăsind pe nimeni care să corespundă aşteptărilor sale spirituale, alege să vieţuiască singur. Se nevoieşte timp de patru ani singur într-o chilie singuratică. Aici cunoaşte rugăciunea inimii şi se hrăneşte duhovniceşte din textele Sfinţilor părinţi.

În 1750 vine în Muntele Athos cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, care-l călugăreşte, schimbându-i numele în Paisie. Datorită râvnei sale duhovniceşti începe să aibă ucenici pe care îi povăţuieşte în trăirea isihastă. Crescând numărul membrilor obştii sale, sunt nevoiţi să se mute la Schitul „Sfântul Constantin" al Mănăstirii Pantocrator, după cum arată părintele profesor Ion Vicovan, iar în 1758 este hirotonit preot. Pentru că numărul ucenicilor a crescut, este nevoit să se mute la Schitul -„Sfântul proroc Ilie", unde se nevoieşte până în vara anului 1763, adunând în jurul său mulţi călugări români, ucraineni şi ruşi.

Întoarcerea în Ţările Române

În urma greutăţilor materiale şi a lipsei spaţiului pentru numărul în creştere de ucenici, hotărăşte să vină în Ţările Române. Lăsând la Schitul „Sfântul Ilie" un număr însemnat de monahi, pleacă împreună cu 64 de ucenici din Muntele Athos, pe două corăbii, în anul 1763. Au trecut întâi pe la Constantinopol, iar apoi au debarcat pe pământ românesc, la Galaţi. De aici au mers la Schitul Vărzăreşti. Împreună cu duhovnicii Visarion şi Gheorghe, cuviosul Paisie vine la Bucureşti şi cere o mănăstire de la Mitropolitul Ţării Româneşti, care refuză.

De aici pleacă la Iaşi, unde mitropolitul Moldovei, Gavriil Callimachi, le oferă Mănăstirea Dragomirna, unde rămân până în anul 1775. După anexarea Bucovinei de către Imperiul austriac sunt nevoiţi să părăsească acest aşezământ monahal. De la Dragomirna vin la Secu, având aprobarea mitropolitului Gavriil Callimachi. Aici rămâne patru ani, când domnitorul Constantin Moruzi îi oferă cuviosului Paisie stăreţia celei mai importante lavre monahale din Moldova, Mănăstirea Neamţ. Din acel moment şi până la jumătatea secolului 20, mănăstirile Neamţ şi Secu au avut stăreţie comună.

Din anul 1779, când ajunge cuviosul Paisie stareţ la Mănăstirea Neamţ, începe cea mai glorioasă pagină de istorie duhovnicească din cele peste 7 veacuri de existenţă a acestei vetre monahale. El va face din Mănăstirea Neamţ cel mai important centru de spiritualitate filocalică şi neoisihastă din lume. În doar câțiva ani, obştea îndrumată de cuviosul Paisie va ajunge la peste 1.000 de ucenici, care erau români din Moldova, Muntenia şi Transilvania, greci, ruşi, ucraineni, bieloruşi, sârbi, bulgari şi necreştini convertiţi şi creştinaţi.

Sfântul Paisie arată o grijă deosebită faţă de cei aflaţi în suferinţă şi nevoi, ajutându-i şi ocrotindu-i. El a fost un bun administrator al bunurilor obştii monahale pe care o conducea.

După cum arată prea fericitul părinte patriarh Daniel, la Mănăstirea Neamţ, cuviosul Paisie „a făcut o școală monahală, o școală de spiritualitate folositoare întregului creștinism ortodox, întregii Ortodoxii”.

Cuviosul Paisie a trecut la Domnul în seara de joi, 15 noiembrie 1794.

La Mănăstirea Neamţ, în timpul stăreţiei cuviosului Paisie are loc reînnoirea isihastă cunoscută în istorie şi sub numele de paisianism. Acest curent monahal a descoperit culturilor est-europene profunzimea şi frumuseţea Filocaliei, pe care el a tradus-o în slavo-rusă, după cum arată părintele academician Mircea Păcurariu.

El a urmărit, potrivit părintelui profesor Ion Vicovan, „reorganizarea după principiile patristice a vieţii cenobitice, anume:
a. Isihasmul (prin introducerea acestuia în viaţa de obşte);
b. Studiul scrierilor Sfinţilor părinţi (prin care s-a pus în lumină patristică valoarea rugăciunii neîncetate şi a vieţii duhovniceşti în obşte);
c. Rânduiala vieţii călu-găreşti (aceasta cuprindea viaţa în obşte; o disciplină severă, în spiritul părinţilor; preocupare pentru cultura teologică a călugărilor; îndeletnicirea cu diferite meşteşuguri)”.

Paisianismul a influenţat mănăstirile de la noi, dar şi pe cele din lumea ortodoxă, mai ales pe cele din spaţiul Imperiului țarist. Mişcarea sa de reînnoire isihastă a avut o mare influenţă în spaţiul Ortodoxiei ruse. Paisianismul a influenţat peste 100 de mănăstiri şi schituri din eparhiile Bisericii Ortodoxe Ruse.

Părintele academician Mircea Păcurariu arată că „tradiţiile paisiene s-au răspândit în mănăstirile Valaam, Solovăţ, Alexandru Sfirski şi lavra Alexandru Nevski din Petersburg; în centrul Rusiei la sihăstria Optina, în mănăstirile Briansk, Simonov şi Novospask, ultimele două în Moscova; iar în sud, la mănăstirile Ploşteansk, Lavra -Pecerska din Kiev...” Astfel, paisianismul a influenţat decisiv viaţa monahală şi cultura ortodoxă prin aceste centre monahale cu mare influenţă duhovnicească.

Pentru noi, ortodocşii, cuviosul Paisie este apărător al dreptei credințe și lauda monahilor, care din pruncie iubind pe Hristos, ca un alt Avraam a părăsit patria sa, în Muntele Athosului nevoindu-se; și, adunând ceată de ucenici, s-a așezat în țara Moldovei cea binecuvântată și Mănăstirea Neamțului rai pământesc a făcut.

Pentru aceasta, împreună cu îngerii, nu înceta a te ruga lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Daniela Șontică - Filocalia de la Dragomirna, file de aur ale istoriei monahismului românesc

17 noi, 2020

De numele Mănăstirii Dragomirna se leagă atât frumuseţea dusă aproape de perfecţiune a proporţiilor arhitecturale şi a frecescelor ce împodobesc locaşul, cât şi importantul curent cultural și duhovnicesc numit „Paisianism”. Până acum patru decenii și mai bine, specialiștii în paleografie considerau că prima traducere a Filocaliei din limba greacă era versiunea lui Teofan Zăvorâtul în limba rusă, de la 1877. Între timp, s-a descoperit faptul că la Dragomirna a fost tradusă prima culegere de texte filocalice în 1769, sub îndrumarea cuviosului Paisie de la Neamţ (Velicicovski), sfânt care a reînviat isihasmul pe pământ românesc şi la popoarele din jur.

Preotul Ion Andrei Ţârlescu, cercetător la Biblioteca Academiei Române, Cabinetul de manuscrise, arată într-un studiu că manuscrisele româneşti de secol 18 din colecţia prestigioasei instituţii arată în mod clar existenţa pe pământul nostru a preocupării isihaste şi modul în care cuviosul Paisie şi ucenicii au influenţat înflorirea curentului filocalic isihast.

Cercetătorul subliniază că nu există nici un dubiu în privinţa întâietăţii româneşti a traducerilor din textele filocalice din greacă. Filocalia de la Dragomirna, cum mai

este numit manuscrisul de la Biblioteca Academiei (catalogat Ms. Rom. B.A.R 2.597), cuprinde texte ale Sfinţilor părinţi despre desăvârşirea duhovnicească, traduse în română, lucrare realizată la doar șase ani de la așezarea Sfântului Paisie cu obștea sa acolo.

Acesta părăsise în anul 1763 Sfântul Munte Athos împreună cu 60 de monahi, se stabilise o vreme la Schitul Vărzăreşti din părţile Buzăului, iar mai apoi a fost numit stareţ la Mănăstirea Dragomirna, ctitoria mitropolitului Anastasie Crimca.

Sfântul Paisie a vieţuit acolo până în 1775, când s-a retras cu întreaga obşte la Mănăstirea Secu din cauza ocupaţiei austriece. Finalizată în 1769 de traducătorul Rafail monahul, care a fost şi un mare copist, Filocalia de la Dragomirna se păstrează astăzi la Biblioteca Academiei Române, fiind unul dintre cele mai valoroase manuscrise.

Pentru a se putea împlini acest fapt, înţelegem că Mănăstirea Dragomirna era un spaţiu al cărturarilor, preocupările monahilor fiind atât duvovniceşti, cât şi culturale, ei fiind cunoscători de limbi străine, perfecţionându-se permanent şi având îndeletnicirea de a transcrie, a copia cărţile importante pentru folosul sufletesc, traducându-le mai întâi.

„Sfântul Paisie trimitea monahi în Sfântul Munte Athos pentru a procura manuscrisele necesare traducerii textelor filocalice. Aceste manuscrise, ne închipuim că

dacă foloseau la traduceri sau chiar la citirile din trapeză, trebuiau să fie de bună calitate, uşor de manevrat, cu hârtie bună, rezistentă la umiditate şi scrise foarte îngrijit", afirmă părintele Ţârlescu.

Cea mai veche traducere filocalică din greacă

Acest manuscris tradus şi scris de Rafail Monahul este important nu doar pentru vechimea sa şi pentru frumuseţea caligrafiei sau a desenelor care îl împodobesc, ci mai ales din punct de vedere lingvistic şi al istoriei traducerilor, constituind principalul punct de referinţă în traducerile textelor filocalice pe pământ românesc.

În anii ´70 ai veacului trecut, cercetătorii străini erau de părere că Filocalia rusească, în cinci volume, a Sfântului Teofan Zăvorâtul era prima filocalie tradusă din limba greacă, dar acum se ştie că acest manuscris cunoscut drept Filocalia de la Dragomirna este cea mai veche traducere filocalică din greacă într-o altă limbă.

Existenţa Filocaliei de la Dragomirna arată că românii au fost primul popor ortodox cu o filocalie în limba lor, iar curentul filocalic a prins rădăcini şi la popoarele ortodoxe din jur prin acest efort susţinut de traduceri iniţiat şi îndrumat de cuviosul Paisie. În acest fel s-a întărit monahismul în duh isihast şi la poporul rus, cuviosul Paisie realizând cu ucenicii săi şi traduceri filocalice în slavonă.

Preotul Ion Andrei Ţârlescu arăta într-un studiu că Filocalia românească „depăşeşte ediția venețiană din 1782 în ce privește numărul mare de texte și autori”.

Sfântul Paisie a oferit monahilor ortodocşi răsăriteni „puterea de a înțelege în limba maternă scopul mântuirii și instrumentele duhovnicești cu care aceasta se poate dobândi”, mai spune cercetătorul.

Traducerea românească a lui Rafail monahul cuprinde 626 de pagini, are o caligrafie elegantă și începe cu lucrarea „Capetele Sfântului Simeon Noul Teolog”.

Alte lucrări cuprinse în manuscris sunt scrieri ale Sfinţilor părinţi Varsanufie, Vasile cel mare, Ava Dorothei, Grigorie Sinaitul, Nil Sorski, Sfântul Simeon arhiepiscopul Solunului (Tesalonicului), Filotei Sinaitul, Nil Sinaitul, Ava Isaia. În cuprinsul traducerii monahului Rafail nu se află şi lucrarea Scara a Sfântului Ioan Sinaitul.

Părintele Ţârlescu susţine că selecțiile de texte realizate ulterior de Nicodim Aghioritul și Macarie din Corint nu au reușit să egaleze fenomenul traducerilor filocalice paisiene, fenomen pe care îl consideră un laborator al cunoașterii scrierilor filocalice.

„Sfântul Paisie găsise în Țările Române locul prielnic pentru începerea şi mai apoi desfăşurarea fenomenului de traduceri ale Filocaliei. Când a ajuns aici, exista deja o tradiție cărturărească veche, Academii Domneşti, cu tineri dornici de învățătură, flacăra spiritualității ortodoxe şi bizantine arzând neîntrerupt. Cuviosul Paisie, prin capacitățile sale intelectuale şi de bun organizator al unor şcoli de traducători precum cea de la Mănăstirea Dragomirna, apoi cea de la Mănăstirea Neamț, avea să creeze o punte de legătură a acestor tradiții deja existente în Țările Române cu munca sa filologică uriaşă. Fericitul Paisie a reînviat spiritul isihast şi puterea existentă în scrierile filocalice şi patristice traduse de obştea sa”, concluzionează -părintele cercetător Ion Andrei Ţârlescu.

În ceea ce priveşte Europa Occidentală, acolo, traducerile patristice şi filocalice din limba greacă au fost realizate în marea lor majoritate în limba latină, şi nu într-o limbă vie, vorbită de vreun popor.

Nicolae Pintilie - Sfântul Paisie de la Neamţ şi prima Filocalie a Ortodoxiei

Spiritualitatea ortodoxă a avut întotdeauna în centrul său experienţa acelor oameni care şi-au găsit liniştea şi bucuria în Dumnezeu. Nu numai că au găsit-o, dar au şi aşternut-o pentru posteritate, pentru ca noi să avem un exemplu şi un ghid spre calea regăsirii în Dumnezeu. Dumnezeieştii Părinţi nu au lăsat reţete de mântuire, ci sfaturi, povăţuiri şi chiar un drum bătătorit spre braţele răstignite ale Mântuitorului Iisus Hristos. Nu din dorinţa unei slave omeneşti şi nici de dragul unei adânciri a teologiei, Părinţii au pus pe hârtie gândurile şi experienţele, ci din dragoste faţă de cei care au urmat. Aşa a apărut o colecţie care, parcă în mediul ortodox este la modă să fie citată – Filocalia. Auzim de „duh filocalic", de „părinţi filocalici" şi chiar de „reguli filocalice".

Dar, până la urmă, ce este Filocalia şi cum a apărut ea? Câteva răspunsuri se pot da, prin prisma unui sfânt care onorează întreaga Ortodoxie. Mai mult, vom încerca să demonstrăm că prestigioasa colecţie duhovnicească a prins rădăcini şi a văzut lumina hârtiei şi binecuvântarea penelului în pământul ţării noastre.

Cum a apărut Filocalia?

Un termen des întrebuinţat în limbajul teologic, cuvântul „Filocalie” nu este altceva decât iubirea de frumos, aşa cum se traduce din limba greacă. Istoria scrierilor amintite se deschide prin cel mai fecund scriitor creştin al secolului al III-lea. Origen, denumit „omul de oţel al scrierilor teologice”, a lăsat posterităţii peste şase mii de suluri sau volume dedicate teologiei creştine – o operă care nu a mai fost egalată până astăzi. Deşi condamnat pentru câteva scăpări dogmatice, Origen a adus în istoria creştină genul antologiei creştine, dezvoltate mai târziu de către Sfinţii Vasile cel mare, Grigorie Teologul, Grigorie de Nyssa şi Ioan Gură de Aur.

Practic, cum s-a ajuns la Filocalie? Părinţii au strâns la un loc experienţele duhovniceşti, faptele minunate, teologia şi sfaturile pe care le-au văzut la sfinţii lor contemporani – o culegere de gânduri şi fapte îndreptate spre Dumnezeu. Aşadar, de la an la an, de la epocă la epocă, au fost adăugate mărturiile sfinţilor care l-au căutat în liniştea rugăciunii pe Dumnezeu: Maxim Mărturisitorul, Sfântul Ioan Scărarul, Sfântul Isaac Sirul, Varsanufie şi Ioan, Avva Isaia şi Sfântul Simeon, noul Teolog.

Într-o perioadă istorică ce se întinde pe o durată de câteva secole, Ortodoxia răsăriteană îşi crease un adevărat tezaur, o moştenire a sfinţilor. Cu toate acestea, diferitele tradiţii, distanţa fizică între centrele creştine, limbile în care au fost reţinute de către istorie au făcut ca să fie resimţită nevoia unei colecţii comune, unitare. Acest lucru a fost realizat în secolul al XVIII-lea, de Sfântul Nicodim Aghioritul (1749-1809) şi mai apoi, de episcopul Macarie din Corint (1731-1805). Aceştia au strâns toate mărturiile într-o singură colecţie, care a văzut lumina tiparului la Veneţia, în 1872, sub numele de Filocalia sfintelor nevoinţe ale desăvârşirii.

Tradiţia manuscriselor filocalice paisiene

Cu mult înainte de opera Sfântului Nicodim Aghioritul şi de tipărirea ei la Viena, în spaţiul Occidental, în Moldova secolului al VIII-lea, Filocalia avea deja rădăcini puternice. Plămădite tot sub vârful Atonului, scrierile filocalice au luat calea tării noastre o dată cu obştea Sfântului Paisie Velicicovschi, care s-a aşezat mai întâi la Mănăstirea Dragomirna, apoi la Secu şi în final, în lavra Moldovei – Mănăstirea Neamţ.

Venit în Moldova, Sfântul Paisie a înnodat o tradiţie de secole ce se afla în ţara noastră, fiind numit de către izvoarele vremii „înnoitorul vieţii duhovniceşti”. Înnoitor nu numai în Moldova, ci şi în Ţara Românească, în Ucraina şi în depărtata Rusie, chiar şi în Transilvania, încă încorporată în Imperiul habsburgic. Sub

influenţa sfântului statornicit la Neamţ a fost schimbată faţa monahismului creştin şi nu numai a monahismului. În opera principalilor scriitori ruşi se resimte, până astăzi, influenţa paisiană: Gogol, Dovstoieschi, L. N. Tolstoi, S. V. Soloviev, C. N. Leontiev.

Ne punem întrebarea: cum a reuşit un bătrânel de puţin peste un metru să schimbe o întreagă epocă? Răspunsul este legat tocmai de misterioasa Filocalie! Sosit la Dragomirna cu o obşte de câteva sute de călugări, principala grijă a Sfântului a fost alcătuirea unei culegeri de texte duhovniceşti, prin care obştea să meargă spre Dumnezeu, pe calea Părinţilor Bisericii.

Aşa cum ne mărturisesc ucenicii, în documente ce au ajuns până la noi, Sfântul era ziua la slujbele liturgice şi la muncile fizice, iar noaptea şfetnice îi erau cărţile. Iată ce scria Sfântul Paisie despre munca sa la prima Filocalie din lumea ortodoxă ***„Văzând în frăţimea noastră mare foame de cuvântul lui Dumnezeu, punându-mi nădejdea în Domnul care înţelepţeşte orbii, m-am hotărât să aduc la lumină Sfânta Filocalie a Răsăritului. Astfel, am îndreptat din limba elinească în cea slavonă şi moldovenească următoarele cărţi ale lui Isihie, a lui Diodah, ale lui Macarie, Filothei, Nil, Talasie, Grigorie Sinaitul şi Simeon, noul Teolog. Iar cartea Sfântului Isaac Sirul, în traducerea slavă am îndreptat-o un an întreg, verificându-o după cel elinesc şi după cea limba moldovlăheasc㔠. Dacă-mi va ajuta Dumnezeu, căci sunt aproape orb şi fără vedere, să mă ostenesc a găti dumnezeiasca Filocalie a Svintelor nevoinţe”.***

Astăzi, nu ni se pare mare lucru redactarea unei cărţi. Dar, trebuie să ţinem seama că Sfântul Paisie a terminat prima Filocalie ortodoxă cu mult înainte de inventarea mijloacelor moderne de traducere, cercetare şi tipărire. Bătrân şi aproape orb, Sfântul Paisie a redactat un manuscris de aproximativ 500 de pagini, care ulterior a fost copiat şi răspândit în toată lumea ortodoxă.

Filocalia Sfântului Paisie de la Neamţ, după o muncă de mai multe decenii, a devenit centrul vieţii monastice de la Neamţ – acolo unde vieţuiau nici mai mult, nici mai puţin de o mie de călugări. Ca într-o adevărată academie a rugăciunii, în fiecare zi, afară de Duminici şi praznice împărăteşti, fraţii se adunau la trapeză, erau aprinse lumânări şi se citea din Filocalia stareţului Paisie.

O scoală a desăvârşirii, Filocalia nemţeană, prima din întreaga Ortodoxie, a influenţat o întreagă epocă. Şi încă o face până astăzi, când avem la dispoziţie ediţii noi, moderne ale Filocaliei. De câte ori căutăm răspunsuri în tezaurul

Ortodoxiei, noi, românii, trebuie să fim mândri că acasă, în vatra Neamţului, a înflorit o floare duhovnicească.

Nicolae Pintilie - Cum a adormit întru Domnul Sfântul Paisie Velicicovschi?

Sfântul Paisie de la Neamţ sau Sfântul Paisie Velicicovschi a fost cea mai mare personalitate a Ortodoxiei în secolul al XVIII-lea. Înnoitor al monahismului românesc, autor al primei Filocalii cunoscute, restaurator al mănăstirilor Dragomirna, Secu şi Neamţ, Sfântul Paisie a influenţat o întreagă epocă. În timp ce Europa căuta Renaşterea şi Iluminismului francez, în munţii Neamţului, un bătrânel a reaşezat isihasmul şi practica rugăciunii neîncetate în întreaga lume ortodoxă.

Viaţa a trăit-o în sfântă simplitate. Deşi conducea o obşte de aproape o mie de călugări, sfântul era slujitorul tuturor. Era primul la Biserică, ieşea cel din urmă din casa Domnului şi la fel se întâmpla şi cu treburile din gospodăria lavrei.

Aceeaşi simplitate prin care şi-a trăit viaţa a dus-o cu sine, până la mormânt. Iată cum descriu ucenicii trecerea la Domnul a marelui stareţ: *„La 72 de ani, cuviosul nostru stariţu, lucra neobosit la scrisori, la viaţa svinţilor, primind vizitatori de dimineaţa până la amiază. Iar după prânzu, venea la dânsul duhovnicul cu care îl apuca vecernia. Însă, după cinci novembrie 1794, simţi o slăbiciune şi trebui să se culce în pat. Duminică i se făcu mai bine şi dori să asculte dumnezeiasca Leturghie. Venind în biserică, el şezu în locul obişnuit. În timpul priceasnăi a intratu în Altaru şi se împărtăşi cu dumezăieştile Taine. Apoi, simţi slăbiciune, încât abia a fost în stare să se întoarcă la chilie, susţinut de către fraţi. A patra zi,*

ceru din nou să fie împărtăşit cu Svintele Taine. Apoi chemă la sine pe doi dintre duhovnicii cei bătrâni, Sofronie şi Silvestru, trimise prin ei pace şi binecuvântare la toată obştea. După aceia, în pace şi cu bucurie adormi întru Domnul la 15 novembrie 1794.

Îndată după moarte a fostu anunţat mitropolitul Iacov de la Iaşi. Din pricina bolii, acesta desemnă pe Kir Veniamin la Huşilor să vină la pogribanie. Când se răspândi ştirea despre moartea sfântului, Neamţu se umplu de norod, mireni şi monahi, preoţi fără număr şi fără să mai aştepte, a patra zi îl îngropară în biserica cea mare, în partea dreaptă, la intrare.

A doua zi, sosi şi kir Veniamin Costachi, care sluji Liturghie şi panahida reposatului ieroschiarhimandrit Paisie, stareţul Neamţului şi Secului".

Wikipedia - Paisie Velicicovschi

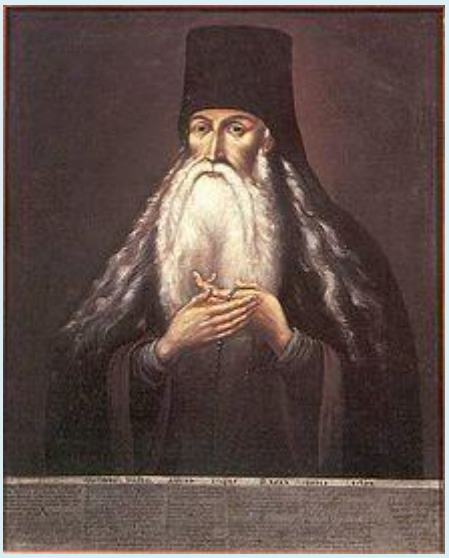

Paisie Velicicovschi, cunoscut și ca Paisie de la Neamț (în rusă Паисий Величковский, în ucraineană Паїсій Величковський; n. 21 decembrie 1722, Poltava, Malorusia - d. 15 noiembrie 1794, Mănăstirea Neamț), a fost un călugăr și teolog ortodox care a contribuit la înnoirea monahismului ortodox prin redescoperirea scrierilor patristice și publicarea Filocaliei. El a fost un îndrumător al vieții monahale din Moldova și este considerat în prezent o figură de seamă a istoriei Bisericii Ortodoxe.

Biografie

Ucrainean prin naștere, Piotr Velicikovski s-a născut la 21 decembrie 1722 în orașul Poltava din Malorusia, în familia preotului Ivan (preot la catedrala orașului) și a preotesei Irina. Piotr era al unsprezecelea din cei doisprezece copii ai familiei. Bunicul său era poetul Ivan Velicikovski.

Tatăl său murind de tânăr, mama sa l-a trimis pe micul Piotr să urmeze studii teologice. A studiat la Academia duhovnicească din Kiev (1735-1739), întemeiată de mitropolitul moldovean Petru Movilă, apoi a rătăcit mai mulți ani pe la mai multe schituri și mănăstiri în căutarea unui duhovnic bun. A intrat în 1740 ca frate la Mănăstirea Liubiețchi, apoi în 1741 a ajuns la Mănăstirea Medvedeski, unde a fost tuns rasofor, luând numele de Platon.

Mănăstirea în care se afla a fost închisă în curând, din cauza tensiunilor politice din acel timp, așa că s-a transferat la Lavra Pecerska din Kiev. Aici a fost influențat de

călugărul Ignatii, care i-a povestit de fervoarea isihastă pe care a găsit-o în mănăstirile din Țările Române, adusă de la Muntele Athos.

În timpul Postului mare din anul 1743, rasoforul Platon a călătorit la schiturile Dălhăuți, Trestieni - Râmnicu Sărat și Cârnu (unde se afla și pustnicul Onufrie). Primele două comunități moldovenești se aflau sub îngrijirea spirituală a stareţului Vasile de la Poiana Mărului, care a avut o influență formativă importantă asupra vieții spirituale a lui Platon, învățându-l despre rugăciunea inimii. Cel de-al treilea schit se afla în Țara Românească. Toate trei urmau regula isihastă atonită.

În vara anului 1746, la vârsta de 24 de ani, pleacă la Muntele Athos în scopul de a-și desăvârși experiența monahală. El a ajuns la 4 iulie 1746 la Mănăstirea Pantocrator, unde se aflau călugări greci și slavi. A petrecut următorii patru ani în singurătate și rugăciune, nevoindu-se într-o sărăcie extremă. A fost călugărit în anul 1750 de stareţul Vasile de la Poiana Mărului, aflat în trecere pe la Muntele Athos, care i-a schimbat numele în cel de Paisie. Urmând sfatul lui Vasile, el a decis să renunțe la viața austeră din pustiu și a devenit un conducător renumit al schitului isihast, format din ucenici români și slavi.

În 1758 Paisie a fost hirotonit ieromonah (preot-călugăr) de către episcopul Grigorie de la Athos. Creșterea rapidă a comunității a determinat înființarea de către călugării de-acolo a schitului Sfântul prooroc Ilie, aflat sub administrarea Mănăstirii Pantocrator.

Paisie a înțeles că viața spirituală trebuie să se bazeze pe studiul textelor ascetice patristice. El a început să colecteze și să copieze scrierile Sfinților Părinți din vechime, folosindu-le ca un ghid în viața spirituală. Învățăturile sale au atras un număr mare de ucenici care doreau îndrumare în practicarea rugăciunii neîncetate. Paisie a scris învățături teologice pentru discipolii săi și a tradus în slavonă un număr mare de scrieri teologice grecești, inclusiv Filocalia. Paisie a rămas 17 ani pe Muntele Athos, copiind cărți patristice grecești și traducându-le în limba slavonă.

În vara anului 1763, stareţul Paisie a plecat de la Muntele Athos cu două corăbii, în care se aflau 64 de ucenici. El avea intenția să reînnoiască viața spirituală de la schiturile din munții Buzăului, de care îl legau amintirile tinereții. Corăbiile au trecut prin strâmtoarea Bosfor și au ajuns la Galați, obștea găsind adăpost la schitul Vărzărești, din apropierea orașului Focșani. Stareţul Paisie, împreună cu duhovnicii Visarion și Gheorghe, s-a deplasat la București, unde a cerut mitropolitului Grigorie al II-lea de la Colțea să le ofere o mănăstire, dar a fost refuzat. S-a

îndreptat apoi către Iași, capitala Moldovei, unde au fost primit cu dragoste de mitropolitul Gavriil Callimachi, acesta din urmă era de origine română și fusese arhidiacon la Patriarhia Ecumenică și mitropolit al Tesalonicului (1745-1760), înainte de a fi ales ca mitropolit al Moldovei. Obștei venite de la Athos i s-a încredințat Mănăstirea Dragomirna cu toate moșiile, prin hrisovul din 31 august 1763 al domnului Grigore Callimachi (fratele mitropolitului).

Paisie a revenit astfel în Moldova de la Muntele Athos și a devenit stareț la mănăstirea Dragomirna din apropiere de Suceava. Astfel, el și 64 de ucenici ai săi s-au mutat în septembrie 1763 în așezământul monahal ctitorit de mitropolitul Anastasie Crimca. Aici Paisie a continuat activitatea de transcriere și traducere a cărților patristice. Unul din ucenicii săi, călugărul Rafail a tradus, de asemenea, o selecție de texte din Filocalia în limba română. Comunitatea de la Dragomirna a crescut rapid, ajungând la aproximativ 350 de călugări.

În această perioadă, împărăteasa Ecaterina a II-a a Rusiei a dăruit Mănăstirii Dragomirna în 1767 un policandru de cristal (expus astăzi în sălile muzeului de la Dragomirna) și clopotul cel mare numit Zaporojanul, în greutate de peste 1100 kg, care se află în clopotnița mănăstirii.

În ianuarie 1775, ca urmare a atitudinii de neutralitate pe care a avut-o în timpul conflictului militar dintre Turcia și Rusia (1768-1774), Imperiul Habsburgic (Austria de astăzi) a primit o parte din teritoriul Moldovei, teritoriu cunoscut ulterior sub denumirea de Bucovina. După anexarea Bucovinei de către Imperiul Habsburgic în anul 1775, localitatea Mitocu Dragomirnei a făcut parte din Ducatul Bucovinei, guvernat de către austrieci.

După ocuparea nordului Moldovei de către austrieci (1775) și impunerea de către aceștia a unor restricții cu privire la viața monahală (mănăstirile nu aveau voie să aibă mai mult de 25 de călugări), Paisie Velicicovschi pleacă în octombrie 1775 cu cea mai mare parte a obștei (circa 200 de călugări) la Mănăstirea Secu, iar în vara anului 1779 (în ajunul Praznicului Adormirii Maicii Domnului) se strămută pentru ultima dată la Mănăstirea Neamț.

Acolo organizează obștea după rânduiala athonită, punând accent pe ascultare, smerenie și rugăciune. În perioada stăreției sale, obștea de la Mănăstirea Neamț a crescut la 700 de frați și a devenit curând un centru de pelerinaj, dar și de adăpostire a refugiaților. Starețul Paisie a tradus din operele Sfinților Părinți și a finalizat traducerea în slavonă a Filocaliei, care, în 1793, a fost tipărită în Rusia.

Au fost identificate aproximativ 300 de manuscrise copiate în timpul său, din care 40 de el însuși. În 1790 Paisie a primit schima cea mare și a fost ridicat la rangul de arhimandrit cu prilejul unei vizite la mănăstire a arhiepiscopului Ambrozie Serebrenicov al Poltavei, care fusese adus de ocupanții ruși și numit ca exarh al Moldo-Vlahiei (1788-1792). El a acționat, de asemenea, în calitate de vicar al mitropolitului Moldovei.

Eforturile sale au contribuit la o reînnoire dinamică a vieții monahale isihaste, influențând monahismul ortodox din secolul al XVIII-lea. Mulți din proprii săi ucenici (dintre care unii au devenit la rândul lor maeștri spirituali), au dus învățăturile și misiunea lui în Rusia, unde au fondat noi mănăstiri dedicate tradițiilor isihaste. El a exercitat o influență imensă asupra monahilor de la Mănăstirea Optina, atât prin traducerile sale, cât și prin ucenicii săi precum Fiodor Uşakov. Traducerea Filocaliei, realizată de Paisie, a fost una dintre cărțile preferate ale lui Serafim de Sarov, care a primit binecuvântarea de a merge la Sarov pentru a primi învățături spirituale de la Dosoftei din Kiev, ucenic al lui Paisie.

Starețul Paisie Velicicovschi a murit la 15 noiembrie 1794 și a fost înmormântat în gropnița bisericii voievodale a Mănăstirii Neamț. Mai târziu, el a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Rusă (1988) și apoi și de Biserica Ortodoxă Română (1992) cu numele de cuviosul Paisie de la Neamț, prăznuirea sa fiind la 15 noiembrie.

Rugăciunea inimii

Una dintre cele mai cunoscute cărți despre Rugăciunea inimii este Calea pelerinului. Această carte conține povestea experiențelor spirituale ale unui pelerin neidentificat care rătăcește din loc în loc în Ucraina și Rusia în secolul al XIX-lea, rostind de mai multe ori rugăciunea inimii. Profesorul Aleksei Pentkovski de la Academia Teologică din Moscova l-a identificat pe acest pelerin necunoscut ca fiind Arsenie Troiepolski, un ieromonah ucrainean, care a trecut prin mai multe mănăstiri din Ucraina și apoi din Rusia. În această carte, precum și în altele care au fost publicate anonim, Arsenie scrie pe larg despre Sfântul Paisie Velicicovschi și despre sfinții din Ucraina.

Venerare

Cuviosul Paisie este venerat pentru viața sa sfântă și pentru contribuția sa la renașterea monahismului și a spiritualității în România și în Rusia, care a suferit în urma reformelor lui Petru I și Ecaterina a II-a. El a reînviat învățătura veche despre rugăciunea inimii, o învățătură aproape uitată în Rusia.

Centrul spiritual și cultural de la biserica "Adormirii Maicii Domnului" din Poltava este numit după Cuviosul Paisie.

La deschiderea Centrului în 27 noiembrie 2008, Patriarhul Kievului și al întregii Ucraina a declarat: „Importanța vieții lui Velicicovschi nu constă doar în faptul că el s-a rugat pentru noi, păcătoșii, dar și, de asemenea, prin faptul că ne-a arătat calea pe care fiecare creștin ar trebui să meargă”.

Patriarhul Filaret a spus: „Doctrina lui Paisie Velicicovschi este importantă pentru că a arătat calea spre viața veșnică și a dat un exemplu cu privire la cum ar trebui să se trăiască pe pământ. Aceasta nu înseamnă că toată lumea ar trebui să meargă la mănăstire, ci înseamnă că toată lumea ar trebui să se gândească la bine, la sfințenie și la puritatea inimii”.

Pentru a-i cinsti memoria sfântului originar din Poltava, Episcopia de Poltava a Patriarhiei Kievului și a întregii Ucraina a instituit un premiu care să fie acordat persoanelor care contribuie la revigorarea vieții spirituale în Poltava, activând în sectorul public, în domeniul științei, artei și culturii.

Biserica ortodoxă Sfântul cuvios Paisie Velicicovschi din Livorno (Italia), este închinată acestui sfânt. Biserica ortodoxă română din Liverpool (Marea Britanie) este dedicată Sfântului cuvios Paisie de la Neamț.

Sfântul cuvios Paisie de la Neamț - Portret aghiografic

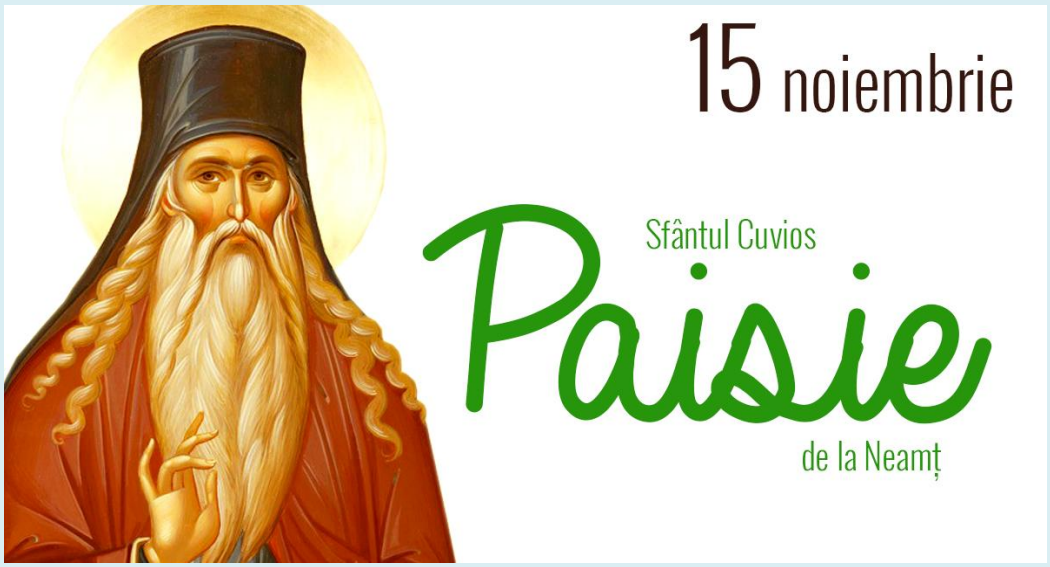

PS Varlaam Ploieşteanu - cuvânt despre Sfântul cuvios Paisie de la Neamţ (15.11.2015):
https://www.youtube.com/watch?v=veXQb2IRhIE

Cărţi ale şi despre Sfântul cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ

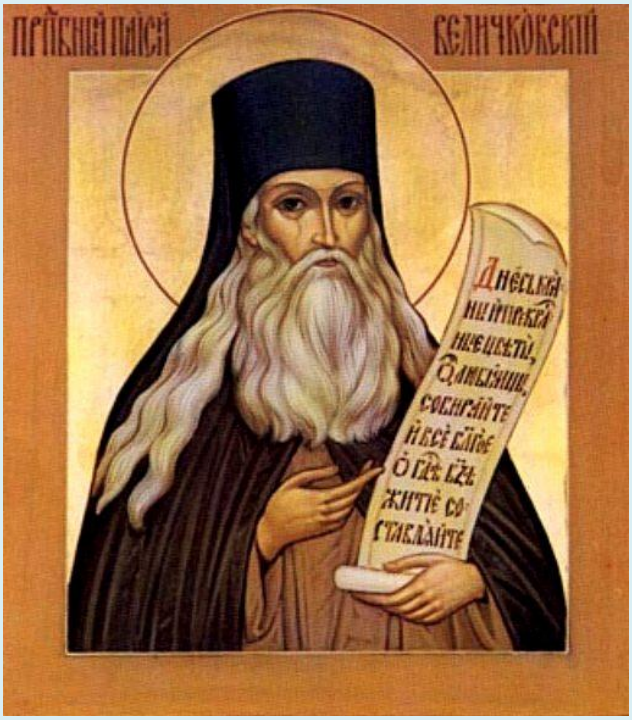

Viaţa Sfântului cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ pe larg poate fi aflată din:

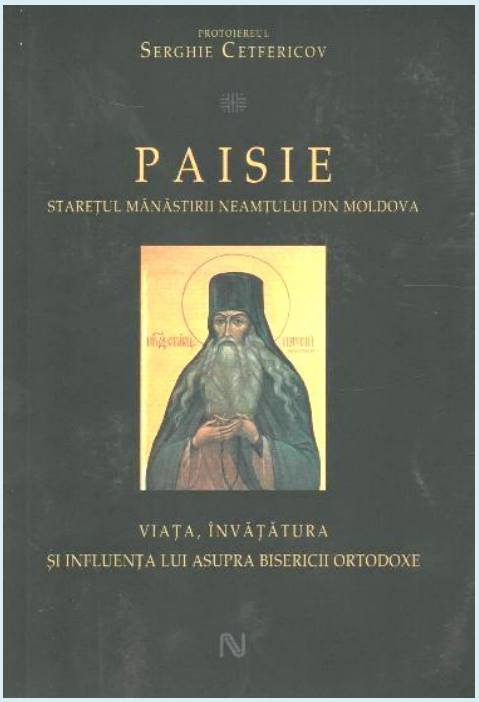

Cuvinte duhovniceşti ale Sfântului cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ:

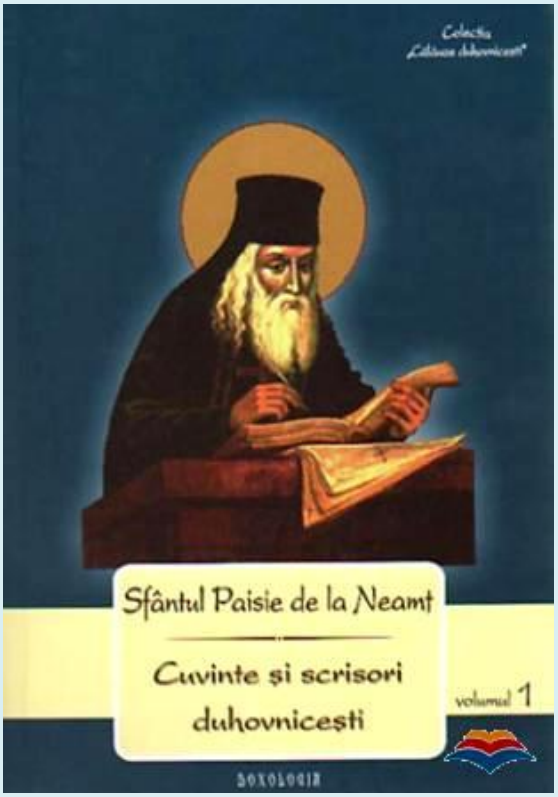
Sfântul Paisie de la Neamț
Cuvinte și scrisori duhovnicești
volumul 1
DOXOLOGIA

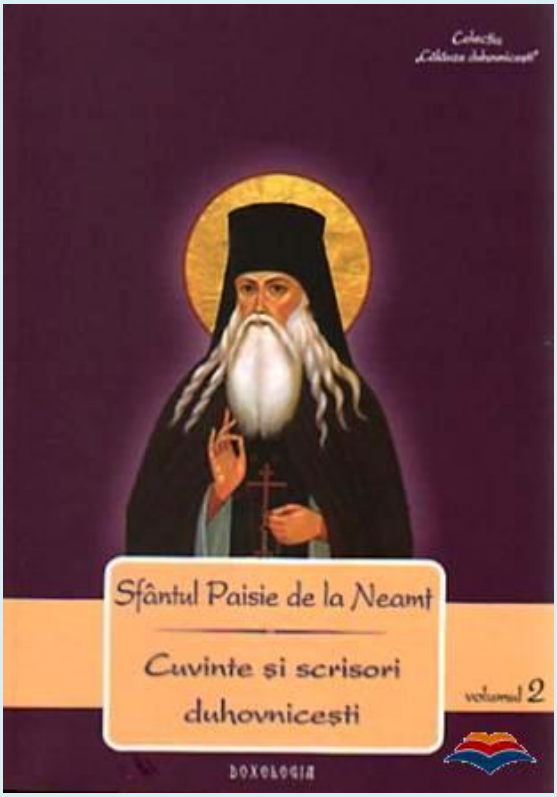
Sfântul Paisie de la Neamț
Cuvinte și scrisori duhovnicești
volumul 2
DOXOLOGIA

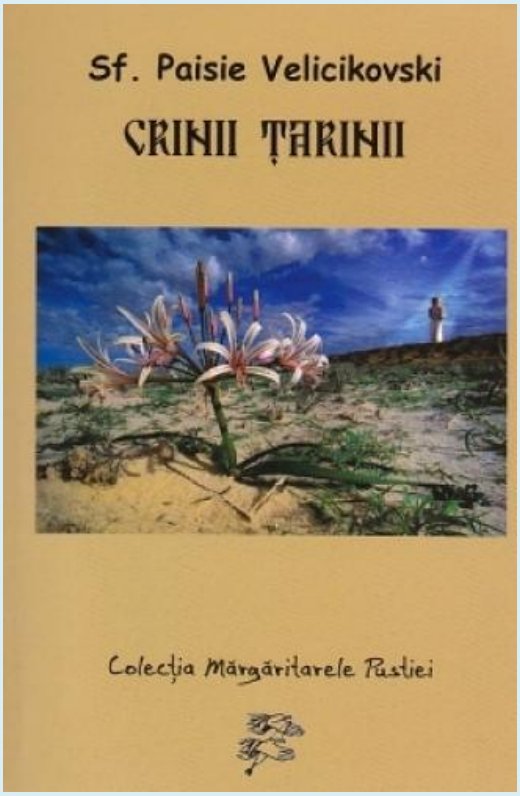
Sf. Paisie Velicikovski
CRINII ȚARINII
Colecția Mărgăritarele Pustiei

COLECȚIA ACATISTE ȘI VIEȚI DE SFINȚI

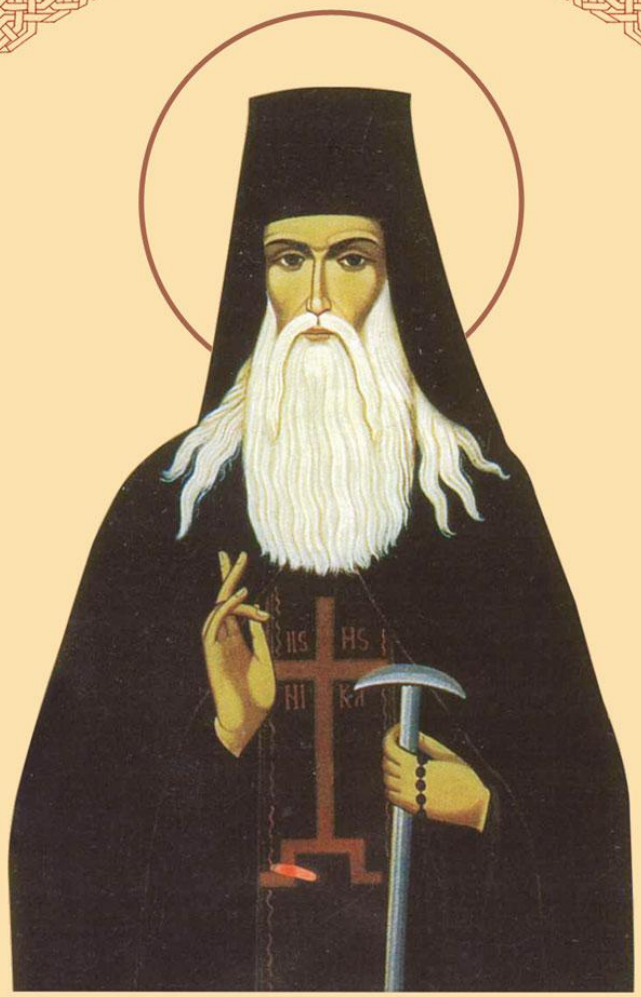

Viața și Acatistul Sfântului Cuvios

PAISIE DE LA NEAMȚ

Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă

Apărătorule al dreptei credințe și lauda monahilor, Cuvioase Părinte Paisie, din pruncie iubind pe Hristos, ca un alt Avraam ai părăsit patria ta, în Muntele Athos nevoindu-te; și, adunând ceată de ucenici, te-ai așezat în Țara Moldovei cea binecuvântată și Mănăstirea Neamțului rai pământesc ai făcut-o. Pentru aceasta, împreună cu îngerii, nu înceta a te ruga lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Troparul Sfântului Cuvios
Paisie de la Neamț

www.editurapatriarhiei.ro
ISBN 978-973-616-233-6

Mănăstirea Neamţ, casa sfinţilor

http://neamt.mmb.ro/istoric.html

https://neamt.mmb.ro/sfantul-paisie-de-la-neamt

Mănăstirea Neamţului sau „Ierusalimul Ortodoxiei române“, după cum mai este numită această sfântă mănăstire, a fost şi este unul dintre cele mai însemnate aşezăminte monahale din România, care a dat nu doar sfinţi pentru închinăciune Ortodoxiei româneşti şi celei din afara graniţelor, ci şi numeroşi cărturari sau oameni de cultură. Marea lavră nemţeană este cunoscută şi pentru contribuţia deosebită la dezvoltarea culturii şi artei româneşti medievale. Sfânta Mănăstire a Neamţului este cea mai importantă ctitorie din vremea ştefaniană, fiind o încununare a tuturor bisericilor din acea epocă.

Încă din vechime, cu mic, cu mare, cu căruţe, călare, dar mai ales la pas prin Munţii Neamţului, credincioşi din toată Moldova sau Transilvania veneau să

cinstească Înălţarea Domnului, la hramul celei mai importante mănăstiri din Moldova. Izvoarele istorice povestesc că însuşi domnul Moldovei, Sfântul Voievod Ştefan cel mare, venea an de an la cea mai importantă ctitorie a sa, Mănăstirea Neamţului, unde stătea mai multe zile pentru a se ruga şi a ţine sfat cu mitropolitul, stareţul şi boierii săi apropiaţi.

Acum, după mai bine de jumătate de mileniu de la ctitorire, tradiţia s-a păstrat întocmai, credincioşi din toate zonele ţării venind să se roage lui Dumnezeu în ctitoria bine credinciosului Voievod Ştefan.

Astăzi, de hramul sfântului lăcaş sunt aşteptaţi mii de pelerini din toate zonele ţării să se roage împreună cu soborul de diaconi, preoţi şi episcopi ce săvârşesc Sfânta Liturghie în vechea ctitorie ştefaniană.

„Hramul este unul dintre cele mai importante din Moldova, fiind al treilea ca importanţă după cel al Sfintei Parascheva de la Iaşi şi cel al Sfântului Ioan cel nou de la Suceava. Şi această tradiţie coboară în timp cu secole în urmă, când însuşi bine credinciosul Voievod Ştefan cel mare şi sfânt venea călare, împreună cu supuşii săi şi se ruga timp de mai multe zile de Înălţarea Domnului şi ţinea sfat cu mitropolitul de atunci, Teoctist, cu stareţul mănăstirii şi cu cei din Sfatul domnesc. Şi această tradiţie s-a păstrat şi astăzi, când ierarhii poposesc mai multe zile, de hramul Înălţării Domnului“, ne-a explicat arhim. Benedict Sauciuc, stareţul Mănăstirii Neamţ.

Mănăstirea Neamţului sau „Ierusalimul Ortodoxiei române“, după cum mai este numită această sfântă mănăstire, a fost şi este cel mai însemnat aşezământ monahal din ţară, care a dat nu doar sfinţi pentru închinăciune Ortodoxiei româneşti şi celei din afara graniţelor, ci şi numeroşi cărturari sau oameni de cultură. Şi drept dovadă avem„Patericul Mănăstirilor nemţene“, editat de vrednicul de pomenire arhimandrit Ioanichie Bălan, dar şi nenumăratele cărţi apărute, de-a lungul timpului, la tipografia de aici.

Contribuţie deosebită la dezvoltarea culturii şi artei româneşti medievale

Sfânta Mănăstire a Neamţului este cea mai importantă ctitorie din vremea ştefaniană, fiind o încununare a tuturor bisericilor din acea epocă, după cum ne mărturiseşte părintele stareţ Benedict Sauciuc.

„Ctitorirea mănăstirii îi este atribuită voievodului Petru I Muşat, care a construit prima biserică din piatră, astăzi dispărută, însă, pe amplasamentul mănăstirii

existase o bisericuţă mai veche din lemn, numită Biserica Albă, construită de monahi cu un secol înainte. Biserica actuală din incinta mănăstirii a fost ctitorită de voievodul Ştefan cel mare la sfârşitul secolului al XV-lea şi putem spune despre ea că este încununarea tuturor bisericilor din epoca ştefaniană“, a explicat stareţul mănăstirii.

Încă de la începuturile sale, sfântul lăcaş a avut o contribuţie deosebită la dezvoltarea culturii şi artei româneşti medievale, o parte din obiecte fiind expuse în muzeul mănăstirii, dar şi în biblioteca ce adăposteşte peste 18.000 de volume.

La începutul secolului al XV-lea aici a fost înfiinţată o şcoală de caligrafi şi miniaturişti care au lăsat posterităţii lucrări de o excepţională valoare istorică, liturgică şi artistică. În prima jumătate a acestui secol, activitatea a fost dominată de vestitul caligraf miniaturist Gavriil Uric, apoi Teodor Mărişescul, Ghervasie şi alţi ucenici ai săi. Copiştii de la Neamţ au atins un asemenea nivel, încât mai toate lucrările lor erau căutate şi considerate „odoare“. În veacul al XIX-lea a fost înfiinţată aici o tipografie, din teascurile căreia au ieşit primele volume în anul 1807.

Cel mai vechi manuscris care se păstrează la Mănăstirea Neamţ este un „Tetraevanghel“ scris pe pergament la finele veacului al XIV-lea.

Sub stăreţia Sfântului Paisie Velicicovschi

Mănăstirea Neamţ nu este renumită doar pentru rolul avut în cultura românească. Aşezământul nemţean a dat creştinătăţii nenumăraţi sfinţi, unul dintre aceştia, ale cărui moaşte sunt întregi în biserică, fiind Sfântul Necunoscut, descoperit de călugării nemţeni în chip minunat în urmă cu 20 de ani. Pe aleea ce merge de la clopotniţă spre biserică s-au ridicat pietrele şi au crăpat, iar în urma săpăturilor au fost descoperite moaştele unui sfânt al cărui nume nu se ştie.

„Dacă ne uităm în cartea «Patericul Mănăstirilor memţene» a vrednicului de pomenire arhimandrit Ioanichie Bălan, vedem că aici au fost nenumăraţi vieţuitori ce au devenit ulterior cuvioşi sau sfinţi.

Unul dintre aceştia este Sfântul Paisie Velicicovschi, care a fost un reper în ceea ce priveşte Ortodoxia şi un reformator al isihasmului românesc. În vremea sa, monahismul românesc a cunoscut o perioadă de înflorire. Sfântul Paisie a avut peste 1.000 de ucenici, călugări români, ruşi, ucraineni, greci, bulgari. Putem spune că era o mănăstire internaţională“, ne-a mai spus părintele stareţ Benedict Sauciuc.

Saint Paisius

ABBOT OF NEAMTS MONASTERY

1722 - 1794

Un alt sfânt pe care tot Mănăstirea Neamţ l-a dat Ortodoxiei este Sfântul Ioan Iacob cel nou (Hozevitul). Născut în ţinutul Botoşanilor, în satul Crăiniceni (astăzi nu mai există), a intrat în viaţa monahală la 20 de ani, în obştea Mănăstirii Neamţ. După puţin timp, a plecat în Ţara Sfântă, pustiind mai mulţi ani, în sfinţenie, în peştera „Sfânta Ana“, din pustiul Hozevei. La 20 de ani de la moartea sa, trupul i-a fost descoperit intact. Cinstit de greci, care i-au pictat icoana şi i-au alcătuit slujba, numindu-l Sfântul Ioan Românul, Sfântul Ioan Iacob a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în şedinţa Sfântului Sinod din 20 iunie 1992, cu data de pomenire la 5 august.

Nouă cuvioşi, proclamaţi sfinţi la Mănăstirea Neamţ

De asemenea, Biserica Ortodoxă Română a trecut în rândul sfinţilor şi pe Binecredinciosul Voievod Ştefan cel mare, ctitorul sfântului lăcaş.

„Mănăstirea Neamţ nu a dat creştinătăţii doar sfinţii pe care îi cunoaştem noi. Afară de cei cunoscuţi sunt şi cei care s-au nevoit în pădurile din zonă, pustnicii. Şi drept dovadă avem mai multe dealuri din jur care se cheamă după călugării care s-au nevoit pe el“, a mai explicat părintele stareţ.

Anul trecut, de Înălţarea Domnului, la Mănăstirea Neamţ, nouă cuvioşi părinţi, care au vieţuit în mănăstirile din Munţii Neamţului, au fost proclamaţi sfinţi. Este vorba despre Cuvioşii Ioan de la Râşca şi Secu, Simeon şi Amfilohie de la Pângăraţi, Rafael şi Partenie de la Agapia Veche. De asemenea, Iosif şi Chiriac de la Bisericani, Chiriac de la Tazlău şi Iosif de la Văratec. Canonizarea a fost proclamată după Sfânta Liturghie, săvârşită de un sobor de ierarhi, preoţi şi diaconi, la acest eveniment participând însuşi Patriarhul Bisericii Ortodoxe, Preafericitul Părinte Daniel.

Cel mai mare osuar din ţară

Mănăstirea Neamţ adăposteşte cea mai mare gropniţă sau osuar, din toată ţara. Peste 550 de cranii ale călugărilor care au vieţuit în mănăstire au fost luate, curăţate şi apoi aşezate la loc de cinste în osuarul mănăstirii. Călugării au scris pe fiecare dintre cranii numele vieţuitorului, data când s-a născut şi data la care a trecut la Domnul, precum şi ascultarea pe care a avut-o. „Aceasta este o tradiţie foarte veche, fiind întâlnită în mai multe mănăstiri din ţară sau din afară. Exista obiceiul ca, la şapte ani de la trecerea la Domnul, să se facă dezgropăciunea, iar oasele să fie curăţate şi aşezate în osuar. Mănăstirea noastră are cel mai mare osuar din ţară, la fel de mari sau mai mari fiind doar în afara ţării“, a precizat stareţul mănăstirii.

Practica deshumării şi a depunerii oaselor în criptă s-a păstrat doar până în anul 1945, când autorităţile au interzis-o.

Silviu Dascălu

Agheasmatarul, amplasat în faţa intrării

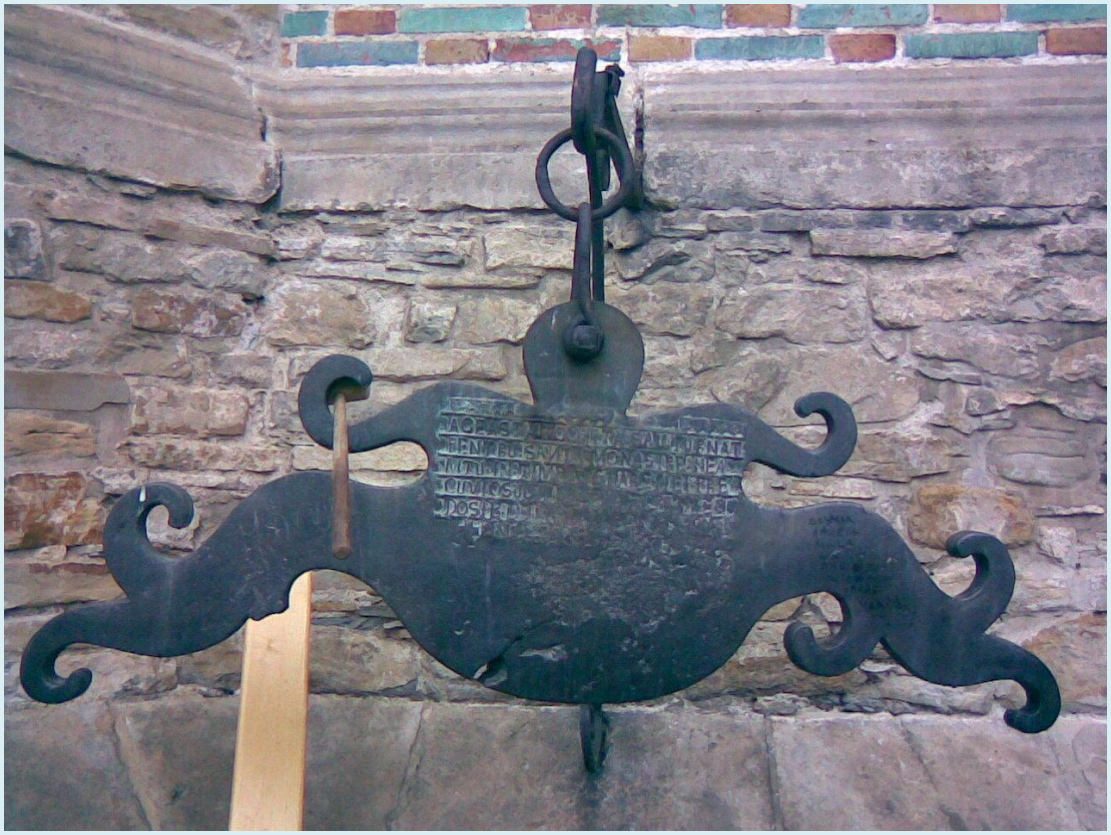

Mormântul lui Ştefan al II-lea al Moldovei

Dintre obiectele de mare valoare artistică şi istorică, dar mai ales religioasă în biserica "Înălţarea Domnului" se afla icoană Maicii Domnului, făcătoare de minuni, datând din anul 665, pictată în Lida, patria Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, dăruită de Împăratul bizantin Ioan al VIII-lea, paleologul domnitorului moldovean Alexandru cel bun, în anul 1429.

Icoana din naosul bisericii reprezintă pe Maica Domnului cu pruncul Iisus ţinut pe braţul stâng, iar pe verso este pictat Sfântul Gheorghe, fiind ostaş cu capul descoperit, stând pe scaun cu balaurul sub picioare, în mâna dreaptă având suliţă, iar în cea stângă sabia. Această icoană este cunoscută cu numele de Lidianca pentru că ar fi o copie după o icoană a Maicii Domnului din Lida şi pentru că are chipul Sfântul Gheorghe, originar din Lida.

Pictura este protejată cu o îmbrăcăminte metalică, ornamentată cu pietre preţioase între anii 1844-1845, în timpul stareţului Neonil († 1853). Icoana Maicii Domnului de la Neamţ „se bucură de o stimă deosebită şi este una din renumitele icoane făcătoare de minuni care trezeşte interesul şi admiraţia oricărui vizitator, prin valoarea sa artistică . Icoana Maicii Domnului este o icoană procesională, dar şi o icoană protectoare care a întreţinut evlavia credincioşilor şi a monahilor.

Chilia Sfântului cuvios Paisie Velicikovski de la Neamţ, Mănăstirea Neamţ

Şezând ingheboşat pe patul să
cărţi; aicea se aflau diferite
greacă şi slavonă, gramatica grea
cartea care se traducea. Tot aicea
aprinse. Iar starețul ingheboşat ca
scria toată noaptea, uitând şi de slăb
de rănile sale, şi de nevoia de somn
şi până într'atâta se cufunda în ocup
încât nu auzea toaca mănăstirii, nu
nimica din cele ce se petreceau împrejur
nici nu putea da răspuns la întrebările ce
puse.

Crâmpeie din viața culturală a Mănăstirii Neamț (galerie foto)

În anul 1997, cu prilejul celei de-a 500-a aniversari de la sfinţirea bisericii „Înălțarea Domnului”(1497-1997), la Mănăstirea Neamţ s-a înfiinţat muzeul „Sfântul Paisie de la Neamţ - trăitor şi traducător al Filocaliei”.

Aici sunt expuse mărturiile vieţii cărturăreşti din Mănăstirea Neamţ, constând în manuscrise, tipărituri, primul teasc tipografic din lemn de păr din secolul al XVIII-lea, cu care s-au tipărit aici primele cărţi şi câteva gravuri sculptate in lemn întrebuinţate la ilustrarea cărţilor. Tot aici sunt expuse obiecte din timpul vieţuirii Sfântului Paisie de la Neamţ: epitrahilul, metaniile şi toiagul.

Odată cu cercetarea mormântului Sfântului cuvios Paisie, în 23 septembrie 2013, au fost restaurate şi conservate o parte din fragmentele textile sau din metal, piele şi lemn, cruciuliţa metalică de la gât, schima şi analavul, reverendă, camilafcă, rasă şi mantie, culion şi galon de epitrahil etc.

© doxologia.ro

Fragmente de vestimentație ale Sf. Cuv. Paisie de la Neamț,
descoperite în mormântul său, în data de 23 septembrie 2013.
(schima, analaf, epitrahil, mantie, reverendă, rasă,
cruciuliță metalică, copci, pioneze, nituri, nasture,
fragmente din piele + centură și fragmente din lemn)
© doxologia.ro

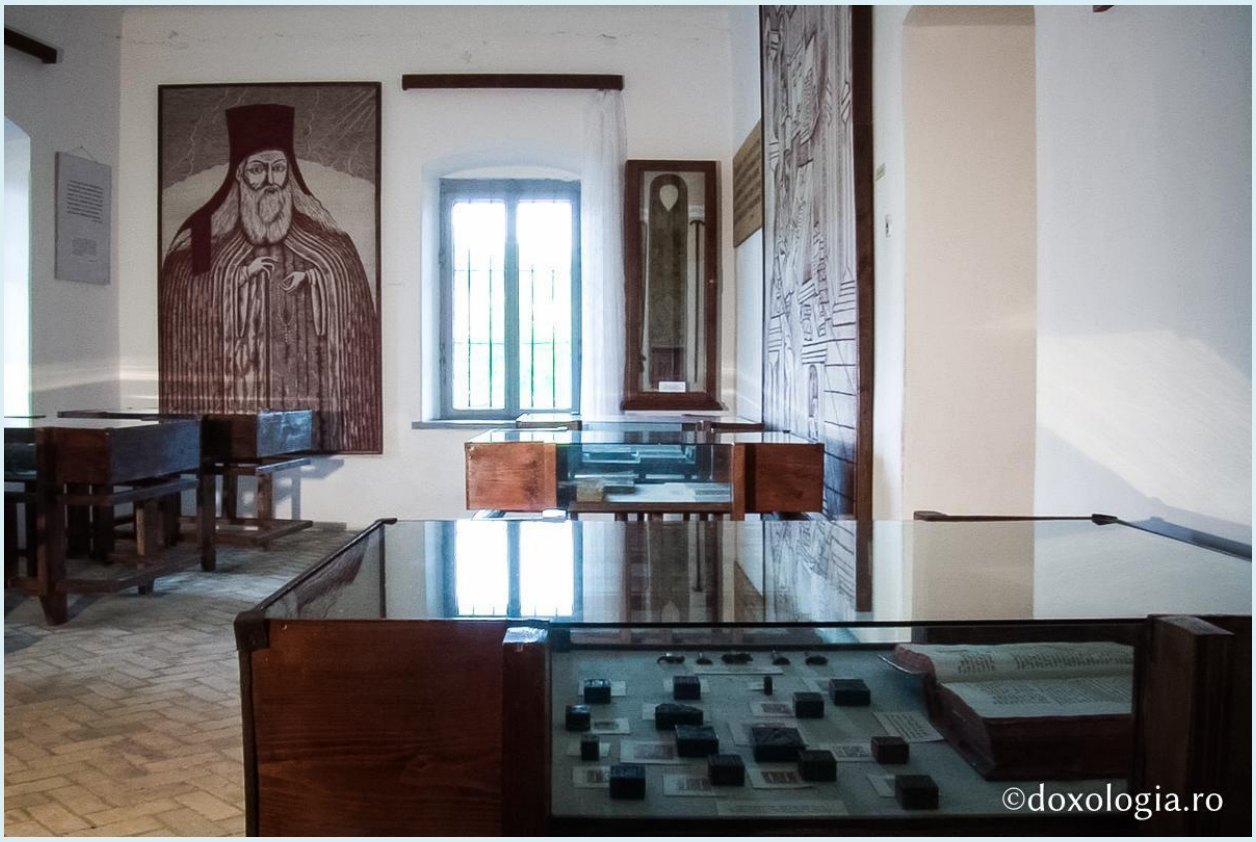
©doxologia.ro

©doxologia.ro

©doxologia.ro

©doxologia.ro

©doxologia.ro

©doxologia.ro

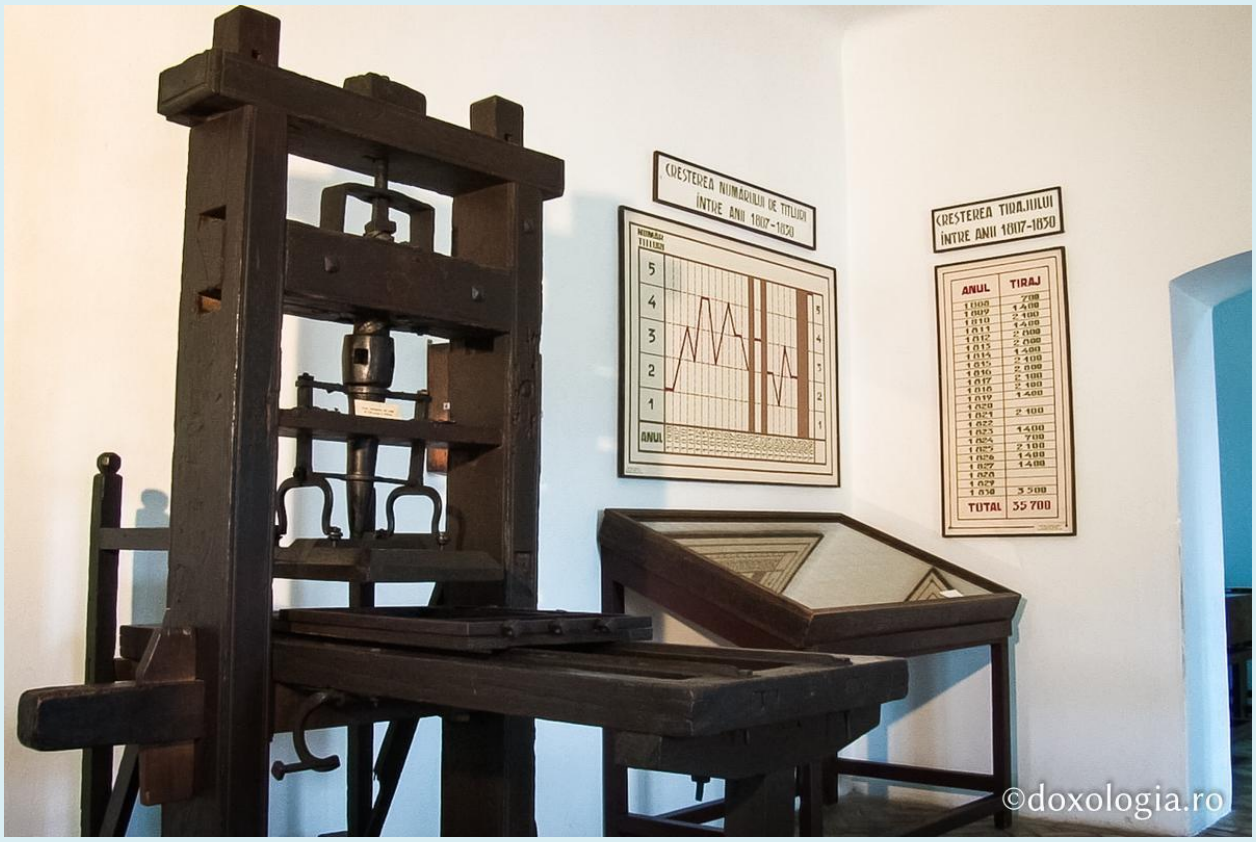
CREȘTEREA NUMĂRULUI DE TITLURI
ÎNTRE ANII 1807-1850
CREȘTEREA TIRAJULUI
ÎNTRE ANII 1807-1850
ANUL
TIRAJ
TOTAL 35 700
©doxologia.ro

2
1
ANUL
1 808
1 809
1 810
1 811
1 812
1 813
1 814
1 815
©doxologia.ro

TEASC TIPOGRAFIC DIN LEMN
DE PĂR, secolul al XVIII-lea
©doxologia.ro

©doxologia.ro

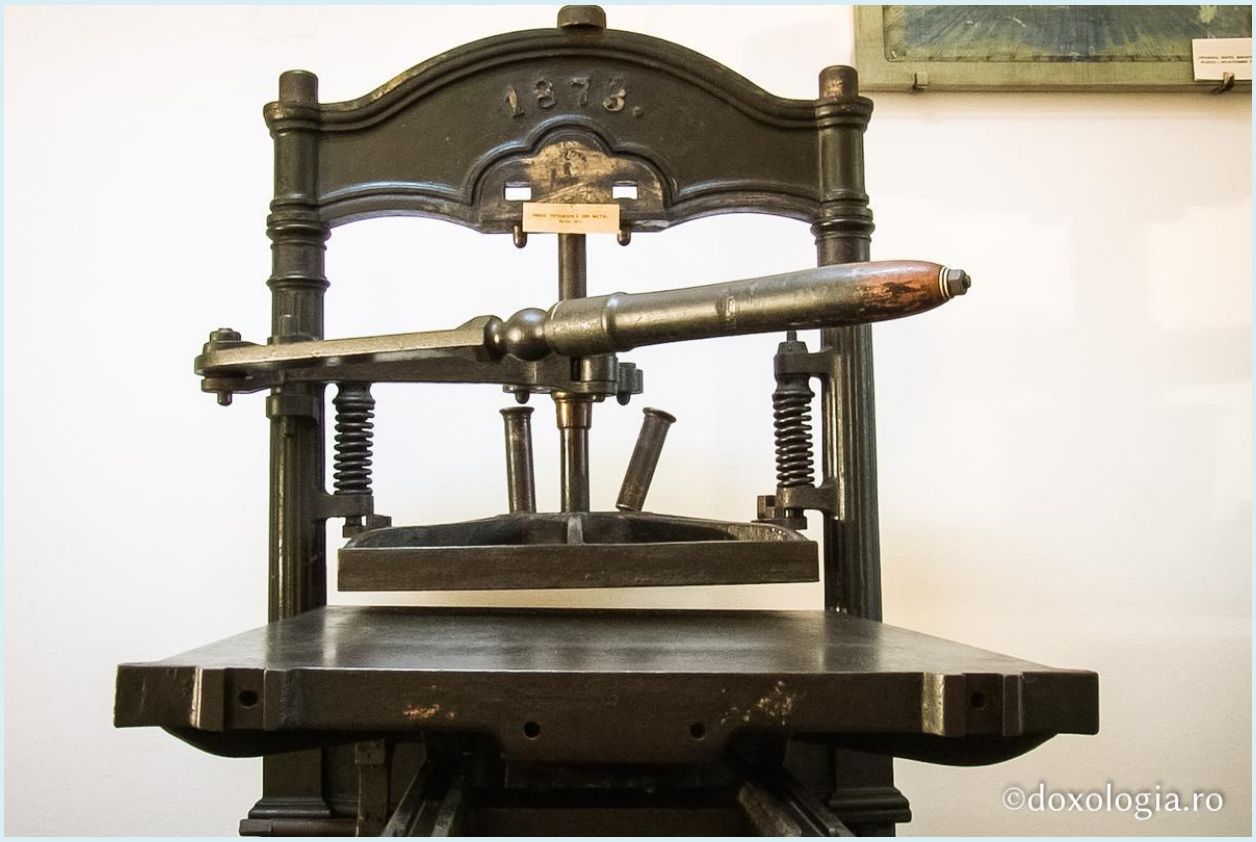
1873.
©doxologia.ro

ТЪЛКУВЪ
А
КЪРЦІЛОР
©doxologia.ro

©doxologia.ro

©doxologia.ro

Ау Рьпосат ла. Анѹ. 1794. ноемврй. 15.
©doxologia.ro

Schitul Sfântul Ilie de la Munte Athos

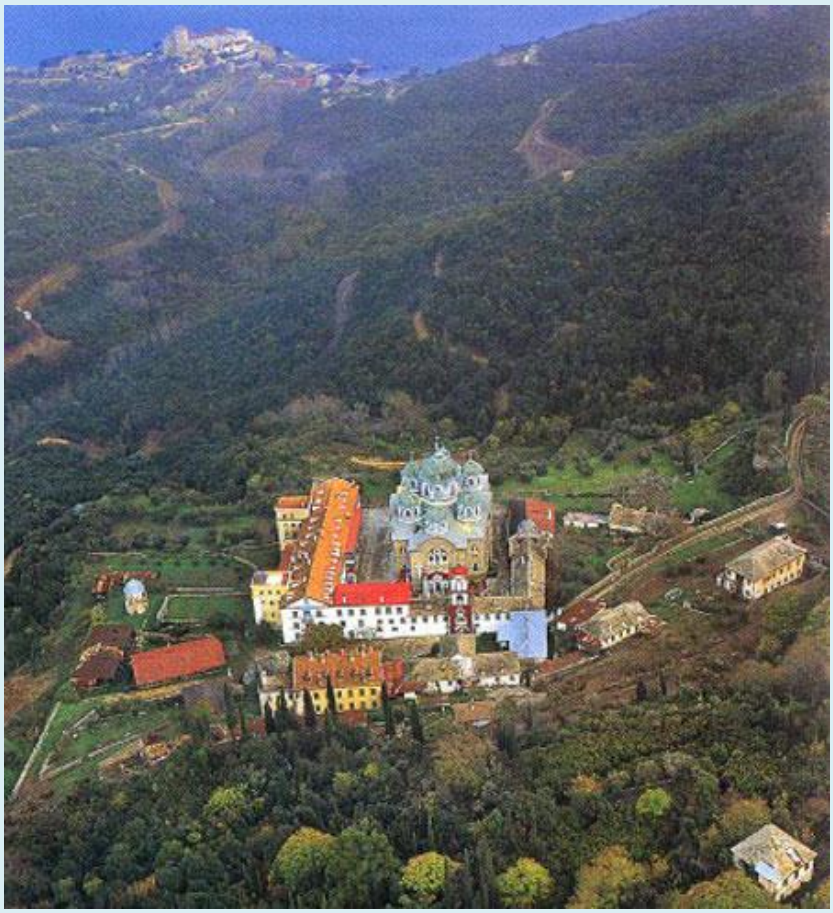

Schitul Sfântul Ilie este unul dintre schiturile ce înalţă rugăciuni Domnului de pe Sfântul Munte Athos. Schitul athonit al Proorocului Ilie depinde de Mănăstirea Pantocrator şi este aşezat puţin mai sus de aceasta, până la el făcându-se o jumătate de oră, mers pe jos în direcţia nord-vest.

Cu puţin timp înainte de mijlocul secolului al XVIII-lea, în această zonă de lângă Mănăstirea Pantocrator nu existau decât vreo câteva chilii.

Printre aceste chilii se număra încă de atunci şi Chilia Sfântului Prooroc Ilie, extinsă şi mărită de către Sfântul Paisie Velicikovski de la Neamţ şi ridicată la rangul de schit.

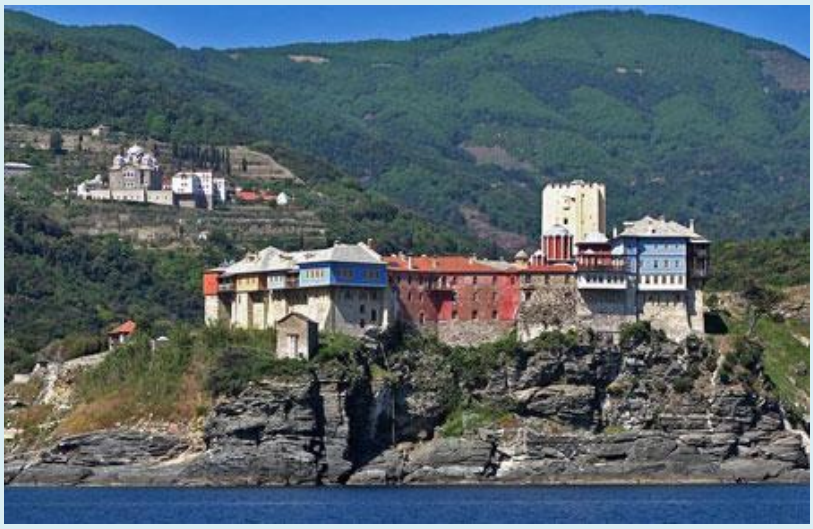

Sfântul Vasile de la Poiana Mărului îl va determina pe Paisie să meargă în Sfântul Munte Athos. În anul 1746, la doar 24 de ani, el ajunge la Mănăstirea Pantocrator. Negăsindu-şi un părinte spiritual cum şi-l dorea, locuieşte singur timp de patru ani într-o peşteră. În anul 1750 este vizitat de Sfântul Vasile de la Poiana Mărului, care îl şi tunde în monahism.

La vârsta de 36 de ani, călugărul Paisie va fi hirotonit ieromonah, de către Episcopul Grigorie de la Athos. Primul său ucenic a fost monahul Visarion, venit din Moldova, la care se adăugă şi alţii, tot moldoveni. Simţind duhul părintelui Paisie, în scurt timp, în jurul său s-a strâns un număr impresionant de ucenici, lucru ce a şi favorizat înfiinţarea schitului, cu rânduiala cenobitică (viaţa de obşte).

Deoarece obştea continua să se mărească, Paisie va înfiinţa împreună cu fraţii, în anul 1757, Schitul Sfântul Ilie, care va spori faima lui Paisie şi care va duce la atragerea a şi mai mulţi ucenici. În acest fel numărul fraţilor din obşte a ajuns repede la 60, Paisie rânduind viaţa acestora după principiile Sfinţilor Părinţi, mai ales după Regulile Sfântului Vasile cel mare.

Paisie întemeiază Schitul Sfântul Ilie cu binecuvântarea Patriarhului Serafim. Schitul, care avea doar cinci chilii, va ajunge repede la 60 de ucenici. Aici învaţă greacă de la monahul Macarie şi începe să traducă din greacă în slavonă, revizuind vechile traduceri slavone după originalele greceşti ale Sfinţilor Părinţi răsăriteni.

Se crede că schitul a fost întemeiat în anul 1757 sau 1759. Cu toate că nu există nici o mărturie istorică sau juridică privind întemeierea unui nou schit în jurul chiliei Prooroculuiui Ilie, acesta a fost recunoscut încă de la început. Patriarhul Ecumenic Serafim I a recunoscut noua aşezare drept "schit" încă din acea vreme, acesta fiind şi locul în care episcopul a petrecut în acea perioadă.

Creşterea tot mai mare a numărului de ucenici l-a făcut pe Sfântul Paisie de la Neamţ să ia o hotărâre organizaţională. Astfel, în anul 1762, părintele şi ucenicii săi aveau să se mute în Mănăstirea Simonopetra, părăsită la acea vreme din cauza mulţimii datoriilor.

Bucuria şi liniştea duhovnicească a noilor locatari a nemulţumit pe vrăjmaş, care este împotrivitor rugăciunii curate a inimii. Astfel, doar după câteva luni, aceştia au fost forţaţi să plece în alt loc. Întorşi la Schitul Sfântul Ilie, ucenicii şi-au reluat rânduiala de nevoinţă şi rugăciune.

După o scurtă vreme petrecută în schit, Paisie avea să se întoarcă în Valahia. Atitudinea ostilă a turcilor, pe de o parte, precum şi rivalitatea dintre greci şi slavi care exista la Sfântul Munte, pe de altă parte, l-au determinat pe Sfântul Paisie să se gândească la reîntoarcerea în Ţările Române şi în 1763, împreună cu alţi 63 de fraţi, au venit în Moldova, unde s-au aşezat la Mănăstirea Dragomirna, unde a rânduit aceeaşi viaţă ca şi la Sfântul Munte, iar în curând obştea mănăstirii ajunsese la impresionantul număr de 350 de părinţi şi fraţi.

El întocmeşte un fel de regulament, în 28 de puncte, cu felurite rânduieli privitoare la viaţa monahală. Introduce pravila folosită în Schitul Sfântul Ilie, ale cărei îndatoriri de căpetenie erau: viaţa de obşte, ascultarea, smerenia, sărăcia, munca, slujbele după tipic, respectarea rânduielilor călugăreşti, mărturisirea păcatelor şi altele.

Sfântul Paisie Velicikovski, cea mai proeminentă figură a monahismului slav din vremea sa, a tradus Filocalia şi a răspândit spiritul isihast al ei în întreaga lume slavă.

Sfântul Paisie de la Neamţ a stat în Sфântul Munte Athos 17 ani, va adormi în Domnul la anul 1794.

După plecarea lui Paisie, mănăstirea a cedat schitul grecilor, care au schimbat şi ritmul de vieţuire, introducând rânduiala idioritmică. Această rânduială de sine a fost respectată până la revoluţia grecilor, din anul 1821, când schitul a fost devastat.

Odată cu retragerea garnizoanei turceşti din Sfântul Munte Athos, în anul 1835, călugărul rus Aniketos s-a aşezat în vechiul schit, împreună cu o obşte de alţi 15 călugări. Va urma o perioadă de controverse, între conducerea Mănăstirii Pantocrator şi călugării ruşi din Schitul Sfântului Ilie, care se va încheia în anul 1839, prin medierea lui Petroseski, interpretul consulatului rusesc din Tesalonic şi a lui Constantine Spandonis.

În decursul ultimelor decenii ale secolului al XIX-lea, într-o vreme în care panslavism era ceva firesc în Sfântul Munte, relaţiile interne din cadrul schitului s-au schimbat odată cu încercarea rusului Dikaeos Tobias de a lărgi schitul şi a construi o nouă biserică.

După o serie de îndelungi argumentări legale, Tobias va reuşi să primească aprobările necesare pentru ridicarea de noi construcţii pe teritoriul schitului şi pentru aşezarea în schit a 130 de călugări şi 20 de începători.

În anul 1893 vor începe lucrările la corpul de chilii, înalt de cinci etaje, iar în anul 1900, admiralul rus Virilof şi Patriarhul Ioachim al III-lea vor pune piatra de temelia pentru o nouă şi luxoasă biserică centrală.

Biserica centrală a schitului, sfinţită în anul 1903, este închinată Sfântului Prooroc Ilie Tesviteanul, Sfintei Alexandra şi Sfântului Apostol Andrei. Bogăţiile interioare ale bisericii impresionează, în pofida faptului că pereţii acesteia nu sunt îmbrăcaţi în frescă. Datorită arhitecturii ingenioase, biserica are un ecou greu de obţinut în alte locaşuri.

Catapeteasma bisericii, cu o greutate de aproximativ două tone, este în întregime acoperită cu aur şi găzduieşte o mulţime de icoane.

Schitul Sfântul Ilie mai păstrează şi două icoane minunate: Maica Domnului Tânguitoarea

şi Maica Domnului Hrănitoarea, ambele făcătoare de minuni.

După revoluţia ruşilor, din anul 1917, greutăţile schitului au devenit din ce în ce mai greu de suportat, acestea mărindu-se odată cu îmbătrânirea călugărilor. La

începutul celui de-al doilea război mondial, 200 de călugări au plecat să lupte alături de armată rusească, în schit rămânând doar 180 de părinţi.

În anul 1933, doar 83 de călugări mai trăiau, dintre care jumătate erau prea bătrâni pentru a mai munci. Călugării rămaşi, puţini şi bătrâni, au fost daţi afară în urma unei vizite a patriarhului ecumenic, care a găsit schitul într-o stare neîngrijită.

În decursul ultimului secol, în anul 1992, după o perioadă de oarecare decădere, Schitul Sfântul Ilie va fi ocupat de obştea cuminte şi ascultătoare a bătrânului arhimandrit Ioachim Karachristos. Odată cu aceasta va începe şi o nouă perioadă de bunăstare pentru schit, administrarea şi viaţa duhovnicească a acestuia fiind în floare.

Pe lângă biserica centrală, în interiorul schitului se mai află încă trei capele: Sfântul Mitrofan şi Sfinţii Theopatores; Sfântul ierarh Nicolae din Mira; Buna Vestire. Astăzi, schitul este locuit de o obşte de călugări greci din Mănăstirea Pantocrator.

Pr. Silviu Cluci - Mănăstirea Dragomirna

Dragomirna („locul iubit”) este rodul dragostei de Dumnezeu a unui domn martir, Miron Barnovschi, a unui mitropolit învăţat, Anastasie Crimca, şi a unui boier smerit, Luca Stroici.

Ocolită pe nedrept uneori, din cauza rutei depărtate față de traseele consacrate ale nordului Moldovei, Mănăstirea Dragomirna, din județul Suceava, rămâne unul dintre puținele monumente ce s-au conservat aproape neschimbate de la întemeiere și până azi (Foto: Florentina Mardari)

La nord de Suceava, după Mitocul Dragomirnei, se iveşte deodată, dintr-un pâlc de copaci, Mănăstirea Dragomirna. Aşezată pe o colină domoală, lăcaşul este unul dintre cele mai frumoase monumente de artă religioasă ale României, o bijuterie a arhitecturii şi picturii moldoveneşti.

Începuturile

Istoria Mănăstirii Dragomirna începe cu anul 1602, când a fost pusă piatra de temelie bisericuţei Schitului. Ctitorii acestei bisericuţe, mitropolitul Anastasie

Crimca, Luca şi Simeon Stroici, vor colabora şi la ridicarea bisericii mari cu hramul Pogorârea Sfântului Duh, finalizată la 1609, după cum atestă documentele vremii.

De peste trei veacuri, ctitoria Mitropolitului Atanasie Crimca şi a domnitorului martir Miron Barnovschi de lângă Suceava - Mănăstirea Dragomirna - are drept odor de mare preţ o parte din moaştele Sfântului Iacob Persul (Foto: pr. Silviu Cluci)

Cele două biserici erau adevărate opere de artă şi puteau fi oricând atacate şi jefuite, de aceea domnul Miron Barnovschi construieşte o fortăreaţă în jurul mănăstirii, finalizată la 1627. Cetatea era un sistem defensiv bine organizat.

Mănăstirea putea adăposti oameni, tezaur, visterie şi putea oferi spaţiu sigur pentru organizarea sfaturilor de taină şi a sfintelor slujbe. Conduita şi trăirea călugărilor de aici era una exemplară încât Domnul Miron Movilă a poruncit ca modul de viaţă de la Dragomirna să se introducă pretutindeni.

Vremuri de încercare

A doua parte a secolului al XVII-lea aduce peste Dragomirna o lovitură foarte grea: în august 1653, mănăstirea este arsă de cazacii lui Timuş Hmielniţki, ginerele lui Vasile Lupu, care venise să-l susţină pe socrul său în conflictul cu logofătul Gheorghe, viitorul domn al Moldovei. Acest asediu a lipsit Dragomirna de majoritatea bunurilor dăruite de ctitorii ei şi chiar zidurile au fost afectate. Cele mai scumpe odoare au fost prădate, cărţile şi hrisoavele arse.

O altă năvălire, de data aceasta a tătarilor, a dus la părăsirea mănăstirii de către călugări. Pârjolirea hoardelor tătăreşti din 1758 au stricat lăcaşul de cult cu totul.

Trei ani mai târziu, între 1761-1762, prin osteneala vistiernicului Filip Catargiu, mănăstirea a fost refăcută, încât călugării s-au putut întoarce ca să pună din nou rânduială. Vieţuitorii mănăstirii au beneficiat de scutiri de dări pentru a putea folosi resursele în dotarea mănăstirii cu tot ceea ce era necesar Sfântului Altar şi vieţii de obşte.

Obştea cuviosului Paisie Velicicovschi

În 1763, Sfântul Paisie Velicicovschi primeşte permisie de a se aşeza la Dragomirna împreună cu obştea sa. Opoziţia locală este îndepărtată, vechii vieţuitori părăsesc mănăstirea, ale cărei proprietăţi intră sub influenţa noilor veniţi de la Muntele Athos.

Stareţul Paisie s-a îngrijit mai mult de viaţa duhovnicească a fiilor săi, punând accent pe îmbogăţirea fondului de manuscrise şi pe tipărituri. Cuviosul Paisie poruncea fraţilor să săvârşească ascultarea rânduită cu mare dragoste, în permanentă tăcere şi cu rugăciunea tainică în inimă. Adeseori ieşea şi stareţul cu fraţii la lucru, dându-le tuturor pildă în toate.

În timpul dominaţiei austriece

Intrarea Moldovei de nord-vest sub stăpânire austriacă a provocat o situaţie gravă pentru viaţa Bisericii Ortodoxe. Dragomirna a fost găsită într-o stare jalnică, puţinele ei proprietăţi au intrat în Fondul Religionar Greco-Oriental al Bucovinei. Obştea Sfântului Paisie a plecat la Secu şi apoi la Neamţ, lăsând Dragomirna fără vieţuitori.

Mănăstirea a fost trecută pe lista lăcaşurilor ce trebuiau închise, dar cu voia Domnului a rămas deschisă, în anumite condiţii. Chiar dacă nu mai avea proprietăţi şi odoare, chiar dacă numărul de vieţuitori îi fusese limitat la 25, chiar dacă regi-

mul străin încerca să pătrundă în intimitatea cultului, s-a putut săvârşi Sfânta Liturghie, s-au putut face cele 7 laude, iar poporul necăjit a avut unde să meargă să-şi verse amarul şi să găsească arme de luptă pentru Viaţă.

Refacerea mănăstirii în secolul XIX

La 20 august 1842, prin hotărâre împărătească dată la Schonbrun, din fondul religionar au fost alocate sume pentru construirea unui nou edificiu cu etaj în unghiul nord-vestic după ce vor fi dărâmate chiliile vechi. Ridicarea acestei zidării s-a finalizat spre anul 1845 când a fost dată conventului spre locuire.

Oficialităţile au dat atât acordul, cât şi fondurile pentru refacerea clădirilor cu grad ridicat de deteriorare. În 1843, s-a restaurat turnul clopotniţei, fiind acoperit cu tablă de metal şi prevăzut cu paratrăsnet. În anul 1846, s-a restaurat vechea egumenie, s-a adaptat paraclisul „Sfântul Nicolae" pentru a fi folosit iarna şi s-a reparat zidul împrejmuitor cu cele patru turnuri, iar cele două fântâni din curte cu fus şi roată s-au prefăcut în fântâni cu pompă, iar în anul 1854 turla bisericii mari a fost acoperită cu tablă vopsită în roşu. Sumele alocate au vizat atât monumentul cât şi clădirile anexe, gospodăria mănăstirii a fost refăcută în anul 1858.

Perioada neagră a Decretului 410 din anul 1959

Marea Unire de la 1918 a adus Mănăstirea Dragomirna în graniţele României şi a făcut posibilă revenirea ei ca important centru religios-cultural. Însă, finalizarea celui de al doilea război mondial a dus la instaurarea regimului comunist, iar mănăstirea Dragomirna a stârnit interesul oficialităţilor politice prin bunurile mobile şi imobile, prin şcoala monahală existentă aici şi prin profilului turistic.

De la apariţia sa, până la Decretul 410 dat de comunişti, Dragomirna a fost mănăstire de călugări. Fără o pregătire anterioară, călugării au fost nevoiţi să părăsească lăcaşul, unde au fost aduse începând cu anul 1960 maici izgonite din alte mănăstiri de aceeaşi lege.

Obştea de maici

După ce devine mănăstire de maici şi lucrurile se aşează, Dragomirna intră în anii '60 intr-un vast proces de restaurare, sub conducerea arhitectei Ioana Grigorescu. Corpul de chilii din unghiul nord-vestic a fost legat de drumul de strajă, s-au refăcut interioarele şi a fost ridicat un nou paraclis cu hramul Naşterii Maicii

Domnului. Lucrările s-au finalizat prin protejarea monumentului şi prin îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă pentru obşte.

Între anii 1965-1992 au fost închinoviate tinere; tabelul din 1977 menţionează 11 vieţuitoare, ajungând în anul 1992 a fi 52 de vieţuitoare. Astfel s-au pus bazele unei obşti rugătoare şi lucrătoare. Lucrările de restaurare se finalizează şi urmările Decretului nu mai au aceeaşi intensitate.

Mănăstirea astăzi

Ultimii ani au adus peste Mănăstirea Dragomirna noi restaurări: curăţarea pietrei turlei Bisericii mari; reparaţia contraforţilor, restaurarea picturii; schimbarea acoperişului cetăţii, noi instalaţii electrice şi termice, tâmplărie şi alte lucrări ce vizează bunul mers al mănăstirii.

Sub îndrumarea maicii stareţe Macrina Săuciniţanu, cele 70 de vieţuitoarele mănăstirii încearcă să-şi facă ascultarea cu rugăciune, să fie prezente la biserică, să aibă dragoste în tot ceea ce fac și să fie demne urmaşe ale sfinţilor şi drepţilor ctitori ai Dragomirnei. O parte dintre ele lucrează în atelierul de pictură, în care se încearcă reproducerea miniaturilor vechi, iar o altă parte în atelierul de veşminte preoțești.

Date de contact:

Adresă: Mănăstirea Dragomirna, comuna Mitocu Dragomirnei, judeţul Suceava, cod 727365
Telefon: (+4) 0230 533 839

(Foto) Mănăstirea Dragomirna - ctitoria domnitorului martir Miron Barnovschi
https://doxologia.ro/fotografii-artistice/manastirea-dragomirna-galerie-foto

(Foto) Mănăstirea Dragomirna - ctitoria domnitorului martir Miron Barnovschi

© doxologia.ro

© doxologia.ro

NO
SMOKING
© doxologia.ro

© doxologia.ro

NO
SMOKING
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

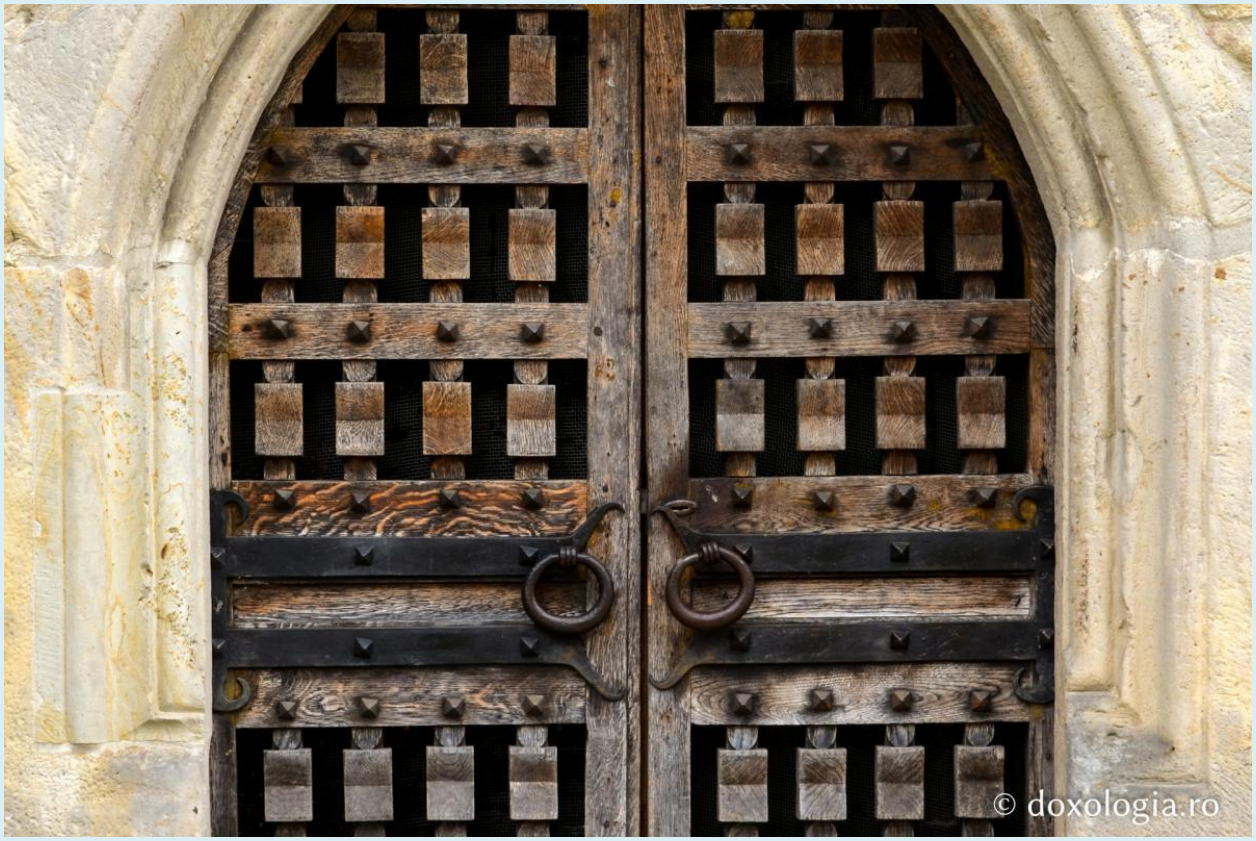
© doxologia.ro

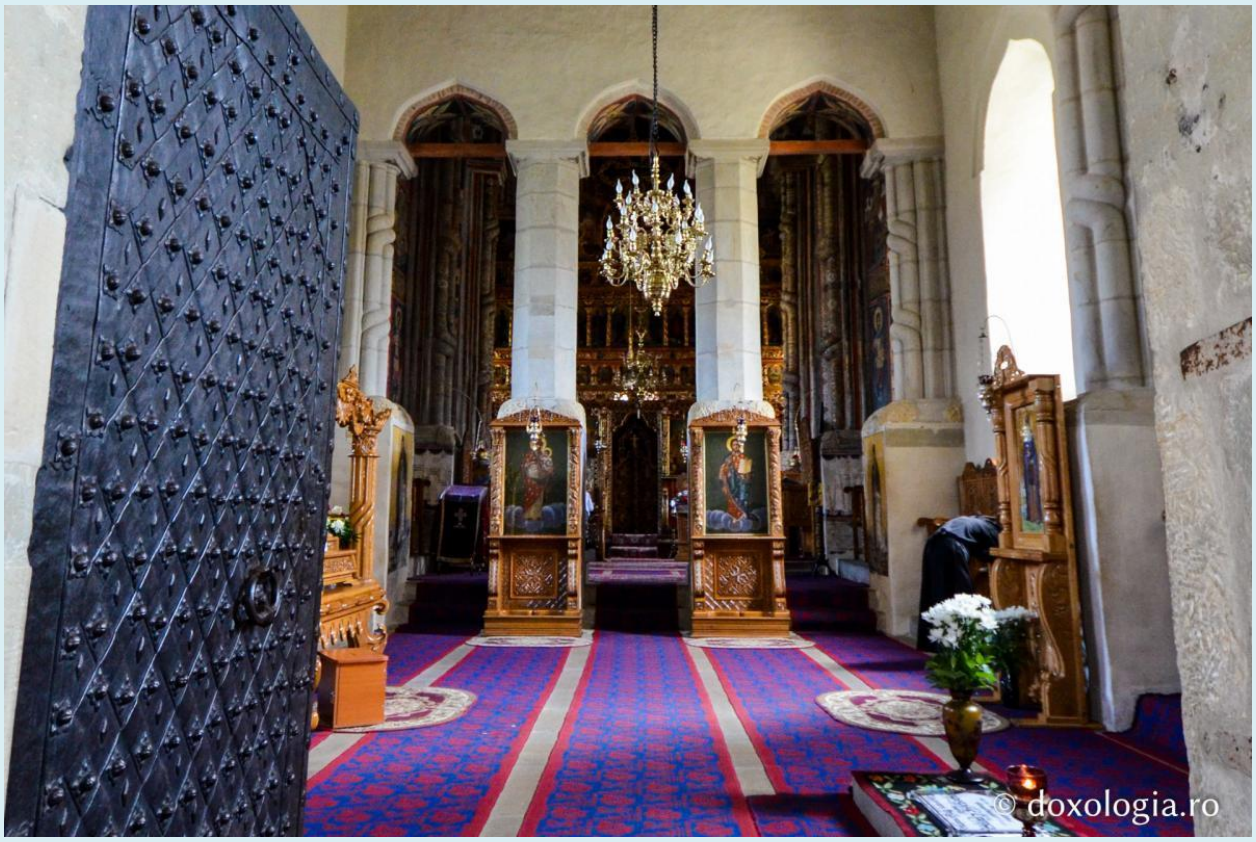
© doxologia.ro

după tradiție
aici se află mormântul
mitropolitului
Anastasie Crimca
ctitorul
Mănăstirii Dragomirna
© doxologia.ro

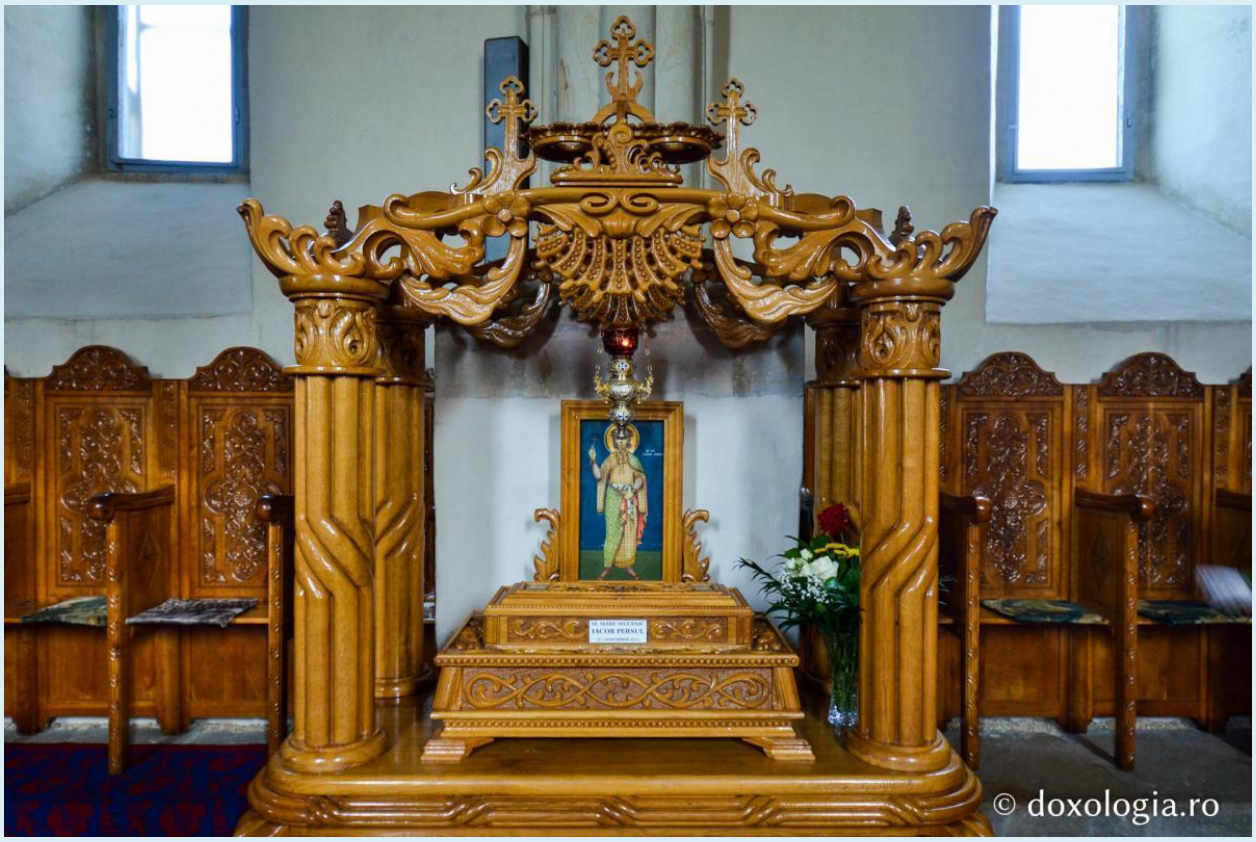
© doxologia.ro

Ἅγ. Ἰωάν
ΧΡΥΣΟΣΤ
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

ΙΗΣ
ΧΣ
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

ICOANA MAICII DOMNULUI
FĂCĂTOARE DE MINUNI
(SEC. XIX)
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

EUROPEAN
UNION PRIZE FOR
CULTURAL HERITAGE
2014
EUROPA NOSTRA AWARD
© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

© doxologia.ro

Să dăm mulţumire lui Dumnezeu, Care ne-a dat biruinţa prin Domnul nostru Iisus Hristos (I Corinteni 15, 57)

NIKA

Publicaţie trimestrială a protopopiatului de Criuleni şi Dubăsari **Anul VII, Nr. 3, iulie-septembrie 2011**
Apare cu binecuvântarea Înalt Prea Sfinţitului Vladimir, Mitropolitul Chişinăului şi al întregii Moldove

CUVIOSUL STAREŢ PAISIE DE LA NEAMŢ

Unul din marii nevoitori şi înnoitori ai monahismului ortodox din veacul al XVIII-lea a fost starețul Paisie Velicicovschi de la mănăstirea Neamț.

S-a născut în oraşul Poltava din Ucraina în ziua de 21 decembrie 1722, primind la botez numele Petru. Era al 11-lea din cei 12 copii ai preotului Ioan, slujitor la catedrala din oraş şi al preotesei Irina.

De tânăr a fost atras de viaţa monahală, deşi în vremea lui, din cauza situaţiei politice complicate în lumea ortodoxă, monahismul era într-o stare decăzută. În 1740, a intrat în mănăstirea Liubieţchi, pe Nipru, iar după trei luni în mănăstirea Medvedovschi, în dreapta Niprului, aflată pe atunci sub stăpânire polonă. Aici în 1741 a fost tuns rasofor, primind numele de Platon. Din pricina prigoanelor venite din partea catolicilor şi a uniţilor din regatul polon, tânărul rasofor se duce la Lavra Pecerska din Kiev. Cuprins de râvnă spre o viaţă duhovnicească mai înaltă, în 1742 şi-a îndreptat paşii spre ţările româneşti. A trăit vreo patru ani în schiturile Dălhăuţi, Trăisteni, Poiana Mărului şi Cârnu, situate la întorsura Carpaţilor, sub munte, în fostul judeţ Râmnicul Sărat. Acolo a avut prilejul să cunoască pe schimonahii Vasile de la Poiana Mărului, Onufrie de la Cârnu şi alţi părinţi cu viaţă aleasă, care au contribuit la formarea lui sufletească şi la întărirea dragostei lui faţă de rânduielile vieţii călugăreşti. După patru ani se îndreaptă spre Muntele Athos, în nădejdea că în această „grădină a Maicii Domnului", sufletul său va fi răsplătit cu aflarea unei atmosfere de înaltă vieţuire duhovnicească. Spre regretul lui, a rămas dezamăgit, căci Athosul era atunci într-o stare tristă, cu mănăstiri robite de turci şi silite să se răscumpere cu mari sume de bani, multe din ele fiind în stare de ruină, de neorânduială, cu călugări de neamuri felurite, care se învrăjbeau între ei. Platon rasoforul nu s-a descurajat însă, ci s-a aşezat într-o chilie în jurul mănăstirii Pantocrator. Pe la începutul anului 1750 a venit la Athos starețul Vasile de la Poiana Mărului, care l-a călugărit, primind rânduiala „schimei mici", dându-i numele de Paisie.

Ajungând pe o înaltă treaptă de desăvârşirii morale, monahul Paisie a început să fie preţuit de fraţii săi de călugărie, încât, pe nesimţite s-au strâns ucenici în jurul lui. Curând numărul ucenicilor a sporit în aşa măsură, încât s-a simţit nevoia unui preot-duhovnic. În această situaţie, fraţii au stăruit pe lângă povăţuitorul lor să primească treapta preoţiei. Şi astfel, în anul 1758, Paisie a fost hirotonit preot (ieromonah) şi duhovnic de către un episcop cu numele Grigorie. Când numărul fraţilor a crescut şi mai mult, a cerut îngăduinţa ca să ridice un schit, cu hramul Sfântul Prooroc Ilie, tot pe moşia mănăstirii Pantocrator. Aici fraţii au zidit din temelie o biserică, 15 chilii şi alte clădiri trebuitoare. Paisie, considerat ca un „stareţ" al lor, a început aici revizuirea vechilor traduceri slave din scrierile Sfinţilor Părinţi şi mari asceţi, după originalul grecesc.

Lipsa de chilii pentru cei 64 de fraţi, ca şi neînţelegerile dintre monahii greci şi slavi, l-au făcut pe cuviosul Paisie să părăsească Sfântul Munte în 1763 şi să se reîntoarcă în ţările româneşti, pline de mănăstiri mari, vechi ctitorii ale evlavioşilor voievozi. Pentru început s-au aşezat în schitul Vărzăreşti, între Focşani şi Râmnicu Sărat. De aici s-au îndreptat spre Iaşi, unde au fost primiţi cu multă dragoste de mitropolitul Gavriil Calimachi, care le-a oferit mănăstirea Dragomirna, ctitoria mitropolitului Anastasie Crimca, cu toate proprietăţile ei. Şi astfel, în anul 1763, la Dragomirna, care până atunci avea un număr neînsemnat de călugări, a început o viaţă nouă, de muncă şi de rugăciune. De îndată s-au îndreptat spre această nouă vatră de trăire duhovnicească noi vieţuitori, români, ucrainieni şi ruşi.

Starețul Paisie a întocmit un „aşezământ" (îndreptar) - un fel de regulament, în 28 de puncte, cu felurite rânduieli privitoare la viaţa monahală de aici. A introdus pravila folosită în schitul Sfântul Ilie, ale cărei îndatoriri de căpetenie erau: viaţa de obşte, ascultarea, smerenia, sărăcia, munca, slujbele după tipic, respectarea rânduielilor călugăreşti, mărturisirea păcatelor şi altele. În acelaşi timp, starețul a continuat traducerea unor scrieri ascetice din greceşte, în slavoneşte şi româneşte, ori a corectat traducerile vechi (din Sfinţii Antonie cel Mare, Macarie, Marcu Ascetul, Teodor Studitul, Pilotei Sinaitul, Grigorie Sinaitul, Simeon Noul Teolog şi alţii). El însuşi a întocmit o lucrare despre Rugăciunea minţii, în şase capitole.

Zilnic ţinea cuvântări în faţa obştei, într-o zi în româneşte, în alta în slavoneşte, dat fiind numărul mare de călugări de origine slavă.

În 1775, însă, toată această frumoasă lucrare duhovnicească şi culturală a luat sfârşit, căci în urma ocupării Moldovei de nord (Bucovina) de către imperiul austriac catolic, starețul, cu întreaga obşte, au fost nevoiţi să părăsească Dragomirna. Cu încuviinţarea aceluiaşi mitropolit Gavriil Calimachi, cuviosul Paisie, cu 200 din cei 350 de fraţi, s-au aşezat la mănăstirea Secu, unde au fost chemaţi de egumenul Eftimie, cu tot soborul. S-a continuat şi aici pravila de la Dragomirna timp de patru ani, cu slujbe, cuvântări, mărturisirea păcatelor şi traduceri din operele marilor asceţi răsăriteni. Au fost zidite noi chilii pentru a putea fi adăpostită şi obştea de la Dragomirna.

În anul 1779, la dorinţa domnului Constantin Moruzi, cuviosului Paisie i s-a încredinţat şi egumenia mănăstirii Neamț, cea mai veche şi mai luminoasă vatră a monahismului din Moldova. Lăsând la Secu pe duhovnicul Ilarion, el, cu o parte din fraţi, s-a mutat la Neamț. Şi aici a introdus aceleaşi rânduieli de viaţă pe care le trăise la Athos şi în cele două mănăstiri moldoveneşti, adică: viaţă de obşte, slujbe după tipic, predici, grijă pentru bolnavi, bătrâni şi călători, mărturisirea gândurilor către părinţii duhovniceşti, munca la câmp sau în diferite ateliere. S-au ridicat noi chilii, o casă pentru oaspeţi şi un spital.

Mănăstirea Neamț

Numărul vieţuitorilor nemţeni s-a ridicat la 700, între care erau moldoveni, munteni, transilvăneni, ruşi, ucrainieni, beloruşi, greci, bulgari, sârbi şi chiar foşti necreştini trecuţi la Ortodoxie. S-au continuat şi aici traducerile din scrierile Sfinţilor Părinţi şi ale marilor asceţi în limbile română şi slavonă; s-a format chiar o adevărată „şcoală" de traducători. O traducere a Filocaliei, în

slavo-rusă, întocmită de cuviosul Paisie, a apărut la Petersburg, în 1793. În felul acesta, prin străduniile starețului Paisie, mănăstirea Neamț a devenit cel mai însemnat centru de cultură teologico-ascetică din ţările române.

Presimţindu-şi sfârşitul, cuviosul Paisie (ridicat în 1790 la cinstea de arhimandrit) a început să-şi scrie viaţa, dar lucrarea a rămas neterminată, căci a trecut la cele veşnice la 15 noiembrie 1794; a fost îngropat în biserica mare a mănăstirii Neamț, unde i se vede şi azi mormântul.

Rânduielile introduse de starețul Paisie în schitul Sfântul Ilie, dar mai ales în cele trei mănăstiri moldoveneşti pe care le-a cârmuit, au avut o influenţă binefăcătoare asupra altor mănăstiri şi schituri, nu numai din ţările româneşti, ci şi din Rusia. Ucenici de-ai săi - ucrainieni, ruşi şi beloruşi - pregătiţi de el pentru îndrumarea vieţii duhovniceşti, s-au răspândit în peste o sută de mănăstiri ruseşti, ducând pretutindeni acelaşi duh nou de viaţă spirituală (mănăstirile Valaam şi Solovăţ în nord, Alexandru Nevski în Petersburg, Optina în centrul Rusiei, Simonov şi Novospask în Moscova, Lavra Pecerska în Kiev, Noul Athos în Caucaz şi altele). Mişcarea spirituală „paisiană" a influenţat şi pe unii gânditori ruşi din veacul al XIX-lea. După cum era şi firesc, influenţa paisiană, de ascetism şi cărturărie, a fost deosebit de puternică şi în mănăstirile Moldovei, învăţăturile şi rânduielile marelui părinte au fost introduse în primul rând prin ucenicii săi direcţi: Sofronie, urmaşul său la stăreţia Neamţului, Gherontie şi Dorotei, traducători din limba greacă, Onoriu, îngrijitorul bolnilor, Platon, care i-a scris viaţa, ierodiaconul Ştefan, care a tradus din slavo-rusă Vieţile sfinţilor, în 12 volume, ierodiaconul Grigorie, viitor mitropolit al Ţării Româneşti, care a tradus zeci de lucrări teologice din greceşte şi alţii. În duhul lui cuviosului Paisie a trăit şi marele mitropolit al Moldovei Veniamin Costachi, deşi nu i-a fost ucenic direct. Toţi cei care au cercetat viaţa şi nevoinţele starețului Paisie, l-au considerat ca un adevărat „sfânt" sau „cuvios". Din aceste motive, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse a procedat, în 1988, la canonizarea lui. Preoţii, călugării şi credincioşii români au de asemenea datoria de a-l cinsti, pentru că el a trăit peste trei decenii pe pământ românesc, unde şi-a desfăşurat bogata sa lucrare de reînnoire a monahismului ortodox de pretutindeni.

Icoane

SFÂNTUL PAISIE DE LA NEAMŢ

Sculptură în lemn de măslin - 1817

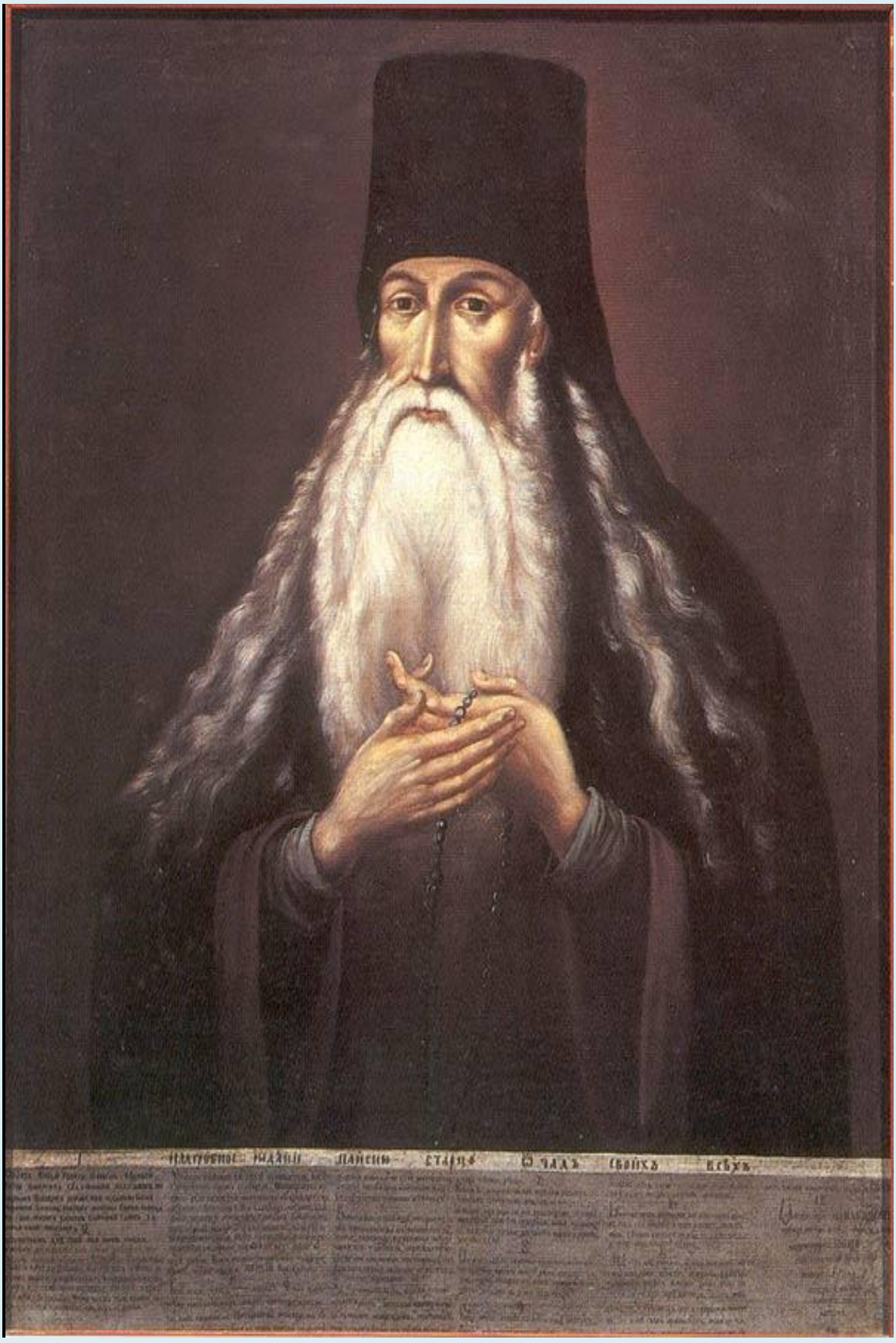

СТАРІЦ. ПАІС.

Паисїе Архи и:
Старц.

SFÂNTUL PAISIE DE LA NEAMȚ
AL TREILEA OCROTITOR AL BISERICII ȘERBAN VODĂ

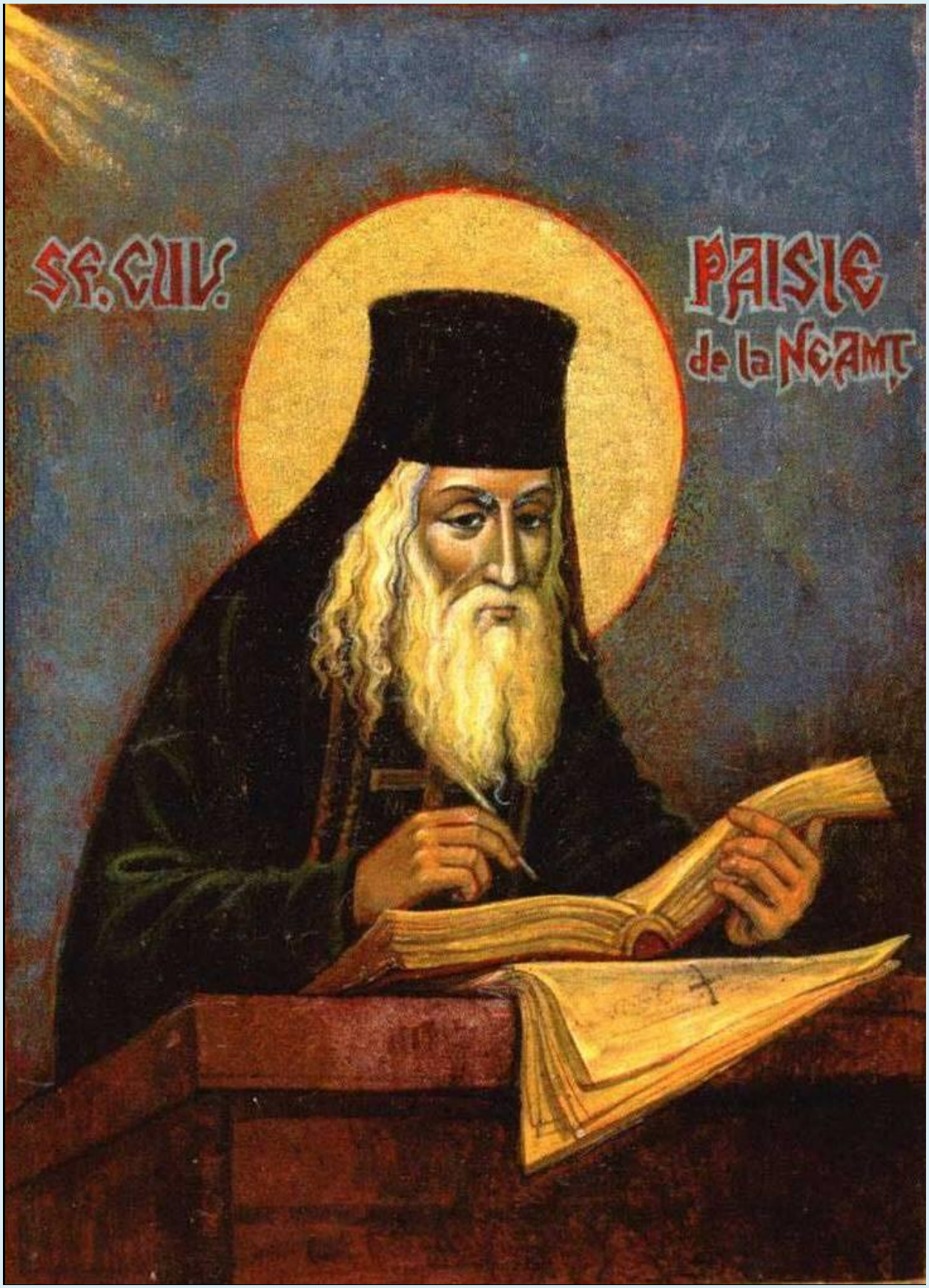
SF. CUV.
PAISIE
de la NEAMȚ

SFÂNTUL
PAISIE
DE LA
MUNTE

SF. CUV. PAISIE DE
DREPTCRE
LA NEAM
Rugăciunea
lui Iisus să
o repetați
neconținit
aducând lui
Dumnezeu
osteneala du-
hovnicească
și sudorile
voastre de
sânge ca o
ardere de
tot.

SFÂNTUL CUVIOS
PAISIE DE LA NEAMȚ
SFÂNTUL
MC. SAVA DE LA BUZĂU

Sfântul
Paisie
de la
Neamț
ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον
http://dositeea.blogspot.com

Icoana de la Mănăstirea Neamţ

Icoana de la Mănăstirea Bănceni, Ucraina

Fresca din Biserica Seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamţ

SF. CUV.
PAISIE
DE LA
NEAMȚ

Блаж. прп.
ПАИСИЙ
ВЕЛИЧКОВСКИЙ
BLESSED
PAÏSIUS
VELICHKOVSKY

ПРѢД·
ПАѴС·
·ЇЙ
НѦ́Ѧ·
ЄЦКЇЙ

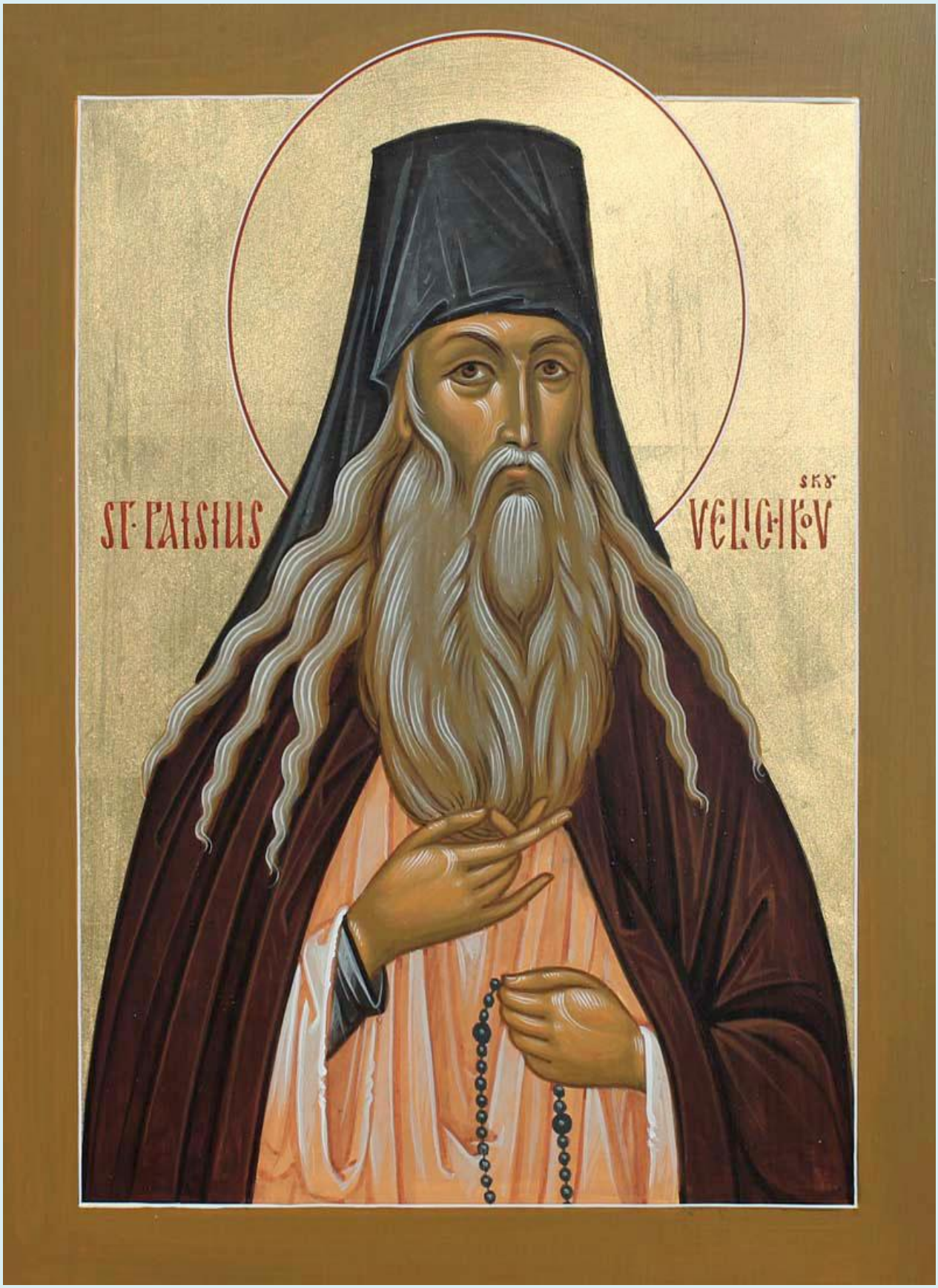
ST· PAISIUS
VELICHKOV
SKS

ἅγιος
Παΐσιος
Βελιτσκόϊσκυ

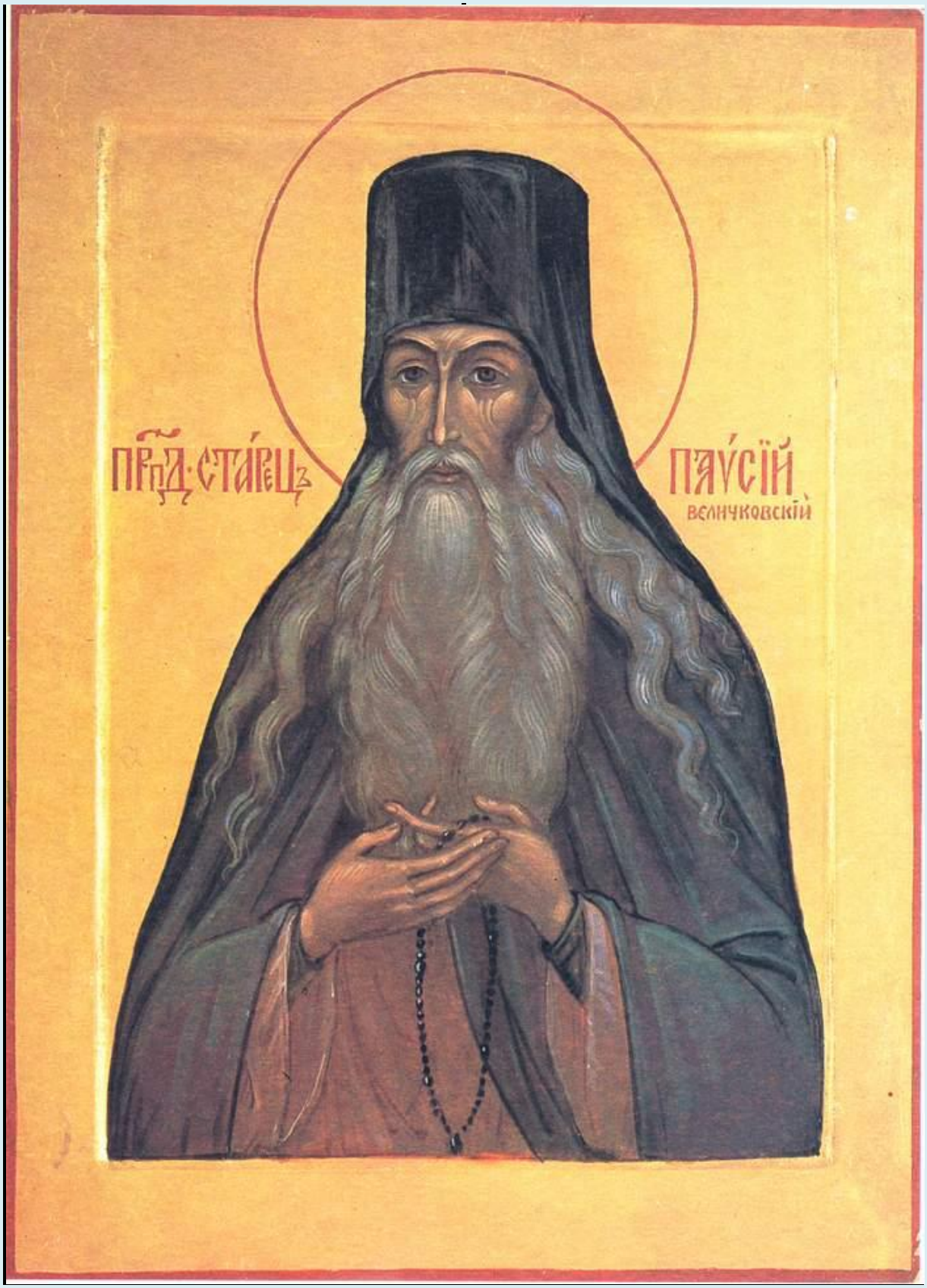
ПРПД. СТАРЕЦЪ
ПАЇСІЙ
ВЕЛИЧКОВСКІЙ

ПРП·СТАРЕЦЬ
ПАИСІЙ
ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ

ПРѢ·СТАРЦ
ПАИСІЙ

ПРѢДСТА́ВЕЦЪ
ПАЇ́СІЙ
ВЕЛИЧКО́ВСКІЙ

СВ. ПАИСИЈЕ
ВЕЛИЧКОВСКИ
ST. PAISIUS
VELICHKOVSKY

СВ. ПАИСИЈЕ
ВЕЛИЧКОВСКИ
ST. PAISIUS
VELICHKOVSKY

ПРѢДСТАВЕЦЪ
ПАВСІЙ

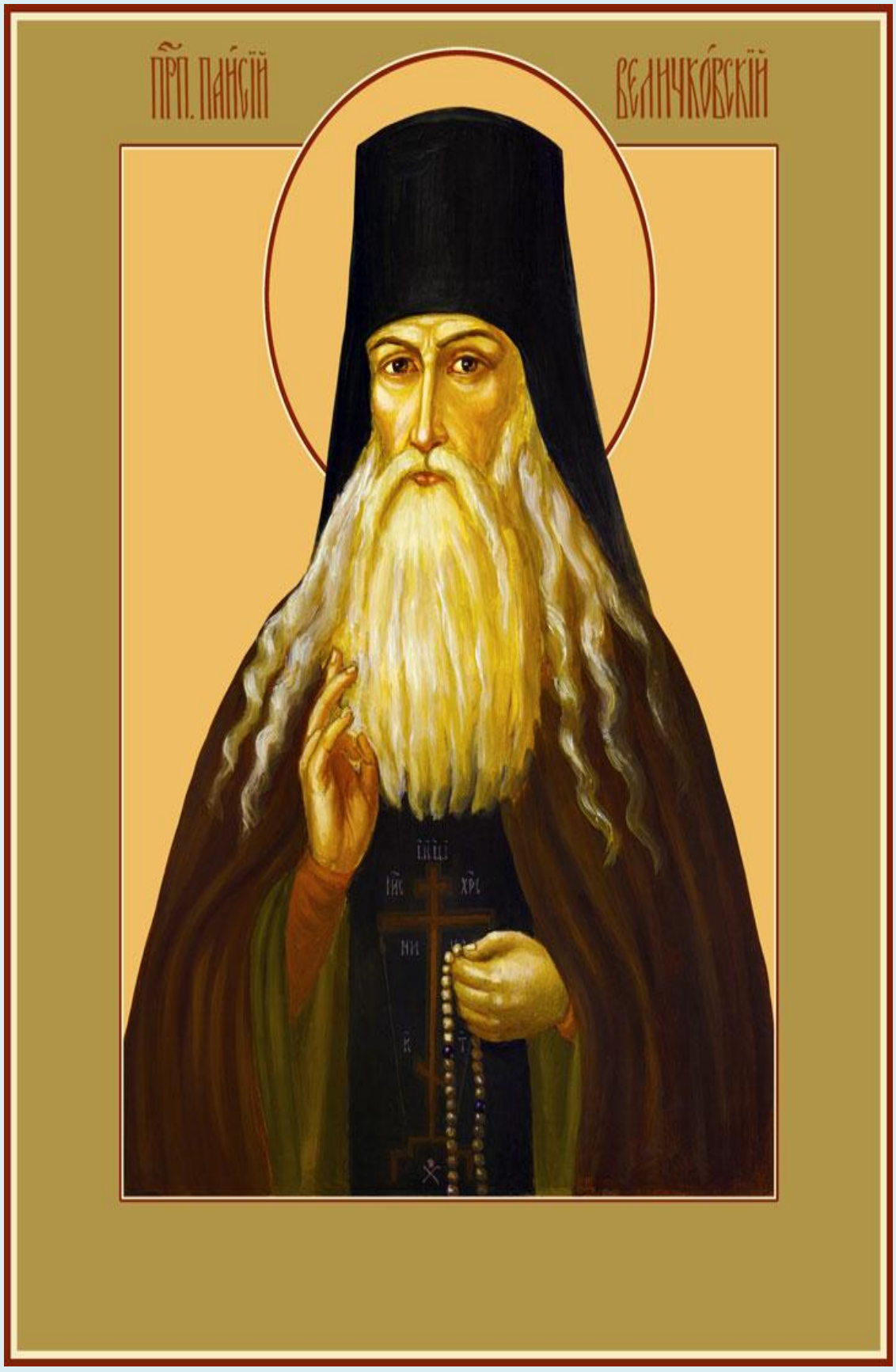
ПРП. ПАИСІЙ
ВЕЛИЧКОВСКІЙ

SFÂNTUL
DE LA
Paisie
Neamț
Ο ΠΙΣΤΕΥΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΕΧΕΙ ΖΩΗΝ ΑΙΩΝΙΟΝ

SFÂNTUL
PAISIE
DE LA
NEAMȚ
Ο ΠΙΣΤΕΥΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΕΧΕΙ ΖΩΗΝ ΑΙΩΝΙΟΝ

ПРЕП·ПАЇСІЙ·
·МОЛДАВСКІЙ
Icon_SV.ru

ПАÍСЇЙ

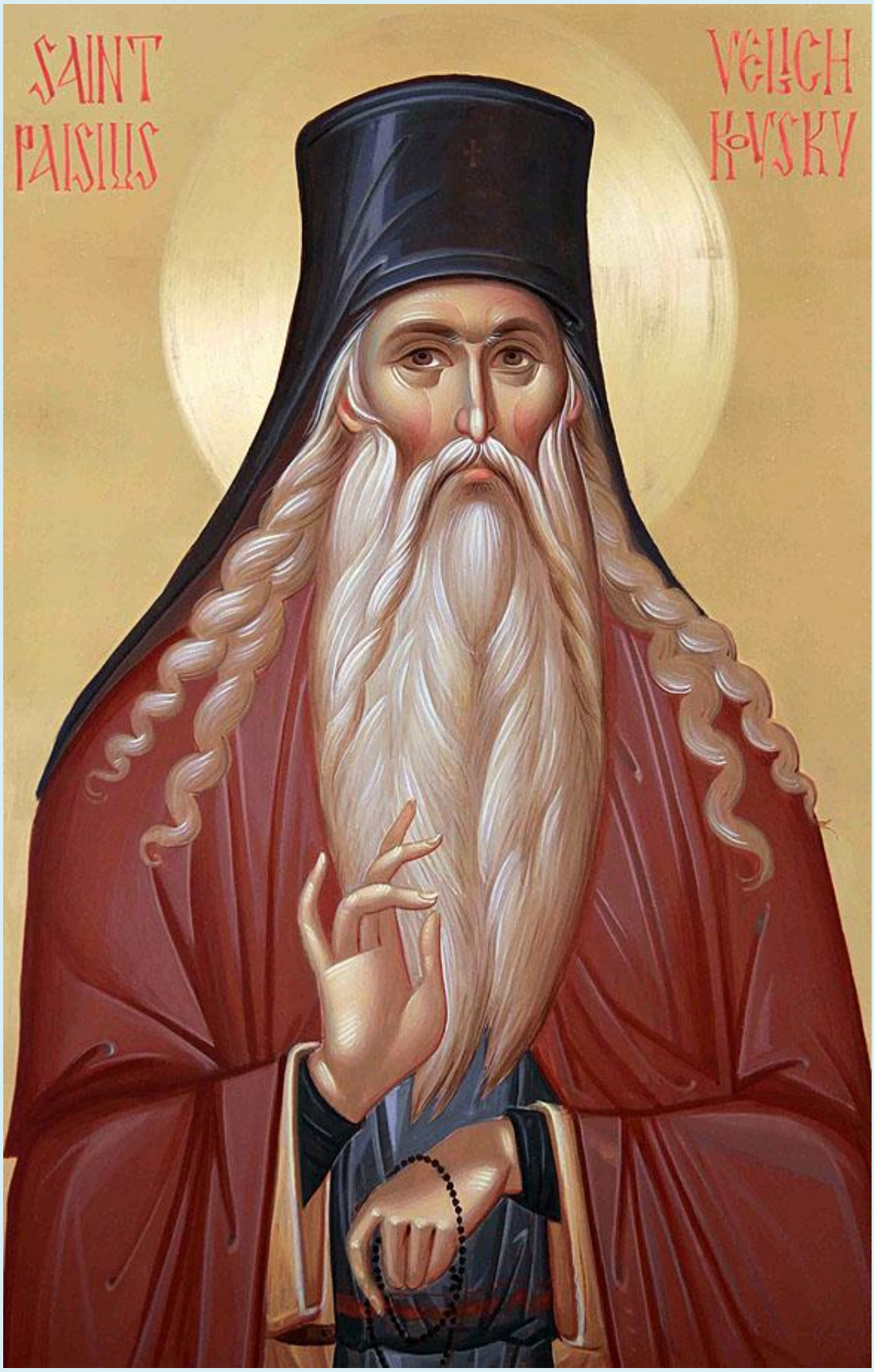
SAINT
PAISIUS
VELICH
KOVSKY

SAINT
PAISIUS
VELICH
KOVSKY

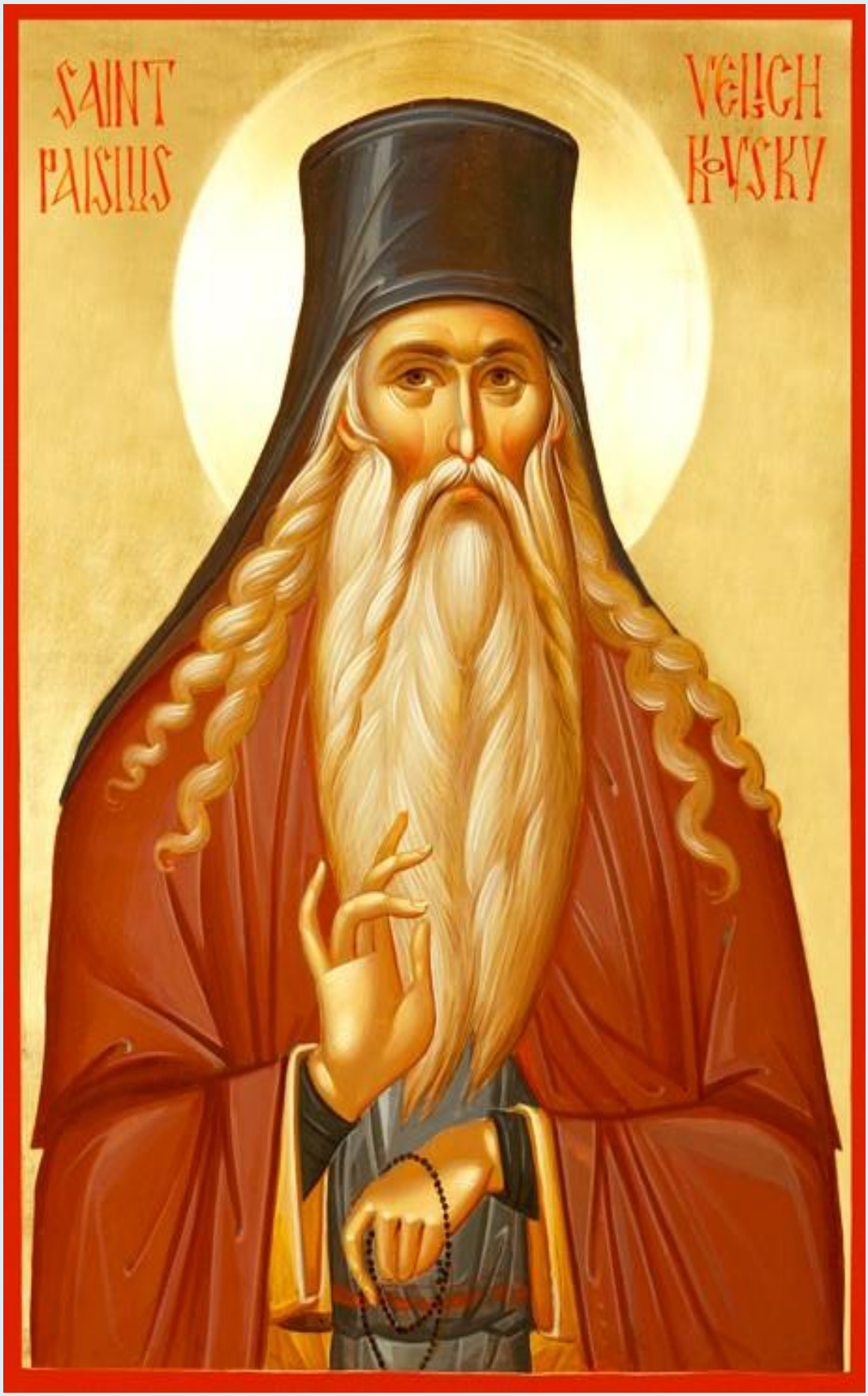
SAINT
PAISIUS
VELICH
KOVSKY

Sf. Cuv. Paisie de la Neamț

SFÂNTUL
CUVIOS
PAISIE
DE LA NEAMȚ
15 noiembrie

SFÂNTUL CUVIOS

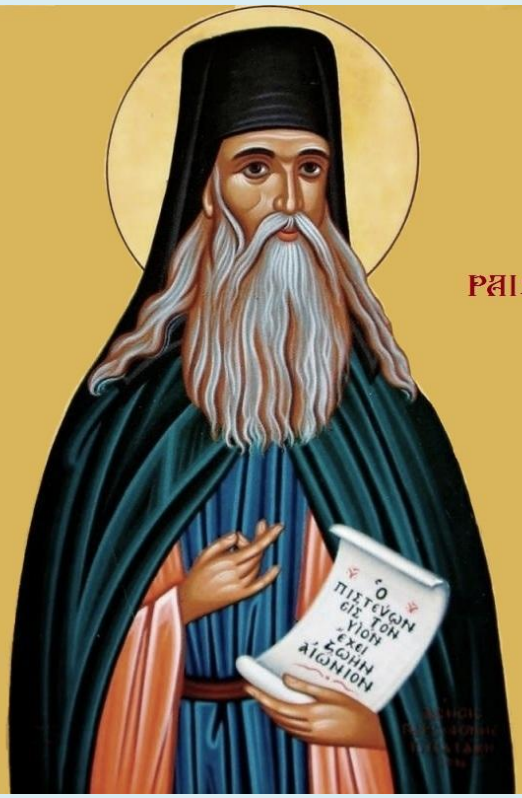

PAISIE DE LA NEAMȚ

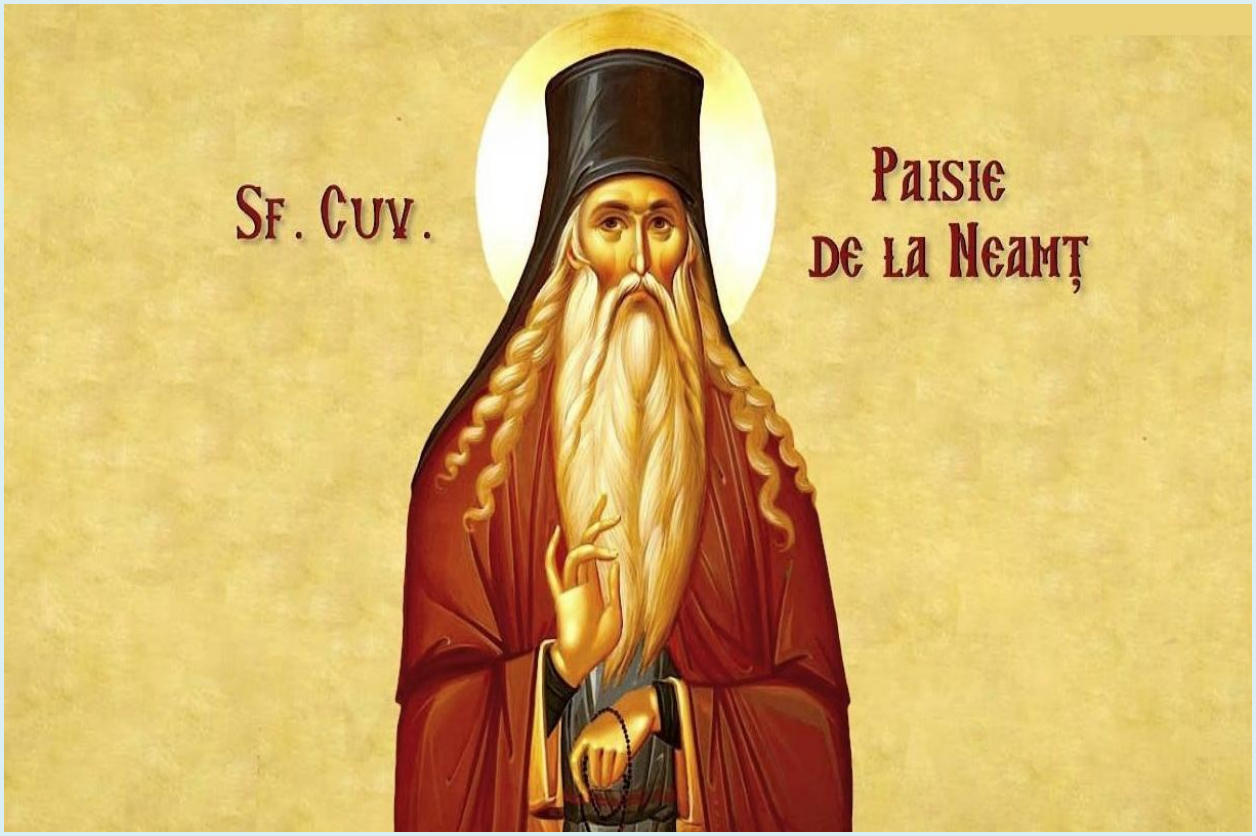
Sf. Cuv.
Paisie
de la Neamț

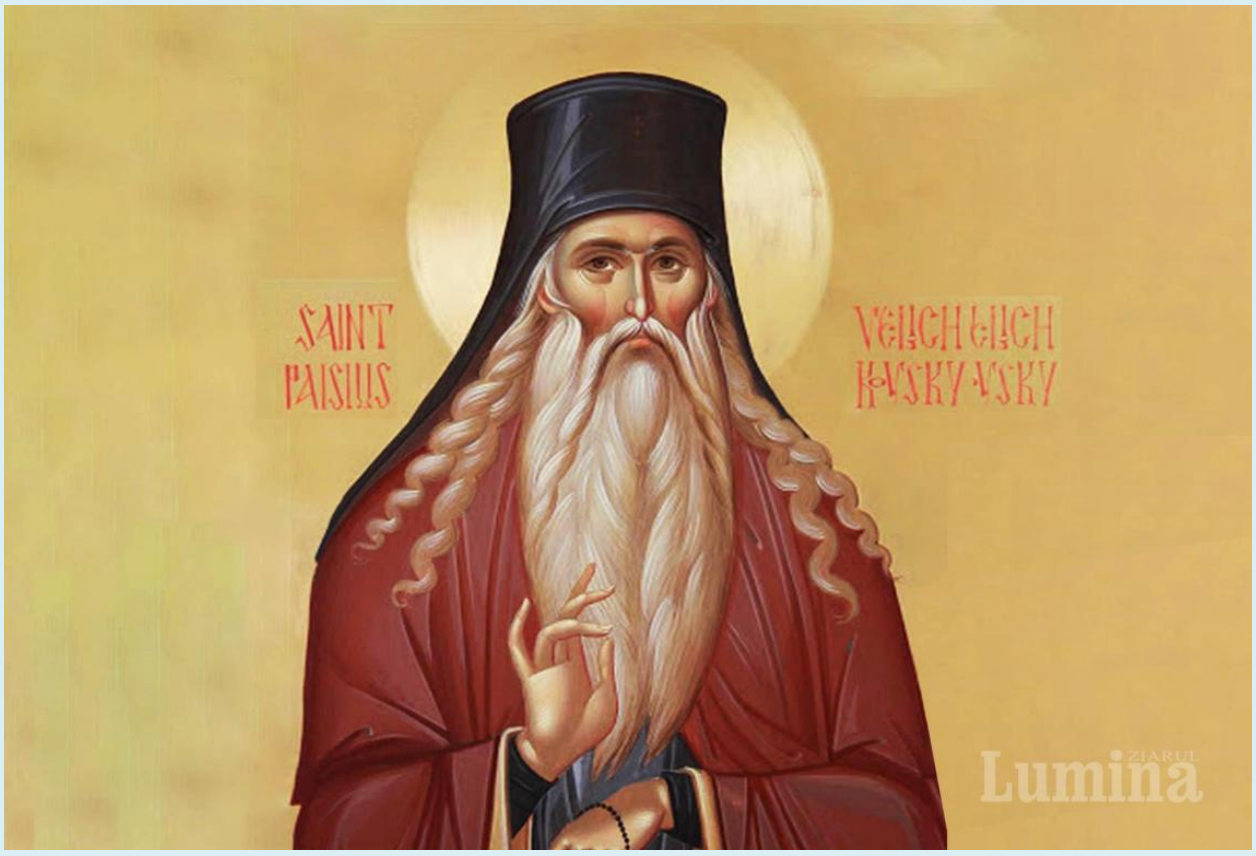
SAINT
PAISIUS
Lumina

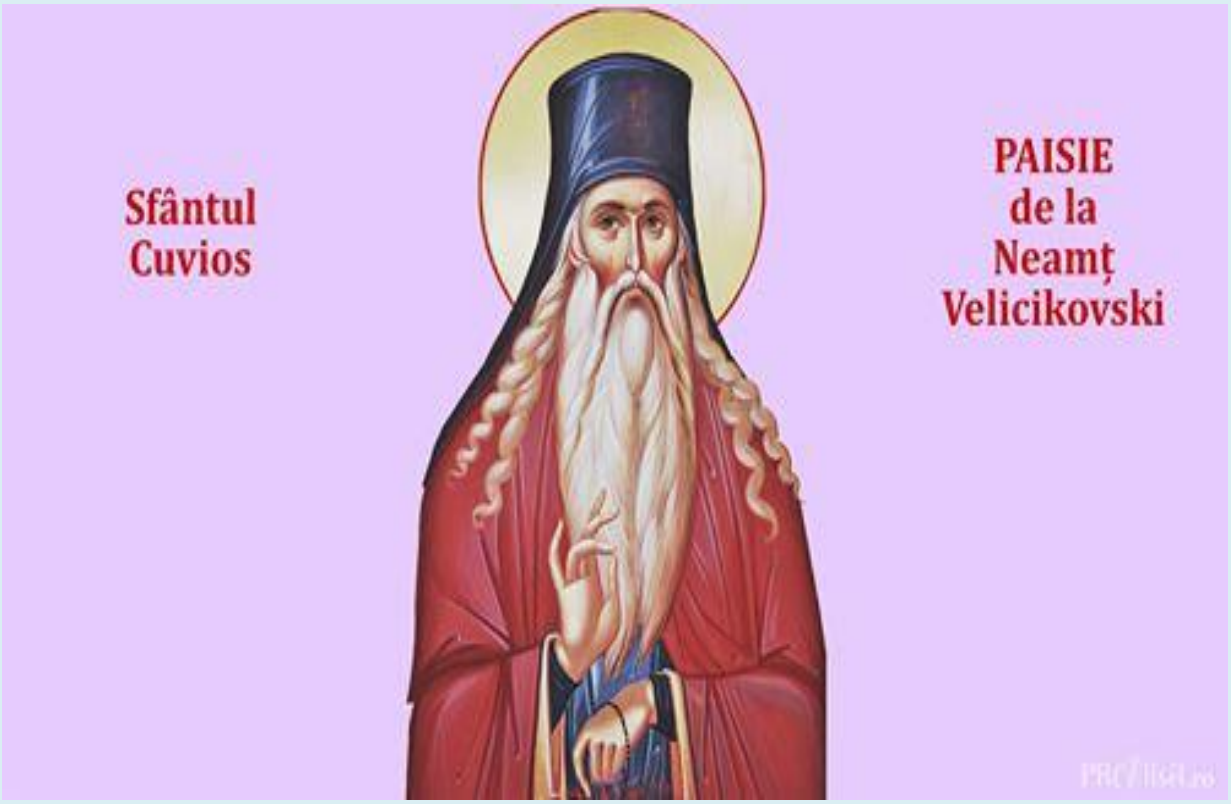
Sfântul
Cuvios
PAISIE
de la
Neamț
Velicikovski

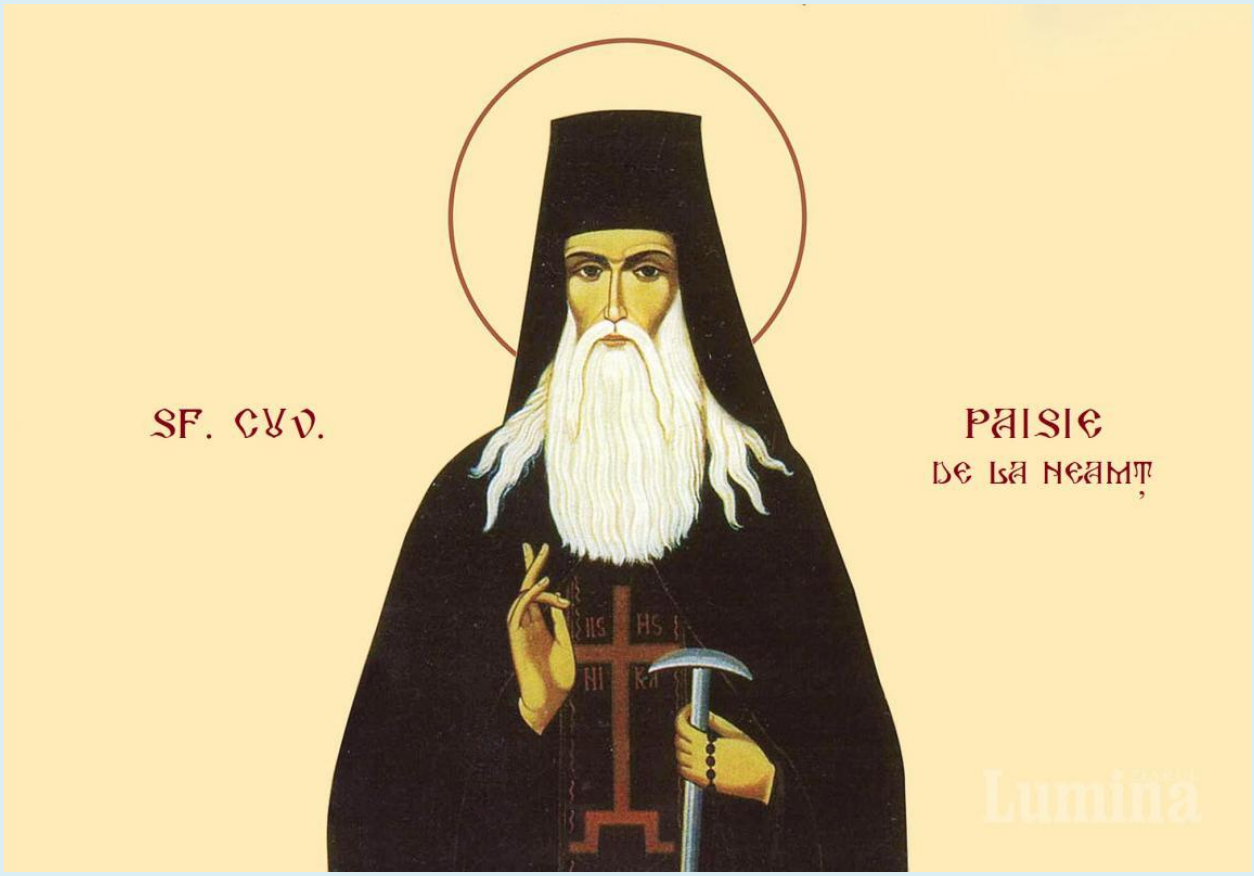
SF. CUV.
PAISIE
DE LA NEAMȚ
Lumina

Sf. Cuv. Paisie
de la Neamțu
IISUSE HRISTOASE

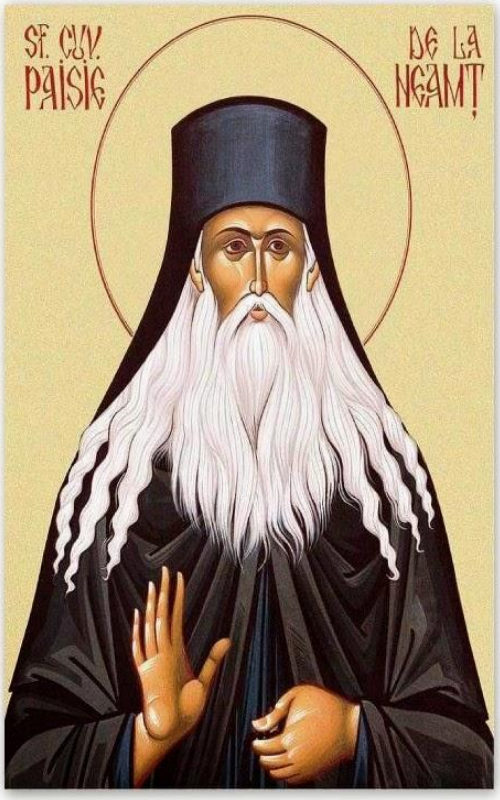

Troparul Sfântului Cuvios Paisie de la Neamt

Apărătorule al dreptei credinte si lauda monahilor, Cuvioase Părinte Paisie, din pruncie iubind pe Hristos, ca un alt Avraam ai părăsit patria ta, în Muntele Athosului nevoindu-te; si, adunând ceată de ucenici, te-ai asezat în tara Moldovei cea binecuvântată si Mănăstirea Neamtului rai pământesc ai făcut-o. Pentru aceasta, împreună cu îngerii, nu înceta a te ruga lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

Sfinte Cuvioase Paisie de la Neamt ., roaga-te lui Dumnezeu pentru noi păcătosii ...

AMIN !

Troparul Sfântului Cuvios Paisie de la Neamt

15 Noiembrie - Glasul 4

Apărătorule al dreptei credinte și lauda monahilor, Cuvioase Părinte Paisie, din pruncie iubind pe Hristos, ca un alt Avraam ai părăsit patria ta, în Muntele Athosului nevoindu-te; si, adunând ceată de ucenici, te-ai asezat în tara Moldovei cea binecuvântată si Mănăstirea Neamtului rai pământesc ai făcut-o. Pentru aceasta, împreună cu îngerii, nu înceta a te ruga lui Dumnezeu pentru sufletele noastre.

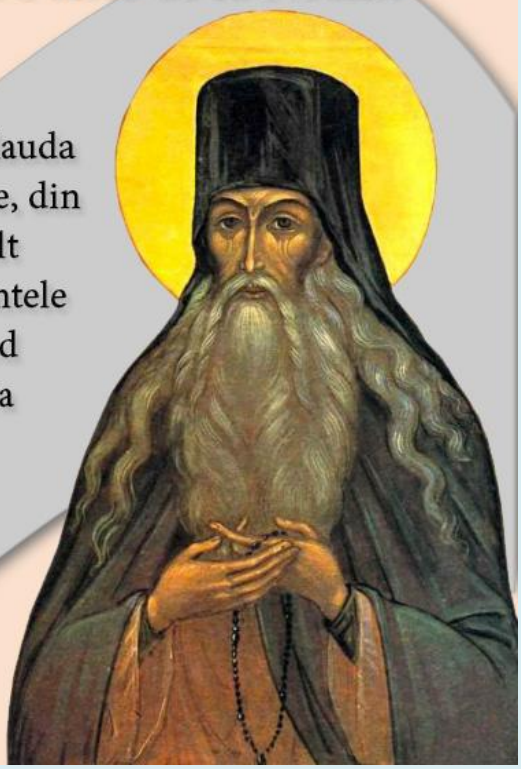

Sfântul

Paisie Velicikovski

Smerenia este temelia tuturor virtuţilor evanghelice. Ea este atât de trebuincioasă pentru mântuire, cum este respiraţia pentru viaţa omului. De aceea, tot cel ce vrea să se mântuiască, trebuie să se socotească din toată inima înaintea lui Dumnezeu, ca cel mai de pe urmă între oameni şi pentru orice păcat să se condamne pe sine, iar nu pe alţii. Mi-am fixat un astfel de legământ în suflet şi în faţa lui Dumnezeu care să mă întărească în harul Său: să nu judec pe aproapele meu, chiar dacă-l voi fi văzut cu ochii mei cum greşeşte.

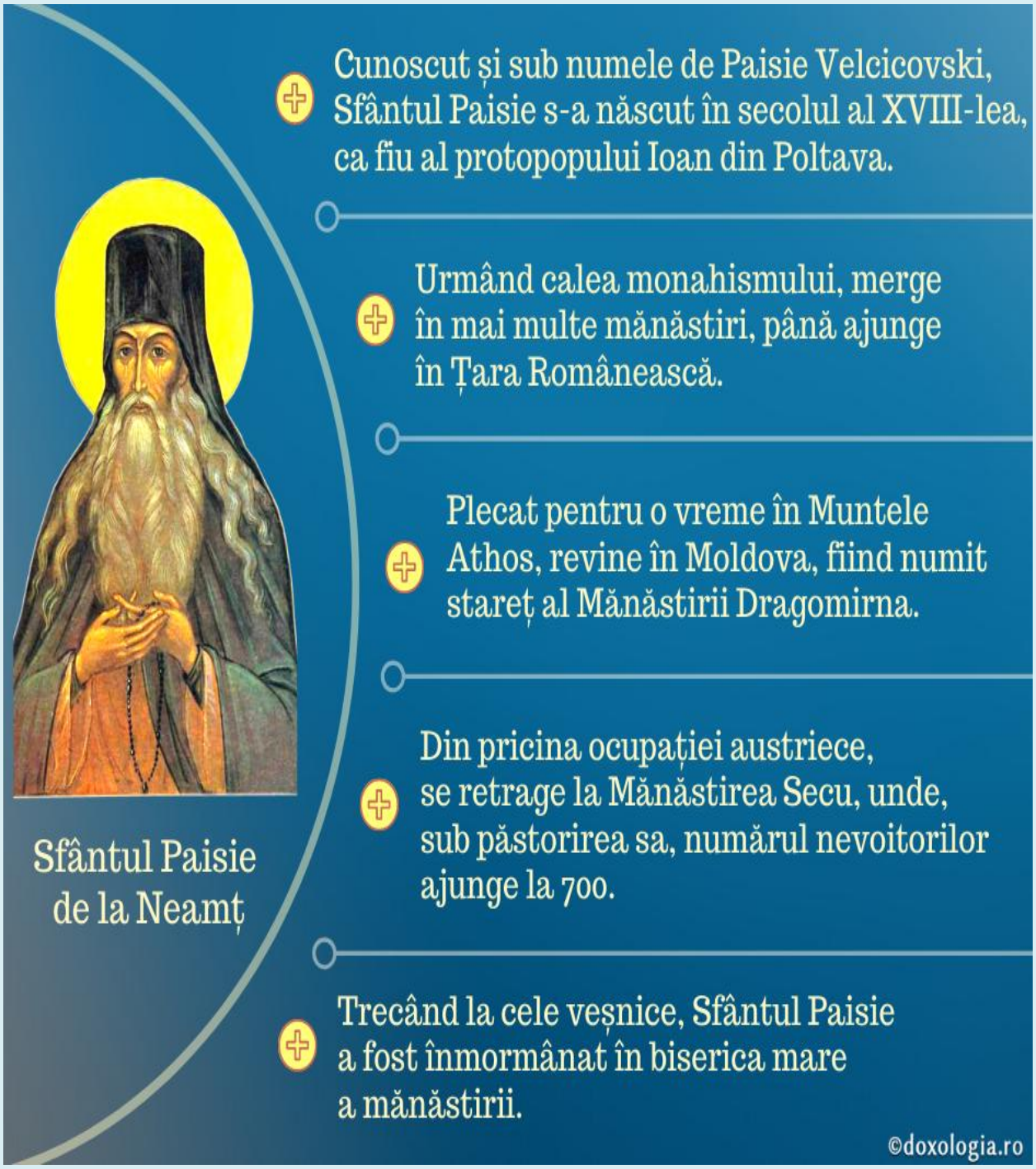
Cunoscut și sub numele de Paisie Velcicovski, Sfântul Paisie s-a născut în secolul al XVIII-lea, ca fiu al protopopului Ioan din Poltava.
Urmând calea monahismului, merge în mai multe mănăstiri, până ajunge în Țara Românească.
Plecat pentru o vreme în Muntele Athos, revine în Moldova, fiind numit stareț al Mănăstirii Dragomirna.
Din pricina ocupației austriece, se retrage la Mănăstirea Secu, unde, sub păstorirea sa, numărul nevoitorilor ajunge la 700.
Trecând la cele veșnice, Sfântul Paisie a fost înmormânat în biserica mare a mănăstirii.
Sfântul Paisie de la Neamț
©doxologia.ro

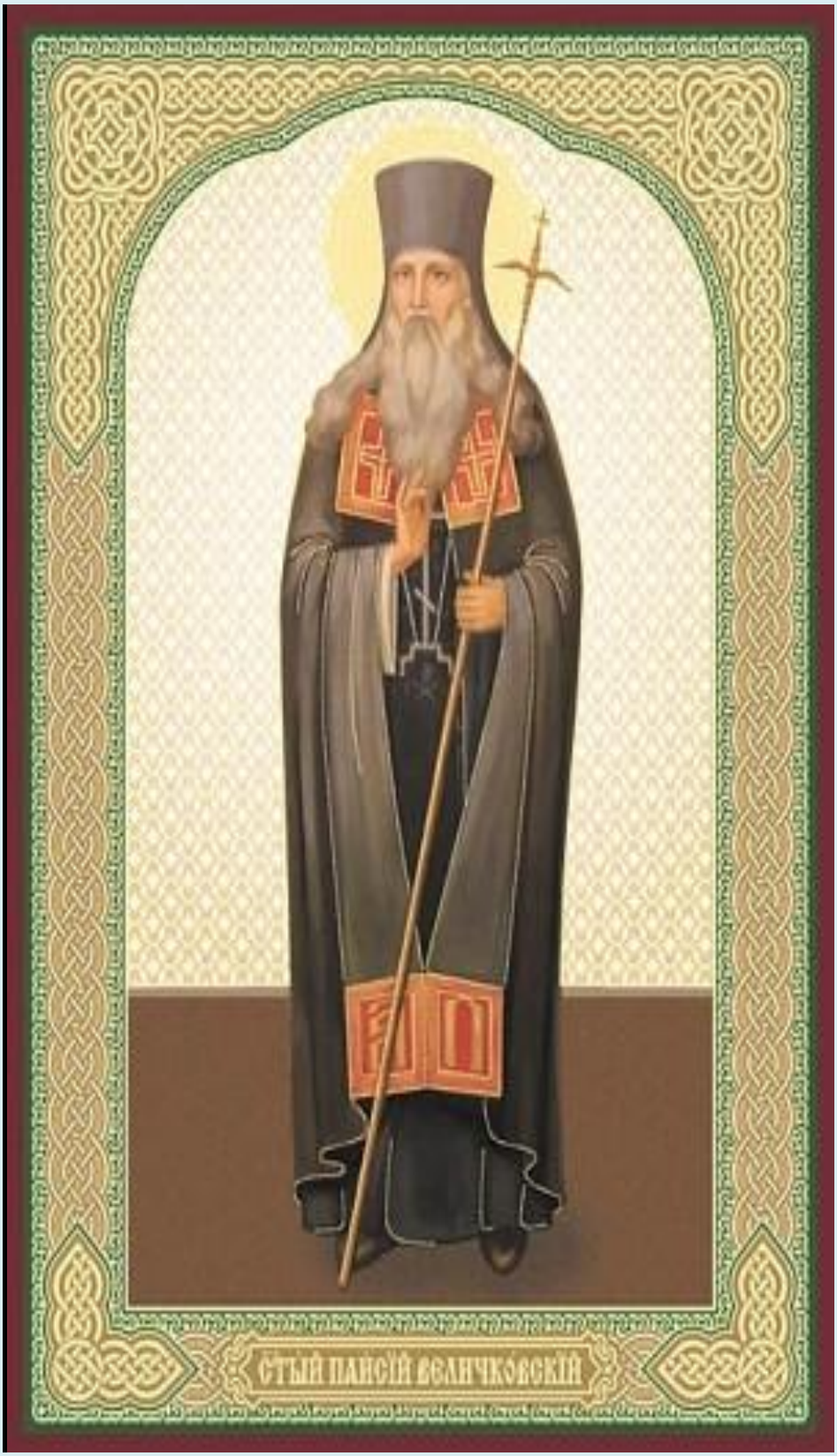

Bucură-te, Sfinte părinte Paisie, dumnezeiască punte către Sfinţii părinţi!